

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Revizijsko poročilo

Obvladovanje denarnih tokov skupine HSE zaradi investicije v blok 6

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

Revizijsko poročilo

Obvladovanje denarnih tokov skupine HSE zaradi investicije v blok 6

Številka: 321-1/2014/55

Ljubljana, 15. septembra 2015

Povzetek

Računsko sodišče je revidiralo poslovanje družbe Holding Slovenske elektrarne, d. o. o. (v nadaljevanju: družba HSE), Agencije za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije (nadaljevanju: AUKN) in Slovenske odškodninske družbe, d. d. (v nadaljevanju: SOD) oziroma družbe Slovenski državni holding, d. d. (v nadaljevanju: SDH) pri obvladovanju denarnih tokov skupine Holding Slovenske elektrarne (v nadaljevanju: skupina HSE) zaradi investicije v blok 6.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o učinkovitosti obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014.

Predračunska vrednost investicije v blok 6 se je v Noveliranem investicijskem programu, revizija številka 6 glede na vrednost v Noveliranem investicijskem programu, revizija številka 5 povečala za 125.965 tisoč evrov in znaša 1.428.457 tisoč evrov, s tem pa presega vrednost 1.302.747 tisoč evrov, ki je določena v Zakonu o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti iz dolgoročnega posojila v vrednosti 440 milijonov evrov, ki ga najame Termoelektrarna Šoštanj, d. o. o. pri Evropski investicijski banki, za financiranje projekta postavitve nadomestnega bloka 6 moči 600 MW v Termoelektrarni Šoštanj (v nadaljevanju: ZPODPTEŠ). To pomeni, da družba HSE z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije kljub izvedenim aktivnostim za znižanje vrednosti glavne tehnološke opreme in stroškov njene montaže ni zagotovila izpolnitve pogoja glede vrednosti investicije, ki je bil določen ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6.

Na podlagi primerjave različnih napovedi stroškovne cene premoga izhaja, da družba HSE kot večinska lastnica družbe Premogovnik Velenje, d. d. (v nadaljevanju: Premogovnik Velenje) z nadzorom njenega poslovanja ni poskrbela, da bo dosežena predvidena stroškovna cena premoga 2,25 evra/GJ, ki je upoštevana pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, s tem pa tudi ni zagotovila izpolnitve pogoja glede cene premoga, ki je bil ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ.

Na podlagi primerjave različnih napovedi cen električne energije se je kot neobvladljivo izkazalo tveganje, da predvidene prodajne cene električne energije, ki so upoštevane pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, ne bodo uresničene. Prav tako obstaja tveganje, da dodatni predvideni prihodki od zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev v elektroenergetskem sistemu v obdobju obratovanja bloka 6 ne bodo realizirani v načrtovanem obsegu.

Družba HSE pri nadzoru izvedbe investicije v blok 6 ni zagotovila, da bi bilo poslovanje družbe Termoelektrarna Šoštanj, d. o. o. (v nadaljevanju: družba TEŠ) po začetku obratovanja bloka 6 pozitivno, to pa bo negativno vplivalo na zmožnost doseganja načrtovanih finančnih učinkov investicije v blok 6 in zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE. Ker napovedi prodajne cene električne

energije in nabavne cene premoga iz Noveliranega investicijskega programa, revizija številka 6 niso uresničljive, tudi načrtovan poslovni izid družbe TEŠ ni uresničljiv, zato obstaja tveganje, da družba TEŠ ne bo mogla zagotoviti lastnih sredstev za poplačilo obveznosti in bosta morali manjkajoča finančna sredstva zagotoviti družba in skupina HSE.

Družba HSE je do konca leta 2014 za investicijo v blok 6 z dokapitalizacijo družbe TEŠ in s pogodbami o prevzemu dolga zagotovila 414.777 tisoč evrov, kar je za 13.275 tisoč evrov več lastniških virov financiranja, kot je načrtovano z Noveliranim investicijskim programom, revizija številka 6. Družba HSE je zaradi vzpostavljenih ustreznih podlag za pridobitev potrebnih informacij o finančnem stanju družb skupine HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 obvladovala likvidnostno tveganje, pri tem pa se je za pravočasno zagotovitev lastniških virov financiranja za investicijo v blok 6 zadolžila in prodala poslovni delež v odvisni družbi v skupnem znesku 218.711 tisoč evrov, vendar teh virov financiranja za investicijo v blok 6 s poslovnim načrtom ni načrtovala. Zaradi neobvladovanja tveganj glede načrtovanja in uresničitve denarnega toka pri investiciji v blok 6 sta družba in skupina HSE morali odmakniti načrtovane investicije v ocenjenem znesku 838.338 tisoč evrov.

Družba HSE do leta 2013 ni imela izdelanega nobenega scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka, v letu 2013 je pristopila k njegovi izdelavi, vendar pa ukrepov do julija 2014 ni finančno ovrednotila. V letu 2014 sta družba in skupina HSE izvajali racionalizacijo in optimizacijo poslovanja, vendar pa se ne da presoditi, v kakšnem deležu sta družba in skupina HSE dosegli znižanje stroškov poslovanja glede na rezultat iz študije, ki predvideva, da je v skupini HSE mogoče znižati stroške poslovanja v znesku 45.400 tisoč evrov na letni ravni. Družba HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 ni imela izdelanega učinkovitega in preglednega upravljanja družb znotraj skupine HSE, kar se je izkazalo pri vodenju investicije v blok 6, kjer informacije niso bile zanesljive, zato ni imela ustreznih pogojev za sprejem optimalnih odločitev glede izvajanja in financiranja investicije v blok 6.

AUKN in SOD sta s sprejemom kodeksa in priporočil zagotovili pogoje za pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE ter omogočili izvajanje nadzora nad družbo pri sprejemanju odločitev, vendar v letih 2012 in 2013 od družbe HSE nista zahtevali poročil, na podlagi katerih bi lahko analizirali, ali so zagotovljena zadostna finančna sredstva skupine HSE zaradi investicije v blok 6 ter kakšne ukrepe bi lahko skupina HSE izvedla za zagotovitev večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE, kot tudi nista zahtevali predložitev razvojnega načrta skupine HSE. SOD je šele januarja 2014 sprejela sklepe, s katerimi je od družbe HSE zahtevala izvedbo aktivnosti, ki omogočajo SOD oziroma SDH hitrejšo pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE ter izvajanje boljšega nadzora nad družbo.

AUKN je pripravila Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije, vendar ni pripravila analize in finančno ni ovrednotila vseh prednosti in slabosti obstoja dveh ločenih energetskega stebrov. AUKN in SOD oziroma SDH v obdobju od leta 2012 do leta 2014 nista imeli izdelanega nobenega scenarija z ukrepi, ki jih bi izvedli v primeru ugotovitve, da bo investicija v blok 6 povzročila družbi in skupini HSE negativni denarni tok.

Računsko sodišče je od družbe HSE in SDH zahtevalo *predložitev odzivnih poročil*, v katerih morata izkazati popravljalne ukrepe. Popravljalni ukrepi družbi HSE se nanašajo na pripravo načrtov aktivnosti za zagotovitev izvedbe ukrepov finančnega in poslovnega prestrukturiranja skupine Premogovnik Velenje in družbe TEŠ, za dosego učinkovitejše koordinacije med obvladujočo družbo in odvisnimi družbami

skupine HSE, za ureditev razmerja z Republiko Slovenijo in posojilodajalkami glede izpolnjevanja pogojev iz ZPODPTEŠ oziroma posojilnih pogodb ter za preveritev odgovornosti organov upravljanja in nadzora družb HSE in TEŠ. Popravljalni ukrep SDH pa se nanaša na predložitev Razvojnega načrta skupine HSE.

Računsko sodišče je družbi HSE in SDH podalo tudi *priporočila* za ureditev poslovanja skupine HSE, da bo ta v prihodnosti zagotavljala pozitiven denarni tok.

KAZALO

1. UVOD	9
1.1 OPREDELITEV REVIZIJE.....	9
1.2 PREDSTAVITEV REVIDIRANCEV	10
1.2.1 Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.....	10
1.2.2 Agencija za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije	16
1.2.3 Slovenska odškodninska družba, d. d. in Slovenski državni holding, d. d.	17
1.3 PREDSTAVITEV PODROČJA REVIZIJE.....	19
1.4 REVIZIJSKI PRISTOP	21
1.5 OMEJITVE REVIZIJE	22
2. UGOTOVITVE	23
2.1 KONČNA VREDNOST INVESTICIJE V BLOK 6.....	23
2.1.1 Določitev pogojev za izdajo državnega poročstva za izgradnjo bloka 6	23
2.1.2 Vrednost investicije v blok 6 v investicijskem programu in novelacijah investicijskega programa	26
2.1.3 Vrednost glavne tehnološke opreme in stroškov montaže.....	37
2.1.4 Stopnja eskalacije pogodbene cene za glavno tehnološko opremo	38
2.1.5 Upoštevanje stroškov financiranja investicije v NIP 5 in NIP 6	39
2.1.6 Rok za dokončanje investicije v blok 6	41
2.1.7 Povzetek ugotovitev o končni vrednosti investicije v blok 6	42
2.2 OBVLADLJIVOST FINANCIRANJA OBRATOVANJA BLOKA 6	43
2.2.1 Razpoložljive zaloge, kurilna vrednost in cena premoga ter proizvodne zmogljivosti bloka 6	43
2.2.2 Napoved cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v obdobju obratovanja bloka 6	57
2.2.3 Napoved gibanja tržne cene električne energije med obratovanjem bloka 6.....	60
2.2.4 Predvideni prihodki od zagotavljanja sistemskih storitev	65
2.2.5 Načrtovani poslovni izid družbe TEŠ v obdobju obratovanja bloka 6	68
2.2.6 Doseganje zahtevanih finančnih učinkov obratovanja bloka 6.....	72
2.2.7 Analiza občutljivosti in tveganj investicije v blok 6.....	77
2.2.8 Povzetek ugotovitev o obvladljivosti financiranja delovanja bloka 6.....	81
2.3 ZAGOTOVITEV ZADOSTNIH FINANČNIH VIROV ZA INVESTICIJO V BLOK 6.....	83
2.3.1 Aktivnosti družbe HSE za zagotovitev zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6.....	83
2.3.2 Aktivnosti AUKN in SOD oziroma SDH za zagotovitev zadostnih finančnih virov skupine HSE zaradi investicije v blok 6.....	114

2.3.3	Usmeritve AUKN in SOD oziroma SDH glede morebitnega prestrukturiranja skupine HSE za zagotovitev pozitivnega denarnega toka	119
2.3.4	Povzetek ugotovitev o zagotovitvi zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6	126
3.	MNENJE	129
4.	ZAHTEVA ZA PREDLOŽITEV ODZIVNEGA POROČILA	134
5.	PRIPOROČILA	136
6.	PRILOGE	138

1. UVOD

Revizijo učinkovitosti obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 v družbi TEŠ od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014 smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču¹ (v nadaljevanju: ZRacS-1) in Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije². S sklepom o izvedbi revizije in sklepom o spremembi sklepa o izvedbi revizije³ so bili določeni naslednji revidiranci:

- družba HSE,
- AUKN in
- SOD⁴ oziroma SDH⁵.

Naša pristojnost je na podlagi izvedene revizije podati mnenje o učinkovitosti obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014. Revizijo smo načrtovali in izvedli v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁶, tako da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenja.

Za učinkovitost obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014 je odgovoren generalni direktor oziroma poslovodstvo družbe HSE ter uprave AUKN, SOD in SDH v skladu s svojimi pristojnostmi.

1.1 Opredelitev revizije

Predmet revizije je poslovanje revidirancev pri obvladovanju denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o:

- učinkovitosti obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014.

¹ Uradni list RS, št. 11/01, 109/12.

² Uradni list RS, št. 91/01.

³ Št. 321-1/2014/2 z dne 23. 1. 2014 in št. 321-1/2014/15 z dne 4. 3. 2015.

⁴ Po 28. 12. 2012, ko je začel veljati Zakon o Slovenskem državnem holdingu (v nadaljevanju: ZSDH; Uradni list RS, št. 105/12, 39/13), je AUKN prenehala obstajati. Upravljanje naložb Republike Slovenije, s katerimi je do uveljavitve ZSDH upravljala AUKN, je v imenu in za račun Republike Slovenije začela izvrševati SOD.

⁵ Z uveljavitvijo Zakona o Slovenskem državnem holdingu (v nadaljevanju: ZSDH-1; Uradni list RS, št. 25/14) in preoblikovanjem SOD v SDH ustanoviteljske pravice od 26. 4. 2014 uveljavlja SDH.

⁶ Uradni list RS, št. 43/13.

V reviziji učinkovitosti obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 smo si glede na cilj revizije zastavili naslednje glavno vprašanje, *ali so družba HSE ter AUKN, SOD in SDH učinkovito obvladovali denarni tok v skupini HSE zaradi investicije v blok 6.*

Oceno o učinkovitosti obvladovanja denarnih tokov skupine HSE zaradi izvedbe investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014 smo presojali na podlagi odgovorov na naslednja revizijska podvprašanja:

- ali je končna vrednost investicije v blok 6 določena realno;
- ali je zagotovljena obvladljivost financiranja obratovanja bloka 6;
- ali so zagotovljeni zadostni finančni viri za investicijo v blok 6.

1.2 Predstavitev revidirancev

1.2.1 Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.

Družba HSE je bila ustanovljena z Aktom o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.⁷ (v nadaljevanju: akt o ustanovitvi družbe HSE). Njena ustanoviteljica in edina družbenica je Republika Slovenija. Družba HSE posluje v skladu s predpisi, ki veljajo za gospodarske družbe, ter je velika gospodarska družba. Ustanovljena je zaradi enotnega nastopa družb v okviru skupine na tržišču pri prodaji električne energije, izboljšanja konkurenčnosti slovenskih proizvodnih družb ter za izvedbo projekta izgradnje hidroelektrarn na spodnji Savi.

Enoten nastop družb, ki sestavljajo skupino HSE, zagotavlja večjo konkurenčnost na trgu, optimalno izrabo proizvodnih zmogljivosti glede na trenutne tržne razmere, zmanjšanje negativnih finančnih učinkov izpada proizvodnje, celovitejšo ponudbo vseh produktov električne energije, manjše tveganje pri sklepanju dolgoročnih pogodb in večje možnosti nastopa na tujih trgih.

Dejavnost skupine HSE zajema področje upravljanja z energijo in okoljem ter obvladovanje s tem povezanih procesov in tveganj. Aktivnosti skupine HSE se nanašajo na naslednja glavna področja:

- proizvodnja električne in toplotne energije,
- pridobivanje premoga (lignita),
- prodaja in trgovanje z električno in toplotno energijo, terminskimi pogodbami za električno energijo, emisijskimi kuponi, RECS⁸ ter plinom,
- optimizacija proizvodnje skupine HSE,
- zagotavljanje sistemskih storitev za delovanje elektroenergetskega sistema,
- vodenje in izvedba energetskih in okoljskih projektov.

⁷ Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) ga je sprejela na 38. seji 26. 7. 2001. Akt o ustanovitvi družbe HSE je bil spremenjen 29. 7. in 24. 10. 2002, 22. 12. 2003, 23. 11. in 14. 12. 2005, 16. 3. in 27. 9. 2007, 1. 10. 2008, 4. 6. 2009, 7. 10. 2010 in 29. 8. 2011.

⁸ Angl.: *Renewable Energy Certificate System* – mednarodna organizacija, ki razvija in vzdržuje sistem za trgovanje s certifikati za energijo iz obnovljivih virov.

Glavna dejavnost skupine HSE so procesi proizvodnje in trgovanja z električno energijo, zato si skupina HSE s ciljem čim večje učinkovitosti poslovanja prizadeva izkoristiti sinergije širokega spektra proizvodnih zmogljivosti. Obratovalne in stroškovne lastnosti posameznih proizvodnih enot se med seboj razlikujejo, zato je mogoče z ustrezno kombinacijo doseči stroškovno ugodnejšo ponudbo električne energije. Obenem se s časom spreminja tudi cena električne energije na trgu, zato sta načrtovanje in optimizacija proizvodnih enot ob upoštevanju tehničnih kriterijev ter vse bolj zahtevnih razmer na trgih električne energije toliko pomembnejša.

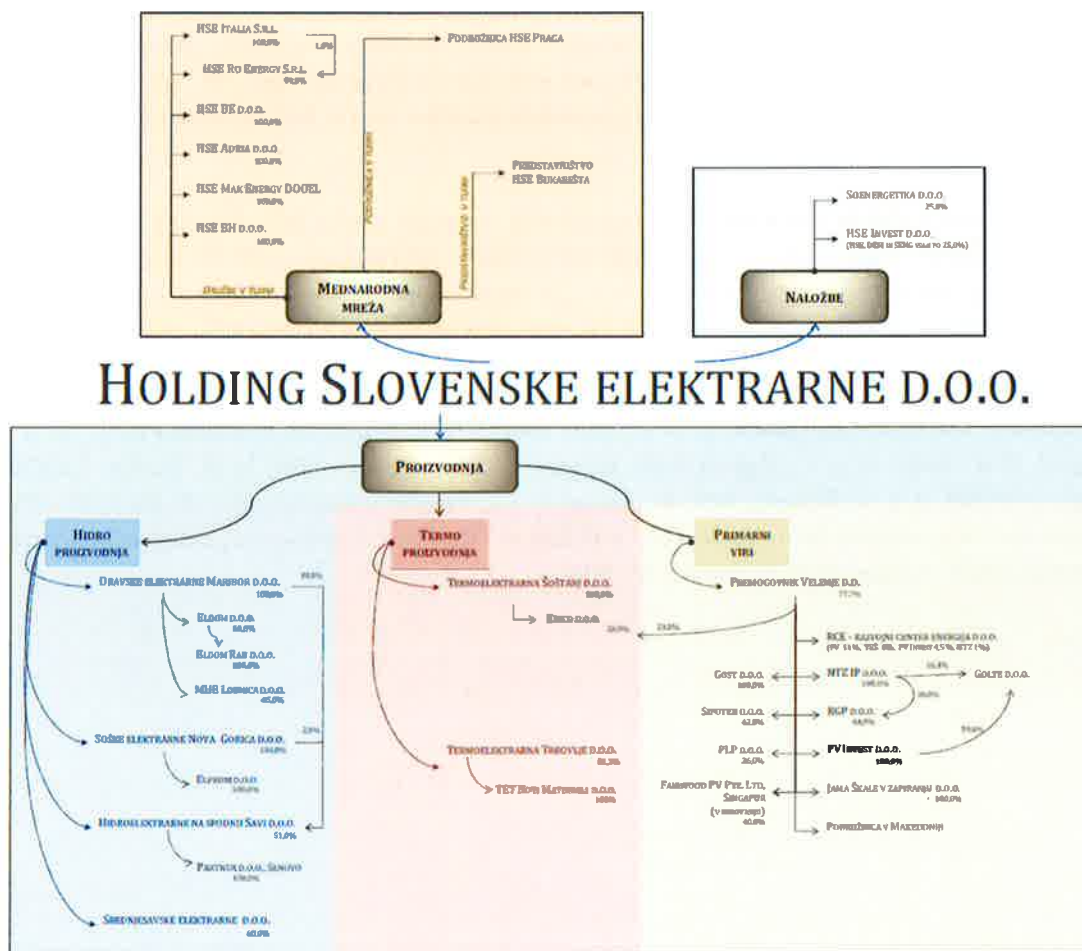
Skupino HSE so v obdobju, na katero se nanaša revizija, sestavljali družba HSE kot obvladujoča družba, Dravske elektrarne Maribor, d. o. o. (v nadaljevanju: družba DEM) z eno odvisno in eno pridruženo družbo, Soške elektrarne Nova Gorica, d. o. o. (v nadaljevanju: družba SENG) z odvisno družbo, Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d. o. o. (v nadaljevanju: družba HESS), Srednjesavske elektrarne, d. o. o. (v nadaljevanju: družba SRESA), družba TEŠ s pridruženo družbo, Termoelektrarna Trbovlje, d. o. o.⁹ (v nadaljevanju: družba TET) z odvisno družbo, Premogovnik Velenje z osmimi odvisnimi in štirimi pridruženimi družbami, HSE Invest, d. o. o., HSE Italia, S. r. l., Gorica, HSE Balkan Energy, d. o. o., Beograd, HSE Adria, d. o. o., Zagreb, HSE Bulgaria, EOOD, Sofija¹⁰, HSE MAK Energy, DOOEL, Skopje, HSE BH, d. o. o., Sarajevo, HSE Ro Energy, S. r. l., Bukarešta ter podružnici družbe HSE v Pragi in Bratislavi¹¹ ter predstavništvo družbe HSE v Bukarešti. Na sliki 1 je prikazana podrobna predstavitev povezanih družb v skupini HSE na dan 31. 12. 2014.

⁹ Družba TET je od 17. 11. 2014 v postopku redne likvidacije.

¹⁰ V letu 2013 je bila izvedena prostovoljna likvidacija družbe HSE Bulgaria, EOOD, Sofija.

¹¹ Podružnica družbe HSE v Bratislavi je bila v letu 2013 zaprta.

Slika 1: Povezane družbe skupine HSE na dan 31. 12. 2014

Vir: Poslovni načrt družbe in skupine HSE 2015, z dodatnim načrtom za leti 2016 in 2017.

Organi družbe HSE so:

- ustanovitelj,
- nadzorni svet in
- poslovodstvo.

Ustanovitelj ima vlogo in vse pristojnosti skupščine skladno z aktom o ustanovitvi družbe HSE in določbami Zakona o gospodarskih družbah¹² (v nadaljevanju: ZGD-1), ki se nanašajo na statusno obliko družbe z omejeno odgovornostjo z enim družbenikom.

¹² Uradni list RS, št. 65/09-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 82/13.

Ustanovitelj samostojno odloča o¹³:

- spremembah in dopolnitvah akta o ustanovitvi družbe,
- sprejemu temeljev poslovne politike in razvojnem načrtu družbe,
- sprejemu letnega poročila, če nadzorni svet letnega poročila ni potrdil ali če generalni direktor in nadzorni svet prepustita odločitev o sprejemu letnega poročila ustanovitelju,
- uporabi bilančnega dobička,
- podelitvi razrešnice generalnemu direktorju in nadzornemu svetu,
- delitvi in prenehanju poslovnih deležev,
- spremembah osnovnega kapitala družbe,
- statusnih spremembah in prenehanju družbe,
- izvolitvi in razrešitvi članov nadzornega sveta družbe,
- imenovanju revizorja družbe,
- postavitvi prokurista in poslovnih pooblaščenecv družbe in
- drugih zadevah v skladu s predpisi in aktom o ustanovitvi.

V skladu s 526. členom ZGD-1 ustanovitelj svoje odločitve vpisuje v knjigo sklepov.

Ustanoviteljske pravice je na podlagi akta o ustanovitvi družbe HSE in ZGD-1 uveljavljala vlada. Od 29. 5. 2010, to je od uveljavitve Zakona o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije¹⁴ (v nadaljevanju: ZUKN), je ustanoviteljske pravice uveljavljala AUKN. Z uveljavitvijo ZSDH 28. 12. 2012 je prenehala obstajati AUKN. Uveljavljanje ustanoviteljskih pravic je v imenu in za račun Republike Slovenije v skladu z 38. členom ZSDH z 28. 12. 2012 prevzela SOD. Z uveljavitvijo ZSDH-1 in preoblikovanjem SOD v SDH ustanoviteljske pravice od 26. 4. 2014 uveljavlja SDH.

Družba HSE ima nadzorni svet, ki ga sestavlja šest članov, izmed katerih štiri člane imenuje ustanovitelj, dva člana pa sta imenovana izmed zaposlenih v skladu z Zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju¹⁵ in zastopata njihove interese. Člani nadzornega sveta so imenovani za dobo štirih let in so po preteku mandata lahko ponovno imenovani.

Nadzorni svet družbe HSE ima naslednje pristojnosti¹⁶:

- nadzoruje vodenje poslov družbe;
- preveri sestavo letnega poročila in predlog za uporabo bilančnega dobička;
- o rezultatih preveritve letnega poročila sestavi pisno poročilo za skupščino;
- potrjuje letno poročilo oziroma navede pripombe nanj;
- daje mnenje k temeljem poslovne politike in programu razvoja družbe;
- daje soglasje k poslovnemu načrtu družbe;
- predlaga ustanovitelju sprejem sklepov iz njegove pristojnosti oziroma daje mnenje k predlogom za sprejemanje sklepov ustanovitelja, ki jih poda generalni direktor;
- imenuje in odpokliče generalnega direktorja družbe;
- sklepa pogodbo o zaposlitvi z generalnim direktorjem;

¹³ 11. člen akta o ustanovitvi družbe HSE.

¹⁴ Uradni list RS, št. 38/10, 18/11, 77/11, 22/12.

¹⁵ Uradni list RS, št. 42/07-UPB1.

¹⁶ 12. člen akta o ustanovitvi družbe HSE.

- daje soglasje generalnemu direktorju družbe k sprejemanju odločitev na skupščinah odvisnih družb v primeru statusnih in kapitalskih sprememb;
- sprejme poslovnik o delu nadzornega sveta;
- lahko zahteva poročila tudi o drugih vprašanjih;
- daje generalnemu direktorju družbe HSE predhodno soglasje za sklepanje nekaterih poslov in
- lahko opravlja tudi druge naloge v skladu s predpisi in akti družbe ter v skladu s sklepi ustanovitelja.

Družbo HSE vodi in zastopa generalni direktor družbe, ki ga imenuje in odpokliče nadzorni svet. Mandat generalnega direktorja družbe traja štiri leta. Po poteku mandatne dobe je lahko ponovno imenovan. V skladu z določili akta o ustanovitvi družbe HSE generalni direktor zastopa, predstavlja in vodi družbo v skladu s cilji, strategijo in smernicami na lastno odgovornost.

Generalni direktor pri vodenju poslov družbe sprejema vse tiste odločitve, ki niso v pristojnosti nadzornega sveta in ustanovitelja. Generalni direktor mora pridobiti predhodno soglasje nadzornega sveta družbe za sklepanje poslov pridobitve ali odsvojitve oziroma obremenitve delnic ali poslovnih deležev v odvisnih in drugih družbah, za ustanavljanje ali ukinitve drugih družb, podružnic, obratov, za nakup, prodajo, menjavo ali obremenitev nepremičnin v lasti družbe ter za sklepanje vseh pravnih poslov (vključno z investicijami, kreditnimi posli in podobno), katerih vrednost presega 10 odstotkov osnovnega kapitala družbe ali 2.955.000 evrov, razen za trgovalne posle z električno energijo in z njimi povezane posle, posle, povezane s kratkoročnim upravljanjem denarnih sredstev v skupini HSE, ter posle za kratkoročno nalaganje denarnih sredstev v obliki depozitov pri poslovnih bankah.

V novem Aktu o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo Holding Slovenske elektrarne d. o. o.¹⁷ (v nadaljevanju: akt o ustanovitvi družbe HSE – 2014) je glede pristojnosti ustanovitelja določeno, da samostojno odloča o¹⁸:

- spremembah in dopolnitvah akta o ustanovitvi družbe,
- sprejemu temeljev poslovne politike in razvojnem načrtu družbe in skupine HSE za obdobje petih let, ki vključuje tudi finančno, poslovno, kadrovsko in organizacijsko prestrukturiranje, na predlog posloводства in soglasje nadzornega sveta,
- sprejemu letnega poročila, če nadzorni svet letnega poročila ni potrdil ali če posloводство in nadzorni svet prepustita odločitev o sprejemu letnega poročila ustanovitelju,
- uporabi bilančnega dobička,
- podelitvi razrešnice poslovodu in nadzornemu svetu,
- delitvi in prenehanju poslovnih deležev,
- obremenjevanju poslovnih deležev ali delnic v odvisnih družbah na predlog posloводства in soglasja nadzornega sveta,
- sklepanju pogodb in drugih pravnih poslov, s katerimi se družba zaveže odplačno ali neodplačno prenesti na drugo osebo najmanj 3 odstotke premoženja družbe, pri čemer ne gre za prenos po ZGD-1 o statusnih spremembah,
- politiki prejemkov posloводства na predlog nadzornega sveta,
- spremembah osnovnega kapitala družbe,
- statusnih spremembah in prenehanju družbe,

¹⁷ Sprejela SOD 21. 1. 2014.

¹⁸ 11. člen akta o ustanovitvi družbe HSE – 2014.

- imenovanju in odpoklicu članov nadzornega sveta družbe, razen tistih, ki jih izvoli svet delavcev,
- imenovanju revizorja družbe na predlog nadzornega sveta,
- imenovanju in postavitvi prokurista in poslovnih pooblaščenцев družbe,
- plačilu za delo članom nadzornega sveta in
- drugih zadevah v skladu s predpisi in aktom o ustanovitvi.

Nadzorni svet družbe HSE tudi po aktu o ustanovitvi družbe HSE – 2014 sestavlja šest članov, izmed katerih štiri člane imenuje ustanovitelj, dva člana pa sta imenovana izmed zaposlenih v skladu z Zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju in zastopata njihove interese. Člani nadzornega sveta so imenovani za dobo štirih let in so po preteku mandata lahko ponovno imenovani.

Nadzorni svet družbe HSE ima v skladu s 14. členom akta o ustanovitvi družbe HSE – 2014 naslednje pristojnosti in naloge:

- nadzoruje vodenje poslov družbe;
- lahko preverja in pregleduje knjige in dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari;
- preveri in potrdi letno poročilo in preveri predlog za uporabo bilančnega dobička;
- o rezultatih preveritve letnega poročila in predlogu za uporabo bilančnega dobička sestavi pisno poročilo za ustanovitelja;
- daje soglasje k predlogu temeljev poslovne politike in razvojnega načrta družbe in skupine HSE;
- preverja izvajanje sprejetih temeljev poslovne politike in razvojnega načrta družbe in skupine HSE in predlaga morebitne korekcije;
- daje soglasje k poslovnemu načrtu družbe in skupine HSE;
- imenuje revizijsko komisijo in druge komisije;
- imenuje in odpokliče člane posloводства;
- sklepa pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe o poslovoidenju s člani posloводства;
- daje soglasje poslovoidstvu k sprejemanju odločitev na skupščinah odvisnih družb v primeru statusnih in kapitalskih sprememb;
- daje soglasje poslovoidstvu k prenosu določenih poslovnih funkcij z odvisnih družb, ki so v izključni lasti družbe, na družbo (vzpostavitev nalog operativnega holdinga);
- sprejme poslovnik o delu nadzornega sveta;
- daje soglasje k posameznim poslom poslovoidstva v skladu s tem aktom;
- daje soglasje k poslovniku o delu poslovoidstva;
- lahko zahteva poročila tudi o drugih vprašanih in
- opravlja tudi druge naloge v skladu s predpisi in tem aktom ter v skladu s sklepi ustanovitelja.

V aktu o ustanovitvi družbe HSE – 2014 je glede poslovoidstva določeno, da ima družba enega ali več poslovoidij (direktorjev), vendar ne več kot tri, ki na lastno odgovornost vodijo posle družbe in jo zastopajo. Imenovani direktorji predstavljajo poslovoidstvo družbe. Eden od direktorjev je generalni direktor, druga dva direktorja, če sta imenovana, pa sta imenovana za področje dela, kot jima ga s sklepom o imenovanju določi nadzorni svet. Člane poslovoidstva imenuje nadzorni svet za mandatno dobo štirih let. Po poteku mandatne dobe je član poslovoidstva lahko ponovno imenovan.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije, so družbo HSE vodili:

- mag. Matjaž Janežič, generalni direktor, do 4. 11. 2012,
- Blaž Košorok, generalni direktor, od 5. 11. 2012 in
- Stojan Nikolić, finančni direktor, od 1. 10. 2014.

Generalni in finančni direktor od 1. 10. 2014 skupno zastopata družbo HSE.

1.2.2 Agencija za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije

AUKN je bila ustanovljena z ZUKN. Na podlagi 11. člena ZUKN je bila samostojen in neodvisen državni organ, ki je skladno z določbami zakona odgovarjala Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor). Ob upoštevanju določb ZUKN in aktov upravljanja s kapitalskimi naložbami je bila pri opravljanju nalog samostojna in neodvisna. AUKN je pridobivala kapitalске naložbe v skladu s predpisi, ki urejajo javne finance, na podlagi sprejetega letnega načrta upravljanja kapitalskih naložb in v okviru zagotovljenih sredstev v finančnem načrtu. S kapitalskimi naložbami je razpolagala v skladu s strategijo in na podlagi letnega načrta upravljanja kapitalskih naložb. S portfeljskimi naložbami je AUKN razpolagala samostojno. S posamično naložbo, katere skupna knjigovodska vrednost presega 20 milijonov evrov¹⁹, in s strateškimi naložbami je AUKN razpolagala po predhodnem soglasju vlade na podlagi programa razpolaganja, ki ga je pripravila AUKN za posamezno naložbo.

V skladu s 40. členom ZUKN je upravljanje kapitalске naložbe Republike Slovenije v družbi HSE z 20. 10. 2010, ko so bili imenovani predsednik in člani sveta AUKN, prešlo na AUKN.

AUKN je imela pristojnost za izvajanje pravic delničarja ali družbenika z uveljavljanjem glasovalnih pravic na skupščinah družb, za spremljanje uspešnosti poslovanja na podlagi sprejetih letnih načrtov družb in doseganje ciljne donosnosti kapitala, sodelovanje s člani organov družb, nastopanje v prevzemnih postopkih, nastopanje v postopkih pred sodišči in drugimi organi, za izvedbo skupščin pri enoosebnih družbah ter razpolaganje s kapitalskimi naložbami v skladu s strategijo in na podlagi letnega načrta upravljanja kapitalskih naložb.²⁰

Uprava AUKN je imela predsednika uprave in dva člana. Uprava je odgovarjala za zakonitost poslovanja in je opravljala druge naloge, določene z zakonom in akti AUKN. Predsednik uprave je zastopal in predstavljal AUKN. Predsednika uprave in člana uprave ter predsednika in člane sveta AUKN je imenoval in razreševal državni zbor z večino vseh glasov na predlog vlade.

AUKN je v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije imela upravo, ki so jo sestavljali:

- Dagmar Komar, predsednica uprave, do 26. 9. 2012,
- Janez Benčina, vršilec dolžnosti predsednika uprave, od 26. 9. do 30. 11. 2012,
- Marko Golob, član uprave, do 20. 7. 2012,
- mag. Danilo Grašič, član uprave, do 20. 7. 2012,
- mag. Peter Ješovnik, vršilec dolžnosti člana uprave, od 20. 7. do 28. 12. 2012,

¹⁹ S sprejemom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 22/12) je bila ta vrednost spremenjena na 5 milijonov evrov.

²⁰ 28. in 29. člen ZUKN.

- Janja Holcman Babič, vršilka dolžnosti člana uprave, od 26. 9. do 28. 12. 2012 in
- Igo Gruden, vršilec dolžnosti predsednika uprave, od 14. 12. do 28. 12. 2012.

28. 12. 2012, ko je začel veljati ZSDH, je AUKN prenehala obstajati. Upravljanje naložb Republike Slovenije, s katerimi je do uveljavitve ZSDH upravljala AUKN, je v imenu in za račun Republike Slovenije začela izvrševati SOD.

1.2.3 Slovenska odškodninska družba, d. d. in Slovenski državni holding, d. d.

Z Zakonom o Slovenskem odškodninskem skladu²¹ je bil ustanovljen Slovenski odškodninski sklad kot finančna organizacija za poravnavo obveznosti upravičencem po Zakonu o denacionalizaciji²², Zakonu o zadrukah²³ ter drugih predpisih, ki urejajo denacionalizacijo premoženja. Z uveljavitvijo Zakona o javnih skladih²⁴ je bil Slovenski odškodninski sklad preimenovan v SOD. Naknadno so se naloge SOD razširile tudi na poravnavo obveznosti po Zakonu o izdaji obveznic za plačilo odškodnine za zaplenjeno premoženje zaradi razveljavitve kazni zaplembe premoženja²⁵, Zakonu o plačilu odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja²⁶ in Zakonu o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje²⁷. SOD je bila opredeljena tudi kot nosilka javnega pooblastila na podlagi Zakona o plačilu odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja in Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic²⁸.

Z uveljavitvijo ZSDH je SOD prevzela dejavnost, ki jo je do ukinitve opravljala AUKN. SOD je bila po ZSDH predvidena kot začasni upravljavec kapitalskih naložb Republike Slovenije. V skladu z ZSDH je bil eden glavnih ciljev SOD doseči koncentrirano upravljanje naložb Republike Slovenije, vključno s ciljem doseganja stabilnega lastništva in trajnostnega maksimiranja donosnosti in vrednosti teh naložb za doseganje gospodarskih in razvojnih ciljev ter ciljev javnega interesa ter s ciljem doseči pregleden sistem upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije z optimizacijo stroškov upravljanja.

Z uveljavitvijo ZSDH-1 je 26. 4. 2014 nastal SDH, in sicer s prevzemom pristojnosti in obveznosti od SOD. Prevzem pristojnosti in obveznosti se je skladno s prvim odstavkom 77. člena ZSDH-1 izvedel tako, da je SOD pridobila pristojnosti, obveznosti in naloge po ZSDH-1. Organi SOD so morali v enem mesecu od uveljavitve ZSDH-1 pripraviti spremembe statuta in firme družbe, potrebne za uskladitev s tem zakonom in za nemoteno opravljanje obveznosti skladno s tem zakonom. Z 11. 6. 2014 je začel veljati Statut Slovenskega državnega holdinga, d. d. (v nadaljevanju: statut SDH), s katerim je bila med drugim spremenjena tudi firma družbe v SDH. SDH poleg nalog skladno z ZSDH-1 uresničuje vsa pooblastila, pristojnosti, pravice in obveznosti SOD pred preoblikovanjem.

²¹ Uradni list RS, št. 21/11-UPB2.

²² Uradni list RS, št. 27/91, 31/93, 65/98, 66/00.

²³ Uradni list RS, št. 97/09-UPB2.

²⁴ Uradni list RS, št. 22/00.

²⁵ Uradni list RS, št. 49/99, 41/11.

²⁶ Uradni list RS, št. 21/11-UPB2.

²⁷ Uradni list RS, št. 54/07-UPB4, 41/11.

²⁸ Uradni list RS, št. 44/02; za odločanje v upravnih postopkih določitve upravičencev do delnic, izdanih za nenominirani kapital Zavarovalnice Triglav, d. d.

Osnovni kapital SOD je znašal 60.166.917 evrov in je bil razdeljen na 36.046 kosovnih delnic. Edina delničarka SOD je bila Republika Slovenija.

SOD je imela v obdobju, na katero se nanaša revizija, naslednje organe²⁹:

- skupščino,
- nadzorni svet in
- upravo.

Vlogo skupščine je v skladu z 19. členom Zakona o Slovenskem odškodninskem skladu opravljala vlada. Od 29. 5. 2010, to je od uveljavitve ZUKN, je vlogo skupščine SOD opravljala AUKN, ki je prenehala obstajati z 28. 12. 2012, ko je začel veljati ZSDH. Po 28. 12. 2012 je naloge in pristojnosti skupščine SOD ponovno izvrševala vlada.

Skupščina SOD je odločala zlasti o³⁰:

- sprejetju letnega poročila,
- uporabi bilančnega dobička,
- imenovanju in odpoklicu članov nadzornega sveta,
- podelitvi razrešnice članom organov vodenja ali nadzora,
- spremembah statuta,
- ukrepih za povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala,
- imenovanju revizorja,
- izdaji novih delnic ter o njihovem dajanju v pravni promet in o vključitvi novih delničarjev SOD,
- statusnih spremembah in prenehanju SOD in
- drugih zadevah v skladu s predpisi in statutom.

Nadzorni svet SOD je imel sedem članov. Štiri člane nadzornega sveta, ki so zastopali interese delničarja, je volila skupščina. Tri člane, ki so zastopali interese delavcev, je izvolil svet delavcev. Člani nadzornega sveta so bili izvoljeni za dobo petih let in so bili po preteku mandata lahko ponovno izvoljeni. Nadzorni svet je nadzoroval vodenje poslov SOD, pri čemer je zlasti³¹:

- pregledoval in preverjal poslovne knjige in dokumentacijo SOD;
- potrjeval finančni načrt SOD;
- preverjal letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička ter o rezultatih preveritve letnega poročila sestavil pisno poročilo za skupščino in zavzemal stališče do revizijskega poročila;
- potrjeval letno poročilo SOD;
- skupščini dajal predlog za imenovanje revizorja;
- imenoval člane uprave ter odločal o odpoklicu uprave;
- predlagal skupščini sklepe, če je tako določal zakon;
- usklajeval besedilo statuta SOD z veljavnimi odločitvami skupščine in opravljal druge naloge.

²⁹ Statut Slovenske odškodninske družbe, d. d. (v nadaljevanju: statut SOD) z dne 22. 7. 2010, s spremembami 11. 7. in 27. 12. 2011, 29. 8. 2013 in 9. 6. 2014.

³⁰ 27. člen statuta SOD.

³¹ 21. člen statuta SOD.

Uprava SOD je organizirala in vodila delo ter je bila pristojna in odgovorna za sprejem in izvrševanje vseh odločitev, ki so določene z zakonom, kot tudi tistih, za katere po zakonu ali statutu niso pristojni drugi organi družbe. Uprava je bila odgovorna za zakonitost poslovanja družbe. Imenoval jo je nadzorni svet, njen mandat je trajal pet let z možnostjo ponovnega imenovanja.

SOD je v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med revizijo imela upravo, ki so jo vodili:

- mag. Tomaž Kuntarič, predsednik uprave, od 29. 7. 2010 do 6. 2. 2013 in od 9. 5. 2013 do 31. 3. 2014,
- mag. Peter Ješovnik, predsednik začasne uprave³², od 6. 2. do 8. 5. 2013,
- Matjaž Jauk, član uprave, od 29. 7. 2010 do 6. 2. 2013,
- Krešo Šavrič, član uprave, od 29. 7. 2010 do 6. 2. 2013,
- Nada Drobne Popovič, vršilka dolžnosti članice uprave, od 6. 2. do 8. 5. 2013,
- Igo Gruden, vršilec dolžnosti člana uprave, od 6. 2. do 8. 5. 2013,
- Matej Runjak, član uprave, od 9. 5. 2013,
- Matej Pirc, član uprave, od 15. 5. 2013 do 31. 3. 2014, predsednik uprave od 1. 4. 2014.

Po uveljavitvi ZSDH-1 uprava SOD nadaljuje svoj mandat kot uprava SDH, in sicer do imenovanja nove uprave SDH. Tudi za SDH veljajo predstavljene določbe, ki se nanašajo na osnovni kapital, delničarja in organe upravljanja družbe.³³

Ker so v obdobju, na katero se nanaša revizija, bili upravljavci kapitalskih naložb Republike Slovenije tako AUKN kot tudi SOD oziroma SDH po prevzemu pristojnosti in obveznosti od SOD, se nekatera revizijska razkritja nanašajo na več pravnih oseb. V ugotovitvenem delu revizijskega poročila smo takšne primere posebej navedli z uporabo združenega naziva SOD/SDH ali AUKN/SOD/SDH.

1.3 Predstavitev področja revizije

Cilji energetske politike Republike Slovenije so združeni v tri stebre trajnostnega razvoja. Ti opredeljujejo zanesljivost oskrbe z energijo, konkurenčnost oskrbe z energijo ter vplive ravnanja z energenti in energijo na okolje. Inštalirana oziroma dejanska delovna moč proizvodnih naprav v Republiki Sloveniji, katerih moč presega 10 megavatov³⁴ (v nadaljevanju: MW), je na dan 31. 12. 2013 znašala 3.082 MW³⁵. Inštalirana moč hidroelektrarn je znašala 1.138 MW, Nuklearne elektrarne Krško, d. o. o. (v nadaljevanju: NEK) 688 MW, preostalo moč, 1.256 MW, pa so predstavljale termoelektrarne³⁶. Večina elektroenergetske infrastrukture v Republiki Sloveniji je bila zgrajena v sedemdesetih in osemdesetih letih. Iz tega obdobja so TEŠ, blok 4 in blok 5, NEK, 400-kilovoltno³⁷ (v nadaljevanju: kV) omrežje Slovenije, del sedanjih zmogljivosti v Termoelektrarni Brestanica in TET. Večina elektrarn in omrežja je ustrezala takratnemu stanju tehnike, sedaj pa se zaključuje njihova (ekonomska) doba koristnosti. Ob koncu tega in v naslednjem desetletju se bo iztekla tudi njihova (tehnična) doba uporabnosti.

³² Nadzorni svet SOD je na 2. izredni seji 6. 2. 2013 imenoval novo začasno upravo za obdobje šestih mesecev.

³³ Statut SDH z dne 8. 12. 2014.

³⁴ Megavat = 10⁶ vatov.

³⁵ [URL: <http://www.energetika-portal.si>], 14. 5. 2015.

³⁶ Klasične termoelektrarne na premog, plinske termoelektrarne in termoelektrarne toplotne.

³⁷ Kilovolt = 10³ voltov.

Družba TEŠ je največji termoproizvodni objekt v skupini HSE, v okviru katerega so bili na dan 31. 12. 2013 za obratovanje razpoložljivi trije bloki. Osnovna dejavnost je proizvodnja elektrike in toplote za daljinsko ogrevanje. Z močjo na pragu 680 MW proizvede povprečno tretjino električne energije v Republiki Sloveniji, v kriznih obdobjih pa pokriva več kot polovico porabe. Povprečna letna proizvodnja električne energije se giblje med 3.500 in 3.800 gigavatnih ur³⁸ (v nadaljevanju: GWh). Povprečna letna proizvodnja toplotne energije za daljinsko ogrevanje Šaleške doline znaša 400 do 450 GWh. Za omenjeno letno proizvodnjo električne in toplotne energije porabi med 3,5 in 4,2 milijona ton premoga.

Leta 1956 sta z obratovanjem pričeli prvi dve enoti z močjo 2 x 30 MW. V naslednjih 20 letih so bile zgrajene še tri proizvodne enote: blok 3 z močjo 75 MW leta 1960, blok 4 z močjo 275 MW leta 1972 ter blok 5 z močjo 345 MW leta 1987. V letu 2008 sta bili blokoma 4 in 5 prigradeni dve plinski turbini z močjo 2 x 42 MW. Najstarejši proizvodni enoti sta bili zaustavljeni v letih 2008 (blok 2) in 2010 (blok 1), tako da je inštalirana električna moč celotne TEŠ 31. 12. 2013 znašala 779 MW³⁹.

Investicija v blok 6 je načrtovana v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 (v nadaljevanju: Resolucija 2007–2023), ki jo je pripravila Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj.⁴⁰ Resolucija 2007–2023 temelji na Strategiji razvoja Slovenije⁴¹ in zajema ključne razvojno-investicijske projekte, pri uresničitvi katerih bo sodelovala država. Vlada je v Resolucijo 2007–2023 uvrstila⁴² gradnjo bloka 6 z močjo 600 MW s ciljem zagotoviti varno in kakovostno oskrbo z električno energijo. Zaradi povečane porabe električne energije se namreč pojavlja potreba po zagotovitvi dodatnih virov, interes države pa je, da najprej izrabi ugodne domače vire in s tem omeji odvisnost od uvoza. Zmanjšanje odvisnosti od uvoza narekuje potrebo po gradnji večje premogovne enote na domači premog.

V NIP 6 je navedeno, da se je družba TEŠ zaradi dotrajanosti obstoječih enot odločila zgraditi novo premogovno enoto za proizvodnjo električne energije, nadomestni blok 6 z močjo 600 MW, s pričetkom obratovanja v letu 2015. Investicija v blok 6 predstavlja največjo slovensko energetska investicijo, pri čemer je do te investicije izpostavljena tudi Republika Slovenija, saj je za najetje dolgoročnega posojila za gradnjo dala poročstvo za najeto dolgoročno posojilo v vrednosti 440 milijonov evrov. Hkrati je Republika Slovenija 100-odstotna lastnica družbe HSE, ki je 100-odstotna lastnica investitorja, to je družbe TEŠ.

Načrtovani blok 6 naj bi za enako količino proizvedene energije porabil približno 30 odstotkov manj premoga, kar bi pomenilo bistveno nižje skupne emisije v okolje. Nadomestni blok 6 naj bi pri enaki količini proizvedene energije v okolje emitiral 35 odstotkov manj ogljikovega dioksida kot obstoječi bloki TEŠ. Z izgradnjo bloka 6 se bo tako zmanjšala stopnja onesnaženosti okolja, izboljšali se bosta kakovost in energetska učinkovitost, poleg tega bo omogočeno doseganje skladnosti z mednarodnimi standardi najboljših razpoložljivih tehnologij⁴³. Ključni cilji investicije so:

³⁸ Gigavatna ura = 10⁹ vatne ure.

³⁹ Novelirani investicijski program, revizija št. 6, februar 2014 (v nadaljevanju: NIP 6). (P) – poslovna skrivnost po ZGD-1.

⁴⁰ Sprejela jo je vlada na seji 12. 10. 2006 ter dopolnila na seji 10. 1. 2008.

⁴¹ Strateški razvojni dokument vlade, ki na podlagi razvojnih dosežkov in izzivov v državi ter svetovnih in evropskih gibanj opredeljuje vizijo razvoja, razvojne cilje, strateške usmeritve in razvojne prioritete ter temeljne naloge vlade za uresničevanje začrtane smeri razvoja. Vlada jo je sprejela 23. 6. 2005.

⁴² Točka 3.9.8.: Izgradnja bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj.

⁴³ Angl.: BAT – Best Available Technology.

- ohranitev proizvodnje električne energije na lokaciji TEŠ z uporabo domačega premoga;
- proizvodnja električne energije ob približno 30 odstotkov nižji specifični porabi premoga⁴⁴;
- znižanje emisijskega faktorja (kg CO₂/kWh)⁴⁵ z 1,25 pod 0,9;
- znižanje stroškovne cene električne energije;
- zagotovitev nadaljnega obstoja energetske dejavnosti v Šaleški dolini v povezavi s Premogovnikom Velenje;
- izpolnitev zavez v okviru Evropske unije glede izpustov toplogrednih plinov in
- zanesljivost oskrbe Republike Slovenije z električno energijo.

1.4 Revizijski pristop

Revizijo smo izvedli tako, da smo zbirali, pregledovali in proučevali revizijske dokaze, povezane z določitvijo in spreminjanjem vrednosti investicije v blok 6, zagotavljanjem obvladljivosti financiranja obratovanja bloka 6 in zagotavljanjem zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6.

Pri tem smo uporabili naslednje metode in tehnike revidiranja:

- proučevanje strateških dokumentov in pravnih podlag s področja revizije;
- proučevanje pridobljene dokumentacije in informacij, ki se nanašajo na investicijo v blok 6 in zagotovitev zadostnih finančnih virov za njeno izvedbo;
- proučevanje pridobljene dokumentacije in informacij, ki se nanašajo na zagotovitev obvladljivosti financiranja obratovanja bloka 6;
- proučevanje pridobljene dokumentacije in informacij, ki se nanašajo na zagotovitev zadostnih denarnih sredstev za vračilo prejetih posojil;
- proučevanje pridobljene dokumentacije in informacij, ki se nanašajo na usmeritve pri upravljanju kapitalske naložbe Republike Slovenije v družbo HSE;
- intervjuje v družbi HSE in SOD oziroma SDH (razgovori s predstavniki revidirancev, ki neposredno in posredno delujejo na področju nadzora izvedbe investicije v blok 6 in njenih finančnih posledic);
- pregled spletnih strani, medijskih poročil, raziskav in drugih javno dostopnih virov, ki so povezani z izgradnjo bloka 6, zagotavljanjem obvladljivosti financiranja njegovega obratovanja in zagotavljanjem zadostnih denarnih sredstev za vračilo prejetih posojil.

⁴⁴ Znižanje je predvideno glede na ponderirani povprečni izkoristek obstoječih proizvodnih enot TEŠ (bloki 3, 4 in 5), ki se giblje med 32,5 odstotka in 33 odstotki. V primerjavi z blokom 6, katerega maksimalni izkoristek je približno 43 odstotkov, predstavlja to približno 30-odstotno znižanje.

⁴⁵ CO₂ – ogljikov dioksid; kWh – kilovatna ura.

1.5 Omejitve revizije

V reviziji nismo proučevali:

- poslovanja Premogovnika Velenje in
- poslovanja družbe TEŠ.

Smo pa v reviziji presojali vlogo družbe HSE pri vplivu na poslovanje Premogovnika Velenje za zagotovitev zakonsko in pogodbeno določene cene premoga ter pri vplivu na poslovanje družbe TEŠ za zagotovitev zakonsko in pogodbeno določene vrednosti investicije v blok 6 in finančnih učinkov njegovega obratovanja.

2. UGOTOVITVE

2.1 Končna vrednost investicije v blok 6

V reviziji smo preverjali, ali je bila realno določena vrednost investicije v blok 6. Pri tem smo preverjali, ali:

- so v Noveliranem investicijskem programu, revizija št. 5 (v nadaljevanju: NIP 5) in NIP 6 vključeni vsi stroški, ki se nanašajo na investicijo v blok 6, in ali je vrednost investicije v blok določena v enakem znesku kot v zavezah ob izdaji poročstva Republike Slovenije;
- sta bila vrednost glavne tehnološke opreme za blok 6 in strošek njene montaže v pogodbi in aneksih k pogodbi jasno določena ter ali je družba HSE izvedla ustrezne aktivnosti za njuno znižanje;
- je bila stopnja eskalacije pogodbene cene za glavno tehnološko opremo ustrezno določena v pogodbi in aneksih k pogodbi ter ali je družba HSE izvedla ustrezne aktivnosti za znižanje stroškov, ki izhajajo iz pogodbeno določene klavzule o eskalaciji;
- so stroški financiranja investicije v blok 6 v ustreznem znesku upoštevani v NIP 5 in NIP 6;
- je rok za dokončanje bloka 6 v pogodbi in aneksih k pogodbi skladen z rokom, ki je bil določen v zavezah ob izdaji poročstva Republike Slovenije, ter ali je družba HSE izvedla ustrezne aktivnosti za zagotovitev tega roka.

2.1.1 Določitev pogojev za izdajo državnega poročstva za izgradnjo bloka 6

V posojilni pogodbi⁴⁶, ki sta jo družba TEŠ in Evropska investicijska banka⁴⁷ (v nadaljevanju: EIB) sklenili 22. 4. 2010, je določeno, da bo EIB financirala izgradnjo bloka 6 v znesku 550 milijonov evrov, pri čemer je posojilo v znesku 110 milijonov evrov zavarovano z bančnim poročtvom⁴⁸, posojilo v znesku 440 milijonov evrov pa mora biti zavarovano z državnim poročtvom⁴⁹. Tako je v točki 7.01 posojilne pogodbe določeno, da je pogoj za črpanje posojila odobritev in izdaja državnega poročstva.

Vlada je 14. 4. 2011 sprejela sklep⁵⁰, da se je seznanila s poročilom o poteku investicije v blok 6. V sklepu je navedeno, da je glede na visoko stopnjo tveganja projekta in ob upoštevanju visoke izpostavljenosti države kot lastnice družbe HSE do projekta izgradnje bloka 6 vlada pripravljena prevzeti dodatno tveganje z izdajo državnega poročstva za investicijo v blok 6 v vrednosti 440 milijonov evrov pod pogojem, da bo družba TEŠ v novelaciji investicijskega programa upoštevala vse stroške investicije in s temeljito analizo sposobnosti doseganja cene premoga 2,25 evra/GJ⁵¹ ter vseh ostalih vhodnih parametrov investicije

⁴⁶ Angl.: *Finance Contract FI N° 25.541 / (SI). Serapis N° 2006-0319.*

⁴⁷ Angl.: *European Investment Bank*. EIB je posebej usposobljena za financiranje projektov s področja transporta, energetike in industrije.

⁴⁸ Ta posojilna pogodba je bila sklenjena 27. 9. 2007 in spremenjena 22. 4. 2010.

⁴⁹ Pogoj za črpanje posojila je odobritev in izdaja državnega poročstva skladno z določbo 7.01 posojilne pogodbe.

⁵⁰ Št. 36000-2/2011/3.

⁵¹ GJ – gigajoule.

dokazala, da so izpolnjeni vsi pogoji za doseganje donosnosti investicije v skladu s sektorsko politiko Republike Slovenije za področje energetike⁵² (v nadaljevanju: sektorska politika za področje energetike).

Vlada je 23. 2. 2012 sprejela sklep⁵³, da se je seznanila z informacijami o poteku investicije v blok 6. Glede na visoko stopnjo tveganja projekta in ob upoštevanju visoke izpostavljenosti države kot lastnice družbe HSE do projekta izgradnje bloka 6 je vlada pripravljena prevzeti dodatno tveganje z izdajo državnega poročstva za investicijo v blok 6 v vrednosti 440 milijonov evrov pod naslednjimi pogoji:

- družba TEŠ kot investitor mora opraviti pogajanja z vsemi dobavitelji s ciljem znižati vrednost investicije iz Noveliranega investicijskega programa, revizija št. 4 (v nadaljevanju: NIP 4) in jo čim bolj približati vrednosti iz Noveliranega investicijskega programa, revizija št. 3 (v nadaljevanju: NIP 3), pri čemer morajo biti v končno vrednost investicije vključeni vsi stroški;
- Premogovnik Velenje in družba TEŠ morata pred odobritvijo državnega poročstva skleniti pogodbo o dolgoročni dobavi lignita po maksimalni ceni iz NIP 4, ki znaša 2,25 evra/GJ;
- družba TEŠ mora zagotoviti dokončanje projekta po priloženem terminskem planu, torej mora pridobiti uporabno dovoljenje najkasneje do 15. 2. 2016;
- družba TEŠ mora zagotoviti vse pogoje za doseganje donosnosti projekta v skladu s sektorsko politiko za področje energetike in
- izpuste emisij ogljikovega dioksida je treba omejiti skladno z investicijskim programom.

Državni zbor je 18. 7. 2012 sprejel Zakon o poročstvu Republike Slovenije za obveznosti iz dolgoročnega posojila v vrednosti 440 milijonov evrov, ki ga najame Termoelektrarna Šoštanj d. o. o. pri Evropski investicijski banki, za financiranje projekta postavitve nadomestnega bloka 6 moči 600 MW v Termoelektrarni Šoštanj (ZPODPTEŠ)⁵⁴, ki določa, da poleg glavnice v znesku 440 milijonov evrov država jamči tudi za pripadajoče obresti in druge stroške posojila.

V drugem odstavku 1. člena ZPODPTEŠ je določeno, da Republika Slovenija daje poročstvo pod naslednjimi temeljnimi pogoji:

1. valuta črpanja je evro, britanski funt ali ameriški dolar;
2. do sedemletni moratorij na odplačilo glavnice;
3. skrajni rok črpanja posojila je 30. 4. 2013;
4. zadnji obrok glavnice posojila zapade v plačilo najpozneje 25 let od dneva črpanja zadnje tranše posojila;
5. valuta odplačila glavnice in plačila obresti je enaka valuti črpanja posamezne tranše posojila;
6. obrestna mera je določena ob črpanju posamezne tranše, in sicer je lahko izbrana obrestna mera spremenljiva ali fiksna;
7. družba TEŠ ter v imenu in za račun Republike Slovenije minister, pristojen za finance, pred podpisom pogodbe o poročstvu skleneta pogodbo o načinu in pogojih zavarovanja poročstva Republike Slovenije;

⁵² Ministrstvo za gospodarstvo je sektorsko politiko za področje energetike (Dokument: Sektorska politika – Energetika) pripravilo januarja 2011, vendar jo vlada ni sprejela.

⁵³ Št. 36000-2/2012/4.

⁵⁴ Uradni list RS, št. 58/12. ZPODPTEŠ je začel veljati 1. 8. 2012.

8. družba TEŠ ter v imenu in za račun Republike Slovenije minister, pristojen za energetiko, in minister, pristojen za finance, pred podpisom pogodbe o poroštvu sklenejo pogodbo o ureditvi razmerij, v kateri se določijo okviri izvedbe projekta glede:
 - znižanja investicijske vrednosti projekta,
 - sklenitve pogodbe med družbo TEŠ in Premogovnikom Velenje o dolgoročni dobavi premoga vključno z maksimalno ceno,
 - rokov za dokončanje projekta,
 - doseganja donosnosti projekta v skladu s sektorsko politiko za področje energetike,
 - omejitve izpustov emisij ogljikovega dioksida;
9. končna skupna vrednost projekta je manjša od skupne vrednosti projekta, ki je navedena v četrti novelaciji investicijskega programa, v to vrednosti pa so vključene vse postavke iz navedene novelacije investicijskega programa;
10. višina premije, ki jo plača družba TEŠ za poroštvo Republiki Sloveniji, je vsaj tolikšna, da ustreza primerljivi poroštvni premiji, ki jo je mogoče najti na finančnih trgih.

Med pogoji za poroštvo Republike Slovenije so v 8. točki drugega odstavka 1. člena ZPODPTEŠ med drugim določene zahteve, ki jih je tudi vlada določila v sklepu dne 23. 2. 2012. Družba TEŠ, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor⁵⁵ ter Ministrstvo za finance so na podlagi zahteve v 8. točki drugega odstavka 1. člena ZPODPTEŠ 30. 11. 2012 sklenili Pogodbo o ureditvi razmerij v zvezi s projektom postavitve nadomestnega bloka 6 moči 600 MW v TE Šoštanj (v nadaljevanju: pogodba o ureditvi razmerij). V njej so določeni pogoji izvedbe investicije v blok 6, ki so zahtevani v ZPODPTEŠ.

V 2. členu pogodbe o ureditvi razmerij je navedeno, da je družba TEŠ 22. 4. 2010 z EIB sklenila pogodbo o najetu posojila v vrednosti 440 milijonov evrov za izgradnjo bloka 6, da je 1. 8. 2012 začel veljati ZPODPTEŠ ter da morata v skladu z ZPODPTEŠ, pred podpisom pogodbe o poroštvu med Republiko Slovenijo in EIB, Republika Slovenija in družba TEŠ skleniti pogodbo o ureditvi razmerij, s katero se določijo okviri izvedbe projekta.

V 4. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, da družba TEŠ zagotavlja, da bo skupna investicijska vrednost bloka 6 nižja od končne vrednosti investicije v NIP 5, ki je 1.302.492,3 tisoč evra. V 6. členu pogodbe o ureditvi razmerij je še določeno, da družba TEŠ zagotavlja, da bo investicija dokončana v skladu s terminskim planom gradnje, opredeljenim v NIP 5, in sicer najkasneje do 15. 2. 2016, ko mora biti pridobljeno uporabno dovoljenje.

V 7. točki drugega odstavka 1. člena ZPODPTEŠ je določeno, da družba TEŠ ter v imenu in za račun Republike Slovenije minister, pristojen za finance, pred podpisom pogodbe o poroštvu sklenejo pogodbo o načinu in pogojih zavarovanja poroštva Republike Slovenije. S pogodbo o zavarovanju poroštva Republike Slovenije, ki je bila sklenjena 30. 11. 2012, so bili podrobneje urejeni viri za vračilo zneskov, plačanih iz poroštva, instrumenti zavarovanja in stroški poroštva.

⁵⁵ Na podlagi 3. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 65/14) je bilo z 19. 9. 2014 Ministrstvo za infrastrukturo in prostor preimenovano v Ministrstvo za infrastrukturo, del delovnega področja ministrstva, ki se nanaša na prostor in stanovanjsko politiko pa je bil prenešen na Ministrstvo za okolje in prostor.

Republika Slovenija⁵⁶ in EIB sta 6. 12. 2012 sklenili poroštveno pogodbo⁵⁷. Pogodba je bila ratificirana z Zakonom o ratifikaciji Poroštvene pogodbe med Republiko Slovenijo in Evropsko investicijsko banko (TEŠ – Termoelektrarna Šoštanj/B)⁵⁸ – v nadaljevanju: MPEIBTEŠ. MPEIBTEŠ določa⁵⁹, da Republika Slovenija v celoti jamči za popolno, pravočasno in nepreklicno izpolnjevanje vseh denarnih obveznosti družbe TEŠ do EIB iz finančne pogodbe in nepreklicno in brezpogojno jamči, da bo EIB na njeno prvo pisno zahtevo plačala vse zneske, ki bi jih EIB lahko zahtevala v skladu s finančno pogodbo, do največ 572 milijonov evrov.

2.1.2 Vrednost investicije v blok 6 v investicijskem programu in novelacijah investicijskega programa

V skladu z Uredbo o enotni metodologiji za pripravo in obravnavo investicijske dokumentacije na področju javnih financ⁶⁰ (v nadaljevanju: uredba za pripravo investicijske dokumentacije) je družba TEŠ za investicijo v blok 6 pripravila dokument identifikacije investicijskega projekta⁶¹, predinvesticijsko zasnovo⁶² in investicijski program⁶³.

V predinvesticijski zasnovi sta bili za nov blok obravnavani in primerjani enoti moči 500 MW in 600 MW. Za obe enoti je bila izračunana ekonomika investicije v 40-letnem obdobju obratovanja pri prodajni ceni električne energije 43,75 evra/MWh⁶⁴ in ceni premoga 22,9 evra/t⁶⁵ oziroma 2,25 evra/GJ, pri čemer je izračun pokazal višjo interno stopnjo donosnosti (7,1 odstotka) za objekt moči 600 MW.

V investicijskem programu je obravnavana postavitev bloka z izbrano tehnologijo prašne kurjave z nadkritičnimi parametri pare in z močjo 600 MW. Predračunska vrednost investicije po stalnih cenah⁶⁶ je znašala 636.961,4 tisoč evra, po tekočih cenah⁶⁷ pa je znašala 691.377,2 tisoč evra. Ekonomika investicije je bila izračunana v 40-letnem obdobju obratovanja pri prodajni ceni električne energije 43,75 evra/MWh, ceni premoga 23,18 evra/t oziroma 2,25 evra/GJ ter pri povprečni lastni ceni električne energije 34,25 evra/MWh. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je uporabljena 6-odstotna diskontna stopnja in izračunana 7,5-odstotna interna stopnja donosnosti. Donosnost na lastniški kapital ni izračunana, doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 16 let.

⁵⁶ V njenem imenu je poroštveno pogodbo sklenil minister za finance.

⁵⁷ Angl.: *Guarantee Agreement*.

⁵⁸ Uradni list RS – MP, št. 18/12.

⁵⁹ Člen 2.01 poroštvene pogodbe.

⁶⁰ Uradni list RS, št. 60/6, 54/10.

⁶¹ Dokument je bil pripravljen maja 2005.

⁶² Dokument je bil pripravljen julija 2005.

⁶³ Dokument je bil pripravljen aprila 2006.

⁶⁴ MWh – megavatna ura.

⁶⁵ t – tona.

⁶⁶ V investicijskem programu in novelacijah investicijskega programa vrednost "po stalnih cenah" pomeni vrednost investicije ob izdelavi programa oziroma novelacije investicijskega programa.

⁶⁷ V investicijskem programu in novelacijah investicijskega programa vrednost "po tekočih cenah" pomeni vrednost investicije ob upoštevanju časa, potrebnega za njeno izvedbo. Tekoče cene torej vključujejo tudi ocenjene podražitve v času izvedbe investicije. Pri izračunu predračunske vrednosti investicije po tekočih cenah je tako upoštevana predvidena letna stopnja inflacije ter (vsakokratna) načrtovana dinamika izgradnje bloka 6.

V nadaljevanju so predstavljeni razlogi za izdelavo novelacij investicijskega programa, predračunske vrednosti, ki izhajajo iz njih, in glavne postavke glede finančnih učinkov investicije v blok 6.

Po prejemu ponudbe konzorcija Alstom Power Centrals s. a. Francija in Alstom Power Systems GmbH Nemčija (v nadaljevanju: konzorcij Alstom) za dobavo in montažo glavne tehnološke opreme je ta postala podlaga za ponovno ovrednotenje investicije v blok 6 in izdelavo Noveliranega investicijskega programa, revizija št. 1 (v nadaljevanju: NIP 1). V NIP 1, ki je bil sprejet septembra 2007, je navedeno, da se je družba TEŠ odločila za novelacijo investicijskega programa predvsem zaradi:

- spremembe časovnega programa izvedbe del,
- povečanja predračunske vrednosti objekta,
- spremenjene strukture in pogojev financiranja.

V NIP 1 je predračunska vrednost investicije v blok 6 znašala 1.070.658,9 tisoč evra⁶⁸. Določena je povprečna prodajna cena električne energije 70 evrov/MWh, cena premoga 2,25 evra/GJ ter povprečna lastna cena električne energije 39,6 evra/MWh. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je uporabljena 6-odstotna diskontna stopnja in izračunana 11,1-odstotna interna stopnja donosnosti. Donosnost na lastniški kapital ni izračunana, doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 14,7 leta.

Novelirani investicijski program, revizija št. 2 (v nadaljevanju: NIP 2) je bil sprejet marca 2009. Razlogi za novelacijo so bili:

- podražitev glavne tehnološke opreme,
- prestavitev roka izvajanja in zaključka del,
- sprememba vrednosti gradbenih objektov,
- sprememba v obsegu opreme po paketih,
- spremenjeni pogoji financiranja in s tem stroški financiranja.

Predračunska vrednost investicije je znašala 1.424.555 tisoč evrov⁶⁹. Določena je povprečna prodajna cena električne energije 70 evrov/MWh, cena premoga 2,25 evra/GJ ter povprečna lastna cena električne energije 41,7 evra/MWh. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja in izračunana 9,11-odstotna interna stopnja donosnosti. Donosnost na lastniški kapital ni izračunana, doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 16 let.

NIP 3 je bil sprejet oktobra 2009. Družba TEŠ se je za izdelavo novelacije odločila po zaključenih tehničnih usklajevanjih z dobaviteljem glavne tehnološke opreme. Razlogi za novelacijo so bili:

- sprememba investicijske vrednosti (znižanje pogodbene vrednosti glavne tehnološke opreme, znižanje vrednosti za napravo za razžveplanje dimnih plinov in sprememba načina prenosa proizvedene električne energije);
- povečanje prodajne cene električne energije s 70 evrov/MWh na 71,5 evra/MWh;
- vključitev celotnih stroškov emisijskih kuponov ogljikovega dioksida po letu 2012;
- skrajšanje gradnje s 63 mesecev na 60 mesecev in
- sprememba stroškov financiranja v času gradnje na podlagi spremenjenih izhodišč v zvezi s strukturo in dinamiko financiranja.

⁶⁸ Po tekočih cenah septembra 2007.

⁶⁹ Po tekočih cenah marca 2009.

Predračunska vrednost investicije je znašala 1.169.840,6 tisoč evra⁷⁰. Cena montaže glavne tehnološke opreme je v NIP 3 prvič določena kot posebna postavka. Za izračun ekonomike investicije v 40-letnem obdobju obratovanja bloka 6 je bila uporabljena povprečna prodajna cena električne energije 71,5 evra/MWh, cena premoga 2,25 evra/GJ ter povprečna lastna cena električne energije 55,83 evra/MWh⁷¹. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je bila uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja in izračunana 7,17-odstotna interna stopnja donosnosti. Donosnost na lastniški kapital ni izračunana, doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 17 let.

Zaradi spremenjenih virov financiranja je bil novembra 2009 pripravljen še dodatek št. 1 k NIP 3. Stroški financiranja so se povečali s 106.679 tisoč evrov na 124.185 tisoč evrov, predračunska vrednost investicije pa se je povečala na 1.189.117 tisoč evrov⁷². Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je bila uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja in izračunana 7,2-odstotna interna stopnja donosnosti. Donosnost na lastniški kapital ni izračunana, doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 17 let.

NIP 4 je bil sprejet avgusta 2011. Razlogi za novelacijo so bili:

- spremenjena ocena stroškov pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme,
- sprememba vrednosti gradbenih objektov,
- sprememba v obsegu opreme po paketih,
- spremenjeni pogoji financiranja in s tem stroški financiranja,
- vključitev stroškov razgradnje vseh enot za proizvodnjo električne energije v ekonomiko projekta in
- podrobnejša opredelitev vseh parametrov premoga.

Predračunska vrednost investicije je znašala 1.302.747,1 tisoč evra⁷³. V vrednost investicije so bile vključene nove postavke, in sicer povečanje vrednosti glavne tehnološke opreme zaradi uporabe eskalacijske enačbe, priključitev na elektroenergetski sistem Republike Slovenije ter stroški zavarovanja. Pri izračunu ekonomike investicije je bila uporabljena povprečna prodajna cena električne energije 106,8 evra/MWh. Cena premoga je bila določena in je znašala 2,25 evra/GJ, povprečna lastna cena električne energije pa je bila 78,86 evra/MWh. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je bila uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja, izračunana je bila 7,59-odstotna interna stopnja donosnosti ter 13,6-odstotna donosnost na lastniški kapital. Doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 15 let.

NIP 5 je bil sprejet septembra 2012. Razlogi za novelacijo so bili:

- spremenjena ocena stroškov montaže iz pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme,
- upoštevanje vrednosti pogodb in zavezujočih ponudb za ostale pakete investicije,
- upoštevanje zamud v terminskem planu, ki so bile posledica zamika pri izdaji državnega poročila za posojilo EIB,
- sprememba vrednosti gradbenih objektov.

⁷⁰ Po tekočih cenah oktobra 2009.

⁷¹ Čeprav se je vrednost investicije glede na NIP 2 zmanjšala, se je povečala povprečna lastna cena električne energije. V NIP 3 je bil namreč vključen tudi strošek emisijskih kuponov ogljikovega dioksida od leta 2012. V prejšnjih NIP pa ta strošek ni bil upoštevan.

⁷² Po tekočih cenah novembra 2009.

⁷³ Po tekočih cenah avgusta 2011.

Predračunska vrednost investicije je znašala 1.302.492,3 tisoč evra⁷⁴. Pri izračunu ekonomike investicije v 40-letnem obdobju obratovanja je uporabljena povprečna prodajna cena električne energije 106,6 evra/MWh. Cena premoga je bila določena in je znašala 2,25 evra/GJ, povprečna lastna cena električne energije pa je bila 78,45 evra/MWh. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6 je bila uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja, izračunana je bila 7,75-odstotna interna stopnja donosnosti ter 14,97-odstotna donosnost na lastniški kapital. Doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 15 let.

Vlada je 5. 7. 2013 glede investicije v blok 6 sprejela sklep⁷⁵, v katerem je navedla, da se je seznanila s priporočili državnega zbora, ki se nanašajo na zagotovitev uresničevanja pogojev iz ZPODPTEŠ glede investicije v blok 6. Vlada je navedla, da se je seznanila s stanjem investicije v blok 6, ter je ugotovila, da nista zagotovljeni izvedba v roku in vrednost, kot sta bili opredeljeni ob odločanju o investiciji. Razlogi povišanja vrednosti investicije niso v celoti razvidni, prav tako razpoložljiva dokumentacija ne zagotavlja zadostnih podlag za sprejemanje nadaljnjih odločitev, zato je vlada sklenila, da mora družba TEŠ najkasneje do 30. 10. 2013 pripraviti novelacijo investicijskega programa za izgradnjo bloka 6. Novelacija mora poleg obveznih sestavin vsebovati tudi analizo občutljivosti investicije glede na morebitne spremembe vhodnih podatkov o prodajni ceni električne energije, ceni premoga in ceni emisijskih kuponov ogljikovega dioksida ter drugih podatkov, ki lahko pomembno vplivajo na vrednost investicije v blok 6.

Družba TEŠ je februarja 2014 pripravila NIP 6 zaradi:

- ugotovitev, da projekt ne izpolnjuje finančnih in časovnih zavez iz NIP 5 (odstopanja med NIP 5 in dejanskim stanjem);
- upoštevanja sklepa vlade⁷⁶, ki je določal, da mora družba TEŠ najkasneje do 30. 10. 2013 pripraviti novelacijo investicijskega programa za projekt izgradnje bloka 6;
- zahteve posloводства družbe HSE po uskladitvi NIP med družbama HSE, TEŠ in Premogovnikom Velenje, izdane na podlagi sklepa SOD⁷⁷, in
- spremenjenih ključnih vhodnih podatkov, to je predvidene prodajne cene električne energije in cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida.

Vsi izračuni v NIP 6 so bili narejeni na podlagi podatkov iz obstoječe dokumentacije, podatkov proizvajalcev opreme ter na podlagi podatkov strokovnih služb družb TEŠ in HSE. Predračunska vrednost investicije znaša 1.428.457 tisoč evrov⁷⁸. Pri izračunu ekonomike investicije v 40-letnem obdobju obratovanja je uporabljena povprečna prodajna cena električne energije 96,8 evra/MWh. Cena premoga je bila določena in je znašala 2,25 evra/GJ, povprečna lastna cena električne energije pa je bila 66,9 evra/MWh. Stroški financiranja v NIP 6 vključujejo stroške v času gradnje, torej stroške financiranja

⁷⁴ Po tekočih cenah septembra 2012. Ker je bila v času priprave NIP 5 večina pogodb že podpisanih in omejenih navzgor, je bila vrednost investicije po stalnih ter tekočih cenah prikazana v enakem znesku. Tako se razlika glede na vrednost v NIP 4 nanaša na vrednost investicije v stalnih cenah, ki je v NIP 4 znašala 1.195.939 tisoč evrov.

⁷⁵ Št. 35400-5/2013/11 z dne 15. 7. 2013.

⁷⁶ Št. 35400-5/2013/11 z dne 15. 7. 2013.

⁷⁷ Št. 7 z dne 21. 1. 2014.

⁷⁸ Po tekočih cenah februarja 2014.

do začetka poskusnega obratovanja bloka 6. Ocena vrednosti investicije v blok 6 je sestavljena iz vrednosti⁷⁹:

- glavne tehnološke opreme,
- opreme za razžveplanje dimnih plinov,
- opreme za hladilni sistem,
- gradbenih del za glavni pogonski objekt,
- opreme in storitev za pripravo vode,
- opreme in storitev za transport premoga,
- opreme in storitev obdelave produktov,
- opreme in storitev tehnoloških povezav,
- opreme in storitev priključitve na prenosno omrežje,
- ostalih sklenjenih pogodb,
- stroškov financiranja⁸⁰ v času gradnje na podlagi dopolnjenih izhodišč v zvezi s strukturo in dinamiko virov financiranja.

V NIP 6 so pri izračunih uporabljene predvidene cene električne energije in emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, ki jih je posredovala družba HSE, saj ta izvaja prodajo električne energije za celotno skupino HSE. Predvidene cene premoga so določene na podlagi tripartitne dolgoročne pogodbe med družbama HSE, TEŠ in Premogovnikom Velenje. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v 40-letnem obdobju obratovanja je bila uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja, izračunana je bila 7,77-odstotna interna stopnja donosnosti ter 10,77-odstotna donosnost na lastniški kapital. Doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 14 let.

Ukrep družbe HSE

Na podlagi podrobne proučitve NIP 6 je družba HSE ugotovila, da vhodni parametri za nekatere postavke, ki so bili upoštevani pri pripravi NIP 6, niso uresničljivi, zato je bila decembra 2014 izdelana popravljena novelacija investicijskega programa (v nadaljevanju: NIP 6-2015; povezava s točko 2.1.2.1.c tega poročila).

2.1.2.1 Spreminjanje vrednosti investicije v blok 6

V tabeli 1 je podrobno prikazano spreminjanje vrednosti investicije v blok 6, in sicer od sprejema investicijskega programa do sprejetja zadnje, šeste novelacije investicijskega programa. Vrednosti postavk so prikazane s stalnimi cenami, ki so bile relevantne v času odločanja o investicijskem programu in vsaki izmed njegovih novelacij. Vrednosti posameznih postavk investicije v blok 6 so prikazane tudi s tekočimi cenami, ki upoštevajo načrtovano dinamiko izgradnje bloka 6 ter predvideno letno stopnjo inflacije.

⁷⁹ NIP 6, stran 129.

⁸⁰ Stroške financiranja v času gradnje predstavljajo interkalarni obresti, stroški odobritev posojil, stroški odobritve garancij ter stroški zavarovanja posojil. Prav tako bremenijo investicijsko vrednost stroški obresti po že črpanih posojilih, strošek premije za državno poroštvo in stroški garancijske premije družbe HSE.

Tabela 1: Predračunska vrednost investicije v blok 6 v investicijskem programu in NIP

v tisoč evrih

Št.	Postavke v investicijskem programu/novelaciji	Investicijski program (april 2006)	NIP 1 (september 2007)	NIP 2 (marec 2009)	NIP 3 (oktober 2009)	NIP 3, – dodatek št. 1 (november 2009)	NIP 4 (avgust 2011)	NIP 5 (september 2012)	NIP 6 (februar 2014)
		Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene
I.	Gradbeno delo	92.293,0	100.319,5	96.896,2	102.223,1	78.857,2	83.697,4	74.868,2	75.969,3
1.	Prilagodljiva dela	9.176,7	9.756,7	11.700,0	11.830,0	6.852,0	6.865,8	20.485,7	20.569,7
2.	Hlačilni stolp	16.224,2	17.647,5	13.194,0	13.841,9	11.304,0	11.811,1	–	–
3.	Glavni pogonski objekt (GPC)	44.380,4	48.323,3	48.818,6	54.969,9	51.491,1	51.491,1	34.663,3	35.342,0
4.	Ostali objekti	22.511,7	24.592,0	24.762,8	28.596,7	17.795,0	19.177,4	10.680,7	11.000,0
5.	Upravna stavba	–	–	–	–	–	–	8.507,6	8.507,6
6.	Ostalo	–	–	–	–	–	–	530,9	550,0
II.	Tehniška oprema*	444.623,4	482.241,4	775.800,0	870.681,1	1.070.062,3	1.072.793,1	964.273,7	1.063.120,7
1.	Glavna tehnološka oprema (GTO)	293.427,1	318.014,2	654.000,0	731.636,5	878.592,0	931.689,5	699.156,3	699.434,0
2.	Naprava za razžveplanje dimnih plinov (RDP)	95.500,0	103.753,8	99.159,6	113.414,0	97.176,4	104.147,2	78.553,0	82.053,0
3.	Prilagodljiva voda	3.050,0	3.342,5	5.520,0	6.394,2	5.796,0	6.336,5	7.515,9	7.700,0
4.	Transport premoga	3.764,2	4.144,2	4.328,6	5.014,1	4.545,0	4.903,5	4.986,9	5.100,0
5.	Obdelava produktov	3.732,1	4.108,8	4.291,8	4.971,5	4.506,4	4.917,1	13.000,1	13.500,0
6.	Čistilna naprava odpadnih voda	1.750,0	1.917,9	–	–	–	–	–	–
7.	Hlačilni sistem	–	–	–	–	–	–	–	–
8.	Energetska oprema in sistem vodenja	43.400,0	46.960,0	–	–	–	–	–	–
9.	Priključitev na FES RS***	–	–	8.500,0	9.250,8	8.000,0	8.322,6	–	–
10.	GTO montaža	–	–	–	–	89.000,0	95.489,9	97.205,9	100.000,0
11.	Predhodna dela	–	–	–	–	25.000,0	24.586,6	–	–

Št.	Postavke v investicijskem programu/novelaciji	Investicijski program (april 2006)		NIP 1 (september 2007)		NIP 2 (marec 2009)		NIP 3 (oktober 2009)		NIP 3, – dodatek št. 1 (november 2009)		NIP 4 (avgust 2011)		NIP 5 (september 2012)		NIP 6 (februar 2014)	
		Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene	Stalne cene	Tekoče cene
12.	GTO eskalacija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	97.260,8	100.056,5	97.500,0	97.500,0	97.500,0	97.500,0
13.	Rezervacijska pogodba	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	25.000,0	25.000,0	25.000,0	25.000,0	25.000,0	25.000,0
14.	Tehnološke povezave	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1.989,4	2.000,0	2.000,0	2.000,0	2.465,0	2.465,0
15.	Ostalo	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	708,8	730,0	730,0	730,0	730,0	2.907,9
III.	<i>Ostalo</i>	61.740,0	66.606,3	20.670,0	22.676,3	22.116,9	23.214,6	10.116,9	10.410,6	10.116,9	10.410,6	34.118,6	35.106,9	26.067,9	26.067,9	31.481,2	31.481,2
1.	Stroški investitorja	19.500,0	20.936,7	20.670,0	22.676,3	22.116,9	23.214,6	10.116,9	10.410,6	10.116,9	10.410,6	27.574,3	28.337,8	19.298,8	19.298,8	23.778,4	23.778,4
2.	Inženiring dobavitelja	42.240,0	45.669,6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.	Zavarovanje	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	6.544,3	6.769,1	6.769,1	6.769,1	7.702,8	7.702,8
IV.	<i>Skupaj</i>	598.656,4	649.167,2	890.045,6	998.672,6	1.129.075,4	1.198.930,8	997.215,0	1.058.058,3	997.215,0	1.058.058,3	1.073.260,5	1.174.196,9	1.220.396,1	1.220.396,1	1.304.098,4	1.304.098,4
	Stroški financiranja**	38.305,0	42.210,0	63.874,6	71.986,3	213.662,7	225.624,2	106.597,8	111.782,3	124.185,7	131.058,9	122.678,7	128.550,2	82.096,2	82.096,2	124.359,3	124.359,3
V	Predračunska vrednost	636.961,4	691.377,2	953.920,2	1.070.658,9	1.342.738,1	1.424.555,0	1.103.812,8	1.169.840,6	1.121.400,7	1.189.117,2	1.195.939,2	1.302.747,1	1.302.492,3	1.302.492,3	1.428.457,7	1.428.457,7

Opombe: * V NIP 1 se znesek nanaša na opremo z montažo.

** V NIP 6 se postavka imenuje stroški financiranja v času gradnje.

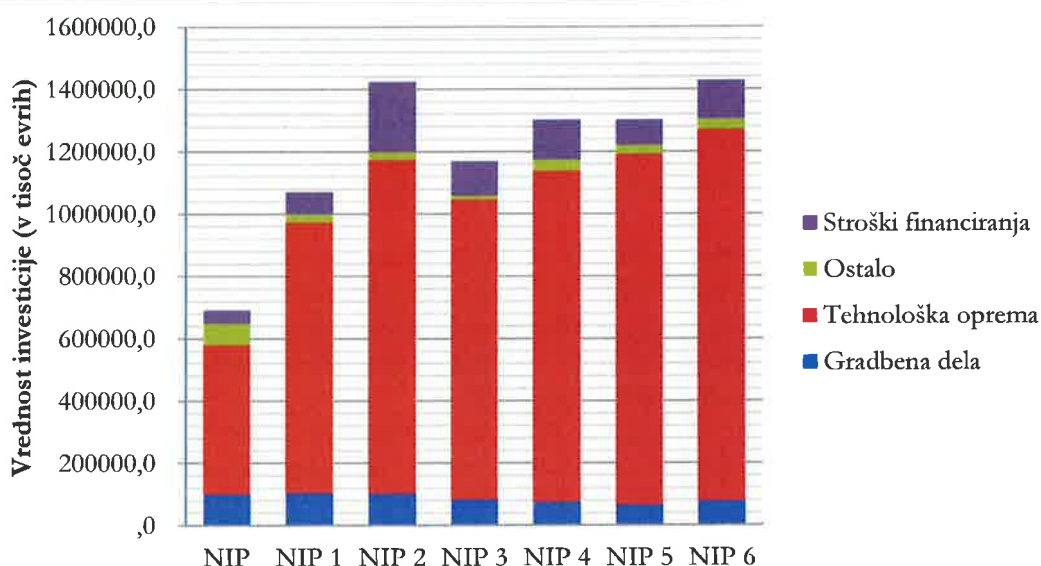
*** EES RS – elektroenergetski sistem Republike Slovenije.

Vir: NIP 6.

Iz tabele 1 sta razvidna spreminjanje predračunske vrednosti investicije v blok 6 in gibanje vrednosti posameznih postavk. Predračunska vrednost investicije je v NIP 6 za 737.080,5 tisoč evra oziroma 107 odstotkov višja, kot je bila načrtovana vrednost v investicijskem programu iz aprila 2006.

Na sliki 2 je prikazano spreminjanje predračunske vrednosti investicije v blok 6 po investicijskem programu in posameznih novelacijah.

Slika 2: Spreminjanje predračunske vrednosti investicije v blok 6 po investicijskem programu in posameznih novelacijah

Vir: NIP 6.

Vrednost investicije v blok 6, kot je prikazana v NIP 5 in NIP 6, izhaja iz sklenjenih pogodb z izvajalci za izvedbo gradbenih del, dobavo opreme ter za izvedbo drugih storitev. Družba TEŠ je za izvedbo gradbenih del v okviru investicije v blok 6 sklenila 41 pogodb in 32 aneksov k pogodbam ter izdala 55 naročilnic.

Pri sklepanju pogodb za tehnološko opremo bloka 6 je družba TEŠ največ pogodb oziroma aneksov sklenila za dobavo glavne tehnološke opreme, in sicer s konzorcijem Alstom. Osnovna pogodba za dobavo glavne tehnološke opreme je bila sklenjena 27. 6. 2008. Konzorciju Alstom je bil 2. 2. 2009 za dobavo glavne tehnološke opreme nakazan avans v znesku 80 milijonov evrov. S tem je 3. 2. 2009 osnovna pogodba za dobavo glavne tehnološke opreme postala veljavna. To je pomembno določilo nadaljnji potek investicije v blok 6 in povečevanje njene vrednosti. Tako je bilo v času od datuma začetka veljavnosti pogodbe podpisanih 11 aneksov in 19 variacij k pogodbi. V okviru nabave tehnološke opreme je družba TEŠ sklenila še vrsto pogodb, kot so na primer pogodbe za dobavo naprave za razžveplanje dimnih plinov, postavitev 400-kV stikališča za blok 6, izgradnjo hladilnega sistema, dobavo in montažo opreme za izvedbo tehnologije transporta premoga, prevoz opreme in čistilno napravo odpadnih voda.

Za izvedbo drugih storitev pri investiciji v blok 6 je družba TEŠ sklenila 165 pogodb in aneksov k pogodbam ter naročilnic, ki so se nanašale na primer na izvajanje storitev recenzije, izdelavo raziskav in študij, pripravo razpisne dokumentacije, investicijski inženiring, izdelavo projektov, storitve zavarovanja in svetovanja, pravne storitve, geodetske storitve in podobno.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, sta bila pripravljena NIP 5 in NIP 6, zato smo pri proučevanju razlogov povišanja vrednosti investicije v blok 6 izhajali predvsem iz teh dveh novelacij investicijskega programa. Predračunska vrednost investicije v blok 6 se je v NIP 6 glede na vrednost v NIP 5 povečala za 125.965,4 tisoč evra ali 9,7 odstotka.

Načrtovana vrednost gradbenih del se je v NIP 6 glede na načrtovano vrednost v NIP 5 povečala za 11.437,2 tisoč evra. Povečanje vrednosti se nanaša na:

- pripravljalna dela – povečanje vrednosti za 440,7 tisoč evra vključuje predvsem stroške, ugotovljene po izdelavi končnega obračuna za izvedbo krožišča, stroške podaljšanja najemov in posredne stroške najema skladišč ter nabavo opreme za najeta skladišča, izvedbo zadrževalnika in podaljšanje opornega zidu;
- glavni pogonski objekt – povečanje vrednosti za 7.582,1 tisoč evra se nanaša na povečanje vrednosti gradbenih del za glavni pogonski objekt zaradi stečaja vodilnega partnerja Primorje, d. d. ter zaradi izvedbe dodatnih nepredvidenih gradbenih del; večina povečanja vrednosti izhaja predvsem iz dejstva, da je bila pogodba za izvedbo gradbenih del z izvajalcem Primorje, d. d. sklenjena za precej nižjo vrednost, kot so bile ponujene cene ostalih ponudnikov;
- ostale objekte – povečanje vrednosti za 3.536 tisoč evrov se nanaša na izvedbo dodatnih nepredvidenih gradbenih del; prav tako je v NIP 6 dodatno vključena tudi sanacija transportnih poti in odlagalnih površin;
- ostala dela na gradbišču – zmanjšanje vrednosti za 121,6 tisoč evra se nanaša na pogodbe za zunanjo kontrolo pri gradbenih delih, ki so sklenjene v nižji vrednosti od predhodno načrtovane.

Načrtovana vrednost tehnološke opreme se je v NIP 6 glede na načrtovano vrednost v NIP 5 povečala za 66.851,8 tisoč evra. Povečanje vrednosti se nanaša na:

- glavno tehnološko opremo – povečanje vrednosti za 57.315,6 tisoč evra je nastalo zaradi povečanja stroškov montaže, stroškov suspenza del s strani konzorcija Alstom in stroškov povečanega obsega načrtovanih rezervnih delov; ustrezna zaloga rezervnih delov med zagonskimi preizkusi omogoča potek zagonskih preizkusov s kar najmanj motnjami, kar pozitivno vpliva na terminski plan projekta; med garancijskim obratovanjem ter po preteku garancijske dobe pa ustrezni rezervni deli zagotavljajo takojšnjo odpravo napak in obratovanje s kar najmanjšim izpadom proizvodnje;
- napravo za razžvepljanje dimnih plinov – povečanje vrednosti za 2.173 tisoč evrov se nanaša na stroške, povzročene s suspenzom del s strani konzorcija Alstom zaradi neizpolnjevanja finančnih obveznosti investitorja;
- hladilni sistem – povečanje vrednosti za 339,9 tisoč evra je nastalo zaradi potreb po izvedbi dodatnega sistema za hlajenje elektromotorjev in zaradi spremembe izdelave dimovodnega kanala, ki je speljan v hladilni stolp;
- pripravo vode – povečanje vrednosti za 1.556,1 tisoč evra se nanaša na prenos teh stroškov iz rednega poslovanja med stroške investicije;
- transport premoga – povečanje vrednosti za 208,4 tisoč evra je nastalo zaradi spremenjenih zahtev izvedbe glede na projektno dokumentacijo. Pri izvedbi presipne postaje je treba izvesti ojačitve podpiranja obstoječega poševnega transportnega mostu;

- obdelavo produktov – povečanje vrednosti za 2.804,6 tisoč evra se nanaša na prenos teh stroškov iz rednega poslovanja med stroške investicije;
- tehnološke povezave – povečanje vrednosti za 465 tisoč evrov se nanaša na dodatna dela, ki niso bila predvidena v fazi načrtovanja investicije;
- priključitev na elektroenergetski sistem – znižanje vrednosti za 188,7 tisoč evra se nanaša na razliko med ocenjeno vrednostjo izvedbe del in dejansko pogodbeno vrednostjo najugodnejšega ponudnika;
- ostalo – povečanje vrednosti za 2.177,9 tisoč evra je nastalo zaradi tega, ker v NIP 5 niso bili vključeni vsi stroški, ki se nanašajo na to postavko.

Načrtovana vrednost ostalih postavk se je v NIP 6 glede na načrtovano vrednost v NIP 5 povečala za 5.413,3 tisoč evra. Povečanje vrednosti se nanaša na povečanje stroškov investitorja, ki so bili v NIP 5 neustrezno znižani, ter na povečanje stroškov zavarovanja zaradi podaljšanja roka dokončanja investicije v blok 6.

Tudi stroški financiranja, ki so vključeni v vrednost investicije, so se v NIP 6 glede na načrtovano vrednost v NIP 5 povečali za 42.263,1 tisoč evra. Povečanje je nastalo zaradi tega, ker so v NIP 6 vključeni vsi stroški financiranja izvedbe investicije, ki bodo nastali do datuma aktivacije investicije oziroma do začetka poskusnega obratovanja bloka 6.

2.1.2.1.a Družba HSE je 25. 11. 2009 izdala starševsko garancijo kot garancijo za vse obveznosti družbe TEŠ po pogodbi s konzorcijem Alstom o dobavi opreme za blok 6 z dne 27. 6. 2008 in 19. 10. 2009. Družbi HSE in TEŠ sta 25. 11. 2009 sklenili tudi Pogodbo o izvajanju aktivnega nadzora projekta blok 6 moči 600 MW (v nadaljevanju: pogodba o izvajanju aktivnega nadzora), ki je družbi HSE omogočila aktivno vlogo pri nadzoru izvedbe investicije v blok 6. Iz pogodbe izhaja, da ima družba HSE pravico in dolžnost spremljati in sodelovati pri izvajanju investicije, cilj aktivnega nadzora pa je zagotovitev optimalne izvedbe investicije in preprečevanje povečevanja stroškov gradnje bloka 6. Družba HSE do podpisa pogodbe o izvajanju aktivnega nadzora ni imela vpogleda niti v pogajanja med družbo TEŠ in konzorcijem Alstom niti v pogajanja družbe TEŠ z drugimi izvajalci gradnje bloka 6.

Vsebinsko bi morala družba HSE prevzeti veliko večjo vlogo od začetka izvajanja investicije v blok 6, saj je bila kot prioriteta navedena v Razvojnem načrtu skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025, ki ga je sprejela vlada v vlogi skupščine na svoji 100. seji 7. 12. 2006⁸¹. Šele z izdajo starševske garancije in podpisom pogodbe o izvajanju aktivnega nadzora si je družba HSE zagotovila vpogled v dokumentacijo, postopke kakor tudi v vse investicijske stroške.

2.1.2.1.b Družba TEŠ je septembra 2012 pripravila NIP 5, ki sta ga potrdila tako nadzorni svet družbe TEŠ kot tudi nadzorni svet družbe HSE. Družba TEŠ je februarja 2014 pripravila NIP 6 zaradi zahteve SOD in družbe HSE po uskladitvi NIP med družbama HSE, TEŠ in Premogovnikom Velenje. Družba HSE v vlogi edinega družbenika družbe TEŠ ni zagotovila, da bi bila upoštevana zahteva vlade iz sklepa z dne 15. 7. 2013, da mora biti NIP 6 pripravljen najkasneje do 30. 10. 2013.

⁸¹ Dopis družb TEŠ in HSE za AUKN z dne 4. 6. 2012: Odzivno poročilo TEŠ in HSE na poročilo strokovne komisije o vodenju projekta TEŠ 6 z dne 30. 4. 2012.

Pojasnilo SDH

Glede na pristojnosti po aktih o ustanovitvi nadzorna sveta družb TEŠ in HSE nista imela pristojnosti za potrditev NIP 5. Nadzorna sveta družb TEŠ in HSE sta NIP 5 potrdila zaradi zahteve Odbora državnega zbora za finance in monetarno politiko z dne 16. 7. 2012, da ga morata potrditi pred podpisom poroštvene pogodbe med Republiko Slovenijo in EIB.

Pojasnilo družbe HSE

S sprejemom novega Akta o ustanovitvi družbe TEŠ z dne 29. 4. 2014 je bil nadzorni svet družbe TEŠ ukinjen in pristojnosti organa nadzora prenesene neposredno na skupščino družbe.

2.1.2.1.c Družba HSE v okviru izvajanja aktivnega nadzora investicije ni zagotovila, da bi bila predračunska vrednost investicije v NIP 5 določena v realni vrednosti. Predračunska vrednost investicije v blok 6 se je v NIP 6 glede na vrednost v NIP 5 povečala za 125.965,4 tisoč evra ali 9,7 odstotka. Od tega se je načrtovana vrednost gradbenih del povečala za 11.437,2 tisoč evra, načrtovana vrednost tehnološke opreme za 66.851,8 tisoč evra, povečanje načrtovane vrednosti ostalih postavk pa znaša 5.413,3 tisoč evra. Stroški financiranja, ki so vključeni v vrednost investicije, so se povečali za 42.263,1 tisoč evra.

Pojasnilo družbe HSE

Družba TEŠ je imela do 29. 4. 2014 nadzorni svet, ki bi moral še tudi pred sklenitvijo pogodbe o aktivnem nadzoru učinkoviteje izvajati nadzor poslovanja družbe TEŠ in obveščanje družbe HSE kot edine družbenice.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je ugotovila, da vhodni parametri za nekatere postavke, ki so bili upoštevani pri pripravi NIP 6, niso uresničljivi, zato je v letu 2014 pripravila načrte finančnega prestrukturiranja poslovanja družb v okviru skupine HSE in začela z izvedbo ukrepov. Tako je bil decembra 2014 izdelan NIP 6-2015 z realnim prikazom vrednosti vhodnih parametrov in finančnih kazalnikov investicije v blok 6. Vrednost investicije v blok 6 pa je ostala v enaki vrednosti kot v NIP 6. NIP 6-2015 sta 30. 1. 2015 potrdili poslovodstvi družb TEŠ in HSE.

2.1.2.1.d Predračunska vrednost investicije v blok 6 je v NIP 4 znašala 1.302.747 tisoč evrov. Na podlagi podatkov iz obstoječe dokumentacije, podatkov proizvajalcev opreme ter na podlagi podatkov strokovnih služb družb TEŠ in HSE je bila v NIP 6 ugotovljena predračunska vrednost investicije v vrednosti 1.428.457 tisoč evrov. Republika Slovenija je dala poročilo za najem posojila v vrednosti 440 milijonov evrov pod pogoji, ki so določeni v 1. členu ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi. Med drugim je bilo v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij zahtevano, da ob upoštevanju vseh stroškov investicije ta ne bo presegla vrednosti 1.302.747 tisoč evrov, kot je določena v NIP 4. Ker je vrednost investicije presegla 1.302.747 tisoč evrov, to pomeni, da družba HSE z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije ni zagotovila izpolnitve pogoja glede vrednosti investicije, ki je bil določen ob izdaji državnega poročila za izvedbo investicije v blok 6. Ker družba HSE ni obvladovala vrednosti investicije, to negativno vpliva tudi na finančne kazalnike investicije in zmožnost zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE. V ZPODPTEŠ niso predvidene sankcije za neizpolnitev zahteve glede vrednosti investicije, če ta ob upoštevanju vseh stroškov presega vrednost 1.302.747 tisoč evrov, ki je bila določena v NIP 4.

2.1.2.1.e V NIP 6 v predračunski vrednosti investicije v blok 6 niso navedeni predvideni stroški njegove razgradnje po zaključku dobe obratovanja. V skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja⁸², in sicer MRS 16.16, nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva med drugim vključuje tudi začetno oceno stroškov razgradnje in odstranitve opredmetenega osnovnega sredstva ter obnovitev mesta, na katerem se je to sredstvo nahajalo. Družba HSE z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije ni zagotovila, da bi bili v vrednost investicije vključeni tudi stroški razgradnje bloka 6 po koncu njegovega obratovanja, s čemer ni bil upoštevan MRS 16.16. Družba Lahmeyer International GmbH je v Poročilu o reviziji investicije z dne 28. 11. 2013 navedla, da stroški razgradnje za primerljive objekte znašajo med (P) [REDACTED] (P) odstotki začetne vrednosti investicije. Glede na ocenjeno investicijsko vrednost v NIP 6 znašajo ocenjeni stroški razgradnje bloka 6 ob izteku njegove življenjske dobe med (P) [REDACTED] (P)

Pojasnilo SDH

Stroški razgradnje bloka 6 niso navedeni v predračunski vrednosti investicije, ker je v NIP 5, NIP 6 in tudi NIP 6-2015 ocenjeno, da bo višina prihodkov od prodaje materiala in opreme dosegla vsaj višino stroškov njegove razgradnje.

2.1.3 Vrednost glavne tehnološke opreme in stroškov montaže

Družba TEŠ je 19. 9. 2007 s konzorcijem Alstom sklenila rezervacijsko pogodbo za dobavo glavne tehnološke opreme v znesku 25 milijonov evrov in 27. 6. 2008 s konzorcijem Alstom pogodbo za dobavo glavne tehnološke opreme za blok 6. V pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme je določeno, da se tehnične podrobnosti predmeta pogodbe dokončno uskladijo do 31. 8. 2009, ko se določi tudi končna cena glavne tehnološke opreme. Na podlagi tega je bila oprema podrobno definirana, končna cena pa je bila s pogajanjem določena v znesku 737.330,3 tisoč evra⁸³.

V pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme je določena cena, ki vključuje inženiring, izdelavo in dobavo opreme, nadzor pri njeni montaži ter naročanje in izvajanje testnih zagonov. Pogodbena cena pa ni vsebovala stroškov montaže glavne tehnološke opreme. V pogodbi je glede vrednosti montaže določeno, da je ta sestavljena iz dveh delov. Prvi del je zajet v stroških osnovne pogodbe in se nanaša na stroške montaže dobaviteljevega materiala, opreme in ostalih sestavin, vključno s stroški najema dvigal, orodja za montažo in delavcev med izvajanjem montaže. Drugi del stroškov montaže pa predstavljajo stroški podizvajalcev konzorcija Alstom, ki bodo izvajali montažna dela. Za te stroške je v pogodbi določeno, da jih dodatno plača družba TEŠ. K tem stroškom je potreba prišteti še maržo konzorcija Alstom, ki znaša 35 odstotkov. S podpisom aneksa št. 1 k pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme v oktobru 2008 se je marža dobavitelja znižala na 25 odstotkov. V aneksu št. 3 k pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme, ki je bil sklenjen avgusta 2009, je bilo dogovorjeno, da konzorcij Alstom obvesti družbo TEŠ o prvi oceni stroškov montaže glavne tehnološke opreme šele 25 mesecev po začetku investicije v blok 6, torej šele januarja 2012.

⁸² Uredba Komisije (ES) št. 1126/2008 z dne 3. novembra 2008 o sprejetju nekaterih mednarodnih računovodskih standardov v skladu z Uredbo (ES) št. 1306/2002 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L, št. 320/1 z dne 29. 11. 2008).

⁸³ Po tekočih cenah na dan sklenitve aneksa št. 3 k osnovni pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme.

Konzorcij Alstom je 13. 3. 2012 družbi TEŠ predal ponudbo za izvedbo montaže glavne tehnološke opreme na ključ v vrednosti 211 milijonov evrov. Po izvedenih pogajanjih med družbama HSE in TEŠ ter konzorcijem Alstom je ta ponudil izvedbo montaže glavne tehnološke opreme na ključ za 185,1 milijona evrov. Ta ponudba ni bila sprejeta, vendar je bilo v pogajanjih dogovorjeno, da bo družba TEŠ ponudnike za nekatere manjše pakete v okviru montaže iskala sama in s tem prihranila maržo, ki bi jo na ceno teh paketov zaračunal konzorcij Alstom. Prav tako se je družba TEŠ vključevala v končna pogajanja z izbranimi izvajalci za izvedbo posameznih sklopov v okviru izvajanja montažnih del. S tem se je pri nekaterih sklopih montažnih del znižala prvotno ponujena cena izbranih izvajalcev. Dodatno sta se družbi HSE in TEŠ z namenom znižanja stroškov s konzorcijem Alstom pogajali in dogovorili o samostojni koordinaciji in izvedbi montaže določenih sklopov v okviru montaže glavne tehnološke opreme. S tem se je družba TEŠ za te sklope del izognila plačilu pogodbeno določene marže konzorciju Alstom v višini 25 odstotkov na vrednost del. Družbi HSE in TEŠ sta tudi izvajali pogajanja v okviru pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme, s katerimi sta želeli zamakniti del plačil v vrednosti več kot 95 milijonov evrov, ki so zapadla v plačilo v prvih sedmih mesecih leta 2012. Pogajanja so bila uspešno zaključena s sklenitvijo aneksa št. 4 k pogodbi o dobavi glavne tehnološke opreme dne 3. 1. 2012, plačila pa so bila odložena za obdobje šestih mesecev.

Po izvedenih pogajanjih med družbama HSE in TEŠ ter konzorcijem Alstom in sklenitvi 11 aneksov ter 19 variacij k osnovni pogodbi je končna vrednost glavne tehnološke opreme določena v vrednosti 743.454,5 tisoč evra, kar je za 44.020,5 tisoč evra več od vrednosti v NIP 4, ki je veljal v času sprejema ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi. Stroški montaže glavne tehnološke opreme pa so bili določeni v vrednosti 179.928,2 tisoč evra, kar je za 79.928,2 tisoč evra več od vrednosti v NIP 4. Kljub izvedenim aktivnostim za znižanje vrednosti glavne tehnološke opreme in stroškov njene montaže ocenjujemo, da družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije ni obvladovala tveganja, povezanega s povečevanjem vrednosti investicije, ki je izhajalo iz pomanjkljivosti osnovne pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme (končna vrednost glavne tehnološke opreme, stroški montaže in marža konzorcija Alstom) in zato podrejenega položaja družbe TEŠ v primerjavi s konzorcijem Alstom. Ker družba HSE ni obvladovala vrednosti glavne tehnološke opreme in stroškov njene montaže, to negativno vpliva tudi na finančne kazalnike investicije in zmožnost zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Pojasnilo HSE

Razpisna dokumentacija za dobavo in montažo glavne tehnološke opreme bloka 6 je bila pripravljena in objavljena v letu 2006, pogodba med družbo TEŠ in konzorcijem Alstom je bila podpisana v letu 2008, ključni aneksi k pogodbi pa v letih 2011 in 2012, zato družba HSE v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni mogla izvesti popravljenih ukrepov tako, kot bi bilo izvedljivo v času priprave investicijske dokumentacije za investicijo v blok 6. Tako je lahko zgolj sledila temu, da omeji in prepreči morebitno večjo gospodarsko škodo družbi HSE in celotni skupini HSE.

2.1.4 Stopnja eskalacije pogodbene cene za glavno tehnološko opremo

V pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme je določeno, da se pogodbena cena v času, potrebnem za izvedbo vseh pogodbeno določenih obveznosti, usklajuje v skladu z eskalacijskimi enačbami. Eskalacija pogodbene cene je bila dogovorjena tako, da se je v primeru dviga relevantnih tržnih cen temu prilagajala tudi pogodbena cena za dobavo in montažo glavne tehnološke opreme, medtem ko v primeru padca relevantnih tržnih cen znižanje pogodbene cene ni bilo predvideno. Pogodba za dobavo glavne tehnološke opreme je vključevala kompleksne eskalacijske enačbe, ki naj bi odražale spremembe cen blaga in dela in so potrebne za izvedbo glavne tehnološke opreme. Zaradi tega je bila onemogočena določitev končne

cene glavne tehnološke opreme, možnost in vrednost njenega povečevanja pa sta bili predvidljivi zgolj v omejenem obsegu.

Družba HSE je ugotovila, da sklenjena pogodba za dobavo glavne tehnološke opreme omogoča dobavitelju opreme privilegiran položaj v primerjavi z naročnikom, na katerega je prenesen pretežen del tveganj. Na podlagi zahteve družbe HSE je aprila 2010 družba TEŠ začela pogajanja s konzorcijem Alstom za zmanjšanje posledic vpliva uporabe eskalacijskih enačb na pogodbeno vrednost glavne tehnološke opreme. Na podlagi teh pogajanj je bil 21. 1. 2011 podpisan aneks št. 2 k osnovni pogodbi, s katerim se je za 20 milijonov evrov znižala pogodbeno vrednost za dobavo glavne tehnološke opreme, konzorciju Alstom pa je bila priznana možnost podaljšanja roka izvedbe pogodbenih del za 100 dni.

Družbi HSE in TEŠ sta februarja 2011 ponovno začeli pogajanja s konzorcijem Alstom z namenom omejitve možnosti povečevanja pogodbene cene na podlagi eskalacijskih enačb z določitvijo kapice. Izračuni, ki so bili narejeni v začetku leta 2011, so namreč pokazali, da bi lahko višina eskalacije na podlagi uporabe eskalacijskih enačb dosegla celo 180 milijonov evrov. Po zaključenih pogajanjih je bil 15. 9. 2011 podpisan aneks št. 3 k osnovni pogodbi, s katerim je bila dogovorjena omejitev najvišjega možnega zneska eskalacije pogodbene cene na 93 milijonov evrov. S podpisom aneksa št. 3 k osnovni pogodbi je skupna investicijska vrednost glavne tehnološke opreme postala znana oziroma določljiva.

Kljub izvedenim aktivnostim za omejitev vpliva uporabe eskalacijskih enačb na povečanje vrednosti glavne tehnološke opreme ocenjujemo, da družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije ni obvladovala tveganja, povezanega s povečevanjem vrednosti investicije, ki je izhajalo iz pomanjkljivosti osnovne pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme (eskalacijske enačbe) in podrejenega položaja družbe TEŠ v primerjavi s konzorcijem Alstom. Ker družba HSE ni obvladovala vrednosti glavne tehnološke opreme, to negativno vpliva tudi na finančne kazalnike investicije in zmožnost zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

2.1.5 Upoštevanje stroškov financiranja investicije v NIP 5 in NIP 6

Stroški financiranja, ki so vključeni v vrednost investicije v NIP 6, znašajo 124.359,3 tisoč evra in so se glede na načrtovano vrednost v NIP 5 povečali za 42.263,1 tisoč evra. Povečanje je nastalo zaradi tega, ker so v NIP 6 vključeni vsi stroški financiranja izvedbe investicije, ki bodo nastali do datuma aktivacije investicije oziroma do začetka poskusnega obratovanja bloka 6. Razlogi za povečanje stroškov financiranja v NIP 6 glede na NIP 5 so naslednji:

- v NIP 6 so dodatno vključeni stroški financiranja v vrednosti 9.107 tisoč evrov, ki so bili izvzeti iz stroškov financiranja v NIP 5;
- dodatno povečanje stroškov financiranja predstavljajo tudi stroški obresti posojil EIB in Evropske banke za obnovo in razvoj⁸⁴ (v nadaljevanju: EBRD) za obdobje od 1. 1. do 26. 6. 2015, torej do datuma aktiviranja investicije; to predstavlja povečanje stroškov financiranja v ocenjeni vrednosti 7.262,6 tisoč evra;
- stroški financiranja, ki so že bili zajeti v NIP 5, so se povečali za 21.926,3 tisoč evra zaradi nepravočasne pridobitve državnega poročstva za najem posojila pri EIB; del navedenih stroškov v vrednosti 11.436,6 tisoč evra se je povečal zaradi spremenjenih pogojev zadolževanja in dinamike

⁸⁴ Angl.: *European Bank for Reconstruction and Development*.

črpanja finančnih sredstev po obstoječih posojilnih pogodbah; dodatni stroški financiranja v vrednosti 10.489,7 tisoč evra pa se nanašajo na premostitveno kratkoročno financiranje ter višje stroške nadomestil za podaljšanje roka črpanja posojila;

- z izvajalci del je bil dogovorjen prenos dela plačil v leto 2015, in sicer za opravljena dela v letu 2014, zaradi uskladitve dinamike plačil s spremenjenimi možnostmi zagotavljanja virov financiranja; dodatni stroški financiranja v zvezi z zamiki plačil so ocenjeni v vrednosti 3.967,2 tisoč evra.

MRS 23 dopušča kapitalizacijo stroškov izposojanja, ki so neposredno povezani z nakupom, gradnjo ali proizvodnjo sredstva v pripravi.⁸⁵ Tako v skladu z MRS 23.11 nabavno vrednost opredmetenega osnovnega sredstva ob njegovem pripoznanju med drugim sestavljajo tudi stroški izposojanja v zvezi s pridobitvijo opredmetenega osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo.

Obresti za najeta posojila je mogoče vračunavati v vrednost investicije bloka 6 do dne, ko je predviden začetek poskusnega obratovanja, saj investicija že takrat prične z ustvarjanjem gospodarskih koristi. Vrednost investicije se zaradi takšne obravnave obresti poveča ali zmanjša že zgolj zato, če se prestavi rok njenega dokončanja, čeprav skupni stroški za obresti ostanejo nespremenjeni. Načrtovan datum začasnega prevzema objekta blok 6 oziroma začetka poskusnega obratovanja v NIP 6 je 26. 6. 2015, medtem ko je bil v NIP 5 načrtovan datum 27. 5. 2015.

V NIP 5 so bili v vrednosti investicije v blok 6 upoštevani stroški financiranja le do 31. 12. 2014, čeprav je bil načrtovan datum začasnega prevzema objekta in začetka poskusnega obratovanja 27. 5. 2015. Tako so bili stroški v vrednosti 7.262,6 tisoč evra, ki se nanašajo na obdobje od 1. 1. do 26. 6. 2015, neustrezno preneseni med redne stroške poslovanja družbe TEŠ. V vrednost investicije prav tako niso bili vključeni vsi stroški financiranja do 31. 12. 2014, saj so bili tudi stroški v vrednosti 9.107 tisoč evrov neustrezno preneseni med redne stroške poslovanja družbe TEŠ. Dodatno nastali stroški financiranja v NIP 6, ki niso posledica napačnega razmejevanja med obdobji, znašajo 25.893,5 tisoč evra. V skladu z MRS 23.11 nabavno vrednost opredmetenega osnovnega sredstva ob njegovem pripoznanju med drugim sestavljajo tudi stroški izposojanja v zvezi s pridobitvijo opredmetenega osnovnega sredstva do njegove usposobitve za uporabo. Družba HSE z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije ni zagotovila, da bi bili v vrednost investicije ustrezno vključeni stroški financiranja investicije v blok 6, s čimer ni bil upoštevan MRS 23.11.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije zagotovila, da so bili v NIP 6 stroški financiranja vključeni v vrednost investicije bloka 6 v obsegu, ki bo nastal do 26. 6. 2015, ko je predviden začetek poskusnega obratovanja bloka 6 in s tem tudi začetek proizvodnje in oddajanja električne energije v omrežje ter ustvarjanja gospodarskih koristi za družbo TEŠ.

⁸⁵ V Pravilniku o računovodstvu družbe HSE (marec 2012) je v 72. členu določeno, da družba HSE upošteva določila MRS 23 (stroški izposojanja) za kapitalizacijo stroškov financiranja pri investicijah do dneva aktiviranja. Ker je družba TEŠ del skupine HSE, mora enako veljati tudi za kapitalizacijo stroškov financiranja pri njenih investicijah.

2.1.6 Rok za dokončanje investicije v blok 6

V pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme je bilo določeno, da bo konzorcij Alstom dokončal dela in objekt predal do 1. 12. 2014. S tem dnem bi blok 6 tudi začel s poskusnim obratovanjem. Zamude družbe TEŠ pri plačevanju pogodbenih obveznosti so negativno vplivale na dinamiko izvedbe del na glavni tehnološki opremi. Tako je konzorcij Alstom v obdobju od 1. 11. 2012 do 14. 3. 2013 celo ustavil izvedbo vseh del zaradi neplačevanja pogodbenih obveznosti.

Zaradi nerednega poravnavanja finančnih obveznosti je bilo podpisanih več aneksov k osnovni pogodbi za dobavo tehnološke opreme, s katerimi se je med drugim tudi podaljševal rok dokončanja del. Družba TEŠ je tako 15. 9. 2011 s konzorcijem Alstom sklenila aneks št. 3 k osnovni pogodbi, s katerim se je rok izvedbe pogodbenih del podaljšal do 17. 2. 2015. Nato je bil 3. 1. 2012 sklenjen aneks št. 4 k osnovni pogodbi, s katerim se je rok izvedbe del podaljšal do 17. 4. 2015. S sklenitvijo aneksa št. 5 k osnovni pogodbi dne 4. 6. 2012 se je rok izvedbe del podaljšal do 26. 6. 2015. Z aneksom št. 7 k osnovni pogodbi z dne 30. 10. 2012 je bilo nadalje dogovorjeno, da se konzorciju Alstom pogodbeni kazni za morebitno zamudo pri izvedbi del zaračuna šele, ko ta preseže vrednost 16,5 milijona evrov. Po pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme kazni za zamudo pri izvedbi del znaša 0,35 odstotka pogodbene cene na teden. Ob upoštevanju te pogodbene določbe in vrednosti glavne tehnološke opreme v NIP 5 pomeni priznana zamuda v vrednosti 16,5 milijona evrov dodatnih 5 tednov razpoložljivega časa za končanje del. Družba TEŠ je 30. 11. 2012 s konzorcijem Alstom sklenila aneks št. 8 k osnovni pogodbi, v katerem je dogovorjeno, da se rok za dokončanje del podaljša še za 88 dni. Potem ko je konzorcij Alstom prekinil ustavitev izvajanja pogodbenih aktivnosti, je bila 8. 4. 2013 podpisana variacija št. 17 k osnovni pogodbi. Dogovorjeno je bilo, da se rok za izvedbo del oziroma začasen prevzem naprave premakne na 27. 11. 2015, rok za pridobitev uporabnega dovoljenja pa na 23. 8. 2016.

Z namenom zmanjšanja negativnih učinkov suspenza del na rok dokončanja glavne tehnološke opreme sta družbi HSE in TEŠ v maju 2013 pričeli pogajanja s konzorcijem Alstom glede možnosti prestavitve datuma začasnega prevzema glavne tehnološke opreme na datum, kot je veljal pred uveljavitvijo suspenza, to je na 26. 6. 2015. Rezultat pogajanj je bil sklenitev aneksa št. 9 z dne 21. 8. 2013 k osnovni pogodbi, s katerim je bila dogovorjena izvedba ukrepov za pospešitev del in skrajšanje roka izgradnje glavne tehnološke opreme za 5 mesecev. Nov rok končanja del po sklenjenem aneksu št. 9 je tako 26. 6. 2015 ter predviden datum za pridobitev uporabnega dovoljenja 16. 2. 2016.

V pogodbi za dobavo glavne tehnološke opreme je bil za končanje del in začetek poskusnega obratovanja bloka 6 določen rok 1. 12. 2014. Zaradi zamud družbe TEŠ pri plačevanju pogodbenih obveznosti se je rok dokončanja del večkrat podaljšal. Z variacijo št. 17 k osnovni pogodbi je bil rok dokončanja del podaljšan do 27. 11. 2015, kasneje pa je bil z aneksom št. 9 k osnovni pogodbi skrajšan na 26. 6. 2015⁸⁶. Dogovorjeno je bilo, da bo konzorcij Alstom izvedel vse aktivnosti za skrajšanje roka dokončanja del do 26. 6. 2015, vendar je imel konzorcij Alstom možnost 5-tedenske prekoračitve pogodbene roka dokončanja del brez uveljavitve pogodbene kazni za zamudo. Kljub izvedenim aktivnostim za skrajšanje roka za izvedbo glavne tehnološke opreme ocenjujemo, da družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije ni obvladovala tveganja, povezanega s podaljševanjem roka dokončanja del na glavni tehnološki opremi, ki je izhajalo iz podrejenega položaja družbe TEŠ v primerjavi s konzorcijem Alstom, zato obstaja

⁸⁶ Blok 6 je začel s poskusnim obratovanjem 27. 5. 2015.

tveganje, da uporabno dovoljenje ne bo pridobljeno najkasneje do 15. 2. 2016, kot je zahtevano v 1. členu ZPODPTEŠ in 6. členu pogodbe o ureditvi razmerij. To tveganje izhaja iz dejstva, da je za blok 6 predvideno zelo kratko obdobje poskusnega obratovanja do pridobitve uporabnega dovoljenja, saj je za zahtevne objekte z vplivi na okolje običajno, da poskusno obratovanje traja 12 mesecev.

2.1.7 Povzetek ugotovitev o končni vrednosti investicije v blok 6

Družba HSE do podpisa pogodbe o izvajanju aktivnega nadzora 25. 11. 2009 ni imela vpogleda v dokumentacijo in aktivnosti družbe TEŠ ter stroške v zvezi z investicijo v blok 6. Družba HSE v okviru izvajanja aktivnega nadzora investicije ni zagotovila, da bi bila predračunska vrednost investicije v NIP 5 določena v realni vrednosti. Predračunska vrednost investicije v blok 6 se je v NIP 6 glede na vrednost v NIP 5 povečala za 125.965,4 tisoč evra ali 9,7 odstotka. Vrednost investicije v blok 6 v znesku 1.428.457 tisoč evrov, ki je določena v NIP 6 in tudi v NIP 6-2015, presega vrednost investicije, ki je določena v 1. členu ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi. Ker je vrednost investicije presegla 1.302.747 tisoč evrov, to pomeni, da družba HSE z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije ni zagotovila izpolnitve pogoja glede vrednosti investicije, ki je bil določen ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6. Ob tem v predračunski vrednosti investicije v blok 6 niso upoštevani predvideni stroški njegove razgradnje po zaključku dobe obratovanja, kot to določa MRS 16.16. Stroški razgradnje za primerljive objekte znašajo med 3 in 5 odstotki začetne vrednosti investicije, kar glede na ocenjeno investicijsko vrednost bloka 6 znaša med 42.854 tisoč evri in 71.423 tisoč evri.

Kljub izvedenim aktivnostim za znižanje vrednosti glavne tehnološke opreme in stroškov njene montaže družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije ni obvladovala tveganja, povezanega s povečevanjem vrednosti investicije, ki je izhajalo iz pomanjkljivosti osnovne pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme in podrejenega položaja družbe TEŠ v primerjavi s konzorcijem Alstom. Po izvedenih pogajanjih je bila končna vrednost glavne tehnološke opreme določena v vrednosti 743.454,5 tisoč evra, kar je za 44.020,5 tisoč evra več od vrednosti v NIP 4, ki je veljal v času sprejema ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi. Stroški montaže glavne tehnološke opreme pa so bili določeni v vrednosti 179.928,2 tisoč evra, kar je za 79.928,2 tisoč evra več od vrednosti v NIP 4. Ker družba HSE ni obvladovala vrednosti glavne tehnološke opreme in stroškov njene montaže, to negativno vpliva tudi na finančne kazalnike investicije in zmožnost zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Kljub izvedenim aktivnostim za omejitev vpliva uporabe eskalacijskih enačb na povečanje vrednosti glavne tehnološke opreme ocenjujemo, da družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije ni obvladovala tveganja, povezanega s povečevanjem vrednosti investicije. Izračuni, ki so bili narejeni v začetku leta 2011, so namreč pokazali, da bi lahko višina eskalacije na podlagi eskalacijskih enačb dosegla celo 180 milijonov evrov. Po zaključenih pogajanjih je bil 15. 9. 2011 podpisan aneks št. 3 k osnovni pogodbi, s katerim je bila dogovorjena omejitev najvišjega možnega zneska eskalacije pogodbene cene na 93 milijonov evrov.

Družba HSE tudi ni zagotovila, da bi bili v vrednost investicije ustrezno vključeni stroški financiranja investicije v blok 6, s čimer ni bil upoštevan MRS 23.11. V NIP 5 so bili v vrednosti investicije v blok 6 upoštevani stroški financiranja le do 31. 12. 2014, čeprav je bil načrtovan datum začasnega prevzema objekta in začetka poskusnega obratovanja 27. 5. 2015. Tako so bili stroški v vrednosti 7.262,6 tisoč evra, ki se nanašajo na obdobje od 1. 1. do 26. 6. 2015, neustrezno preneseni med redne stroške poslovanja družbe TEŠ. V vrednost investicije prav tako niso bili vključeni vsi stroški financiranja do 31. 12. 2014,

saj so bili tudi stroški v vrednosti 9.107 tisoč evrov neustrezno preneseni med redne stroške poslovanja družbe TEŠ. Prav tako v NIP 5 niso bili vključeni stroški starševske garancije in stroški državnega poročstva družbe HSE.

Družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije tudi ni obvladovala tveganja, povezanega s podaljševanjem roka dokončanja del na glavni tehnološki opremi, ki je izhajalo iz podrejenega položaja družbe TEŠ v primerjavi s konzorcijem Alstom. Dogovorjeno je bilo, da bo konzorcij Alstom izvedel vse aktivnosti za skrajšanje roka dokončanja del do 26. 6. 2015, vendar je imel konzorcij Alstom možnost 5-tedenske prekoračitve pogodbenega roka dokončanja del brez uveljavitve pogodbene kazni za zamudo. Obstaja tveganje, da uporabno dovoljenje za blok 6 ne bo pridobljeno najkasneje do 15. 2. 2016, kot je zahtevano v 1. členu ZPODPTEŠ in 6. členu pogodbe o ureditvi razmerij.

2.2 Obvladljivost financiranja obratovanja bloka 6

V reviziji smo preverjali, ali so bile izvedene aktivnosti za zagotovitev obvladljivosti financiranja obratovanja bloka 6. Pri tem smo preverjali, ali:

- so zaloge, kurilna vrednost in cena premoga ter proizvodne zmogljivosti bloka 6 realno določene in ali so bili izvedeni ukrepi za zagotovitev pogodbeno določene cene premoga;
- sta pri izračunu financiranja obratovanja bloka 6 ustrezno upoštevana predviden obseg in strošek izpustov ogljikovega dioksida;
- je pri izračunu financiranja obratovanja bloka 6 upoštevana predvidena prodajna cena električne energije iz bloka 6, ki je realna;
- so pri izračunu financiranja obratovanja bloka 6 ustrezno upoštevani prihodki od zagotavljanja sistemskih storitev;
- je poslovni izid družbe TEŠ v obdobju obratovanja bloka 6 načrtovan realno ter ali je družba HSE izvedla aktivnosti za zagotovitev pozitivnega poslovanja družbe TEŠ po začetku obratovanja bloka 6;
- bo investicija v blok 6 zagotavljala finančne učinke, kot so določeni v sektorski politiki za področje energetike ter v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, ter ali je družba HSE izvedla ustrezne aktivnosti za njihovo zagotovitev;
- so narejene analize tveganj ter analize občutljivosti vpliva posameznih postavk na doseganje zahtevanih finančnih učinkov obratovanja bloka 6.

2.2.1 Razpoložljive zaloge, kurilna vrednost in cena premoga ter proizvodne zmogljivosti bloka 6

2.2.1.1 Razpoložljive zaloge in kurilna vrednost premoga v obdobju obratovanja bloka 6

Za obratovanje bloka 6 je predvidena uporaba premoga iz Premogovnika Velenje. V osnutku predloga Nacionalnega energetskega programa Republike Slovenije za obdobje do 2030⁸⁷ je lignit iz Premogovnika Velenje dolgoročno opredeljen kot vir za zagotavljanje nemotene oskrbe Republike Slovenije z električno energijo. Zapisano je, da lahko Premogovnik Velenje izkoplje potrebne količine premoga za nemoteno

⁸⁷ Ministrstvo za gospodarstvo je osnutek predloga Nacionalnega energetskega programa Republike Slovenije za obdobje do 2030 pripravilo 10. 6. 2011, vendar vlada predloga Nacionalnega energetskega programa Republike Slovenije za obdobje do 2030 ni sprejela ter zato tudi državni zbor ni imel možnosti odločanja o Nacionalnem energetskega programu Republike Slovenije za obdobje do 2030.

obratovanje TEŠ v okviru trenutno inštalirane moči in pričakovane dinamike obratovanja posameznih blokov. Letna proizvodnja lignita bo po letu 2015 znašala najmanj 3 milijone ton na leto oziroma bo prilagojena glede na potrebe TEŠ. V skladu z investicijskim programom bloka 6 bosta natančneje določena obseg in tudi postopno zmanjševanje proizvodnje Premogovnika Velenje po letu 2015 do konca eksploatacije velenjskega odkopnega polja.

V Razvojnem načrtu skupine HSE 2006–2015 s pogledom do leta 2025 so navedeni naslednji cilji v okviru dejavnosti pridobivanja premoga:

- proizvodnja in prodaja premoga skladno z desetletno pogodbo,
- znižanje stroškov pridobivanja premoga na 2,25 evra/GJ do konca leta 2010,
- zmanjševanje števila zaposlenih za 5,6 odstotka letno ob hkratni rasti produktivnosti.

V Razvojnem načrtu skupine HSE 2006–2015 s pogledom do leta 2025 je navedeno, da se bo proizvodnja v Premogovniku Velenje ohranila do leta 2040, ko bodo zaloge v velenjskem odkopnem polju izkoriščene.

V Razvojnem načrtu skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030⁸⁸ je navedeno, da je v novih energetskih usmeritvah Republike Slovenije lignit iz Premogovnika Velenje še vedno opredeljen kot dolgoročni vir za zagotavljanje nemotene oskrbe TEŠ z namenom proizvodnje električne energije. Premog je med fosilnimi gorivi edini vir, ki bo na energetskem trgu zaradi potrjenega obsega zalog po vsem svetu še nadalje močno prisoten. Največje okoljsko breme proizvodnje električne energije iz premoga so emisije ogljikovega dioksida. Raziskave na tem področju potekajo zelo intenzivno in razvoj čistih tehnologij pridobivanja in uporabe premoga bo dolgoročno pripeljal do zelenih izkoristkov termoelektrarn pri proizvodnji električne in toplotne energije.

Skupne zaloge lignita v Premogovniku Velenje so konec leta 2008 znašale 380 milijonov ton⁸⁹, od tega bilančne zaloge⁹⁰ 171 milijonov ton ter odkopne zaloge⁹¹ 131,67 milijona ton, s povprečno kurilno vrednostjo 10,47 MJ/kg⁹². V Premogovniku Velenje so v letu 2009 odkopali 3,92 milijona ton lignita, ki so ga porabili v družbi TEŠ za proizvodnjo električne in toplotne energije. Proizvodnja v Premogovniku Velenje se bo ohranila do leta 2054. V obravnavanem obdobju se bo proizvodnja premoga gibala usklajeno s potrebami obratovanja bloka 6 in intenziteto obratovanja bloka 5.

⁸⁸ Dokument je bil 22. 6. 2010 usklajen z nadzornim svetom družbe HSE, vendar ga vlada ni sprejela.

⁸⁹ Elaborat št. E/09-IV, ki ga je Ministrstvo za gospodarstvo potrdilo 31. 3. 2010.

⁹⁰ Bilančne zaloge so zaloge, ki se lahko po obstoječi stopnji znanosti, tehnike, tehnologije in ekonomike gospodarno izkoriščajo (2. člen Pravilnika o klasifikaciji in kategorizaciji zalog in virov trdnih mineralnih surovin, Uradni list RS, št. 36/06). Pravilnik je prenehal veljati z dnem uveljavitve Zakona o rudarstvu (Uradni list RS, št. 61/10), vendar se še vedno uporablja do uveljavitve predpisov, izdanih na podlagi Zakona o rudarstvu.

⁹¹ Odkopne zaloge predstavljajo tiste količine bilančnih zalog mineralnih surovin, ki se lahko na sodobni ravni znanosti in tehnike ekonomično izkoriščajo ob določenih izgubah pri odkopavanju (2. člen Pravilnika o klasifikaciji in kategorizaciji zalog in virov trdnih mineralnih surovin).

⁹² MJ – megajoule; kg – kilogram.

V Razvojnem načrtu skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030 so določeni naslednji operativni cilji Premogovnika Velenje:

- prilagajanje letne proizvodnje premoga potrebam proizvodnje električne energije;
- optimizacija stroškov pridobivanja premoga s ciljem zagotovitve konkurenčne cene 2,25 evra/GJ v letu 2015;
- vzpostavitev in hkratno vodenje dveh odkopnih front;
- optimiranje odkopnih parametrov;
- modernizacija procesov na pripravnih deloviščih;
- izgradnja jaška NOP II:
 - racionalizacija odvoza premoga,
 - znižanje stroškov glavnega odvoza premoga – stroški energije, dela in vzdrževanja,
 - zmanjševanje obsega jame in potrebnih zemljišč na površini,
 - znižanje stroškov zračilnega sistema;
- energetsko varčno podjetje;
- zagotavljanje varnosti in humanosti delovnega procesa;
- zagotavljanje požarne varnosti.

V Razvojnem načrtu skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030 je navedeno, da je ena od pomembnih prednosti realizacije investicije v blok 6 tudi v tem, da se bo zapiranje premogovnika ob končanju koristne izrabe premoga izvedlo v času rednega delovanja Premogovnika Velenje in v breme rednih prihodkov. Zaradi tega mora Premogovnik Velenje nadaljevati s prestrukturiranjem dejavnosti. Odvisne družbe morajo postati sposobne samostojno preživeti na trgu. V nadaljnji fazi je načrtovan tudi postopen umik Premogovnika Velenje iz lastniške strukture odvisnih družb, razen iz družbe HTZ Velenje, I. P., d. o. o., za toliko časa, dokler bo veljala sedanja zakonodaja o posebnem statusu invalidskih podjetij. V procesu optimizacije delovanja skupine HSE je predvidena tudi združitev Premogovnika Velenje in družbe TEŠ v enovito podjetje.

V NIP 6 je navedeno, da je za obratovanje bloka 6 predvidena uporaba premoga iz Premogovnika Velenje. Premogovnik Velenje se je zavezal do leta 2020 izkopavati letno okrog 4 milijone ton premoga za obratovanje bloka 6 ter bloka 5 v odvisnosti od obsega njegovega delovanja. Po letu 2020 se načrtovani izkop premoga znižuje in od leta 2040 znaša okrog 2 milijona ton letno do konca obratovanja bloka 6. Delovanje bloka 6 bo omogočilo postopno prenehanje premogovništva v Šaleški dolini. Dinamika načrtovane porabe premoga za delovanje bloka 6 omogoča Premogovniku Velenje, da bo v zadnjih desetih letih posloval na še vzdržnem minimumu in temu tudi prilagajal kadrovsko strukturo in obseg investicij. Zmanjševanje obsega jamskih prostorov in avtomatizacija delovnih procesov bosta olajšala zapiranje Premogovnika Velenje. V NIP 6 načrtovana dinamika proizvodnje premoga določa tudi obratovalni režim bloka 6. Kljub znižanju proizvodnje premoga se bo z doseganjem visokih izkoristkov zagotavljalo obratovanje s polno močjo bloka 6, ob tem pa se bo tudi znižalo število ur obratovanja.

Premogovnik Velenje izdeluje elaborate o zalogah premoga že od leta 1960. V njih se na osnovi obstoječih in na novo pridobljenih podatkov vsakič znova preračunavajo razpoložljive količine zalog premoga. Te podatke Premogovnik Velenje vsako leto posreduje Republiški komisiji za ugotavljanje zalog in virov mineralnih surovin, ki deluje v okviru ministrstva, pristojnega za rudarstvo. Zaradi izraženih dvomov nadzornega sveta družbe HSE glede količine in kurilne vrednosti premoga v odkopnih zalogah ter cene premoga je družba DMT IMC-Montan Consulting, G. m. b. H., Nemčija v letu 2011 opravila neodvisno

verifikacijo podatkov v zvezi s količino in kakovostjo premoga v odkopnih zalogah ter predvideno ceno premoga. Pri tem je bilo ugotovljeno naslednje:

- odkopne zaloge konec leta 2010 znašajo 124 milijonov ton z bilančnimi zalogami v vrednosti 162 milijonov ton in so v skladu z načrtovano proizvodnjo 123 milijonov ton od leta 2011 do konca leta 2054, pri čemer obstaja možnost še nadaljnjega zmanjšanja odkopnih izgub in s tem povečanja odkopnih zalog;
- natančno načrtovanje odkopa premoga napovedane kakovosti in stalni nadzor ter spremljanje zagotavljajo enako stopnjo kurilne vrednosti tudi pri prihodnji proizvodnji premoga za več let vnaprej;
- proizvodni stroški ne kažejo posebnih razlik v primerjavi s podobnimi podzemnimi eksploatacijami premoga po svetu, zato obstaja dovolj dokazov, da Premogovnik Velenje lahko doseže načrtovano ceno premoga.

Zaključki študije so potrdili zagotovila Premogovnika Velenje glede količin, kurilne vrednosti in možnosti doseganja ciljne cene premoga.

Za izdelavo NIP 6 je Premogovnik Velenje izdelal novelacijo dokumenta Planiranje proizvodnje in kvalitete premoga za oskrbo bloka 6 (začetno stanje 1. 1. 2011)⁹³. V njem je izpostavljeno naslednje:

- napoved kakovosti premoga v obdobju od leta 2011 do leta 2055 je izdelana na podlagi dolgoročnega koncepta odkopavanja, ki temelji na elaboratu Koncept razvoja jam Premogovnika Velenje⁹⁴;
- vrednosti posameznih parametrov se določajo z mrežo simetričnih točk na posameznem odkopu in utežnim razmerjem po postopku klasifikacije ležišča premoga glede na kurilno vrednost in geomehanske lastnosti hribin; vhodni podatki za obdelavo so bili pripravljeni na podlagi geološke baze podatkov in verificiranih geoloških profilov. Odstopanja se lahko pojavijo v območjih večjih geoloških anomalij in obrobni pogojev; ta območja bodo pred odkopavanjem dodatno raziskana;
- fizikalno-mehanski in kemični parametri za posamezne odkope, predele jam in tudi za Premogovnik Velenje kot celoto so izračunani po geometrični metodi oziroma na podlagi utežnega razmerja, ki je podano v odvisnosti od predvidene proizvodnje za posamezne odkopne plosče, kjer so odkopne izgube že upoštevane;
- na osnovi sestanka predstavnikov družb HSE, TEŠ in Premogovnika Velenje 4. 9. 2013 je bila izvedena analiza parametrov odkopavanja premoga za obdobje od leta 2014 do leta 2055; pri verifikaciji je bil posebej izpostavljen parameter kurilne vrednosti premoga v zvezi s povečanjem kurilne vrednosti premoga za 1,5 odstotka za obdobje od leta 2014 do leta 2055;
- po nadaljnjih usklajevanjih predstavnikov družbe HSE in Premogovnika Velenje je bil izveden še preračun povečanja proizvodnje za obdobje od leta 2014 do vključno leta 2020, z upoštevanjem povečanja delovnih dni; po letu 2020 ostajajo parametri proizvodnje nespremenjeni;
- predvidena skupna povprečna kurilna vrednost premoga iz eksploataibilnega dela Premogovnika Velenje bo znašala 10,65 MJ/kg.

Na sliki 3 je prikazano predvideno gibanje kurilne vrednosti premoga, količine proizvodnje in energetske vrednosti proizvedenega premoga v Premogovniku Velenje od leta 2014 do konca obdobja obratovanja bloka 6.

⁹³ Dokument z dne 19. 9. 2013.

⁹⁴ Elaborat št. ŠK 001/10 z dne 5. 6. 2010.

Slika 3: Gibanje kurilne vrednosti premoga, količine proizvodnje in energetske vrednosti proizvedenega premoga v Premogovniku Velenje (P)

(P) Vir: NIP 6.

Po predstavljenih podatkih v NIP 6 bo proizvodnja premoga v obdobju od leta 2014 do konca leta 2055⁹⁵ znašala 113,7 milijona ton oziroma 1,2 milijona TJ⁹⁶. Pri tem bo povprečna kurilna vrednost premoga znašala 10,65 GJ/t⁹⁷. Iz tega je razvidno, da je v NIP 6 predvidena proizvodnja premoga v okvirih, kot izhajajo iz študij in napovedi o zalogah premoga v Premogovniku Velenje.

Premogovnik Velenje je 5. 6. 2014 družbo HSE seznanil, da bo do leta 2030 znižal proizvodnjo premoga v povprečju za približno 5 odstotkov glede na načrtovano proizvodnjo v posameznem letu. V nekaterih letih bo proizvodnja premoga glede na načrtovano letno proizvodnjo manjša celo za več kot 10 odstotkov. V prihodnjih letih bo nižja tudi kurilna vrednost izkopanega premoga zaradi geomehanskih lastnosti premogovnega sloja. Premogovnik Velenje je navedel, da so bile izkopne jame razvite za doseganje letne

⁹⁵ V nekaterih tabelah je obdobje obratovanja bloka 6 določeno do konca leta 2054, v drugih pa do konca leta 2055. To izhaja iz dejstva, da je v letu 2015 predvideno poskusno obratovanje bloka 6, medtem ko bo uporabno dovoljenje za obratovanje bloka 6 pridobljeno v letu 2016. V nekaterih primerih je torej poskusno obratovanje vključeno v življenjsko dobo bloka 6, v drugih pa je življenjska doba bloka 6 izračunana od pridobitve uporabnega dovoljenja.

⁹⁶ TJ – terajoule.

⁹⁷ Iz tabele v NIP 6, ki po letih prikazuje porabo premoga v življenjski dobi bloka 6, izhaja povprečna kurilna vrednost premoga 10,65 MJ/kg, kar je v skladu s podatki, ki jih je Premogovnik Velenje posredoval za pripravo NIP 6. V predstavitvi oskrbe s surovinami za obratovanje bloka 6 pa je navedeno, da bo povprečna kurilna vrednost premoga znašala 10,47 MJ/kg. Takšna povprečna kurilna vrednost premoga izhaja tudi iz aneksa št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga – 2009.

proizvodnje približno 40.000 TJ na leto, vendar ob pogoju izkopavanja na dveh odkopnih ploščah. Prav tako se je znižalo število zaposlenih pri proizvodnji premoga in pričeli so se pojavljati nepredvideni dogodki, kot so deformacije jamskih objektov in stebni udari.

Ministrstvo za infrastrukturo je 25. 9. 2014 Premogovniku Velenje izdalo Potrdilo o stanju zalog in virov mineralne surovine⁹⁸. To temelji na Elaboratu o klasifikaciji in kategorizaciji izračunanih zalog in virov premoga v Premogovniku Velenje s stanjem 31. 12. 2013⁹⁹. Iz Potrdila o stanju zalog in virov mineralne snovi izhaja, da odkopne zaloge premoga v Premogovniku Velenje na dan 31. 12. 2013 znašajo 126,8 milijona ton, s povprečno kurilno vrednostjo 10,65 MJ/kg.

Na podlagi proučitve napovedi zalog in proizvodnje premoga v Premogovniku Velenje smo ugotovili, da družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije v blok 6 ne obvladuje tveganja, da predvidene količine proizvodnje premoga ne bodo zadoščale za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo v celotnem obdobju njegovega obratovanja. Iz podatkov v NIP 6 izhaja, da bo blok 6 v letu 2028, ki je prvo leto, ko bo v družbi TEŠ obratoval samo blok 6, porabil 33.022 TJ oziroma 3,1 milijona ton premoga, s povprečno kurilno vrednostjo 10,61 MJ/kg. Pri obratovanju s polno močjo 600 MW bi to pomenilo 7.150 ur obratovanja v celem letu. Ob upoštevanju takšnega režima obratovanja v celotnem obdobju delovanja ter deklarirani povprečni kurilni vrednosti premoga 10,65 MJ/kg, bi blok 6 v celotnem obdobju delovanja porabil 124 milijonov ton premoga. K tej količini premoga je treba prišteti še predvideno porabo za delovanje bloka 5 v obdobju od leta 2014 do konca leta 2027 ter bloka 4 v letih 2014 in 2015, kot je to določeno v NIP 6. Ta glede na predvideno obratovanje, ob upoštevanju takšnega izkoristka pri proizvodnji električne energije, kot ga ima blok 6, znaša 13 milijonov ton premoga pri povprečni kurilni vrednosti 10,65 MJ/kg. Za obratovanje bloka 6 s polno močjo od leta 2014 do leta 2055 ter predvideno obratovanje blokov 4 in 5 je skupaj potrebno 137 milijonov ton premoga.

Da bi blok 6 v celotnem obdobju delovanja obratoval z enako zmogljivostjo kot v letu 2028, je po podatkih iz Potrdila o stanju zalog in virov mineralne surovine v Premogovniku Velenje za 10,2 milijona ton premalo odkopnih zalog premoga. Ob upoštevanju predvidene proizvodnje 113,7 milijona ton premoga v NIP 6, ki temelji na oceni zalog premoga iz leta 2010 in izvedeni neodvisni verifikaciji te ocene, izhaja, da znaša primanjkljaj premoga za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo celo 23,3 milijona ton. To velja ob predpostavki, da bo povprečna kurilna vrednost premoga v skladu z deklarirano, 10,65 MJ/kg. Če bo kurilna vrednost premoga nižja, kot to napoveduje Premogovnik Velenje, bi se za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo primanjkljaj premoga še povečal.

Pojasnilo družbe HSE

Postopno zmanjševanje proizvodnje premoga v skladu z dinamiko zapiranja Premogovnika Velenje in s tem manjša proizvodnja električne energije v bloku 6 sta bila predvidena že ob sprejemu odločitve o izgradnji bloka 6 in tudi določena v investicijskem programu ter vseh njegovih novelacijah.

⁹⁸ Št. 3611-1/2014-2.

⁹⁹ Št. E/14-IV, april 2014.

Priporočilo

Družbi HSE priporočamo, naj ponovno prouči navedbe v Razvojnem načrtu skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030, da bo Premogovnik Velenje kljub zelo zmanjšanemu obsegu pridobivanja premoga v obdobju po letu 2040 sposoben izvesti zapiranje premogovnika in poravnati vse obveznosti (zapiranje jame, sanacija površin in podobno) v breme rednih prihodkov.

2.2.1.2 Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti bloka 6 v obdobju obratovanja

Družba HSE ne obvladuje tveganja, da proizvodne zmogljivosti bloka 6 ne bodo optimalno izkoriščene v njegovem obdobju obratovanja. V NIP 6 začrtana dinamika proizvodnje premoga določa tudi obratovalni režim bloka 6. V NIP 6 je navedeno, da se bo kljub znižanju proizvodnje premoga z doseganjem visokih izkoristkov zagotavljalo obratovanje s polno močjo bloka 6, vendar obstaja tveganje, da zgolj s povečevanjem izkoristkov ob tako zmanjšani predvideni količini premoga, ki se bo po letu 2040 spustila celo pod 2 milijona ton na leto, ne bo mogoče zagotoviti obratovanja bloka 6 s polno močjo. V NIP 6 je tako na primer predvideno, da bo blok 6 v letu 2046 deloval zgolj s 63,9 odstotka maksimalne možne zmogljivosti. Predvidena proizvodnja bloka 6 v celotnem 40-letnem obdobju obratovanja znaša 115 TWh¹⁰⁰ električne energije, medtem ko bi z delovanjem s polno zmogljivostjo oziroma z enakim režimom obratovanja, kot je predviden v letu 2028, ko bo blok 6 proizvedel 3,8 TWh električne energije, ta znašala 152 TWh električne energije. Tako bo blok 6 v 40-letnem obdobju obratovanja deloval zgolj na 75,7 odstotka maksimalne možne zmogljivosti.

Ker zaradi omejenih zalog in postopnega zmanjševanja proizvodnje premoga v skladu z dinamiko zapiranja Premogovnika Velenje ne bo mogoče zagotoviti obratovanja bloka 6 s polno močjo, bi primerljivo količino proizvodnje električne energije lahko dosegli z energetskega blokom manjše zmogljivosti, če bi obratoval s polno zmogljivostjo in izkoristkom, kot ga ima blok 6.

Pojasnilo družbe HSE

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bila investicija v blok 6 v polnem teku, zato bi bile finančne posledice alternativnih rešitev za družbi TEŠ in HSE večje in bolj nepredvidljive kot dokončanje investicije v blok 6.

2.2.1.3 Cena premoga v obdobju obratovanja bloka 6

V Razvojnem načrtu skupine HSE 2006–2015 s pogledom do leta 2025 je med drugim navedeno, da sta cilja v okviru dejavnosti pridobivanja premoga proizvodnja in prodaja premoga skladno z desetletno pogodbo ter znižanje stroškov pridobivanja premoga na 2,25 evra/GJ¹⁰¹ do konca leta 2010. V Razvojnem načrtu skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030 pa je med operativnimi cilji Premogovnika Velenje določena optimizacija stroškov pridobivanja premoga s ciljem zagotovitve konkurenčne cene 2,25 evra/GJ v letu 2015.

Družbi HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje so 14. 9. 2004 sklenili Dolgoročno pogodbo o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije (v nadaljevanju: dolgoročna pogodba o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2004). Pogodba je sklenjena za obdobje 10 let in je pričela veljati 1. 1. 2005. Pogodbene stranke so se dogovorile, da bo v času veljavnosti te pogodbe Premogovnik Velenje dobavil, družba TEŠ pa bo v posameznem koledarskem letu prevzela 38.500.000 GJ

¹⁰⁰ TWh – teravatna ura.

¹⁰¹ Vse cene premoga za obratovanje bloka 6 so brez davka na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV).

osnovnih in opcijskih količin premoga s povprečno kurilno vrednostjo 9.800 kJ/kg¹⁰² za predelavo v električno energijo. Navedene količine predstavljajo okvirne vrednosti, natančne osnovne in opcijske količine pa bodo določene v letnih pogodbah, pri čemer so se pogodbene stranke zavezale, da se letne količine ne bodo spremenile za več kot 5 odstotkov razen v izjemnih primerih. V skladu s 3. členom dolgoročne pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2004 so se cene osnovnih in opcijskih količin premoga za posamezno koledarsko leto določile na podlagi letnih količin premoga, pričakovane kakovosti premoga, cen električne energije na trgu ter cen primerljivega premoga na trgih, od koder se lahko dobi premog, povečane za transportne in druge stroške. Tako določena cena pa v nobenem primeru ne more biti višja od 2,8 evra/GJ. Pogodbene stranke so se dogovorile, da bodo v času trajanja pogodbe¹⁰³ pred začetkom vsakega koledarskega leta sklenile tripartitno pogodbo, v kateri bodo natančno določeni podrobnejše letne dinamike dobave premoga in električne energije, cene, način obračuna, plačilni pogoji ter ostale določbe.

12. 10. 2009 je bila med družbama HSE, TEŠ in Premogovnikom Velenje sklenjena Dolgoročna pogodba o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije (v nadaljevanju: dolgoročna pogodba o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009), s katero so pogodbene stranke uredile medsebojna razmerja glede pogojev poslovanja družbe TEŠ po dokončanju investicije bloka 6, ki se nanašajo na dobavo premoga iz deponije Premogovnika Velenje ter zakup moči in nakup električne energije iz energetskih objektov družbe TEŠ. Pogodba je bila sklenjena za obdobje od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2027. V 2. členu so se pogodbene stranke dogovorile, da bo v obdobju od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2020 Premogovnik Velenje dobavil, družba TEŠ pa bo v posameznem koledarskem letu prevzela 41.880.000 GJ količin premoga s povprečno kurilno vrednostjo 10.470 kJ/kg za predelavo v električno energijo. V obdobju od leta 2021 do leta 2027 pa se te količine vsako leto znižajo za 2,5 odstotka glede na leto 2020. Navedene količine predstavljajo okvirne vrednosti, natančne količine bodo določene v letnih pogodbah, pri čemer se pogodbene stranke zavezujejo, da se letne količine ne bodo spremenile za več kot 10 odstotkov razen v izjemnih primerih. Izhodiščna cena premoga je določena v 3. členu te pogodbe, in sicer za leto 2015 znaša 2,25 evra/GJ. V pogodbi je bilo dogovorjeno, da se bodo cene za posamezno koledarsko leto določile na podlagi pričakovane kakovosti premoga, cen električne energije na trgu ter cen primerljivega premoga na trgih, od koder se lahko pridobi premog, povečane za transportne in druge stroške. Pogodbene stranke so se zavezale, da bodo med trajanjem te pogodbe pred pričetkom vsakega koledarskega leta sklenile tripartitno pogodbo, v kateri bodo natančno določeni podrobnejše letne dinamike dobave premoga in električne energije, cene, način obračuna, plačilni pogoji ter ostale določbe.

Pogodbene stranke so 30. 5. 2012 sklenile aneks št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije z dne 12. 10. 2009 (v nadaljevanju: aneks št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009), s katerim se je veljavnost pogodbe podaljšala do 31. 12. 2054. Spremenjen je bil 2. člen dolgoročne pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009, s katerim so se pogodbene stranke dogovorile, da bo v obdobju od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2020 Premogovnik Velenje dobavil, družba TEŠ pa bo v posameznem koledarskem letu prevzela 41.880.000 GJ količin premoga s povprečno kurilno vrednostjo 10.470 kJ/kg za predelavo v električno energijo. V obdobju od leta 2021 do leta 2040 pa se te količine vsako leto znižajo za 2,5 odstotka glede na leto 2020 tako, da dosežejo 20.940.000 GJ leta 2040 in se na tej ravni ohranjajo do konca obratovanja bloka 6. Z aneksom št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in

¹⁰² kJ – kilojoule.

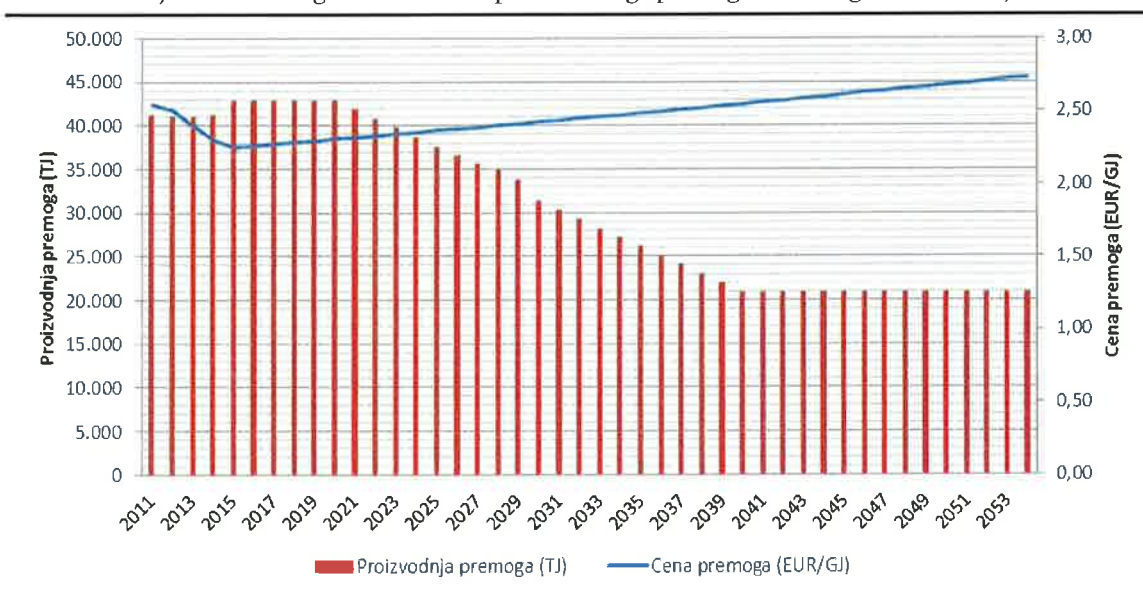
¹⁰³ Od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2014.

nakupu električne energije – 2009 se je spremenil tudi 3. člen dolgoročne pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009, ki se nanaša na določitev cene premoga. Pogodbene stranke so se dogovorile, da je cena premoga oblikovana ob normalnih pogojih pridobivanja premoga ter ob upoštevanju izvedenih ukrepov racionalizacije. Izhodiščna cena premoga za leto 2015 znaša 2,25 evra/GJ, v naslednjih letih, to je do leta 2054, pa se bo določala v skladu z NIP 4.

V NIP 4 je navedeno, da bo izhodiščna cena premoga v letu 2015 znašala 2,25 evra/GJ ter da je pri določitvi cene premoga v obdobju delovanja bloka 6 upoštevana tudi predvidena realna rast cen. Tako model cen premoga sledi predvidevanjem iz predloga Nacionalnega energetskega programa, ki upošteva realno gospodarsko rast. Cena premoga v obdobju delovanja bloka 6 se nominalno povečuje in sledi predvideni gospodarski rasti v tem obdobju. Ob upoštevanju navedenega modela se bo cena premoga z 2,25 evra/GJ v letu 2015 povečala na 2,73 evra/GJ v letu 2054.¹⁰⁴

Na sliki 4 je prikazano gibanje cene in energetske vrednosti proizvedenega premoga v Premogovniku Velenje z upoštevanjem predvidene stopnje realne gospodarske rasti.

Slika 4: Gibanje cene in energetske vrednosti proizvedenega premoga v Premogovniku Velenje

Vir: NIP 4.

V pogodbi o ureditvi razmerij je glede cene premoga v 5. členu določeno, da se družba TEŠ zavezuje, da bo s Premogovnikom Velenje sklenila pogodbo o dolgoročni dobavi premoga oziroma ustrezen dodatek k obstoječim pogodbam, in sicer po maksimalni ceni, kot je določena v NIP 5. V NIP 5 je navedeno, da je cena premoga določena na podlagi dolgoročne pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009 oziroma aneksa št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009, torej je enaka kot v NIP 4.

¹⁰⁴ Takšen model določitve cene premoga je bil upoštevan tudi pri izdelavi NIP 5 in NIP 6.

Za določitev cene premoga v obdobju obratovanja bloka 6 je tako relevantna dolgoročna pogodba o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009, ki določa, da bo cena premoga v letu 2015 znašala 2,25 evra/GJ. Vendar je za presojo možnosti doseganja te cene v letu 2015 treba preveriti izpolnjevanje zavez glede cene v pogodbi, ki se nanaša na obdobje pred začetkom obratovanja bloka 6, torej v dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2004.

V skladu z dolgoročno pogodbo o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2004 so pogodbene stranke sklepale letne pogodbe o dobavi premoga, zakupu moči in nakupu električne energije z namenom natančne določitve letne dinamike dobave premoga, nakupa električne energije, njunih cen, načina obračuna in plačilnih pogojev. Družbi HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje so 10. 5. 2012 sklenili pogodbo o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2012¹⁰⁵. V 3. členu te pogodbe je bilo določeno, da bo Premogovnik Velenje v letu 2012 dobavil, družba TEŠ pa bo prevzela 40.825 TJ osnovnih količin premoga ter predvidoma 1.150 TJ dodatnih količin premoga s kurilno vrednostjo najmanj 9,2 MJ/kg. Skupna predvidena poraba premoga za proizvodnjo električne energije v letu 2012, izražena v kurilni vrednosti, je tako znašala 41.975 TJ. V 4. členu pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2012 je bila določena cena za dobavljen premog, in sicer cena za osnovne količine 2,569 evra/GJ ter cena za dodatne količine 2,25 evra/GJ.

Družbi HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje so 5. 2. 2013 sklenili aneks št. 1 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2012, s katerim so se pogodbene stranke dogovorile o spremembi cene dobavljenega in prevzetega premoga v letu 2012. Spremenjena cena premoga za izvršene dobave v letu 2012 je znašala za osnovne količine 2,667 evra/GJ, medtem ko je cena za dodatne količine¹⁰⁶ ostala nespremenjena.

Družbi HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje so 27. 3. 2013 sklenili pogodbo o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2013¹⁰⁷. V 3. členu te pogodbe je bilo določeno, da bo Premogovnik Velenje v letu 2013 dobavil, družba TEŠ pa bo prevzela količino premoga, izraženo v kurilni vrednosti, do največ 41.400 TJ s kurilno vrednostjo najmanj 9,2 MJ/kg. V 4. členu pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2013 je bila za dobavljen premog določena cena 2,5 evra/GJ.

7. 3. 2014 je bil sklenjen aneks št. 1 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2013, s katerim so se pogodbene stranke dogovorile o spremembi cene dobavljenega in prevzetega premoga v letu 2013. Zaradi razmer na trgu z električno energijo v letu 2013 niso bile proizvedene celotne predvidene količine električne energije in tako tudi niso bile prevzete pogodbeno predvidene količine premoga, zato je spremenjena cena premoga za dobave, opravljene v letu 2013, znašala 2,528 evra/GJ.

¹⁰⁵ Št. 7/12/HSE/N.

¹⁰⁶ V letu 2012 niso bile izvedene nobene dobave premoga na podlagi pogodbeno določene kvote za dodatne količine premoga. Tako cena 2,25 evra/GJ ni bila relevantna za nobeno dejansko dobavljeno količino premoga v letu 2012.

¹⁰⁷ Št. 1/13/HSE/N.

7. 3. 2014 so družba HSE, družba TEŠ in Premogovnik Velenje sklenili pogodbo o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2014¹⁰⁸. V 3. členu te pogodbe je določeno, da bo Premogovnik Velenje v letu 2014 dobavil, družba TEŠ pa bo prevzela količino premoga, izraženo v kurilni vrednosti, do največ 40.496,2 TJ s kurilno vrednostjo najmanj 9,2 MJ/kg. V 4. členu pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2014 je za dobavljen premog določena cena 2,45 evra/GJ.

15. 5. 2014 je bil sklenjen aneks št. 1 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2014, s katerim so se pogodbeni stranke dogovorile, če bo zaradi tržnih razmer mesečna dinamika prevzema električne energije s strani družbe HSE in mesečna dinamika prevzema premoga s strani družbe TEŠ bistveno nižja od načrtovane, zaradi česar bo imel Premogovnik Velenje resne likvidnostne težave, bo družba HSE zagotovila sredstva za avansno plačilo izpadle količine premoga. Pogodbene stranke so soglašale, da bo družba HSE zagotovila sredstva za avansno plačilo premoga tudi v primeru resnih likvidnostnih težav Premogovnika Velenje, ki bi lahko povzročile hujše težave pri poslovanju Premogovnika Velenje in ogrozile dobavo premoga družbi TEŠ za proizvodnjo električne energije.

Družbi HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje so 17. 7. 2014 sklenili aneks št. 2 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2014, s katerim so se pogodbeni stranke dogovorile o spremembi cene in količine dobavljenega in prevzetega premoga v letu 2014. Dogovorjeno je, da bo Premogovnik Velenje dobavil, družba TEŠ pa bo v letu 2014 prevzela najmanj količino premoga, izraženo v kurilni vrednosti, 38.478 TJ po ceni 2,95 evra/GJ. Pogodbene stranke so v aneksu št. 2 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2014 tudi navedle, da znaša na dan 30. 6. 2014 nakazilo avansa za plačilo premoga 9.319.800 evrov (brez DDV).

Dejanske količine in cene dobavljenega premoga, ki je bil uporabljen za proizvodnjo električne energije v letih 2012, 2013 in 2014, ter plačila Premogovniku Velenje v tem obdobju so prikazani v tabeli 2.

Tabela 2: Količine in cene dobavljenega premoga ter plačila Premogovniku Velenje v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014

Leto	Poraba premoga v GJ	Cena premoga v evrih/GJ	Plačilo premoga v evrih
2012	40.618.063	2,667	108.328.374
2013	39.795.353	2,528	100.602.652
2014	31.948.840	2,95	94.249.078
Skupaj	112.362.256	-	303.180.104

Vir: podatki družbe HSE.

¹⁰⁸ Št. 1/14/HSE/N.

V Poslovnem načrtu družbe Premogovnik Velenje, d. d. za leto 2014 z dodatkom za leti 2015 in 2016¹⁰⁹ (v nadaljevanju: poslovni načrt družbe Premogovnik Velenje za leto 2014) je glede cene in proizvodnje premoga v letu 2014 določeno, da je načrtovana proizvodnja 3.689.505 ton, s povprečno kurilno vrednostjo 11,45 GJ/t in prodajno ceno 2,45 evra/GJ. Načrtovana stroškovna cena premoga v letu 2014 je 2,67 evra/GJ. Načrtovana prodajna cena premoga v letu 2015 pri proizvodnji 3.721.485 ton s kurilno vrednostjo 11,45 GJ/t je 2,59 evra/GJ. Načrtovana prodajna cena premoga v letu 2016 pri proizvodnji 3.805.031 ton s kurilno vrednostjo 11,13 GJ/t pa je 2,40 evra/GJ.

V Poslovnem načrtu družbe Termoelektrarna Šoštanj d. o. o. za leto 2014 z dodatnim planom za leti 2015 in 2016¹¹⁰ (v nadaljevanju: poslovni načrt družbe TEŠ za leto 2014) je glede cene premoga v letu 2014 določeno, da je strošek premoga za proizvodnjo električne energije izračunan na podlagi načrtovane porabe premoga 40.496.200 GJ po ceni 2,45 evra/GJ. Pri sestavi predračunskih računovodskih izkazov za leti 2015 in 2016 pa je družba TEŠ upoštevala ceno premoga iz aneksa št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009, torej za leto 2015 ceno 2,25 evra/GJ ter za leto 2016 ceno 2,26 evra/GJ.

V Načrtu finančnega in poslovnega prestrukturiranja skupine Premogovnik Velenje (v nadaljevanju: NFPP) z dne 23. 7. 2014¹¹¹ je podrobno obravnavana tudi problematika doseganja pogodbeno določene cene premoga. NFPP je bil izdelan z namenom proučitve in določitve vseh aktivnosti Premogovnika Velenje za izpolnitev zavez iz aneksa št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009 glede doseganja stroškovne cene premoga 2,25 evra/GJ. V NFPP je poudarjeno, da Premogovnik Velenje, ob pogodbeno dogovorjeni ceni premoga 2,25 evra/GJ in brez ukrepov racionalizacije poslovanja, ni sposoben nadaljevati s poslovanjem. V NFPP je navedeno, če se v poslovanju Premogovnika Velenje ne izvedejo ukrepi stroškovne racionalizacije, s katerimi bi se znižala stroškovna cena premoga, ter se s poslovnimi bankami ne bi doseglo reprogramiranje finančnih obveznosti, bi to vodilo v insolventnost matične družbe in njenih odvisnih družb ter v nadaljevanju, glede na naravo poslovanja in medsebojno prepletenost družb v skupini Premogovnik Velenje, v stečaj teh družb.

Izvedba ukrepov finančnega in poslovnega prestrukturiranja Premogovnika Velenje, kot je določena v NFPP, je nujna za zagotovitev izpolnjevanja njegovih pogodbenih zavez v prihodnjih letih in njegovo nemoteno poslovanje. V NFPP je ocenjeno, da bo brez izvedbe ukrepov stroškovne racionalizacije v poslovanju Premogovnika Velenje povprečna stroškovna cena premoga v obdobju od leta 2015 do leta 2027 znašala (P) [REDACTED] (P) evra/GJ v obdobju od leta 2028 do leta 2054. Na podlagi ocenjenih likvidnostnih potreb Premogovnika Velenje je bil tudi ocenjen potreben dodatek na stroškovno ceno premoga, ki bi omogočal, da družba ostane solventna in likvidna ter da se sanirajo finančne obveznosti v časovno sprejemljivem roku. K stroškovni ceni premoga v obdobju od leta 2015 do leta 2027 je treba prišteti še povprečen dodatek (P) [REDACTED] (P) evra/GJ za sanacijo obstoječih finančnih obveznosti Premogovnika Velenje do poslovnih bank. Iz NFPP izhaja, da bo v primeru neizvedbe ukrepov stroškovne racionalizacije povprečna stroškovna cena premoga za načrtovane odjemne količine premoga v obdobju

¹⁰⁹ Z dne 17. 3. 2014.

¹¹⁰ Pripravljen marca 2014.

¹¹¹ Osnovni NFPP je bil pripravljen 23. 5. 2014. 12. 6. 2014 je bil dopolnjen z dodatnimi ugotovitvami glede možnosti izvedbe ukrepov. Končno poročilo NFPP z dne 23. 7. 2014 vsebuje oba predhodno pripravljena dokumenta. NFPP je naročila družba HSE.

od leta 2015 do 2027 znašala (P) [REDACTED] (P) v obdobju od leta 2028 do 2054. Povprečna stroškovna cena za dobavo premoga iz Premogovnika Velenje bi v celotnem ocenjevanem obdobju od leta 2014 do 2054 tako znašala (P) [REDACTED] (P)

Na podlagi ugotovitev v NFPP je Premogovnik Velenje proučil predlagane ukrepe stroškovne racionalizacije in v Načrtu finančnega in poslovnega prestrukturiranja skupine Premogovnik Velenje (v nadaljevanju: NFPP PV) z dne 29. 7. 2014 predstavil svoje stališče glede izvedljivosti posameznih ukrepov stroškovne racionalizacije poslovanja celotne skupine Premogovnik Velenje. V NFPP PV je navedeno, da je prišlo do sprememb okoliščin, ki pomembno vplivajo na likvidnostni položaj Premogovnika Velenje ter na izračun stroškovne cene premoga. V NFPP PV izračuni temeljijo na predpostavki, da bo v obravnavanem obdobju osnovni proces pridobivanja premoga potekal nemoteno. Geomehanski pogoji in kakovost ležišča premoga so namreč izven možnega vpliva delovanja, lahko pa ima poslabšanje teh pogojev pomemben negativen vpliv na stroške pridobivanja premoga. Vpliv pričakovane manjše proizvodnje zaradi pričakovanih zaostrenih pogojev odkopne fronte ter nižje kurilne vrednosti premoga v prihodnjih letih je v NFPP PV že upoštevan.

V NFPP PV je ocenjeno, da bo brez izvedbe ukrepov stroškovne racionalizacije poslovanja Premogovnika Velenje stroškovna cena premoga v letu 2015 znašala (P) [REDACTED] (P) evra/GJ ter da bo povprečna stroškovna cena v obdobju od leta 2015 do konca leta 2027¹¹³ znašala (P) [REDACTED] (P) evra/GJ. K stroškovni ceni premoga v obdobju od leta 2015 do leta 2027 je treba prišteti še dodatek (P) [REDACTED] (P) evra/GJ za sanacijo obstoječih finančnih obveznosti Premogovnika Velenje do poslovnih bank. Iz NFPP PV torej izhaja, da bo v primeru neizvedbe ukrepov stroškovne racionalizacije stroškovna cena premoga za načrtovane odjemne količine premoga v letu 2015 znašala (P) [REDACTED] (P) evra/GJ ter da bo povprečna stroškovna cena v obdobju od leta 2015 do leta 2027 znašala (P) [REDACTED] (P) evra/GJ.

V tabeli 3 sta prikazana predvidena stroškovna cena premoga v letu 2015 ter povprečje stroškovne cene premoga v obdobju od leta 2015 do leta 2027, kot izhaja iz različnih dokumentov.

¹¹² Povprečna stroškovna cena premoga je izračunana na podlagi cen za dobavo premoga po posameznih letih, ki so v NFPP prikazane po stalnih cenah. V NIP 6 pa je prikazana predvidena izhodiščna cena premoga v letu 2015, ki se v naslednjih letih povečuje za predvideno realno rast cen.

¹¹³ NFPP PV ne vsebuje napovedi gibanja stroškovne cene premoga za obdobje po letu 2027.

Tabela 3: Napoved stroškovne cene premoga v letu 2015 ter povprečne stroškovne cene premoga v obdobju od leta 2015 do 2027

Dokument	Stroškovna cena premoga v letu 2015 v evrih/GJ	Povprečna stroškovna cena premoga od 2015 do 2027 v evrih/GJ
NIP 4, NIP 5 in NIP 6	2,25	2,32
Dolgoročna pogodba o dobavi premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009 ter aneks št. 1	2,25	enako kot NIP 4
Poslovni načrt družbe Premogovnik Velenje za leto 2014	2,58	-
Poslovni načrt družbe TEŠ za leto 2014	2,25	-
NFPP	(P) ■■■ (P)	(P) ■■■ (P)
NFPP PV	(P) ■■■ (P)	(P) ■■■ (P)

Vir: dokumentacija družbe HSE.

2.2.1.3.a Na podlagi primerjave različnih napovedi stroškovne cene premoga smo ugotovili, da družba HSE kot večinska lastnica Premogovnika Velenje z nadzorom njegovega poslovanja ni poskrbela, da bi bila dosežena predvidena stroškovna cena premoga 2,25 evra/GJ, ki je upoštevana pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6. Iz NFPP izhaja, da Premogovnik Velenje zaradi težav v poslovanju ne bo mogel zagotoviti pogodbeno dogovorjene stroškovne cene premoga v letu 2015. Ob pogodbeno dogovorjeni ceni premoga 2,25 evra/GJ ter brez ukrepov racionalizacije poslovanja in reprogramiranja finančnih obveznosti do poslovnih bank Premogovnik Velenje ne bo sposoben nadaljevati s poslovanjem. Tudi iz NFPP PV, ki ga je pripravil Premogovnik Velenje, izhaja ugotovitev, da pogodbeno določena stroškovna cena v letu 2015 ne bo dosežena. Družba HSE s tem tudi ni zagotovila izpolnitve pogoja glede cene premoga, ki je bil ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi.

Na nezmožnost doseganja pogodbeno dogovorjene stroškovne cene premoga v letu 2015 in v naslednjih letih delovanja bloka 6 kažejo tudi spremembe njene višine med letom, ko so že bile sklenjene letne pogodbe o nakupu premoga. Tako je bila v pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije za leto 2014 določena cena premoga 2,45 evra/GJ. Z aneksom je bila cena premoga za dobavo v letu 2014 povišana na 2,95 evra/GJ, avansno nakazilo za plačilo premoga Premogovniku Velenje zaradi likvidnostnih težav v poslovanju pa je 30. 6. 2014 znašalo 9.319.800 evrov. S tem se je stroškovna cena premoga oddaljila od ciljne cene 2,25 evra/GJ v letu 2015 in tudi v naslednjih letih delovanja bloka 6.

Dodatno tveganje glede možnosti doseganja pogodbeno določene cene premoga 2,25 evra/GJ predstavlja tudi zaustavitev gradnje novega izvoznega jaška NOP II. V NIP 6 je nov izvozni jašek NOP II opredeljen kot eden izmed ukrepov za zagotovitev pogodbene cene premoga, saj bi se s tem pomembno zmanjšali stroški izkopa premoga. Jašek bi bil postavljen v neposredno bližino proizvodnega procesa in bi bil bližje odkopnim poljem. S tem bi se skrajšale transportne poti za prevoz premoga in zmanjšalo skupno število potrebnih jamskih prostorov ter s tem povezani stroški obratovanja in vzdrževanja. Realizacija naložbe bi zaradi 72-odstotne krajše transportne poti pomenila 25-odstotno zmanjšanje stroškov energije in

55-odstotno zmanjšanje stroškov dela pri transportu premoga ter obenem zmanjšanje tveganja zaustavitve proizvodnje.

2.2.1.3.b Vpliv na pogodbeno dogovorjeno stroškovno ceno premoga bo imelo predvidljivo dejstvo, da bo Premogovnik Velenje v obdobju do leta 2030 proizvajal manjše količine premoga, kot so določene v NIP 6, z nižjo kurilno vrednostjo. V navedenem obdobju bo Premogovnik Velenje predvidoma znižal načrtovano proizvodnjo premoga v povprečju za 5 odstotkov glede na načrtovano proizvodnjo v posameznem letu. Predvideva se, da bo proizvodnja premoga v posameznih letih glede na načrtovano letno proizvodnjo manjša celo za več kot 10 odstotkov. Prav tako se bo v prihodnjih letih znižala tudi kurilna vrednost izkopanega premoga zaradi geomehanskih lastnosti premogovnega sloja. Družba HSE kot večinska lastnica Premogovnika Velenje v okviru nadzora njegovega poslovanja ne obvladuje tveganja, ki se nanaša na zagotovitev količin in kurilne vrednosti premoga iz Premogovnika Velenje, kot so bile določene v NIP 6.

Ukrep družbe HSE

V NIP 6-2015 so predstavljene nove predvidene cene premoga iz Premogovnika Velenje, ki ga za obratovanje potrebuje družba TEŠ. Cene premoga so določene na podlagi predloga Premogovnika Velenje, ki ga je družbi HSE posredoval z dopisom 15. 12. 2014. V NIP 6-2015 so prikazane predvidena proizvodnja premoga, kurilnost in cena v primeru obratovanja blokov 5 in 6 ter v primeru obratovanja samo bloka 6. Če bi obratovala tako blok 5 kot blok 6, znaša predvidena cena premoga v celotnem obdobju od leta 2015 do konca leta 2054 2,75 evra/GJ, medtem ko v primeru, če bi obratoval samo blok 6, znaša izhodiščna cena premoga v letu 2015 2,75 evra/GJ, ki pa se v prvih letih obratovanja bloka 6 povečuje in tako v letu 2018 znaša 3,03 evra/GJ. Po letu 2018 se začne cena premoga postopoma zniževati in od leta 2038 do konca obratovanja bloka 6 znaša 2,71 evra/GJ. Če bo obratoval samo blok 6, znaša predvidena povprečna cena premoga v celotnem obdobju obratovanja 2,76 evra/GJ. S sprejemom NIP 6-2015 sta zagotovljena realen prikaz cene premoga in upoštevanje te cene pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6.

2.2.2 Napoved cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v obdobju obratovanja bloka 6

Za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov je bila sprejeta Evropska trgovna shema s pravicami emisij toplogrednih plinov¹¹⁴, in sicer v prvi fazi z ogljikovim dioksidom. Evropska trgovna shema z emisijskimi kuponi ogljikovega dioksida, ki velja od leta 2005, je del obsežnega načrta znižanja emisij toplogrednih plinov v državah članicah Evropske unije. Veliki onesnaževalci so zavezani k rednemu merjenju in poročanju o dejanskih izpustih ogljikovega dioksida ter k vsakoletni predaji emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v številu, ki ustreza dejanskim izpustom plinov v ozračje. Za vsako tono izpuščenega ogljikovega dioksida v ozračje mora onesnaževalec Agenciji za okolje Republike Slovenije (v nadaljevanju: ARSO) predati en emisijski kupon.

V prvem obdobju, ki je trajalo od leta 2005 do leta 2007, so države članice Evropske unije emisijske kupone dodeljevale brezplačno. V drugem obdobju od leta 2008 do leta 2012 so se kuponi prav tako dodeljevali brezplačno, vendar v bistveno manjšem obsegu kot v prvem obdobju. V tretjem obdobju, ki traja od leta 2013 do leta 2020, morajo energetska podjetja celotno količino emisijskih kuponov

¹¹⁴ Sistem je bil osnovan na Direktivi 2003/87/EC Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktober 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L, št. 275/32 z dne 25. 10. 2003), ki je bila večkrat dopolnjena in spremenjena.

ogljikovega dioksida kupiti na dražbah. Z uvedbo trgovalne sheme se je na trgu električne energije pojavil nov pomemben dejavnik, ki vpliva na ponudbo električne energije, proizvedene iz fosilnih goriv. Nihanje cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida vpliva na spremenljive stroške elektrarn na fosilna goriva, zaradi česar morajo obratovanje prilagajati tržnim razmeram.

V okviru skupine HSE sta povzročitelja izpustov ogljikovega dioksida družbi TEŠ in TET¹¹⁵, ki sta v okviru državnega alokacijskega načrta za obdobje 2005–2007 skupaj pridobili 15,6 milijona emisijskih kuponov ogljikovega dioksida¹¹⁶, v obdobju od leta 2008 do leta 2012 pa 24,9 milijona emisijskih kuponov ogljikovega dioksida¹¹⁷. V letu 2013 je družba TEŠ pridobila 132.157 brezplačnih emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, družba TET pa v letu 2013 ni pridobila brezplačnih emisijskih kuponov ogljikovega dioksida¹¹⁸.

Družbi HSE in TEŠ sta 2. 3. 2011 sklenili sporazum o upravljanju portfelja emisijskih kuponov za obdobje od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2020 (v nadaljevanju: sporazum o upravljanju portfelja emisijskih kuponov). V 1. členu sporazuma o upravljanju portfelja emisijskih kuponov je določeno, da je namen sklenitve optimalno upravljanje portfelja emisijskih kuponov ogljikovega dioksida družbe TEŠ, in sicer učinkovitejše izvajanje trgovalnih aktivnosti z emisijskimi kuponi. Med te spadajo nakup, prodaja, izkoriščanje priložnosti s področja fleksibilnih kjotskih mehanizmov, izvajanje terminskih poslov, trgovanje z opcijskimi pogodbami, izvedba različnih načinov zavarovanja pred tveganji in uporaba preostalih trgovalnih strategij z namenom doseganja ekonomskih koristi. V 2. členu sporazuma o upravljanju portfelja emisijskih kuponov je tudi določeno, da sporazum daje družbi HSE pravico sklepanja poslov z emisijskimi kuponi ogljikovega dioksida, ki jih družba TEŠ vsako leto prejme od ARSO na svoj račun v registru kuponov. Glede na načrtovano proizvodnjo električne energije v posameznem letu do vključno leta 2020 bo družba TEŠ poleg kuponov, ki jih bo brezplačno prejela od ARSO, potrebovala še dodatne količine emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, ki jih bo družba HSE ob upoštevanju dejanske oziroma načrtovane proizvodnje električne energije sproti kupovala na trgu. Družba TEŠ bo v začetku vsakega leta glede na dejanski primanjkljaj emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v preteklem letu manjkajočo količino za preteklo leto kupila od družbe HSE, stroški nakupa pa bodo vključeni v ceno električne energije, po kateri družba HSE odkupuje električno energijo od družbe TEŠ.

Napoved cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida je podana v študiji¹¹⁹ (v nadaljevanju: študija Pöyry-2013), ki jo je julija 2013 izdelala družba *Pöyry Management Consulting Austria, GmbH, Austria*

¹¹⁵ Družba TET je v letu 2014 prenehala z obratovanjem.

¹¹⁶ Na podlagi Odloka o državnem načrtu razdelitve emisijskih kuponov za obdobje od 2005 do 2007 (Uradni list RS, št. 112/04, 131/04, 53/05) je družba TEŠ pridobila 13.395.813 emisijskih kuponov, družba TET pa 2.141.024 emisijskih kuponov.

¹¹⁷ Na podlagi Odloka o državnem načrtu razdelitve emisijskih kuponov za obdobje od 2008 do 2012 (Uradni list RS, št. 42/07, 70/07) je družba TEŠ pridobila 21.504.120 emisijskih kuponov, družba TET pa 3.407.100 emisijskih kuponov.

¹¹⁸ Od leta 2013 do leta 2020 je potrebno za nekatere naprave, ki ne delujejo v skladu z najboljšo razpoložljivo tehnologijo, vse emisijske kupone kupiti. Med kupci emisijskih kuponov je bila v skladu z Odlokom o seznamu upravljavcev naprav, ki izpuščajo toplogredne pline, za obdobje od 2013 do 2020 (Uradni list RS, št. 21/14) za svoje naprave tudi družba TET.

¹¹⁹ *Wholesale Electricity Price Projections For Slovenia – An ILEX Extended Market Update Note to Termoelektrarna Šoštanj d. o. o. July 2013 Edition.*

(v nadaljevanju: družba Pöry). Projekcije cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v študiji Pöry-2013 so izdelane s pomočjo modela, ki upošteva odvisnost ponudbe in povpraševanja po emisijskih kuponih ogljikovega dioksida od ponudbe in povpraševanja na trgu električne energije po posameznih državah, ob upoštevanju čezmejnih prenosnih zmogljivosti. V študiji Pöry-2013 sta poleg osnovnega prikazana tudi scenarija z minimalnimi in maksimalnimi možnimi cenami emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. V osnovnem in minimalnem scenariju napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida je upoštevan pristop Evropske unije, da se morajo izpusti toplogrednih plinov v Evropski uniji do leta 2020 zmanjšati za 20 odstotkov glede na leto 1990. V maksimalnem scenariju napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida so upoštewane razprave na ravni Evropske unije, ki se nanašajo na povečanje ciljnega zmanjšanja izpustov toplogrednih plinov v Evropski uniji do leta 2020 za 25 odstotkov glede na leto 1990. Po letu 2020, ko je regulatorni okvir glede izpustov toplogrednih plinov še bolj negotov, je uporabljen pristop, ki predvideva nadaljnje omejevanje teh izpustov. Tako je v osnovnem in minimalnem scenariju upoštevano zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov v Evropski uniji za 60 odstotkov do leta 2050, v maksimalnem scenariju pa zmanjšanje za 80 odstotkov do konca leta 2050.

Študija Pöry-2013 je bila naročena za izdelavo NIP 6. V NIP 6 so pri napovedi nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v osnovnem scenariju upoštewane tržne cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida za dobavo v letih 2014, 2015 in 2016, od vključno leta 2017 pa cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, kot jih napoveduje družba Pöry. Ker napoved študije Pöry-2013 upošteva le obdobje do leta 2035, je v NIP 6 za cene po letu 2035 predpostavljena 0,5-odstotna realna rast cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. Pri napovedi cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida so upoštevani tudi že izvedeni nakupi emisijskih kuponov ogljikovega dioksida in s tem dejansko dosežene cene na trgu. Tudi v NIP 6 sta poleg osnovnega prikazana scenarija z minimalnimi in maksimalnimi možnimi cenami emisijskih kuponov ogljikovega dioksida.¹²⁰

Družba Pöry je v juliju 2014 izdelala novo študijo¹²¹ (v nadaljevanju: študija Pöry-2014), ki vsebuje tudi novo napoved cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, in sicer do konca leta 2035. Prikazan je osnovni scenarij ter tudi scenarija z minimalnimi in maksimalnimi možnimi cenami emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. Ob predvidenem zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov v Evropski uniji do leta 2020 je za obdobje po letu 2020, ko je regulatorni okvir glede izpustov toplogrednih plinov še negotov, uporabljen pristop, ki predvideva nadaljnje omejevanje teh izpustov. V osnovnem scenariju študije Pöry-2014 so za emisijske kupone ogljikovega dioksida navedene cene, ki so nekoliko višje od cen v študiji Pöry-2013.

V NIP 6 so prikazani osnovni, minimalni ter maksimalni scenarij napovedi gibanja cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, ki temeljijo na podatkih iz študije Pöry-2013. V NIP 6 so tudi pri napovedi stroškov proizvodnje električne energije v obdobju delovanja bloka 6 upoštewane predvidene cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, in sicer iz osnovnega scenarija. Iz napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida je razviden velik razpon med scenariji, ki se z daljšanjem časovnega obdobja še povečuje, kar kaže na majhno zanesljivost napovedi prihodnjih cen. Glede na to družba HSE ne obvladuje tveganja, da cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida iz osnovnega scenarija, ki so upoštewane pri

¹²⁰ Napoved gibanja nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, in sicer po osnovnem ter tudi minimalnem in maksimalnem scenariju, je prikazana v prilogi 1 tega poročila.

¹²¹ *Wholesale Electricity Price Projections For Slovenia – An ILEX Extended Market Update Note to Termoelektrarna Šoštanj d. o. o. July 2014 Edition.*

izračunu stroškov proizvodnje električne energije, ne bodo uresničene. Tveganje glede napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v osnovnem scenariju še povečuje negotovost glede regulatornega okvira znotraj Evropske unije, ki se nanaša na izpuste toplogrednih plinov v obdobju po letu 2020. Če bodo cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida zaradi povečevanja ponudbe električne energije iz obnovljivih virov višje, kot so predvidene v osnovnem scenariju, hkrati pa temu ne bo sledilo tudi povečanje prodajne cene električne energije v enakem obsegu, bo to lahko negativno vplivalo na lastno ceno proizvedene električne energije in s tem na finančne kazalnike investicije in zmožnost zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Pojasnilo družbe HSE

Glede na dejstvo, da je blok 6 zasnovan na tehnologiji s trenutno najboljšim izkoristkom in najnižjimi emisijami ogljikovega dioksida na MWh, predstavlja dvig cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v primerjavi s starejšimi termobloki konkurenčno prednost.

2.2.3 Napoved gibanja tržne cene električne energije med obratovanjem bloka 6

V NIP 6 so za prodajne cene električne energije upoštevane napovedi cen, ki jih je kot vhodne podatke za pripravo NIP 6 posredovala družba HSE. Ta v okviru skupine HSE izvaja trženje in prodajo električne energije za celotno skupino. Družba HSE prodaja električno energijo v skladu s Strategijo prodaje lastne proizvodnje in nakupa emisijskih kuponov ogljikovega dioksida za potrebe lastne proizvodnje¹²² za več let vnaprej, kar je upoštevano tudi pri določitvi načrtovane prodajne cene električne energije. Prodajne cene električne energije za prihodnja leta so izračunane tako, da so za delež že prodane električne energije upoštevane dejansko dosežene pogodbene cene na trgu, za še neprodano električno energijo pa so določene cene na podlagi napovedi. Družba HSE je v osnovnem scenariju pri projekcijah prodajnih cen električne energije za dobavo v letih 2014, 2015 in 2016 uporabila trenutne tržne cene za terminske pogodbe za električno energijo, ki se sklepajo na terminskih trgih z električno energijo v Nemčiji in na Madžarskem. Glede na likvidnost terminskih trgov z električno energijo v Nemčiji in na Madžarskem navedena trga kar najbolje odražata pričakovanja trgovcev o ceni električne energije.

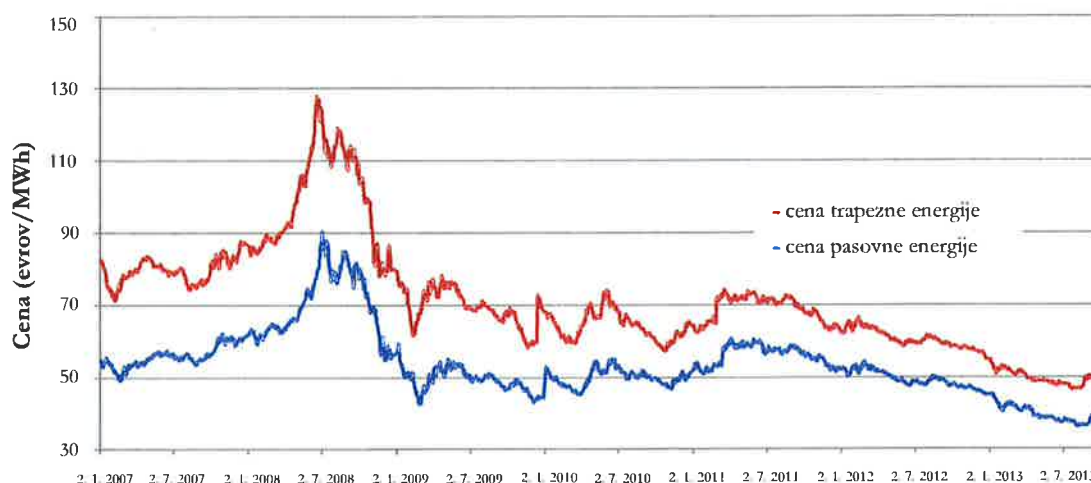
Za nadaljnja leta pa so pri projekciji cen upoštevane modelske napovedi tržnih cen električne energije. Od vključno leta 2017 so uporabljene napovedi cene električne energije za pasovno dobavo iz študije Pöyry-2013 ter predviden obratovalni diagram premogovnih blokov TEŠ nad pasom in s tem povezani višja cena električne energije, predvideni prihodki od sistemskih storitev in predvideni stroški izpadov premogovnih blokov TEŠ. Za napoved prodajne cene električne energije je namreč upoštevano tudi gibanje razmerja cen za trapezno¹²³ in pasovno¹²⁴ proizvodnjo električne energije. Gibanje razmerja cen za trapezno in pasovno električno energijo je odvisno od mejnih stroškov proizvodnje. Ker so proizvodne zmogljivosti v urah trapezne proizvodnje bolj zasedene, so v večjem obsegu uporabljene proizvodne enote z višjimi mejnimi stroški in je zato mejna cena električne energije v tem času bistveno višja kot v nočnih urah oziroma urah pasovne proizvodnje. Na sliki 5 je prikazano gibanje prodajne cene za trapezno in pasovno električno energijo od leta 2007 naprej.

¹²² Družba HSE jo je sprejela 10. 6. 2013.

¹²³ Trapezna (angl.: *peak*) proizvodnja električne energije se nanaša na proizvodnjo od ponedeljka do petka med 8. in 20. uro, ki presega pasovno proizvodnjo električne energije.

¹²⁴ Pasovna (angl.: *base*) proizvodnja električne energije se nanaša na konstantno celodnevno proizvodnjo od ponedeljka do nedelje.

Slika 5: Gibanje prodajne cene za trapezno in pasovno električno energijo

Vir: Družba HSE – Analiza trga in tržnih možnosti.

Razmerje med ceno električne energije za trapezno in pasovno proizvodnjo se je od leta 2009 zniževalo, kar je posledica zmanjšanja porabe električne energije zaradi zastoja v industrijski proizvodnji ter večjega obsega proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov, predvsem iz sončnih elektrarn, ki obratujejo le znotraj ur trapezne proizvodnje. V letu 2013 se je razmerje med ceno električne energije za trapezno in pasovno proizvodnjo povečalo na vrednost okoli 1,29.

Projekcije cen električne energije so v študiji Pöry-2013 izdelane s pomočjo modela, ki simulira ponudbo in povpraševanje na trgu električne energije po posameznih državah ob upoštevanju čezmejnih prenosnih zmogljivosti. V študiji sta prikazana tudi scenarija z minimalnimi in maksimalnimi predvidenimi cenami električne energije.¹²⁵

Ker je v študiji Pöry-2013 podana le napoved pasovne cene električne energije, je bilo s pomočjo modela cen ter predvidenega obratovanja premogovnih blokov, ob upoštevanju remontov in spremenljivih stroškov poslovanja, izračunano razmerje med ceno električne energije, ki jo proizvede družba TEŠ, in ceno pasovne energije. Tako dobljene vrednosti se gibljejo med 1,05 in 1,11 in so najnižje v letih 2014 in 2015, saj se bodo v tem obdobju izvajala testiranja bloka 6, ki bodo znižala prodajno vrednost električne energije, proizvedene v družbi TEŠ. Nekoliko nižje vrednosti so tudi v letih, ko se bodo izvajala vzdrževalna dela bloka 6, saj je treba v času remontov več električne energije proizvesti v urah, ko je njena cena nižja.

Napoved gibanja cen električne energije v študiji Pöry-2013 upošteva le obdobje do leta 2035, zato je v NIP 6 za cene po letu 2035 predpostavljena 0,5-odstotna realna rast cen električne energije. Izračunana prodajna cena električne energije velja za celotno proizvodnjo družbe TEŠ iz premogovnih blokov in

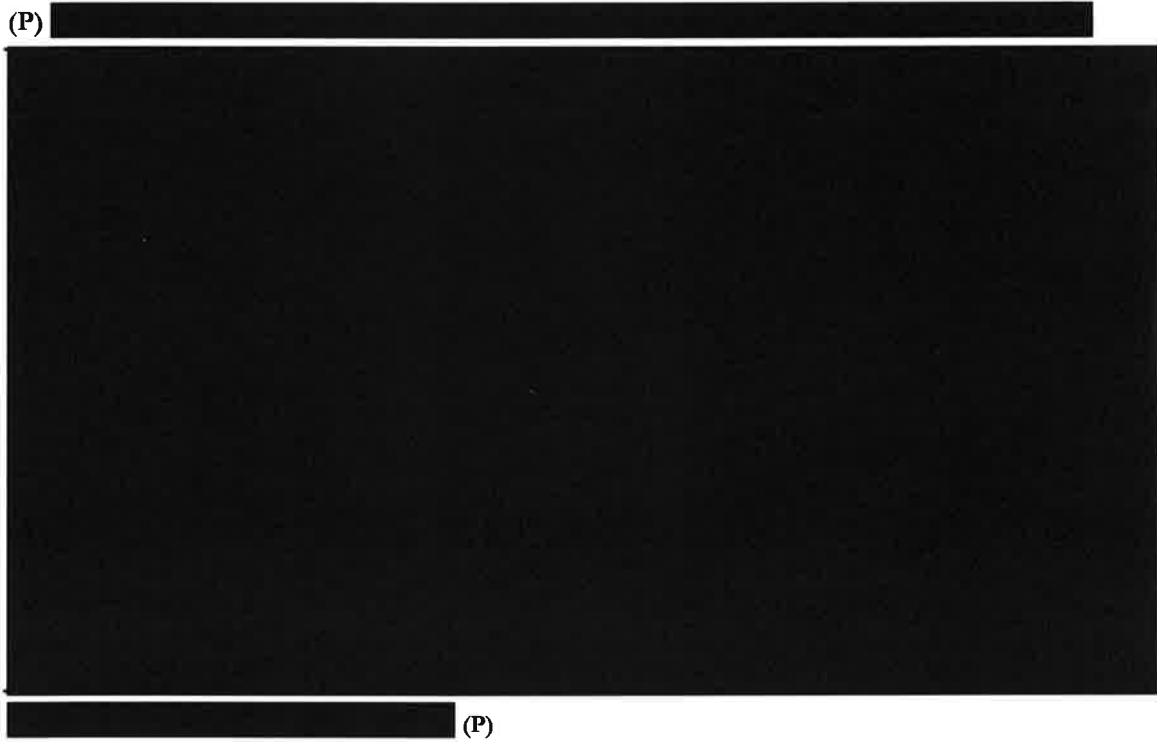
¹²⁵ Predvideno gibanje prodajnih cen električne energije, in sicer po osnovnem ter tudi minimalnem in maksimalnem scenariju iz študije Pöry-2013, je prikazano v prilogi 3 tega poročila.

vključuje tudi dodatne predvidene prihodke od sistemskih storitev, ki v študiji Pöyry-2013 niso upoštevani. V tabeli 4 sta prikazani napoved gibanja prodajnih cen električne energije po posameznih scenarijih ter tudi napoved gibanja lastne cene električne energije v obdobju obratovanja bloka 6.

(P)									

Na sliki 6 je prikazano predvideno gibanje tržnih cen električne energije iz študije Pöry-2013 in študije Pöry-2014.

(P)

(P)

V študiji Pöry-2013 je podana napoved pasovne cene električne energije, v študiji Pöry-2014 je podana napoved tržne cene električne energije, ki upošteva tako pasovno kot trapezno proizvodnjo električne energije, medtem ko je v NIP 6 predstavljena napoved prodajne cene električne energije, ki poleg pasovne proizvodnje električne energije in predvidenega obratovalnega diagrama bloka 6 po posameznih letih upošteva tudi predvidene prihodke od zagotavljanja sistemskih storitev.

2.2.3.a Na podlagi primerjave različnih napovedi cen električne energije smo ugotovili obstoj tveganja, da predvidene prodajne cene električne energije v NIP 6, ki so upoštevane pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, ne bodo uresničene. Iz primerjave napovedi tržnih cen električne energije v osnovnem scenariju v študijah Pöry-2013 in Pöry-2014 izhaja, da so ocenjene tržne cene električne energije v študiji Pöry-2014 v obdobju od leta 2014 do leta 2020 pomembno nižje, kljub temu da sta pri njihovi napovedi upoštevani tako pasovna kot trapezna proizvodnja električne energije in ne samo pasovna proizvodnja kot v študiji Pöry-2013. V obdobju po letu 2020 pa je napoved tržnih cen električne energije v osnovnem scenariju v študijah Pöry-2013 in Pöry-2014 približno enaka. Pri tem pa je treba upoštevati, da sta tudi za to obdobje v študiji Pöry-2014 pri napovedi tržnih cen električne energije upoštevani tako pasovna kot trapezna proizvodnja električne energije in ne samo pasovna proizvodnja kot v študiji Pöry-2013. Iz tega izhaja, da so tudi ocenjene prodajne cene električne energije v NIP 6, ki izhajajo iz napovedi v študiji Pöry-2013, ki pa upošteva tudi trapezno proizvodnjo električne energije v bloku 6 ter prihodke iz sistemskih storitev, pomembno višje kot ocenjene tržne cene električne energije v študiji Pöry-2014.

V NIP 6 so pri napovedi prodajnih cen električne energije v obdobju obratovanja bloka 6 upoštevane predvidene cene iz osnovnega scenarija. V NIP 6 ter tudi v študiji Pöry-2013 in študiji Pöry-2014 so prikazani osnovni, minimalni ter maksimalni scenarij gibanja cen električne energije. Iz napovedi cen električne energije v NIP 6 ter tudi v študiji Pöry-2013 in študiji Pöry-2014 je razviden velik razpon med scenariji, ki se z daljšanjem časovnega obdobja še povečuje, kar kaže na majhno zanesljivost napovedi prihodnjih cen. To povečuje tveganje, da prodajne cene električne energije, ki so upoštevane pri izračunu finančnih učinkov investicije v blok 6, ne bodo uresničene.

Pojasnilo HSE

V študijah Pöry, ki so bile izdelane v različnih obdobjih, so podane različne napovedi prihodnjih cen električne energije, ni pa mogoče zagotovo napovedati, kakšne bodo prodajne cene električne energije v prihodnosti, ali izključiti možnosti, da se bodo prodajne cene električne energije iz NIP 6 uresničile. Družba HSE ne more vplivati na gibanje cen električne energije in emisijskih kuponov, saj je cilj Evropske unije liberalizacija energetskega trga. Vsekakor pa družbi HSE daje konkurenčno prednost njen proizvodni portfelj, ki ga sestavljajo termo- in hidroproizvodne zmogljivosti.

2.2.3.b Prav tako obstaja tveganje, da bodo v obdobju obratovanja bloka 6 prodajne cene električne energije nižje od lastnih cen električne energije, ki so načrtovane v NIP 6. Načrtovane lastne cene električne energije so v NIP 6 za obdobje obratovanja bloka 6 nižje od predvidenih prodajnih cen električne energije po osnovnem scenariju, vendar je iz primerjave teh lastnih cen električne energije po posameznih letih s tržnimi cenami iz nove napovedi v študiji Pöry-2014 razvidno, da so predvidene tržne cene električne energije od leta 2015 do konca leta 2019 nižje od načrtovanih lastnih cen električne energije. Od leta 2020 so predvidene prodajne cene električne energije v NIP 6 spet višje od načrtovanih lastnih cen električne energije, vendar je treba pri tem upoštevati, da je v predvidenih prodajnih cenah električne energije vključen tudi načrtovan prihodek od izvajanja sistemskih storitev. Glede na to družba HSE ne obvladuje tveganja, da bodo v obdobju obratovanja bloka 6 prodajne cene električne energije nižje od lastnih cen električne energije, ki so v NIP 6 načrtovane ob neustreznih predpostavkah glede cene premoga ter cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, kar lahko dodatno vpliva na (ne)zmožnost doseganja načrtovanih finančnih učinkov investicije v blok 6 in zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Ukrepi družbe HSE

V NIP 6-2015 je predstavljena nova napoved gibanja prodajne cene električne energije v obdobju obratovanja bloka 6, ki temelji na napovedi tržnih cen v študiji Pöry-2014. Prodajne cene električne energije za leta 2015, 2016 in 2017 so izračunane tako, da so za delež še prodane električne energije upoštevane dejansko dosežene pogodbene cene na trgu, za še neprodano električno energijo pa so uporabljene trenutne tržne cene za terminske pogodbe za električno energijo, ki se sklepajo na terminskih trgih z električno energijo na Madžarskem. Za nadaljnja leta pa so pri projekciji cen upoštevane modelske napovedi tržnih cen električne energije. Iz primerjave prodajnih cen električne energije po osnovnih scenarijih iz NIP 6 in NIP 6-2015 je razvidno, da so v NIP 6-2015, predvsem za obdobje od leta 2017 do leta 2021, prikazane nižje prodajne cene električne energije, kot so bile v NIP 6, po tem obdobju pa je napoved prodajnih cen električne energije v NIP 6-2015 le nekoliko višja kot v NIP 6. S sprejemom NIP 6-2015 sta zagotovljena realnejši prikaz predvidene prodajne cene električne energije in upoštevanje te cene pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6.

2.2.4 Predvideni prihodki od zagotavljanja sistemskih storitev

V napovedi prodajne cene električne energije so v osnutku NIP 6 vključeni celotna proizvodnja družbe TEŠ iz vseh premogovnih blokov ob upoštevanju časovnega obdobja njihovega delovanja ter tudi dodatni predvideni prihodki od zagotavljanja sistemskih storitev v elektroenergetskem sistemu.

Za prenos električne energije po elektroenergetskem omrežju je treba zadostiti številnim tehničnim pogojem, med drugim glede vzdrževanja predpisane frekvence in ustreznih napetostnih razmer ter vzdrževanja zadostnih rezerv za nepredvidene izpade proizvodnih enot. Prenos električne energije po omrežjih je zato treba spremljati in upravljati v realnem času, kar je naloga sistemskega operaterja prenosnega omrežja¹²⁹. Viri, ki jih mora imeti sistemski operater prenosnega omrežja v ta namen na razpolago, se imenujejo sistemske storitve.

Sistemske storitve so med drugim primarna, sekundarna in terciarna regulacija ter regulacija jalove moči. Primarna regulacija je avtomatična regulacija delovanja elektrarne glede na spremembo omrežne frekvence. Primarna regulacija je izredno hitra, saj deluje v času od nekaj sekund do največ 15 sekund. Če je odstopanje sistemske frekvence majhno, primarna regulacija proizvodnih enot sama stabilizira frekvenco. Sekundarna regulacija se vodi iz centra sistemskega operaterja prenosnega omrežja glede na stanje sistemske frekvence in glede na odstopanja pretokov električne energije na mejah prenosnega omrežja. Nastopi po izvedbi primarne regulacije in znova povrne sistemsko frekvenco na nominalno vrednost 50 hertzov v času od 15 sekund do 15 minut. Zaradi kratkega časa, v katerem mora biti realizirana¹³⁰, jo lahko nudijo samo nekatere hidroelektrarne in termoelektrarne. Terciarna regulacija se prav tako vodi iz centra sistemskega operaterja prenosnega omrežja. Ta regulacija nastopi v času od 15 minut naprej. Za takšno regulacijo so primerne hidroelektrarne z velikimi akumulacijskimi bazeni, kot tudi hitre plinske turbine, ki jih je mogoče zagnati iz hladnega stanja v času 15 minut. Terciarna regulacija se uporablja pri nenačrtovanem izpadu večjih proizvodnih enot, ko so potrebne nove proizvodne zmogljivosti za vnovično izenačenje proizvodnje in porabe ter s tem za povrnitev sistemske frekvence na nominalno vrednost. Jalova moč je moč na kapacitivni in induktivni upornosti. Jalova moč je nujno potrebna za delovanje naprav, vendar ne opravlja nobenega dela, temveč povzroča izgube v napravah. Regulacija jalove moči je pomembna za vzdrževanje ustreznih napetostnih nivojev na omrežju.

Premogovni bloki v družbi TEŠ predstavljajo pomemben steber zagotavljanja posameznih sistemskih storitev elektroenergetskemu sistemu Republike Slovenije. Najpomembnejša sta nudenje avtomatske sekundarne regulacije in regulacija jalove moči. Način zagotavljanja sekundarne regulacijske rezerve je opredeljen v Sistemskih obratovalnih navodilih za prenosno omrežje¹³¹. Na trgu sekundarne regulacijske rezerve v Republiki Sloveniji je kupec družba ELES kot sistemski operater prenosnega omrežja, ki ima od tistih domačih proizvodnih enot, ki so za to tehnološko usposobljene, pravico zahtevati sodelovanje pri zagotavljanju sekundarne regulacijske rezerve. Ta z izbranimi proizvajalci električne energije sklene komercialne pogodbe o nakupu sekundarne regulacijske rezerve. V Republiki Sloveniji nudijo sekundarno regulacijsko rezervo predvsem termoelektrarne in določene hidroelektrarne, njihova zmožnost nudenja sekundarne regulacije pa je v primeru neugodne hidrologije precej omejena. V slovenskem elektroenergetskem sistemu do 50 odstotkov rezervne moči za sekundarno regulacijo zagotavljata obstoječa bloka 4 in 5 v družbi TEŠ. Po zaustavitvi oziroma manjšem obsegu proizvodnje iz obstoječih blokov bo blok 6 prevzel breme sodelovanja v avtomatski sekundarni regulaciji frekvence.

Terciarna regulacija delovne moči je namenjena pokrivanju rezervne moči za sekundarno regulacijo in mora biti aktivirana v 15 minutah. Za blok 6 se ne predvideva, da bi nudil terciarno regulacijo delovne moči v elektroenergetskem sistemu. Poleg pozitivne terciarne rezerve potrebuje elektroenergetski sistem

¹²⁹ Naloge javne gospodarske službe sistemskega operaterja prenosnega omrežja v Republiki Sloveniji opravlja družba ELES, d. o. o. (v nadaljevanju: družba ELES).

¹³⁰ Zato se imenuje tudi "vroča rezerva".

¹³¹ Izdala jih je družba ELES 12. 7. 2012.

tudi negativno terciarno rezervo, s katero se zmanjša obremenitev v primeru izpada večjega porabnika električne energije v sistemu. Za blok 6 je predvideno, da bo sistemskemu operaterju prenosnega sistema zagotavljal pomemben obseg storitev negativne terciarne rezerve.

Načrtovano je, da bo blok 6 poleg navedenih sistemskih storitev opravljal tudi pomembne naloge na področju zagotavljanja regulacije jalove moči na ravni 440 kV elektroenergetskega omrežja in tako omogočal primernost napetostnega profila za izmenjavo moči med sistemi.

Za ureditev zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev v obdobju obratovanja bloka 6 je relevantna dolgoročna pogodba o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2009. Ta določa, da se bo zakup moči urejal v okviru letnih tripartitnih pogodb, in sicer tako, da bo družba HSE pri nakupu električne energije v enačbi za izračun cene upoštevala tudi nadomestilo za zakup moči, ki jo bo za elektroenergetski sistem zagotavljala družba TEŠ. Za presojo načina obračunavanja zakupa moči v obdobju, ki se nanaša na obdobje pred začetkom obratovanja bloka 6, pa so relevantne dolgoročne pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije – 2004 in na njeni podlagi sklenjene letne pogodbe o dobavi premoga, zakupu moči in nakupu električne energije.

V 8. členu pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2012 sta se družbi TEŠ in HSE dogovorili, da pogodbeni vrednost za zakupljeno moč v letu 2012, ki vključuje tudi zakup delovne moči za sekundarno regulacijo in zakup jalove moči za regulacijo napetosti, znaša pri predvidenih pogodbenih količinah in doseženem ciljnem faktorju razpoložljivosti energetskih objektov 110.322.996 evrov. Zakupljena moč v letu 2012 se obračunava v mesečnih zneskih in je sestavljena iz fiksnega mesečnega zneska ter variabilnega mesečnega zneska v odvisnosti od razpoložljivosti energetskih objektov družbe TEŠ. Družbi HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje so 2. 4. 2013 sklenili aneks št. 2 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2012, s katerim je bilo dogovorjeno, da se pogodbeni vrednost za zakupljeno moč v letu 2012, ki vključuje tudi zakup delovne moči za sekundarno regulacijo in zakup jalove moči za regulacijo napetosti, pri predvidenih pogodbenih količinah in doseženem ciljnem faktorju razpoložljivosti energetskih objektov, poveča na 111.955.128 evrov.

V 8. členu pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2013 sta se družbi TEŠ in HSE dogovorili, da pogodbeni vrednost za zakupljeno moč v letu 2013, ki vključuje tudi zakup delovne moči za sekundarno regulacijo in zakup jalove moči za regulacijo napetosti, znaša pri predvidenih pogodbenih količinah in doseženem ciljnem faktorju razpoložljivosti energetskih objektov 79.455.600 evrov. Zakupljena moč v letu 2013 se obračunava v mesečnih zneskih in je sestavljena iz fiksnega mesečnega zneska ter variabilnega mesečnega zneska v odvisnosti od razpoložljivosti energetskih objektov TEŠ. Z aneksom št. 1 k pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2013 je bilo dogovorjeno, da se pogodbeni vrednost za zakupljeno moč v letu 2013, ki vključuje tudi zakup delovne moči za sekundarno regulacijo in zakup jalove moči za regulacijo napetosti, pri predvidenih pogodbenih količinah in doseženem ciljnem faktorju razpoložljivosti energetskih objektov, poveča na 118.773.788 evrov.

V 7. členu pogodbe o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije v letu 2014 sta se družbi TEŠ in HSE dogovorili, da pogodbeni vrednost za zakupljeno moč v letu 2014, ki vključuje tudi zakup delovne moči za sekundarno regulacijo in zakup jalove moči za regulacijo napetosti, znaša pri predvidenih pogodbenih količinah in doseženem ciljnem faktorju razpoložljivosti energetskih objektov 46.219.028 evrov. Zakupljena moč v letu 2014 se obračunava v mesečnih zneskih in je sestavljena iz

fiksne mesečne zneske ter variabilne mesečne zneske v odvisnosti od razpoložljivosti energetskih objektov družbe TEŠ.

V NIP 6 je v napovedi prodajne cene električne energije za obdobje obratovanja bloka 6 vključena celotna proizvodnja iz vseh premogovnih blokov družbe TEŠ. Pri tem je upoštevano časovno obdobje delovanja posameznih premogovnih blokov. Iz NIP 6 izhaja, da bo blok 3 obratoval samo še v letu 2014, blok 4 v letih 2014 in 2015, medtem ko je za blok 5 načrtovano, da bo obratoval do konca leta 2027. Novi blok 6 bo pričel s proizvodnjo električne energije že letu 2015, ko je načrtovan začetek poskusnega obratovanja. Po začetku rednega obratovanja v letu 2016 se za blok 6 načrtuje, da bo deloval do konca leta 2054.

Pri določitvi predvidene prodajne cene električne energije v NIP 6 so, glede na obdobje delovanja posameznih premogovnih blokov in načrtovano količino proizvedene električne energije v celotni družbi TEŠ, upoštevani tudi dodatni predvideni prihodki od zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev v elektroenergetskem sistemu. Poleg obveznega zagotavljanja rezervne moči za primarno regulacijo blok 6 lahko nudi rezervno moč za sekundarno regulacijo, negativno terciarno rezervo ter regulacijo jalove moči. Ker gre pri teh sistemskih storitvah za tržne storitve, ki jih družba ELES kot sistemski operater prenosnega omrežja prosto pridobiva na trgu, obstaja tveganje, da družba TEŠ ne bo izbrana za zagotavljanje teh storitev ali pa jih bo izvajala pod slabšimi komercialnimi pogoji, kot je to predvideno v NIP 6. To pa bi lahko pomenilo, da dodatni predvideni prihodki od zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev v elektroenergetskem sistemu v obdobju obratovanja bloka 6 ne bodo realizirani v načrtovanem obsegu, kar bi lahko vplivalo na predvideno prodajno ceno električne energije bloka 6, kot je prikazana v NIP 6 in upoštevana pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, ter na zagotavljanje zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Na spremenljivost prihodkov od zakupa moči in s tem omejeno zanesljivost napovedovanja za obdobje delovanja bloka 6 kažejo tudi spremembe njihove višine med leti v obdobju, na katero se nanaša revizija. Prav tako so se prihodki od zakupa moči v družbi TEŠ spreminjali med letom, ko so že bile sklenjene letne pogodbe, ki so urejale njihovo višino. Tako so se v letu 2012 prihodki s prvotno pogodbeno določenega zneska 110.322.996 evrov zvišali na 111.955.128 evrov. Še večja sprememba prihodkov od zakupa moči je nastala v letu 2013, ko so se ti prihodki s prvotno pogodbeno določenega zneska 79.455.600 evrov povišali za kar 39.318.188 evrov na končni znesek 118.773.788 evrov. Pogodbeno dogovorjen znesek za zakup moči v letu 2014, ki znaša 46.219.028 evrov, pa je kar za 72.554.760 evrov oziroma 61,1 odstotka nižji od prihodkov od zakupa moči v letu 2013.

2.2.5 Načrtovani poslovni izid družbe TEŠ v obdobju obratovanja bloka 6

Prihodki družbe TEŠ v obdobju obratovanja bloka 6 se nanašajo predvsem na prihodke od prodaje električne in toplotne energije, prihodke od prodaje pepela in sadre ter na prihodke od zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev. Stroški v obdobju obratovanja bloka 6 pa se nanašajo na stroške premoga, vzdrževanja, amortizacije, dela, financiranja ter emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. V NIP 6 so za celotno obdobje obratovanja bloka 6 narejene projekcije prihodkov in stroškov, in sicer na podlagi napovedi prodajnih cen električne energije, nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida in premoga po osnovnem scenariju gibanja teh cen.

V tabeli 5 je predstavljen načrtovani poslovni izid družbe TEŠ v prvih desetih letih obratovanja bloka 6.

Iz napovedi poslovanja družbe TEŠ v NIP 6 po začetku obratovanja bloka 6 izhaja, da bo družba TEŠ v celotni ekonomski dobi obratovanja bloka 6, razen v letu 2016, ustvarjala pozitiven poslovni izid. Načrtovano je, da bo dobiček v letu 2015 znašal 10.224 tisoč evrov, v letu 2016 pa bo zaradi izredno nizke odkupne cene električne energije ustvarjena izguba pri obratovanju bloka 6 v znesku 18.562,5 tisoč evra. Pozitiven poslovni izid je ponovno načrtovan v letu 2017, in sicer v znesku 17.798,7 tisoč evra, v letu 2018 v znesku 12.189,6 tisoč evra, v letu 2019 v znesku 34.508,8 tisoč evra ter v letu 2020 v znesku 42.736,8 tisoč evra.

V letu 2014 sta se uresničili tveganji, ki se nanašata na napoved gibanja prodajnih cen električne energije ter stroškovne cene premoga, zato obstaja tveganje, da bodo vsaj v začetnem obdobju obratovanja bloka 6 prodajne cene električne energije nižje od lastnih cen električne energije. Ker napovedi prodajne cene električne energije in nabavne cene premoga NIP 6 niso uresničljive, tudi načrtovan poslovni izid družbe TEŠ ni uresničljiv. Družba HSE pri nadzoru izvedbe investicije v blok 6 ni zagotovila, da bi bilo poslovanje družbe TEŠ po začetku obratovanja bloka 6 pozitivno, kar bo negativno vplivalo na zmožnost doseganja načrtovanih finančnih učinkov investicije v blok 6 in zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Ukrep družbe HSE

V NIP 6-2015 je predstavljen nov izračun poslovnega izida družbe TEŠ, ki vključuje celotno obdobje obratovanja bloka 6. Prihodki in stroški delovanja bloka 6 so v NIP 6-2015 pripravljeni na podlagi načrtovanih ukrepov optimizacije poslovanja družbe TEŠ, ki so določeni v Načrtu finančnega in poslovnega prestrukturiranja družbe TEŠ (v nadaljevanju: NFPP TEŠ), ki je bil pripravljen 4. 11. 2014. V tabeli 6 je predstavljen načrtovani poslovni izid družbe TEŠ v prvih desetih letih obratovanja bloka 6, kot izhaja iz NIP 6-2015.

Napoved v NIP 6-2015 v vseh letih obratovanja bloka 6 predvideva pozitiven poslovni izid, razen v prvih petih letih poslovanja (2015–2019), ko je zaradi izredno nizke prodajne cene električne energije predviden negativen poslovni izid. Tako je načrtovano, da bo izguba znašala 49.439,2 tisoč evra v letu 2015, 62.367,4 tisoč evra v letu 2016, 65.498,9 tisoč evra v letu 2017, 35.088,6 tisoč evra v letu 2018 in 4.803,7 tisoč evra v letu 2019. Pozitiven poslovni izid je ponovno načrtovan v letu 2020, in sicer v znesku 8.758 tisoč evrov. S sprejemom NIP 6-2015 je predstavljen realnejši prikaz poslovnega izida v družbi TEŠ, predvsem v začetnih letih obratovanja bloka 6.

2.2.6 Doseganje zahtevanih finančnih učinkov obratovanja bloka 6

Vlada je v sklepih z dne 14. 4. 2011 in 23. 2. 2012 navedla pogoje, pod katerimi je bila glede na visoko stopnjo tveganja projekta in ob upoštevanju visoke izpostavljenosti države kot lastnice družbe HSE do projekta izgradnje bloka 6 pripravljena prevzeti dodatno tveganje z izdajo državnega poročstva. Vlada je pri postavitvi zahtev glede donosnosti investicije v blok 6 upoštevala določbe v sektorski politiki za področje energetike. Zahteva glede doseganja donosnosti investicije v skladu s sektorsko politiko za področje energetike je določena tudi v ZPODPTEŠ.

V 7. členu pogodbe o ureditvi razmerij se je družba TEŠ zavezala, da bo pri investiciji v blok 6 donosnost na kapital najmanj 9 odstotkov oziroma v okvirih, opredeljenih v sektorski politiki za področje energetike ali v dokumentih, ki urejajo politiko upravljanja s kapitalskimi naložbami Republike Slovenije za družbe s področja energetike. V pogodbi o ureditvi razmerij pa ni navedena zahteva glede donosnosti investicije oziroma minimalne diskontne stopnje, ki je opredeljena v sektorski politiki za področje energetike, zato pogodba o ureditvi razmerij v tem delu ne upošteva zahteve iz ZPODPTEŠ. Družba TEŠ se je v 9. členu pogodbe o ureditvi razmerij zavezala, da bo v primeru neizpolnitve ali odstopanja od obveznosti ali jamstev, določenih v pogodbi o ureditvi razmerij, nemudoma pisno obvestila Ministrstvo za finance in Ministrstvo za infrastrukturo in prostor. Prav tako je v 10. členu pogodbe o ureditvi razmerij določena zaveza družbe TEŠ, da bo do 30. 6. za vsako preteklo koledarsko leto Ministrstvu za finance in Ministrstvu za infrastrukturo in prostor predložila poročilo o izpolnjevanju obveznosti in jamstev, določenih v pogodbi. Poročilo mora vsebovati tudi podatke o plačilu morebitne pogodbene kazni in pojasnila glede izvajanja morebitnih ukrepov.

Družba HSE je vladi, Ministrstvu za finance ter Ministrstvu za infrastrukturo in prostor kvartalno poročala o poteku investicije v blok 6. Iz poročil izhajajo ugotovitve, da kljub prizadevanjem družbe HSE ne bo mogoče doseči investicijske vrednosti bloka 6, kot je določena v NIP 4, ter da so se ob nizkih cenah emisijskih kuponov ogljikovega dioksida in porastu proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov cene električne energije v letu 2014 znižale ter da tudi trendi v kratkoročnem obdobju ne kažejo bistvenega povišanja prodajnih cen. V času od sprejetja obveznosti in jamstev se je bistveno spremenila ocena Premogovnika Velenje o zmožnosti doseganja pogodbeno dogovorjene cene premoga v letu 2015. To predstavlja bistveno spremenjeno okoliščino, zaradi česar je družba HSE pristopila k pripravi in izvedbi ukrepov za zagotovitev konkurenčne cene električne energije, ki se bo proizvajala v bloku 6.

V tabeli 7 so predstavljeni finančni in ekonomski kazalniki investicije v blok 6, kot so opredeljeni v investicijskem programu in njegovih novelacijah. Pri tem je izračun finančnih učinkov investicije narejen na podlagi stalnih cen¹³².

¹³² Stalne cene so v skladu z 42. točko 2. člena uredbe za pripravo investicijske dokumentacije enotni imenovalec vseh vrednostnih izrazov. Praviloma so to cene, ki veljajo takrat, ko se izdeluje investicijska dokumentacija. Stalne cene lahko vključujejo tudi pričakovane strukturne spremembe (na primer spremembo razmerja med ponudbo in povpraševanjem), ki se preverjajo v analizi občutljivosti.

Tabela 7: Finančni in ekonomski kazalniki investicije v blok 6

Dokument/podatki in kazalniki ekonomike	IP* (april 2006)	NIP 1 (september 2007)	NIP 2 (marec 2009)	NIP 3 (oktober 2009)	NIP 3 – dodatek št. 1 (november 2009)	NIP 4 (avgust 2011)	NIP 5 (september 2012)	NIP 6 (februar 2014)
Vhodni podatki								
Obdobje obratovanja investicije, v letih	40	40	40	40	40	40	40	40
Povprečna prodajna cena električne energije, v evrih/MWh	43,75	70	70	71,5	71,5	106,83	106,57	96,77
Cena velenjskega lignita, v evrih/GJ	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25	2,25
Povprečna lastna cena električne energije, v evrih/MWh	34,25	39,6	41,7	55,83	56,24	78,86	78,45	66,91
Finančni kazalniki investicije								
Doba vračila investicijskih vlaganj, v letih	16	14,7	16	17	17	15	15	14
Neto sedanja vrednost pri** 6-odstotni diskontni stopnji, v milijon evrih	88,97	502,3	/	/	/	/	/	/
Neto sedanja vrednost pri 7-odstotni diskontni stopnji, v milijon evrih	/	/	237,8	17,0	19,5	83,6	112,9	126,3
Interna stopnja donosnosti***, v odstotkih	7,5	11,1	9,11	7,17	7,2	7,59	7,75	7,77
Relativna neto sedanja vrednost****	0,98	0,79	0,29	0,022	0,025	0,108	0,116	0,309
Kazalnik relativne koristnosti	/	/	/	1,008	1,009	1,027	1,035	1,095
Donosnost na lastniški kapital*****, v odstotkih	/	/	/	/	/	13,6	14,97	10,77
Opombe: *	IP – investicijski program.							
**	(NSV).							
***	(ISD).							
****	(RNSV).							
*****	(ROE).							

Viri: IP, NIP 1, NIP 2, NIP 3, NIP 3 – dodatek št. 1, NIP 4, NIP 5 in NIP 6.

V NIP 6 so pri izračunih uporabljene predvidene cene električne energije in emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, ki jih je posredovala družba HSE, saj ta izvaja prodajo električne energije za celotno skupino HSE. Predvidene cene premoga so določene na podlagi tripartitne dolgoročne pogodbe med družbama HSE, TEŠ in Premogovnikom Velenje. Pri izračunu finančnih učinkov investicije v 40-letnem obdobju obratovanja je bila uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja, izračunana je 7,77-odstotna interna stopnja donosnosti ter 10,77-odstotna donosnost na lastniški kapital. Doba vračila investicijskih vlaganj pa znaša 14 let.

V NIP 6 je določeno, da sta cilja investicije pri doseganju finančnih učinkov¹³³:

- doseči 7-odstotno interno stopnjo donosnosti, kot jo predpisuje uredba za pripravo investicijske dokumentacije, in
- doseči najmanj 9-odstotno donosnost na kapital, kot to določata 7. člen pogodbe o ureditvi razmerij in sektorska politika za področje energetike.

Opredeljeno je, da je investicija sprejemljiva, če:

- je doba vračila investicijskih vlaganj krajša od dobe koristnosti projekta,
- je neto sedanja vrednost pozitivna,
- je interna stopnja donosnosti višja od povprečne cene virov financiranja (WACC),
- je relativna neto sedanja vrednost pozitivna,
- je kazalnik relativne koristnosti večji od 1,
- donosnost na lastniški kapital presega donosnost, ki je predpisana v sektorski politiki za področje energetike (9 odstotkov).

Ekonomski učinki¹³⁴ oziroma ekonomsko vrednotenje pa izhaja iz predpostavke, da je vložke projekta treba opredeliti na podlagi njihovih oportunitetnih stroškov. Ekonomska analiza je narejena na podlagi družbenega vidika. Kot izhodišče ekonomske analize so upoštevani denarni tokovi po stalnih cenah iz finančne analize, pri čemer je pri izračunih ekonomske upravičenosti investicije iz izračuna izvzeto plačilo davka od dobička pravnih oseb. S tem pristopom so tako poenostavljene ocenjene družbene koristi investicije. Pri izračunu je uporabljena 5-odstotna diskontna stopnja.

Za izračun finančno-tržnih učinkov¹³⁵ je sestavljen ekonomski tok investicije, ki vključuje obdobje izvedbe projekta in 40-letno obdobje poslovanja, torej celotno ekonomsko dobo projekta. Prilive ekonomskega toka sestavljajo prihodki od prodaje električne in toplotne energije ter prihodki od prodaje pepela in sadre. Odlive ekonomskega toka pa sestavljajo vrednost investicije, stroški poslovanja in davek na dobiček. Uporabljena je 5,89-odstotna individualna diskontna stopnja, za primerjavo pa tudi splošna 7-odstotna diskontna stopnja, kot je določena v 3. členu uredbe za pripravo investicijske dokumentacije.

¹³³ NIP 6, stran 33.

¹³⁴ Pri presoji smo se omejili na presojo finančnih učinkov investicije, ker so ti določeni v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij. Pri presoji gospodarnosti delovanja bloka 6 tako nismo presojali ekonomskih učinkov investicije.

¹³⁵ Pri izračunih finančnih učinkov so uporabljene stalne cene, razen prodajnih cen električne energije in cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, ki se v dobi obratovanja bloka 6 spreminjajo glede na napovedi, ter cene premoga, ki je določena na osnovi tripartitne dolgoročne pogodbe med Premogovnikom Velenje in družbama TEŠ in HSE.

Ministrstvo za gospodarstvo je v sektorski politiki za področje energetike določilo, da je minimalna diskontna stopnja za vlaganja v investicije v objekte za proizvodnjo električne energije iz fosilnih goriv 9 odstotkov. Za najnižjo zahtevano donosnost na kapital v vseh družbah v večinski neposredni ali posredni državni lasti, ki proizvajajo električno energijo ali z njo trgujejo, je prav tako določilo 9 odstotkov.

2.2.6.a Družba HSE kot lastnica družbe TEŠ ni zagotovila, da bi bila pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6 upoštevana zahteva sektorske politike za področje energetike, saj ni bila uporabljena predpisana diskontna stopnja. Obveznost upoštevanja zahtev iz sektorske politike za področje energetike velja za novelacije investicijskega programa, ki so bile pripravljene po sprejetju sklepov vlade ter ZPODPTEŠ, saj sta vlada in državni zbor določila pogoje, pod katerimi je Republika Slovenija pripravljena dati poročilo za investicijo v blok 6. NIP 5 je bil pripravljen septembra 2012, NIP 6 pa februarja 2014, kar pomeni, da sta bila pripravljena po sklepih vlade z dne 14. 4. 2011 in 23. 2. 2012, s katerima so bile določene zahteve glede finančnih učinkov investicije v blok 6, ter celo po sprejemu ZPODPTEŠ, ki je bil sprejet 18. 7. 2012.

2.2.6.b V pogodbi o ureditvi razmerij je za investicijo v blok 6 določena zahtevana najnižja donosnost na kapital 9 odstotkov. Ta sledi opredelitvi donosnosti na kapital, kot je določena v sektorski politiki za področje energetike. V njej je namreč določena zahtevana donosnost na kapital v vseh družbah v večinski neposredni ali posredni državni lasti, ki proizvajajo električno energijo ali z njo trgujejo, v višini 9 odstotkov. V NIP 6 je izračunana donosnost na kapital po statični metodi brez upoštevanja časovne komponente v višini 10,77 odstotka, s čimer je izpolnjen pogoj sektorske politike za področje energetike, ki se nanaša na najnižjo zahtevano donosnost na kapital (9 odstotkov). Vendar je pri presoji finančnih učinkov investicije treba upoštevati tudi interno stopnjo donosnosti v primerjavi z ustreznimi diskontno stopnjo, torej je treba presoditi še donosnost investicije po dinamični metodi z upoštevanjem časovne komponente. V pogodbi o ureditvi razmerij ni navedena zahteva o višini diskontne stopnje, ki jo je treba uporabiti pri izračunu finančnih kazalnikov investicije. Tudi v ZPODPTEŠ ni eksplicitno določena zahtevana diskontna stopnja, je pa navedena splošna zahteva glede donosnosti investicije, ki mora biti vsaj takšna, kot je določena v sektorski politiki za področje energetike. Prav tako tudi v obeh sklepih vlade ni eksplicitne zahteve glede diskontne stopnje, ampak splošna zahteva, da naj bo donosnost investicije takšna, kot je določena v sektorski politiki za področje energetike. Je pa zahtevana diskontna stopnja za investicijo v blok 6 opredeljena v sektorski politiki za področje energetike, zato bi bilo treba, kljub temu da ta ni eksplicitno navedena v ZPODPTEŠ in sklepih vlade ter pogodbi o ureditvi razmerij, pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6 upoštevati 9-odstotno diskontno stopnjo. Z uporabo 7-odstotne diskontne stopnje pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6 ni bila upoštevana diskontna stopnja v višini, kot je določena v sektorski politiki za področje energetike in posredno zahtevana v ZPODPTEŠ in obeh sklepih vlade.

Pri izračunih finančnih kazalnikov investicije je uporabljena 7-odstotna diskontna stopnja. Pri tej diskontni stopnji je izračunana neto sedanja vrednost investicije v vrednosti 126,3 milijona evrov. Izračunana interna stopnja donosnosti za investicijo v blok 6 je 7,77 odstotka. Ta predstavlja diskontno stopnjo, pri kateri je neto sedanja vrednost investicije enaka nič in tako presega uporabljeno diskontno stopnjo. V NIP 6 je na podlagi tega podana ocena, da je izpolnjen cilj investicije glede doseganja finančnih učinkov, in sicer, da bo dosežena interna stopnja donosnosti v višini 7 odstotkov. Če bi bila pri izračunu finančnih kazalnikov investicije uporabljena 9-odstotna diskontna stopnja kot, je določena v sektorski politiki za področje energetike in jo je tudi zahtevala vlada, bi ugotovili, da izračunana interna stopnja donosnosti (7,77 odstotka)

ne dosega 9-odstotne diskontne stopnje ter da je pri tej diskontni stopnji neto sedanja vrednost investicije negativna. Če bi bila pri izračunu finančnih kazalnikov uporabljena takšna diskontna stopnja, kot je določena v sektorski politiki za področje energetike, bi ugotovili, da ni izpolnjen cilj investicije pri doseganju finančnih učinkov, ki se nanaša na interno stopnjo donosnosti oziroma zahtevano donosnost investicije, merjeno po dinamični metodi. Družba HSE s tem tudi ni zagotovila izpolnitve pogoja glede donosnosti investicije, ki je bil ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ.

Pojasnilo družbe HSE

Investicija v blok 6 je bila na začetku obdobja, na katero se nanaša revizija, praktično izvedena že v obsegu 75 odstotkov od celote. V obdobju, na katero se nanaša revizija, je družba HSE storila vse, kar je bilo v njeni moči za izpolnitev pogojev, ki so bili ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določeni v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij.

Ukrep družbe HSE

V NIP 6-2015 je predstavljen nov izračun finančnih kazalnikov investicije v blok 6, ki vključuje obdobje izvedbe investicije in 40-letno obdobje obratovanja bloka 6. Prilive ekonomskega toka sestavljajo prihodki od prodaje električne in toplotne energije ter prihodki od prodaje pepela in sadre. Odlive ekonomskega toka pa sestavljajo vrednost investicije, stroški poslovanja in davek na dobiček. Prilivi in odlivi ekonomskega toka v NIP 6-2015 so pripravljeni na podlagi Projekcij poslovanja skupine HSE 2015–2030 (nadzorni svet družbe HSE je projekcije sprejel 13. 1. 2015), kateri so določeni obseg proizvodnje električne energije, odkupna cena električne energije iz družbe TEŠ in odkupna cena premoga iz Premogovnika Velenje. Upoštevane so tudi smernice NFPP TEŠ, ki se odražajo v projekcijah poslovanja družbe TEŠ. Pri izračunih je uporabljena individualna diskontna stopnja 5,89 odstotka, za primerjavo pa tudi splošna 7-odstotna diskontna stopnja. Pri diskontni stopnji 5,89 odstotka je izračunana neto sedanja vrednost investicije 54 milijonov evrov, pri 7-odstotni diskontni stopnji pa je nato sedanja vrednost investicije negativna, in sicer 133 milijonov evrov. Interna stopnja donosnosti za investicijo v blok 6 je izračunana v višini 6,19 odstotka in donosnost na lastniški kapital 8,09 odstotka. Doba vračila investicijskih vlaganj pa je 16 let.

Družba HSE je s sprejemom NIP 6-2015 zagotovila realnejši prikaz predvidenih finančnih kazalnikov investicije v blok 6, vendar ti ne dosegajo vrednosti, ki so bile zahtevane ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6, saj interna stopnja donosnosti za investicijo v blok 6 znaša 6,19 odstotka in donosnost na lastniški kapital 8,09 odstotka. Prav tako pri izračunu predvidenih finančnih kazalnikov ni uporabljena 9-odstotna diskontna stopnja, ki je določena v sektorski politiki za področje energetike.

2.2.7 Analiza občutljivosti in tveganj investicije v blok 6

2.2.7.1 Analiza občutljivosti investicije na spremembo vrednosti parametrov

V NIP 6 je bila v okviru vrednotenja finančnih učinkov investicije v blok 6 izdelana tudi analiza občutljivosti investicije na spremembo cene premoga, prodajne cene električne energije, cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, števila ur obratovanja, vrednosti investicije in na spremembo stroškov dela in vzdrževanja bloka 6.

Izračuni so izdelani za naslednje odstotke sprememb posameznih postavk:

- cena premoga za ± 10 odstotkov in ± 20 odstotkov,
- prodajna cena električne energije za ± 10 odstotkov in ± 20 odstotkov,
- cena emisijskih kuponov ogljikovega dioksida za ± 10 odstotkov in ± 20 odstotkov,

- število ur obratovanja za ± 10 odstotkov in ± 20 odstotkov,
- vrednost investicije za ± 10 odstotkov in ± 20 odstotkov ter
- stroški dela in vzdrževanja za ± 10 odstotkov in ± 20 odstotkov.

Narejena je bila tudi analiza občutljivosti finančnih kazalnikov glede na vrednosti prodajne cene električne energije in emisijskih kuponov ogljikovega dioksida po minimalnem in maksimalnem scenariju gibanja teh cen v NIP 6¹³⁶.

2.2.7.1.a Iz izvedene analize občutljivosti je razvidna ocena, da je investicija v blok 6 najbolj občutljiva na spremembo prodajne cene električne energije. Investicija je relativno občutljiva na spremembo obsega ur obratovanja, nekoliko manj na povečanje investicijskih vlaganj v blok 6. Na spremembo cene premoga je investicija manj občutljiva, še manj pa na spremembo cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. Najmanj je investicija občutljiva na spremembo stroškov dela in stroškov vzdrževanja.

V analizi občutljivosti je bil ocenjevan vpliv spremembe vrednosti postavk na finančne kazalnike investicije, in sicer na neto sedanjo vrednost investicije pri 7-odstotni diskontni stopnji, neto sedanjo vrednost investicije pri 5,89-odstotni diskontni stopnji, na interno stopnjo donosnosti ter donos na lastni kapital. Analiza občutljivosti je narejena na neustreznih izhodiščnih vrednostih za finančni kazalnik neto sedanja vrednost investicije pri 7-odstotni diskontni stopnji in neto sedanja vrednost investicije pri 5,89-odstotni diskontni stopnji. V sektorski politiki za področje energetike je določena 9-odstotna diskontna stopnja, ki bi jo bilo treba upoštevati pri izračunu finančnih kazalnikov investicije, torej tudi pri izračunu izhodiščne vrednosti za neto sedanjo vrednost investicije v analizi občutljivosti investicije. V tem primeru bi bila že izhodiščna vrednost neto sedanje vrednosti investicije v analizi občutljivosti nižja od 126,3 milijona evrov, nižja pa bi bila tudi izhodiščna vrednost za donos na lastniški kapital, medtem ko neto sedanja vrednost investicije pri 5,89-odstotni diskontni stopnji zaradi zahtev sektorske politike za področje energetike nima odločilnega pomena pri presoji finančnih učinkov investicije v blok 6.

2.2.7.1.b V analizi občutljivosti finančnih kazalnikov investicije na spremembo cene premoga je pri izhodiščni vrednosti kazalnikov uporabljena pogodbeno dogovorjena cena premoga, v analizi občutljivosti finančnih kazalnikov investicije na spremembo prodajne cene električne energije pa je pri izhodiščni vrednosti kazalnikov uporabljena napoved cene električne energije iz osnovnega scenarija v NIP 6. Tako za stroškovno ceno premoga kot za prodajno ceno električne energije se je izkazalo, da napovedane vrednosti niso bile ustrezne, zato tudi izhodiščna vrednost finančnih kazalnikov v analizi občutljivosti ni ustrezna. Na podlagi tega lahko ugotovimo, da izračunani vpliv sprememb stroškovne cene premoga ter prodajne cene električne energije na finančne kazalnike investicije pri uporabljeni 7-odstotni in 5,89-odstotni diskontni stopnji ni ustrezen. To je razvidno tudi iz izračunane občutljivosti finančnih kazalnikov v primeru, ko je bila uporabljena napoved prodajne cene električne energije na podlagi minimalnega scenarija. V tem primeru je bila neto sedanja vrednost investicije negativna že pri 7-odstotni diskontni stopnji ter celo pri 5,89-odstotni diskontni stopnji, medtem ko se je interna stopnja donosnosti znižala na 1,65 odstotka, donos na lastni kapital pa se je zmanjšal na 0,01 odstotka.

¹³⁶ Rezultati izvedene analize občutljivosti za posamezne postavke, ki vplivajo na doseganje zahtevanih finančnih učinkov obratovanja bloka 6, so predstavljeni v prilogi 5 tega poročila.

Ukrep družbe HSE

V NIP 6-2015 je predstavljena nova analiza občutljivosti investicije na spremembo cene premoga, prodajne cene električne energije, cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, števila ur obratovanja, vrednosti investicije in na spremembo stroškov dela in vzdrževanja bloka 6. V analizi občutljivosti je ocenjen vpliv spremembe vrednosti postavk na finančne kazalnike investicije, in sicer na neto sedanjo vrednost investicije pri 7-odstotni diskontni stopnji, neto sedanjo vrednost investicije pri (P) [REDACTED] (P) diskontni stopnji, na interno stopnjo donosa ter donos na lastni kapital. Pri tem sta bili uporabljeni novi vrednosti za neto sedanjo vrednost investicije pri navedenih diskontnih stopnjah.

Družba HSE je s sprejemom NIP 6-2015 zagotovila realnejši prikaz občutljivosti investicije na spremembe vrednosti ključnih parametrov, vendar je analiza občutljivosti še vedno narejena na neustreznih izhodiščnih vrednostih za finančna kazalnika neto sedanja vrednost investicije pri 7-odstotni diskontni stopnji in neto sedanja vrednost investicije pri (P) [REDACTED] (P) diskontni stopnji. V sektorski politiki za področje energetike je določena 9-odstotna diskontna stopnja, ki bi jo bilo treba upoštevati pri izračunu finančnih kazalnikov investicije, torej tudi pri izračunu izhodiščne vrednosti za neto sedanjo vrednost investicije v analizi občutljivosti investicije.

2.2.7.2 Analiza investicijskih in tržnih tveganj

Družba HSE je 22. 11. 2010 kot podlago za pripravo ZPODPTEŠ izdelala Program obvladovanja tveganj investicije v nadomestni blok 6 z vidika matične družbe in skupine HSE (v nadaljevanju: Program obvladovanja tveganj). Program obvladovanja tveganj je prvi dokument, v katerem so analizirana možna tveganja investicije v blok 6 in predstavljen način obvladovanja teh tveganj.

Tudi v NIP 6¹³⁷ so predstavljena ključna pripoznana tveganja, njihovo rangiranje glede na pomen, predvideni ukrepi in stopnje obvladljivosti. Pri analizi tveganj v NIP 6 so bila upoštevana naslednja dejstva:

- investicija v blok 6 je že realizirana v višini 90 odstotkov, kar pomeni, da je pretežni del tveganj, povezanih z izgradnjo bloka 6, že obvladan ali pa so se tveganja zaradi njihovega neobvladovanja uresničila;
- za investicijo v blok 6 je bilo do konca leta 2013 porabljeno že 750 milijonov evrov posojil in 348 milijonov evrov lastnih sredstev družb TEŠ in HSE; za dokončanje investicije bosta morala družbi TEŠ in HSE zagotoviti še 330 milijonov evrov, predvsem iz lastnih virov;
- v zadnjem obdobju so se razmere na trgih z električno energijo poslabšale, napovedi za prihodnji razvoj prodajne cene električne energije so na kratek rok manj optimistične, zaradi česar je zagotovitev ustrezne ekonomike v začetni fazi obratovanja bloka 6 zahtevnejša;
- družbi TEŠ in HSE bosta uspeli pravočasno pridobiti vsa potrebna soglasja v zvezi s pridobitvijo ustreznih virov financiranja in pričetkom obratovanja bloka 6.

Med pripravo analize tveganj so bile pregledane vse pogodbe, ki se nanašajo na izvedbo investicije v blok 6. Za vsak paket pogodb je bila ugotovljena stopnja dokončanosti. Od Premogovnika Velenje so bile pridobljene toplotne vrednosti premoga za vsako leto v celotnem eksploatacijskem obdobju bloka 6. Ob tem je bilo upoštevano, da znaša stopnja dokončanosti investicije 90 odstotkov, podpisana pa je že večina pogodb, in sicer v višini 94 odstotkov celotne vrednosti investicije. To pomeni, da je neznank vedno manj, s tem pa je zanesljivost ocen lahko večja.

¹³⁷ Prvič so bila ključna tveganja investicije v blok 6 prikazana v NIP 4.

Za prepoznanje tveganj je bila uporabljena matrika kategorij možnih tveganj na naslednjih področjih¹³⁸:

- finančna tveganja,
- investicijska tveganja,
- tržna tveganja in
- tehnično-obratovalna tveganja.

V okviru izvedbe analize občutljivosti in analize tveganj je bila narejena tudi Monte Carlo analiza tveganj¹³⁹. V analizo tveganja po Monte Carlo metodi so bile vključene postavke na podlagi rezultatov analize občutljivosti. Z njo so bile ugotovljene postavke, na spremembo katerih je investicija v blok 6 najbolj občutljiva. Glede na rezultate analize občutljivosti sta bili v analizo tveganj po Monte Carlo metodi vključeni prodajna cena električne energije ter nabavna cena emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. Upoštewane so bile napovedi gibanja prodajnih cen električne energije in nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida po osnovnem, minimalnem in maksimalnem scenariju v NIP 6. Na podlagi tega sta bili analizirani neto sedanja vrednost investicije pri 5,89-odstotni diskontni stopnji ter interna stopnja donosnosti. V skladu s tem je bila izračunana 73-odstotna verjetnost, da bo donos v investicijo vloženih sredstev večji od 5,89 odstotka.

2.2.7.2.a Družba HSE pred začetkom izvajanja investicije v blok 6 ni izvedla in tudi od družbe TEŠ ni zahtevala izdelave scenarijev, ki bi vključevali finančna, investicijska, tržna in tehnično-obratovalna tveganja, ter ni izdelala scenarija, ki bi vključeval pomembne kategorije stroškov ter določal točko preloma, ko bi bilo treba projekt ustaviti, ker bi stroški nadaljevanja glede na prvotno načrtovane ter realne v okviru finančnih zmožnosti družb TEŠ in HSE presegli stroške zaustavitve investicije. Stroški zaustavitve investicije so bili izračunani 9. 11. 2012, ko je bila za izgradnjo bloka 6 podpisana že večina pogodb, dela pa so bila izvršena v obsegu več kot 60 odstotkov. Stroški zaustavitve investicije naj bi znašali vsaj 3.130 milijonov evrov¹⁴⁰, zato so bili po takratnih izračunih stroški zaustavitve investicije višji od stroškov njenega nadaljevanja¹⁴¹.

¹³⁸ V tej točki poročila je obravnavano obvladovanje investicijskih in tržnih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6. Obvladovanje finančnih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6 pa je obravnavano v posameznih točkah tega poročila, ki se nanašajo na zagotovitev zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6. Na področju obvladovanja tehnično-obratovalnih tveganj sta bili v reviziji obravnavani tveganji, da količina premoga ni zadostna ter da količina primarne toplote (kurilna vrednost) premoga za posamezna obdobja obratovanja bloka 6 ni zadostna. Te ugotovitve so predstavljene v delu tega poročila, v katerem so obravnavane zaloge in kurilna vrednost premoga za obratovanje bloka 6. Podrobna analiza investicijskih, tržnih in finančnih tveganj je predstavljena v prilogi 6 tega poročila.

¹³⁹ Ta metoda analize tveganj predstavlja simulacijo vrednosti spremenljivk na način, da naključno izbira vrednost posamezne spremenljivke, pri čemer upošteva njeno verjetnostno porazdelitev. Rezultat analize prikazuje distribucijsko porazdelitev končnega rezultata.

¹⁴⁰ Nepovratni stroški bloka 6 v znesku 1.050 milijonov evrov, obnova blokov 4 in 5 v znesku 500 milijonov evrov, višji stroški surovin in emisij ogljikovega dioksida zaradi delovanja blokov 4 in 5 v znesku 1.200 milijonov evrov, zakon o zapiranju rudnika Premogovnik Velenje v znesku 250 milijonov evrov, neobratovanje Premogovnika Velenje v času obnove blokov 4 in 5 v znesku 50 milijonov evrov in neobratovanje družbe TEŠ v času obnove blokov 4 in 5 v znesku 80 milijonov evrov.

¹⁴¹ Dopis družb HSE in TEŠ za Ministrstvo za infrastrukturo in prostor z dne 9. 11. 2012: Ocena posledic zadržanja Zakona o državnem poroštvo.

2.2.7.2.b Iz analize investicijskih in tržnih tveganj izhaja, da so ta pripoznana ter da so ovrednoteni njihov vpliv, verjetnost nastanka in stopnja obvladljivosti. Prikazani so tudi predvideni ukrepi za njihovo obvladovanje. Pri izdelavi analize tveganj je bila upoštevana stopnja dokončnosti investicije v blok 6. Investicija v blok 6 je bila ob pripravi NIP 6 že realizirana v višini 90 odstotkov, zato ta analiza tveganj ni mogla biti podlaga za presojo in sprejem odločitve o izvedbi investicije v blok 6. Tako je lahko bila analiza tveganj v NIP 6 zgolj podlaga za pripravo in izvedbo ustreznih ukrepov za obvladovanje pripoznanih investicijskih in tržnih tveganj. V letu 2014 sta se uresničili tržni tveganji, ki se nanašata na napoved gibanja prodajnih cen električne energije ter stroškovne cene premoga, zato ocenjujemo, da za ti tveganji družba HSE ni izvedla zadostnih ukrepov za njuno obvladovanje. Pri obvladovanju tveganja prodajne cene električne energije je družba HSE relativno omejena, saj lahko ukrepa zgolj s spremljanjem dogajanja na trgu in z izvedbo ustrezne strategije dolgoročne prodaje električne energije, vendar pa lahko družba HSE vpliva na optimizacijo poslovanja družbe TEŠ in s tem na zagotovitev nižje lastne cene proizvedene električne energije. Na obvladovanje tveganja nedoseganja pogodbeno dogovorjene stroškovne cene premoga pa ima družba HSE večji vpliv z izvedbo ukrepov za zagotovitev finančnega, poslovnega, kadrovskega in organizacijskega prestrukturiranja skupine Premogovnik Velenje.

2.2.7.2.c V analizo tveganja po Monte Carlo metodi sta bili vključeni prodajna cena električne energije ter nabavna cena emisijskih kuponov ogljikovega dioksida. Upoštewane so bile napovedi gibanja prodajnih cen električne energije in nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida po osnovnem, minimalnem in maksimalnem scenariju v NIP 6. Na podlagi simulacije njunih sprememb sta bili analizirani neto sedanja vrednost investicije ter interna stopnja donosnosti. Ocenjujemo, da bi v to analizo morala biti vključena tudi stroškovna cena premoga, saj je v NFPP PV navedeno da bi ta lahko bila v primeru neizvedbe ukrepov racionalizacije poslovanja Premogovnika Velenje v letu 2015 (3,03 evra/GJ) za kar 34,7 odstotka višja od pogodbeno določene cene za leto 2015 (2,25 evra/GJ), njena sprememba pa ima pomemben vpliv na predvidene finančne učinke investicije v blok 6 in zagotavljanje zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

2.2.8 Povzetek ugotovitev o obvladljivosti financiranja delovanja bloka 6

Na podlagi proučitve napovedi zalog in proizvodnje premoga v Premogovniku Velenje smo ugotovili, da družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije v blok 6 ne obvladuje tveganja, da predvidene količine proizvodnje premoga ne bodo zadoščale za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo v celotnem obdobju njegovega obratovanja. Da bi blok 6 v celotnem obdobju delovanja obratoval z enako zmogljivostjo kot v letu 2028, ko je načrtovana največja poraba premoga, je v Premogovniku Velenje po podatkih iz Potrdila o stanju zalog in virov mineralne surovine za 10,2 milijona ton premalo odkopnih zalog premoga. Ob upoštevanju predvidene proizvodnje 113,7 milijona ton premoga v NIP 6, ki temelji na oceni zalog premoga iz leta 2010 in izvedeni neodvisni verifikaciji te ocene, izhaja, da znaša primanjkljaj premoga za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo celo 23,3 milijona ton. To velja ob predpostavki, da bo povprečna kurilna vrednost premoga v skladu z deklarirano, in sicer 10,65 MJ/kg. Če bo kurilna vrednost premoga nižja, kot to tudi napoveduje Premogovnik Velenje, bi se za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo primanjkljaj premoga še povečal.

Družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije v blok 6 tudi ne obvladuje tveganja, da proizvodne zmogljivosti bloka 6 ne bodo optimalno izkoriščene v njegovem obdobju obratovanja. Predvidena proizvodnja bloka 6 v celotnem 40-letnem obdobju obratovanja znaša 115 TWh električne energije, medtem ko bi z enakim režimom obratovanja, kot je predviden v letu 2028, ta znašala 152 TWh električne energije. Tako bo blok 6 v 40-letnem obdobju obratovanja deloval zgolj s 75,7 odstotka maksimalne možne zmogljivosti.

Na podlagi primerjave različnih napovedi stroškovne cene premoga smo ugotovili, da družba HSE kot večinska lastnica Premogovnika Velenje z nadzorom njegovega poslovanja ni poskrbela, da bo dosežena predvidena stroškovna cena premoga 2,25 evra/GJ, ki je upoštevana pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6. Vpliv na pogodbeno dogovorjeno stroškovno ceno premoga bo imelo predvidljivo dejstvo, da bo Premogovnik Velenje v obdobju do leta 2030 proizvajal manjše količine premoga, kot so določene v NIP 6, z nižjo kurilno vrednostjo. Družba HSE s tem tudi ni zagotovila izpolnitve pogoja glede cene premoga, ki je bil ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi.

Iz napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida je razviden velik razpon med scenariji, ki se z daljšanjem časovnega obdobja še povečuje, kar kaže na majhno zanesljivost napovedi prihodnjih cen. Glede na to družba HSE ne obvladuje tveganja, da cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida iz osnovnega scenarija, ki so upoštewane pri izračunu stroškov proizvodnje električne energije, ne bodo uresničene. Tveganje glede napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v osnovnem scenariju še povečuje negotovost glede regulatornega okvira znotraj Evropske unije, ki se nanaša na izpuste toplogrednih plinov v obdobju po letu 2020.

Na podlagi primerjave različnih napovedi cen električne energije smo ugotovili obstoj tveganja, da predvidene prodajne cene električne energije v NIP 6, ki so upoštewane pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, ne bodo uresničene. Iz primerjave napovedi tržnih cen električne energije v osnovnem scenariju v študijah Pöyry-2013 in Pöyry-2014 izhaja, da so ocenjene tržne cene električne energije v študiji Pöyry-2014 v obdobju od leta 2014 do leta 2020 pomembno nižje, kljub temu da sta pri njihovi napovedi upoštevani tako pasovna kot trapezna proizvodnja električne energije in ne samo pasovna proizvodnja kot v študiji Pöyry-2013. Načrtovane lastne cene električne energije so v NIP 6 za obdobje obratovanja bloka 6 nižje od predvidenih prodajnih cen električne energije po osnovnem scenariju, vendar je iz primerjave teh lastnih cen s tržnimi cenami iz nove napovedi v študiji Pöyry-2014 razvidno, da so predvidene tržne cene električne energije od leta 2015 do konca leta 2019 nižje od načrtovanih lastnih cen. Glede na to družba HSE ne obvladuje tveganja, da bodo v obdobju obratovanja bloka 6 prodajne cene električne energije nižje od lastnih cen električne energije, ki so v NIP 6 načrtovane ob neustreznih predpostavkah glede cene premoga ter cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, kar lahko dodatno vpliva na (ne)zmožnost doseganja načrtovanih finančnih učinkov investicije v blok 6 in zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Ker gre pri sistemskih storitvah za tržne storitve, ki jih družba ELES kot sistemski operater prenosnega omrežja prosto pridobiva na trgu, obstaja tveganje, da družba TEŠ ne bo izbrana za zagotavljanje teh storitev ali pa jih bo izvajala pod slabšimi komercialnimi pogoji, kot je to predvideno v NIP 6, zaradi česar dodatni predvideni prihodki od zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev v elektroenergetskem sistemu v obdobju obratovanja bloka 6 ne bodo realizirani v načrtovanem obsegu. To pa bi lahko vplivalo na predvideno prodajno ceno električne energije bloka 6, kot je prikazana v NIP 6 in upoštevana pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, ter na zagotavljanje zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE.

Družba HSE pri nadzoru izvedbe investicije v blok 6 ni zagotovila, da bi bilo poslovanje družbe TEŠ po začetku obratovanja bloka 6 pozitivno, kar bo negativno vplivalo na zmožnost doseganja načrtovanih finančnih učinkov investicije v blok 6 in zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE. Ker se je v letu 2014 znižala prodajna cena električne energije ter zvišala stroškovna cena premoga, obstaja tveganje, da bo vsaj v začetnem obdobju obratovanja bloka 6 prodajna cena električne energije nižja od

lastne cene. Ker napovedi prodajne cene električne energije in nabavne cene premoga NIP 6 niso uresničljive, tudi načrtovani poslovni izid družbe TEŠ ni uresničljiv.

Družba HSE ni zagotovila, da bi bila pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6 upoštevana zahteva sektorske politike za področje energetike, saj ni bila uporabljena predpisana diskontna stopnja. Če bi pri izračunu finančnih kazalnikov bila uporabljena diskontna stopnja, kot je določena v sektorski politiki za področje energetike, bi ugotovili, da ni izpolnjen cilj investicije pri doseganju finančnih učinkov, ki se nanaša na interno stopnjo donosnosti oziroma zahtevano donosnost investicije, merjeno po dinamični metodi. Družba HSE s tem tudi ni zagotovila izpolnitve pogoja glede donosnosti investicije, ki je bil ob izdaji državnega poročila za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ.

Analiza občutljivosti je bila narejena na neustreznih izhodiščnih vrednostih za finančni kazalnik neto sedanja vrednost investicije. Tako za stroškovno ceno premoga kot za prodajno ceno električne energije se je izkazalo, da napovedane vrednosti niso bile ustrezne, zato tudi izhodiščna vrednost finančnih kazalnikov v analizi občutljivosti ni ustrezna. Zaradi tega ni ustrezen niti izračunani vpliv sprememb stroškovne cene premoga ter prodajne cene električne energije na finančne kazalnike investicije.

2.3 Zagotovitev zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6

V reviziji smo preverjali, ali so zagotovljeni zadostni finančni viri za investicijo v blok 6. Pri tem smo ugotavljali:

- ali je družba HSE potem, ko jo je družba TEŠ obvestila, da obstaja optimistična in realna ocena vrednosti investicije v blok 6, izdelala načrt zagotovitve finančnih virov po realni oceni;
- ali je družba HSE realno načrtovala vire financiranja za izvedbo investicije v blok 6, saj se NIP 5 in NIP 6 razlikujeta glede vrednosti investicije;
- ali je družba HSE zagotovila izpolnjevanje pogojev iz finančnih pogodb za investicijo v blok 6;
- ali je družba HSE zagotovila načrtovane lastniške vire financiranja za investicijo v blok 6;
- ali je družba HSE zagotovila pogoje za doseganje pozitivnega denarnega toka v času obratovanja bloka 6;
- ali ima družba HSE izdelane scenarije zagotavljanja pozitivnega denarnega toka v primeru, če bo družba TEŠ in s tem tudi skupina HSE zaradi obratovanja bloka 6 poslovala z izgubo;
- ali sta AUKN in SOD oziroma SDH izvedli ukrepe v vlogi ustanovitelja in edinega družbenika družbe HSE za zagotovitev obvladljivosti financiranja njenega poslovanja in zagotovitev zadostnih finančnih sredstev za financiranje investicije v blok 6;
- ali sta AUKN in SOD oziroma SDH izvajali ustrezen nadzor družbe HSE pri njenem sprejemanju odločitev o zagotovitvi zadostnih finančnih sredstev za financiranje investicije v blok 6;
- ali ima SOD/SDH glede na ocenjen primanjkljaj finančnih sredstev za izgradnjo bloka 6 izdelan scenarij zagotavljanja zadostnih finančnih virov za izvedbo investicije;
- ali ima SOD/SDH izdelane usmeritve glede možnega prestrukturiranja skupine HSE za zagotovitev obvladljivosti financiranja poslovanja in pozitivnega denarnega toka, ob upoštevanju stroškov in koristi različnih variant.

2.3.1 Aktivnosti družbe HSE za zagotovitev zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6

Z namenom pravočasne zagotovitve zadostnih in optimalnih finančnih virov za investicijo v blok 6 je direktor družbe TEŠ z odločbo 3. 6. 2010 imenoval Koordinacijsko skupino HSE in TEŠ za optimizacijo

finančne konstrukcije bloka 6 in minimizacijo stroškov financiranja¹⁴² (v nadaljevanju: skupina za financiranje), v kateri je sodeloval tudi predstavnik družbe HSE. V skupino za financiranje so vključeni finančni strokovnjaki družb HSE in TEŠ ter zunanji strokovnjaki s pravnega in finančnega področja.

2.3.1.a Iz poročila odbora za aktivni nadzor¹⁴³ z dne 30. 7. 2013 izhaja, da sta direktor družbe TEŠ in direktor investicije v blok 6 z dopisom dne 3. 6. 2011 obvestila tedanjega generalnega direktorja družbe HSE, da je realna ocena investicijske vrednosti skupaj s stroški financiranja 1.402.708,1 tisoč evra brez DDV in da investicije ni mogoče realizirati po postavkah iz NIP 3. Ker so neznanke velike, je bila izdelana optimistična in realna varianta investicijske vrednosti projekta. Po optimistični varianti bi znašala investicijska vrednost projekta 1.299.643,4 tisoč evra brez DDV, vendar pa po oceni družbe TEŠ izgradnje ne bi mogli zaključiti po optimistični varianti. Družba KPMG poslovno sodelovanje, d. o. o. (v nadaljevanju: družba KPMG), ki je sodelovala pri izvajanju recenzije NIP 4 in je izvajala recenzijo NIP 5, je navedla¹⁴⁴, da bi lahko bili revizijski zaključki drugačni, če bi v času izvedbe recenzij razpolagala z dodatnimi relevantnimi podatki in/ali dokumenti. Družba KPMG navaja dokumente, ki jih ji naročnik ni predložil, bi pa lahko vplivali na drugačne zaključke v revizijskih poročilih. Kljub seznanjenosti takratnega generalnega direktorja družbe HSE s tem, da je vrednost investicije v blok 6 lahko višja od navedene v NIP 4 in NIP 5, družba HSE od družbe TEŠ ni zahtevala in tudi sama ni izdelala več scenarijev zagotovitve zadostnih finančnih virov financiranja v primeru višje vrednosti investicije v blok 6. Glede na to, da generalni direktor družbe HSE ni obvestil skupine za financiranje, da obstajata optimistična in realna varianta investicijske vrednosti projekta, ta ni imela nobenih podlag za načrtovanje dodatnih virov financiranja za izvedbo investicije v blok 6.

Pojasnilo prejšnje odgovorne osebe družbe HSE

Direktor družbe TEŠ in direktor investicije v blok 6 sta z dopisom izkazala dolžno skrb, kaj se lahko zgodi, če se ne spremeni določenih že podpisanih pogodb in projekt zaradi tega stroškovno uide izpod nadzora. Takratno vodstvo družbe TEŠ in HSE je začelo z aktivnostmi za spremembe nekaterih pogodb, med drugim za glavno tehnološko opremo, podpisane s konzorcijem Alstom. NIP 5 je bil izdelan skoraj leto in pol po predmetnem internem dopisu in v vmesnem obdobju so bile izvedene vse ključne aktivnosti za nižanje in obvladovanje stroškov, ki izhajajo iz NIP 5. Recenzent odgovarja za revizijsko poročilo in mora preveriti vse postavke. Recenzent je imel na razpolago vsa orodja, da to preveri.

2.3.1.b V obdobju od leta 2012 do leta 2014 je skupina za financiranje pri zagotovitvi zadostnih in optimalnih finančnih virov izhajala iz veljavne novelacije investicijskega programa oziroma podatkov, prikazanih v tabelah 8 in 9.

¹⁴² Odločba direktorja družbe TEŠ o ustanovitvi Koordinacijske skupine HSE in TEŠ za optimizacijo finančne konstrukcije bloka 6 in minimizacijo stroškov financiranja je bila izdana na podlagi sklepov nadzornega sveta družbe TEŠ št. 361/48, 362/48 in 363/48 z dne 28. 5. 2010. Z odločbo je določeno, da se mora skupina tedensko sestajati in voditi zapisnike, ki se redno pošiljajo generalnemu direktorju družbe HSE, direktorju družbe TEŠ in predsedniku odbora za aktivni nadzor.

¹⁴³ Za izvajanje aktivnega nadzora sta družbi HSE in TEŠ 9. 12. 2009 oblikovali odbor za aktivni nadzor, v katerega je družba HSE imenovala tri, družba TEŠ pa enega člana. Vloga odbora za aktivni nadzor je izvajanje aktivnega nadzora nad potekom investicije v obliki potrjevanja in odobrevanja vseh nabavnih postopkov v okviru izvedbe investicije. Za svoje delo je odgovoren generalnemu direktorju družbe HSE. Na sejah odbora poleg njegovih članov redno sodelujeta direktor družbe TEŠ ter direktor projekta blok 6.

¹⁴⁴ Dopis št. RAS-BPS-3410R11000/RAS-BPS-0932R1200 z dne 19. 8. 2013.

Tabela 8: Vrednost investicije v blok 6 in viri financiranja po tekočih cenah brez DDV po NIP 5

v tisoč evrih

Viri financiranja	Že plačano	Leto 2012	Leto 2013	Leto 2014	Leto 2015	Skupaj
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)=(2)+(3)+(4)+(5)+(6)
Družba HSE	130.288,7	18.922,5	89.452,1	68.764,4	17.500,0	324.927,7
Družba TEŠ	54.885,3	10.469,7	32.327,1	31.512,7	15.369,8	144.564,6
<i>Lastniški viri</i>	<i>185.174,0</i>	<i>29.392,2</i>	<i>121.779,2</i>	<i>100.277,1</i>	<i>32.869,8</i>	<i>469.492,3</i>
Posojilo EIB	110.000,0	440.000,0	0	0	0	550.000,0
Posojilo EBRD	82.500,0	29.000,0	88.500,0	0	0	200.000,0
Posojilo skupine HSE	0	0	20.500,0	62.500,0	0	83.000,0
Kratkoročno posojilo skupine HSE	218.113,2	(218.113,2)	0	0	0	0
Kratkoročno posojilo družbe TEŠ	12.500,0	(12.500,0)	0	0	0	0
<i>Dolžniški viri</i>	<i>423.113,2</i>	<i>238.386,8</i>	<i>109.000,0</i>	<i>62.500,0</i>	<i>0,0</i>	<i>833.000,0</i>
Skupaj	608.287,2	268.079,0	230.779,2	162.531,1	32.869,8	1.302.546,3

Vir: NIP 5.

Tabela 9: Vrednost investicije v blok 6 in viri financiranja po tekočih cenah brez DDV po NIP 6

v tisoč evrih

Viri financiranja	Do 31. 12. 2013	Leto 2014	Od 1. 1. do 30. 6. 2015	Skupaj
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Družba HSE	258.871,2	142.631,1	88.000,0	489.502,3
Družba TEŠ	89.369,0	10.578,8	5.980,6	105.955,4
<i>Lastniški viri</i>	<i>348.267,2</i>	<i>153.209,9</i>	<i>93.980,6</i>	<i>595.457,7</i>
Posojilo EIB	550.000,0	0	0	550.000,0
Posojilo EBRD	200.000,0	0	0	200.000,0
Posojilo skupine HSE	0	0	83.000,0	83.000,0
<i>Dolžniški viri</i>	<i>750.000,0</i>	<i>0</i>	<i>83.000,0</i>	<i>833.000,0</i>
Skupaj	1.098.267,2	153.209,9	176.980,6	1.428.457,7

Vir: NIP 6.

Iz zapisnikov sestankov skupine za financiranje je razvidno, da je bila skupina za financiranje 30. 5. 2013 seznanjena z ocenjeno vrednostjo investicije v blok 6 v znesku 1.440.448,7 tisoč evra brez DDV¹⁴⁵, ki je višja od prikazane v NIP 5 za 137.956,4 tisoč evra brez DDV. Iz NIP 6 izhaja, da je vrednost investicije v blok 6, v znesku 1.428.457,7 tisoč evra brez DDV in je za 125.965,4 tisoč evra brez DDV oziroma za 9,7 odstotka višja od vrednosti investicije v blok 6 v NIP 5. Iz zapisnikov sestankov skupine za financiranje izhaja, da ta pred 30. 5. 2013 ni bila seznanjena z vrednostjo investicije v blok 6, ki bi bila višja od zapisane v NIP 5, zato skupina za financiranje ni imela verodostojnih podlag za iskanje zadostnih in optimalnih virov financiranja pred 30. 5. 2013.

Ukrep družbe HSE

Skupina za financiranje mora pri zagotavljanju finančnih virov za investicijo v blok 6 izhajati iz nove strukture za financiranje, ki izhaja iz NIP 6-2015 in je prikazana v tabeli 10.

Tabela 10: Vrednost investicije v blok 6 in viri financiranja po tekočih cenah brez DDV po NIP 6-2015

v tisoč evrih

Viri financiranja	Do 31. 10. 2014	1. 11. do 31. 12. 2014	1. 1. do 30. 6. 2015	Skupaj
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Družba HSE	400.691,5	14.334,0	82.439,0	497.216,0
Družba TEŠ	97.993,3	248,4	0	98.241,7
Lastniški viri	498.684,7	14.334,0	82.439,0	595.457,7
Posojilo EIB	550.000,0	0	0	550.000,0
Posojilo EBRD	200.000,0	0	0	200.000,0
Posojilo skupine HSE	0	0	83.000,0	83.000,0
Dolžniški viri	750.000,0	0	83.000,0	833.000,0
Skupaj	1.248.684,7	14.334,0	165.439,0	1.428.457,7

Vir: NIP 6-2015.

Iz NIP 6-2015 izhaja, da je razmerje znotraj lastniških virov financiranja glede na NIP 6 spremenjeno in da se je delež družbe HSE v strukturi financiranja povečal za 7.713,7 tisoč evra oziroma za 1,6 odstotka, medtem ko se je delež družbe TEŠ v strukturi financiranja za isti znesek in odstotek glede na NIP 6 znižal.

¹⁴⁵ Dopis družbe TEŠ: Poročilo o stanju na projektu izgradnje nadomestnega bloka 6 v TE Šoštanj, št. DIR/56/2013 z dne 27. 5. 2013. Iz dopisa izhaja, da so v ocenjeno vrednost investicije vključeni dodatni stroški, katerih skupni znesek znaša 60,9 milijona evrov zaradi poznega črpanja posojil EIB in EBRD ter nezmožnosti pravočasnega plačevanja nastalih obveznosti družbe TEŠ do konzorcija Alstom.

2.3.1.c Skupina za financiranje je po 30. 5. 2013 pričela s postopkom iskanja dodatnih virov financiranja in preverila možnosti dodatne zadolžitve pri obstoječih financerjih. Iz zapisnika sestanka z dne 2. 10. 2013 je razvidno, da EIB in EBRD ne vidita možnosti za dodatno financiranje. Iz vseh nadaljnjih zapisnikov skupine za financiranje v letu 2013 je razvidno, da NIP 6 še ni sprejet, prav tako so dolgoročne projekcije poslovanja družbe TEŠ in skupine HSE še vedno v fazi usklajevanja zaradi pričakovanih sprememb bistvenih vhodnih spremenljivk: cene premoga, cene električne energije, proizvodnje in emisij ogljikovega dioksida. Skupina za financiranje zaradi pomanjkanja navedenih podatkov do konca leta 2014 ni razpolagala z verodostojnimi podlagami za nadaljevanje postopkov za pridobivanje dodatnih finančnih virov, zato obstaja tveganje, da družba HSE za izvedbo investicije v blok 6 ter za obratovanje bloka 6 in vračilo posojil ne bo mogla zagotoviti potrebnih finančnih sredstev pri poslovnih bankah, ki za odobritev posojil zahtevajo verodostojne podatke z dolgoročnimi projekcijami poslovanja družbe in skupine HSE.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je 2. 2. 2015 bankam posredovala Projekcije poslovanja skupine HSE za obdobje 2015–2030, ki so usklajene s podatki NIP 6-2015, v katerem so vključeni zadnji znani podatki o ceni premoga, ceni električne energije, proizvodnji in emisijah ogljikovega dioksida ter znesku investicije v blok 6.

2.3.1.1 Finančni viri za izvedbo investicije v blok 6

Pri pripravi finančne konstrukcije je bilo treba upoštevati prepoved zastavljanja premoženja za financiranje investicij¹⁴⁶ in problem državnih pomoči¹⁴⁷. Infrastrukturalne objekte, kot je blok 6, je mogoče financirati le ob podpori institucionalnih bank, kot sta EIB in EBRD. Razloga sta dva, in sicer ročnost kreditov do 25 let¹⁴⁸ in relativno nizka obrestna mera. Komercialne banke takšnih pogojev niso sposobne in ne želijo zagotoviti v času krize na finančnih trgih¹⁴⁹.

¹⁴⁶ Energetski zakon (v nadaljevanju: EZ; Uradni list RS, št. 27/07-UPB2, 70/08, 22/10) je v času odobritve kredita v 61. členu določal, da na objekte, naprave ali napeljave, ki sestavljajo infrastrukturo, ni mogoče poseči z izvršbo. Če bi se lahko zastavilo energetske objekte, poroštvo države ne bi bilo potrebno (Pojasnila in protiangumenti HSE, d. o. o. in investitorja nadomestnega bloka 6 TEŠ k poročilu o projektu izgradnje Bloka 6 TEŠ, ki ga je pripravilo Ministrstvo za gospodarstvo, 3. 5. 2011).

¹⁴⁷ Poročilo družbe TEŠ: Posledice neizdaje državnega porošstva za kredit EIB Termoelektrarne Šoštanj, d. o. o., januar 2012.

¹⁴⁸ Na podlagi sklepa nadzornega sveta družbe HSE je bila novembra 2010 preučevana možnost alternativnega financiranja projekta, in sicer v obliki blagovnega kredita v vrednosti 200 milijonov evrov, ki bi bil 100-odstotno zavarovan z zavarovalnico *Euler Hermes* in z odplačilno dobo 12 let. Vendar pa bi bilo ob sprejemu te odločitve potrebno predhodno soglasje EIB in bank garantk posojila EIB (Vir: Program obvladovanja tveganj).

¹⁴⁹ Dopis družb HSE in TEŠ vladi in AUKN, 25. 5. 2012.

Družba HSE je v času veljavnosti NIP 4¹⁵⁰ naročila in družba KPMG je izdelala¹⁵¹ študijo Pregled možnih oblik zaprtja finančne konstrukcije izgradnje energetskega objekta blok 6 v okviru TE Šoštanj¹⁵², v kateri je predstavila razpoložljive možnosti zaprtja finančne konstrukcije investicije v blok 6 brez državnega poročstva. Iz študije izhaja, da najboljšo možnost zaprtja finančne konstrukcije investicije v blok 6 brez državnega poročstva predstavlja monetizacija s prodajo premoženja, ki že generira prihodke, to je s prodajo že zgrajenih elektrarn. Ker pa se ocenjuje, da ta možnost, glede na to, da Republika Slovenija doslej ni načrtovala odprodaje ali privatizacije premoženja v energetske sektorju, ni realna, se kot preostala možnost kaže zadolževanje s pogodbami o dolgoročnem odkupu električne energije. Simulacija stroškov financiranja tega pristopa je pokazala, da bi lahko neto sedanja vrednost dodatnih stroškov financiranja, glede na takrat načrtovano finančno konstrukcijo v NIP 4 odvisno od izbrane alternative, dosegla od 140.514 tisoč evrov do 305.365 tisoč evrov. Poleg navedenega je treba upoštevati, da se analiza v tem poročilu ukvarja le s stroški financiranja, ne upošteva pa dejstva, da bi ob izboru druge alternative prišlo do časovnega zamika za leto ali več, preden bi lahko vzpostavili novo finančno konstrukcijo in bi bilo zaradi tega pri vzpostavitvi nove finančne konstrukcije treba dobavitelju glavne tehnološke opreme in morebiti tudi drugim izvajalcem plačati penale in kazni, če tako določajo sklenjene pogodbe. Iz študije izhaja, da je alternativna oblika financiranja investicije v blok 6 izjemno težko izvedljiva in da so v NIP 4 določeni lastniški in dolžniški viri financiranja daleč najbolj optimalni.

2.3.1.1.1 Zagotovitev dolžniških finančnih virov

Višina dolžniških virov financiranja za investicijo v blok 6 znaša 833 milijonov evrov in je enaka v NIP 4, NIP 5 in NIP 6.

Vlada je s sklepi¹⁵³ določila, da sta družbi HSE in TEŠ pravni osebi javnega sektorja iz 87. člena Zakona o javnih financah¹⁵⁴, ki morata pri svojem zadolževanju upoštevati Uredbo o pogojih in postopkih zadolževanja pravnih oseb iz 87. člena Zakona o javnih financah¹⁵⁵ (v nadaljevanju: Uredba o zadolževanju). Uredba o zadolževanju določa, da mora pravna oseba, ki se namerava zadolžiti, pred zadolžitvijo na Ministrstvo za finance poslati vlogo za pridobitev pisnega soglasja k začetku postopka zadolževanja in vlogo za izdajo končnega soglasja k dolgoročni zadolžitvi. Družba TEŠ je od Ministrstva za finance v letu 2010 pridobila vsa potrebna soglasja za sklenitev pogodb o financiranju projekta s krediti EIB v znesku 440 plus 110 milijonov evrov¹⁵⁶ in krediti EBRD v znesku 200 milijonov evrov¹⁵⁷.

¹⁵⁰ V NIP 4 je vrsta in višina dolžniških virov financiranja in lastniških virov financiranja družbe HSE enaka kot v NIP 5. V NIP 4 so lastniški viri financiranja družbe TEŠ za 254,7 tisoč evra višji od lastniških virov financiranja družbe TEŠ v NIP 5.

¹⁵¹ V skladu s Pogodbo o izvedbi svetovalnih storitev, št. RAS-BPS-1015R12000 z dne 30. 11. 2011 ter dodatkom št. 1 z dne 24. 1. 2012.

¹⁵² Z dne 9. 3. 2012.

¹⁵³ Sklepi vlade št. 47400-9/2009/3 z dne 30. 7. 2009, št. 47400-17/2010/3 z dne 30. 12. 2010 in št. 47400-8/2011/2 z dne 29. 12. 2011.

¹⁵⁴ Uradni list RS, št. 11/11-UPB4.

¹⁵⁵ Uradni list RS, št. 112/09.

¹⁵⁶ Št. 4741-1/2010/4 z dne 8. 1. 2010, št. 4741-1/2010/11 z dne 7. 4. 2010, št. 4741-1/2010/10 z dne 9. 4. 2010 in št. 4741-1/2010/13 z dne 14. 4. 2010.

¹⁵⁷ Št. 4741-13/2010/5 z dne 7. 6. 2010, št. 4741-13/2010/15 z dne 16. 12. 2010 in št. 4741-13/2010/18 z dne 31. 12. 2010.

V skladu s soglasji Ministrstva za finance in pismom podpore vlade¹⁵⁸ je družba TEŠ vodila vse postopke za pridobitev posojil EIB in EBRD.

Družba TEŠ je za investicijo v blok 6 z EIB sklenila posojilno pogodbo za financiranje investicije v blok 6 v znesku 350 milijonov evrov že leta 2007¹⁵⁹. Zaradi povečanja stroškov investicije v blok 6 je družba TEŠ leta 2009 EIB zaprosila za dodatno financiranje investicije v blok 6 v znesku 200 milijonov evrov¹⁶⁰. EIB je izrazila pripravljenost povišanja vrednosti posojila ob izpolnitvi pogoja, da je 80 odstotkov skupnega zneska posojila zavarovanega z državnim poroštvom¹⁶¹.

Dolgoročne finančne obveznosti družbe TEŠ na dan 31. 12. 2014 se nanašajo na sklenjene posojilne pogodbe v skupni vrednosti 750 milijonov evrov z:

- EIB v skupni vrednosti 550 milijonov evrov¹⁶² (v nadaljevanju: posojilna pogodba EIB), od tega:
 - 20 odstotkov skupne vrednosti odobrenih posojil oziroma 110 milijonov evrov z ročnostjo 25 let, zavarovanih z bančnimi garancijami konzorcija petih komercialnih bank¹⁶³ (v nadaljevanju: garancijska pogodba GFA¹⁶⁴); družba HSE je dala jamstvo za obveznosti družbe TEŠ po garancijski pogodbi GFA v višini 80 odstotkov posojila, kar znaša 88 milijonov evrov¹⁶⁵; 20 odstotkov posojila oziroma 22 milijonov evrov pa predstavlja odstop terjatev družbe TEŠ od dolgoročnih kupoprodajnih pogodb za električno energijo; družba TEŠ je posojilo črpala 17. 2. 2011;
 - 80 odstotkov skupne vrednosti odobrenih posojil oziroma 440 milijonov evrov z ročnostjo 28 let, zavarovanih z državnim poroštvom; družba TEŠ je posojilo črpala 14. 3. 2013¹⁶⁶;
- EBRD v skupni vrednosti 200 milijonov evrov¹⁶⁷ (v nadaljevanju: posojilna pogodba EBRD); družba TEŠ je posojilo črpala v znesku 82,5 milijona evrov 1. 6. 2011 in v znesku 117,5 milijona evrov 19. 3. 2013; družba HSE je dala garancijo kot porok družbe TEŠ v višini 80 odstotkov posojila, kar

¹⁵⁸ Z dne 21. 6. 2010 na podlagi sklepa vlade št. 36000-2/2010/39 z dne 16. 6. 2010.

¹⁵⁹ Pogodba št. 24.109 (SI) No. 2006-0319 z dne 27. 9. 2007.

¹⁶⁰ Iz Programa obvladovanja tveganj izhaja, da naj bi bila v finančno konstrukcijo vključena sredstva družbe GEN energije d. o. o. (v nadaljevanju: GEN energija) v vrednosti 200 milijonov evrov, in sicer v obliki odprodaje družbe HESS oziroma vstopa družbe GEN energije kot strateškega partnerja v družbo TEŠ oziroma kot posojilodajalca.

¹⁶¹ Mnenje Ministrstva za gospodarstvo k nameravani zadolžitvi pri EIB, št. 360-66/2008-89 z dne 15. 12. 2009.

¹⁶² Pogodba št. FI No. 25.541 (SI), Serapis No. 2006-0319 z dne 22. 4. 2010. Pogodba je v angleškem jeziku.

¹⁶³ The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, LTD, London branch v znesku 20 milijonov evrov; Caja de Ahorros y monte de piedad de Madrid, Zweigniederlassung Wien v znesku 22,5 milijona evrov; Intesa Sanpaolo s. p. a., London branch v znesku 22,5 milijona evrov; Societe Generale v znesku 22,5 milijona evrov in Unicredit Bank AG v znesku 22,5 milijona evrov. Banka Intesa Sanpaolo s. p. a. je agent vseh naštetih bank. Garancijsko pogodbo GFA je s petimi komercialnimi bankami poleg družbe TEŠ sklenila tudi družba HSE dne 24. 11. 2010 in je v angleškem jeziku.

¹⁶⁴ Angl.: *Guarantee Facility Agreement*.

¹⁶⁵ Podpis pogodbe je odobren s sklepi nadzornega sveta družbe HSE, št. 865/10, št. 866/10 in št. 864/10 z dne 22. 6. 2010.

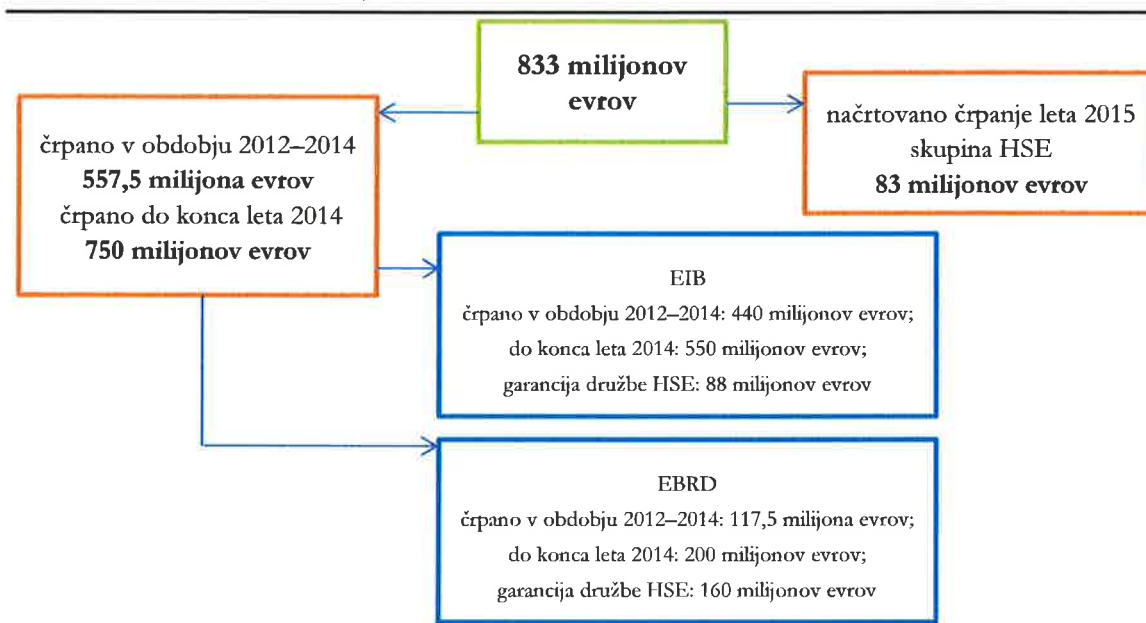
¹⁶⁶ S 6. 3. 2013 je začela veljati Poroštvena pogodba med Republiko Slovenijo in Evropsko investicijsko banko (TEŠ – termoelektrarna Šoštanj/B).

¹⁶⁷ Pogodba št. 40417 z dne 12. 1. 2011. Pogodba je v angleškem jeziku.

znaša 160 milijonov evrov¹⁶⁸. 20 odstotkov posojila oziroma 40 milijonov evrov pa predstavlja odstop terjatev družbe TEŠ od dolgoročnih kupoprodajnih pogodb za električno energijo.

V NIP 4, NIP 5 in NIP 6 so poleg že odobrenih posojil EIB in EBRD načrtovane dolgoročne finančne obveznosti v znesku 83 milijonov evrov, in sicer naj bi jih skupina HSE odobrila družbi TEŠ v prvi polovici leta 2015¹⁶⁹. Dolžniški viri za investicijo v blok 6 in črpanje posojil do konca leta 2014 so prikazani na sliki 7.

Slika 7: Dolžniški viri za investicijo v blok 6

Viri: NIP 4, NIP 5 in NIP 6.

V prilogah 12 in 13 tega poročila predstavljamo osnovne podatke o posojilih EIB in EBRD in pogodbah, ki so bile sklenjene na podlagi posojilnih pogodb z EIB in EBRD, v nadaljevanju pa predstavljamo, kako je družba HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 izpolnjevala pogoje iz sklenjenih pogodb.

Pojasnilo SDH

Iz kronologije pridobivanja soglasij je razvidno, da so vlada ter Ministrstvo za gospodarstvo in Ministrstvo za finance projekt podprli že leta 2010, nato pa sta pretekli še dobri dve leti, preden je bil v državnem zboru po številnih zapletih in izjemno negativni medijski kampanji zoper investicijo v blok 6 sprejet ZPODPTEŠ, ki je pričel veljati 1. 8. 2012. Državno poročstvo za posojilo EIB je bilo načrtovano že za leto 2011, ker pa ni bilo realizirano zaradi umika predloga

¹⁶⁸ Družba HSE je sklenila z EBRD garancijsko pogodbo št. 40417 dne 12. 1. 2011 (v nadaljevanju: garancijska pogodba EBRD). Pogodba je v angleškem jeziku. Podpis pogodbe je odobren s sklepoma nadzornega sveta družbe HSE, št. 858/10 in št. 859/10 z dne 22. 6. 2010.

¹⁶⁹ Z NIP 6-2015 (P)

zakona s strani Odbora za finance in monetarno politiko. Družba TEŠ se je morala s konzorcijem Alstom dogovoriti o zamiku plačila 95 milijonov evrov iz prvega v drugo polletje leta 2012, kar je bilo realizirano s podpisom Aneksa 4 k GTO pogodbi dne 3. 1. 2012. Dne 9. 3. 2012 je družba TEŠ prejela dopis Ministrstva za infrastrukturo in prostor o podpori izvedbe investicije v blok 6 in na tej podlagi je konzorcij Alstom 13. 3. 2012 sprožil mobilizacijo in najavil začetek montaže sekundarne konstrukcije kotla za 13. 5. 2012.

Aprila 2012 je bila v državnem zboru opravljena prva obravnava ZPODPTEŠ, vendar je bil predlog zakona 23. 5. 2012 umaknjen s seje Odbora za finance in monetarno politiko. Ker družba TEŠ ni mogla dokazati konzorciju Alstom, da razpolaga z ustreznimi dolgoročnimi viri financiranja, je konzorcij Alstom 17. 6. 2012 začel s postopki za začasno zaustavitev izvajanja pogodbe in umik z gradbišča. S podpisom Aneksa št. 6 k GTO pogodbi dne 2. 7. 2012 je konzorcij Alstom prekinil suspenz ob več pogojih, med drugim da družba TEŠ zagotovi novo dokazljivo dinamiko plačil do 30. 10. 2012.

Državno poroštvo za posojilo EIB je bilo tudi pogoj za črpanje druge tranše posojila EBRD. Državno poroštvo je omogočilo finančni priliv družbi TEŠ v znesku 557,5 milijona evrov, kar predstavlja 42,8 odstotka vrednosti investicije v blok 6 po takrat veljavnem NIP 4. Tako velikega zneska ni bilo mogoče nadomestiti z nobeno drugo alternativno možnostjo.

ZPODPTEŠ ni bil dovolj za operacionalizacijo posojil EIB in EBRD, saj je bilo treba sprejeti še MPEIBTEŠ, poroštveno pogodbo, pogodbo o ureditvi razmerij in pogodbo o načinu in pogojih zavarovanja poroštva Republike Slovenije. Posojili EIB v znesku 440 milijonov evrov in EBRD v znesku 117,5 milijona evrov sta bili črpani šele 14. oziroma 19. 3. 2013, ker sta obe finančni instituciji od konca novembra 2012 do začetka marca 2013 še enkrat preverjali vse parametre investicije v blok 6.

Od 1. 11. 2012 do 14. 3. 2013 je trajal suspenz del konzorcija Alstom, ker ni bilo mogoče pravočasno zagotoviti operativnosti posojil EBRD in EIB ter likvidnih sredstev za plačilo obveznosti do konzorcija Alstom, komercialne banke pa niso bile več pripravljene odobravati dodatnih likvidnostnih kreditov družbi HSE za financiranje investicije v blok 6. Zaradi navedenega je nastala družbi TEŠ in skupini HSE velika gospodarska škoda v ocenjenem znesku 61 milijonov evrov, zaradi česar se je investicija v blok 6 podražila.

Iz navedenega kratkega prikaza pomembnih dogodkov v letu 2012 in v prvem četrtletju 2013 je razvidno, da so organi družbe HSE vlagali izjemne napore in izvajali vse razpoložljive poslovne ukrepe, da so učinkovito obvladovali likvidnost skupine HSE in minimizirali škodo zaradi nepravočasno sprejetega državnega poroštva in zakasnele operacionalizacije posojil EIB in EBRD v skupnem znesku 557,5 milijona evrov.

Skupina HSE je vlagala izjemne napore za pridobitev državnega poroštva, ki je bil pogoj za pridobitev posojila EIB v znesku 550 milijonov evrov, vendar pa je to posledica neustreznega obvladovanja vrednosti investicije v blok 6, saj ob prvotno načrtovanem znesku posojila EIB v znesku 350 milijonov evrov za odobritev posojila ni zahtevala državnega poroštva.

2.3.1.1.1.a V posojilni pogodbi EIB, garancijski pogodbi GFA in garancijski pogodbi EBRD je določeno, da mora skupina HSE dosegati kazalnike, razvidne iz tabele 11. V tabeli 11 so vrednosti kazalnikov, ki jih je v letih 2012 in 2013 dosegla skupina HSE.

Tabela 11: V pogodbah določeni kazalniki in dosežene vrednosti kazalnikov skupine HSE v letih 2012 in 2013

		Kazalniki		
		Razmerje EBITDA*/finančni odhodki iz prejetih posojil	Razmerje celotne finančne obveznosti/sredstva	Razmerje celotne finančne obveznosti/EBITDA
Določeni/ vrsta pogodbe	Posojilna pogodba EIB	ne sme biti nižje od 2,5	ne sme biti višje od 65 odstotkov	/
	Garancijska pogodba GFA	ne sme biti nižje od 3,0	ne sme biti višje od 60 odstotkov	do 31. 12. 2015 ne sme biti višje od 6,00 : 1, po tem datumu pa ne višje od 5,00 : 1
	Garancijska pogodba EBRD	ne sme biti nižje od 3,0	ne sme biti višje od 60 odstotkov	do 31. 12. 2014 ne sme biti višje od 6,00 : 1, po tem datumu pa ne višje od 5,00 : 1
Doseženi/ leto	2012	17,7	23 odstotkov	3,00 : 1
	2013	16,1	34 odstotkov	5,10 : 1

Opomba: * EBITDA – (angl.: *Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization*) poslovni izid pred obrestmi, davki, odpisi in amortizacijo.

Viri: Posojilna pogodba EIB, garancijski pogodbi GFA in EBRD, Letno poročilo družbe in skupine HSE za leto 2013.

Razmerje EBITDA/finančni odhodki iz prejetih posojil skupine HSE za leto 2012 je znašalo 17,7, za leto 2013 pa 16,08¹⁷⁰. Razmerje celotne finančne obveznosti/sredstva skupine HSE za leto 2012 je znašalo 23 odstotkov, za leto 2013 pa 34 odstotkov¹⁷¹. Razmerje celotne finančne obveznosti/EBITDA skupine HSE za leto 2012 je znašalo 3,00, za leto 2013 pa 5,10. Ker sta družba in skupina HSE v letih 2012 in 2013 poslovali tako, da vrednost ni presegala vrednosti kazalnikov iz posojilne pogodbe EIB, garancijske pogodbe GFA in garancijske pogodbe EBRD, je v tem delu spoštovala zaveze iz finančnih pogodb z bankami. Družba HSE je 31. 1. 2014 bankam posredovala informativne finančne projekcije skupine HSE za obdobje 2014–2027, saj iz dokumenta Kazalniki poslovanja družbe in skupine HSE z realnimi in aktualnimi ocenami poslovanja¹⁷² izhaja, da bo razmerje celotne finančne obveznosti/EBITDA leta 2014 znašalo 6,92, leta 2015 pa 6,15, kar je izven zavez, danih bankam. Družba HSE je bankam sporočila, da je izpolnjevanje obveznosti do dobaviteljev investicije v blok 6 in finančnih obveznosti do bank prioriteta družbe HSE. Če skupina HSE posluje tako, da je kazalnik poslovanja družbe in

¹⁷⁰ Letno poročilo družbe in skupine HSE za leto 2013: EBITDA je za skupino HSE leta 2012 znašal 202.965.858 evrov, leta 2013 pa 189.341.387 evrov. Finančni odhodki iz prejetih posojil so v skupini HSE leta 2012 znašali 11.466.705 evrov in leta 2013 so znašali 11.773.301 evrov.

¹⁷¹ Letno poročilo družbe in skupine HSE za leto 2013: finančne obveznosti skupine HSE na dan 31. 12. 2012 znašajo 608.755.912 evrov, sredstva pa 2.595.852.738 evrov; finančne obveznosti skupine HSE na dan 31. 12. 2013 so znašale 964.892.225 evrov, sredstva pa 2.830.521.497 evrov.

¹⁷² Pripravila ga je služba kontrolinga družbe HSE januarja 2014.

skupine HSE izven zavez, danih bankam po garancijski pogodbi GFA in garancijski pogodbi EBRD, zaradi neobvladovanja tveganja (ne)izpolnjevanja pogodbenih obvez, obstaja možnost, da bodo banke garantke preklicale dane garancije in zahtevale stroške danih garancij, EIB in EBRD pa zahtevali vračilo danih posojil z obrestmi in drugimi stroški, ki izhajajo iz sklenjenih finančnih pogodb.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je 2. 2. 2015 bankam posredovala Projekcije poslovanja skupine HSE za obdobje 2015–2030, iz katerih izhaja, da bo razmerje celotne finančne obveznosti/EBITDA znašalo 7,02 leta 2014, (P) ■ (P) leta 2015, (P) ■ (P) leta 2016 in (P) ■ (P) leta 2017, kar je izven zavez, danih bankam in EBRD.

Pojasnilo SDH

Izven zavez, danih bankam po garancijski pogodbi GFA in garancijski pogodbi EBRD, je le kazalnik celotne finančne obveznosti/EBITDA in le do vključno leta 2017.

2.3.1.1.1.b V garancijski pogodbi GFA je določeno, da mora družba HSE do 31. 12. 2015 dokapitalizirati družbo TEŠ z vsaj 170 milijoni evrov. Družba HSE je leta 2011 dokapitalizirala družbo TEŠ v znesku 8.171.900 evrov in leta 2013 v znesku 118.374.601 evrov, kot je razvidno iz tabele 12.

Tabela 12: Dokapitalizacija družbe TEŠ s strani družbe HSE za financiranje investicije v blok 6

Datum	Znesek v evrih
30. 11. 2007	20.864.000
20. 5. 2008	15.794.000
30. 11. 2009	85.458.800
9. 12. 2011	8.171.900
<i>Skupaj obdobje od leta 2007 do leta 2011</i>	<i>130.288.700</i>
6. 2. 2013	18.922.500
31. 7. 2013	25.000.000
13. 8. 2013	5.000.000
30. 8. 2013	16.000.000
12. 9. 2013	14.000.000
26. 9. 2013	29.000.000
28. 10. 2013	10.452.101
<i>Skupaj leto 2013</i>	<i>118.374.601</i>
Skupaj obdobje od leta 2007 do leta 2013	248.663.301

Vir: izpis iz sodnega registra.

Do konca leta 2015 mora družba HSE dokapitalizirati družbo TEŠ še v znesku (P) [REDACTED] (P), da bo izpolnila zahtevo iz garancijske pogodbe GFA.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je 11. 8. 2015 dokapitalizirala družbo TEŠ v znesku 248.552.790 evrov.

2.3.1.1.1.c V garancijski pogodbi GFA je določeno, da družba TEŠ ne sme prevzeti kakršnegakoli finančnega dolga pri katerikoli drugi družbi članici skupine HSE. Izjemi sta zadolževanje za obratna sredstva do 12,5 milijona evrov in delničarska posojila¹⁷³, vendar lahko družba TEŠ odplačuje obresti in glavnico posojila znotraj skupine le, če družba TEŠ ne krši nobene določbe iz garancijske pogodbe GFA in skupni izplačani znesek v posameznem finančnem letu ne bo presegel sredstev razpoložljivega bilančnega dobička ob koncu preteklega leta. Te omejitve ne veljajo za odplačila obresti in glavnice EIB in EBRD. Družba HSE je zaradi nepravočasnega sprejetja ZPODPTEŠ, zaradi zapadlih obveznosti družbe TEŠ do konzorcija Alstom in zaradi starševske garancije¹⁷⁴, iz katere izhaja, da bo družba HSE konzorciju Alstom plačala obveznosti iz pogodbe med konzorcijem Alstom in družbo TEŠ, če družba TEŠ ne bo poravnala svojih obveznosti v roku, družbi TEŠ v letih 2012 in 2013 na podlagi posojilnih pogodb odobrila 335,6 milijona evrov, kot je razvidno iz tabele 13.

¹⁷³ V garancijski pogodbi GFA je opredeljeno delničarsko posojilo, ki pomeni kakršnokoli finančno zadolženost družbe TEŠ pri članici skupine HSE in je podrejeno finančni zadolženosti, kot je določena v garancijski pogodbi GFA v skladu z dogovorom o podrejenosti.

¹⁷⁴ Dne 25. 11. 2009.

Tabela 13: Posojilne pogodbe družbi TEŠ s strani družbe HSE za financiranje investicije v blok 6 v letih 2012 in 2013

Št. pogodbe	Datum pogodbe	Število aneksov k osnovni pogodbi	Datumi aneksov k osnovni pogodbi	Znesek posojila v milijon evrih
4/HSE /11/TEŠ	28. 2. 2011	10	11. 4. 2011; 20. 4. 2011; 15. 6. 2011; 8. 9. 2011; 30. 12. 2011; 9. 3. 2012; 31. 7. 2012; 29. 10. 2012; 13. 12. 2012; 22. 2. 2013	102,3
1/HSE /12/TEŠ	30. 12. 2011	5	31. 7. 2012; 29. 10. 2012; 13. 12. 2012; 18. 1. 2013; 22. 2. 2013	110,0
2/HSE /12/TEŠ	30. 12. 2011	6	9. 3. 2012; 31. 7. 2012; 29. 10. 2012; 13. 12. 2012; 18. 1. 2013; 22. 2. 2013	49,4
3/HSE /12/TEŠ	14. 11. 2012	3	13. 12. 2012; 18. 1. 2013; 22. 2. 2013	4,9
4/HSE /12/TEŠ	3. 12. 2012	3	13. 12. 2012; 18. 1. 2013; 22. 2. 2013	29,0
5/HSE /12/TEŠ	20. 12. 2012	1	22. 2. 2013	5,0
<i>Skupaj do 31. 12. 2012</i>				<i>300,6</i>
1/HSE /13/TEŠ	4. 1. 2013	1	22. 2. 2013	10,0
2/HSE /13/TEŠ	18. 1. 2013	1	22. 2. 2013	15,4
3/HSE /13/TEŠ	30. 1. 2013	1	22. 2. 2013	9,6
Skupaj od 1. 1. 2013 do 31. 1. 2013				35,0
SKUPAJ				335,6

Viri: posojilne pogodbe.

Na dan 31. 12. 2012 je znesek okvirnih posojil¹⁷⁵, ki jih je družba HSE odobrila družbi TEŠ znašal 300,6 milijona evrov, ki se je do 31. 1. 2013 povešal na 335,6 milijona evrov. Po črpanju posojil EIB in EBRD je družba TEŠ vrnila družbi HSE vsa najeta posojila, in sicer 14. 3. 2013 v znesku 282 milijonov evrov in 19. 3. 2013 v znesku 53,6 milijona evrov.

Pojasnilo družbe HSE

Družba HSE je s konzorcijem Alstom podpisala starševsko garancijo, iz katere izhaja, da bo družba HSE konzorciju Alstom plačala obveznosti iz pogodbe med konzorcijem Alstom in družbo TEŠ, če družba TEŠ ne bo poravnala svojih obveznosti v roku. Glede na to, da ZPODPTEŠ ni bil sprejet v roku po garancijski pogodbi GFA in posojilni pogodbi EBRD, družbi TEŠ pa so nastale obveznosti do konzorcija Alstom, je na podlagi starševske garancije družba HSE morala prevzeti del obveznosti družbe TEŠ do konzorcija Alstom.

¹⁷⁵ Okvirno posojilo je namenjeno financiranju večkratnih potreb po likvidnostnih sredstvih z dogovorjeno predhodno najavo črpanj in vračanj posojila kadarkoli v celotnem obdobju trajanja posojila.

2.3.1.1.1.d Družbe HSE, TEŠ in DEM so s petimi tujimi bankami The Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ, LTD, London branch; Caja de Ahorros y monte de piedad de Madrid, Zweigniederlassung Wien; Intesa Sanpaolo s. p. a., London branch; Societe Generale; Unicredit Bank AG in dvema slovenskima bankama UniCredit Banka Slovenija, d. d. ter SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana dne 24. 11. 2010 sklenile dogovor o podrejenosti¹⁷⁶, s katerim vsi podpisniki dovoljujejo zavarovanje posojila EIB v vrednosti 110 milijonov evrov in določajo, da mora vsaka družba skupine HSE, ki da posojilo družbi TEŠ, pristopiti k temu dogovoru. Družbe skupine HSE upravljajo z denarnimi sredstvi (*cash management*) in združujejo denarna sredstva (*cash pooling*) na podlagi Internih navodil družb skupine HSE za upravljanje z denarnimi sredstvi (*cash management*) in združevanje denarnih sredstev (*cash pooling*)¹⁷⁷; v nadaljevanju: navodilo za upravljanje z denarnimi sredstvi. V navodilu za upravljanje z denarnimi sredstvi je določeno, da morajo vse družbe skupine HSE presežke denarnih sredstev posoditi družbi HSE, ki sredstva naprej posodi družbam v skupini, ki se soočajo s primanjkljaji denarnih sredstev. Družba HSE je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 s sprejemom navodila za upravljanje z denarnimi sredstvi, ki so ga sklenile vse družbe skupine HSE in na podlagi katerega je le družba HSE lahko posojilodajalka družbi TEŠ, zagotovila spoštovanje pogojev iz dogovora o podrejenosti, da mora vsaka družba skupine HSE, ki da posojilo družbi TEŠ, pristopiti k temu dogovoru.

2.3.1.1.1.e Družba HSE je sklenila sporazum z EIB¹⁷⁸, iz katerega izhaja zahteva, da družba HSE ne sme prodati, prenesti na koga drugega, dati v najem ali odstopiti nobenega sredstva ali poslovnega deleža. Navedeno ne velja le v primerih, naštetih v sporazumu z EIB, med drugim v primeru odsvojitve poslovnih deležev v projektu izgradnje hidroelektrarn na spodnji Savi, vendar pa mora družba HSE o tem obvestiti EIB. Družba HSE je 2. 7. 2014 sklenila Pogodbo o odsvojitvi dela poslovnega deleža v družbi Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d. o. o. (v nadaljevanju: Pogodba o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami)¹⁷⁹ in 30. 9. 2014 dodatek k Pogodbi o prodaji in nakupu

¹⁷⁶ Št. 40417. Pogodba je v angleškem jeziku.

¹⁷⁷ Z dne 11. 10. 2010. Uporablja se od 1. 9. 2010 dalje. Dodatek št. 1 z dne 1. 1. 2011 in dodatek št. 2 z dne 20. 10. 2011.

¹⁷⁸ Pogodba št. FI No. 24.109 (SI), FI No. 25.541 (SI), Serapis No. 2006-0319 z dne 22. 4. 2010. Pogodba je v angleškem jeziku.

¹⁷⁹ Na podlagi sklepa nadzornega sveta družbe HSE, št. 1588/7 z dne 19. 6. 2014 in sklepa ustanovitelja SDH, št. 2014005182 z dne 27. 6. 2014. Notarski zapis: opr. št. SV-406/2014. Sklenjena je nakupno-prodajna opcija, po kateri ima družba HSE pravico 35,6-odstotni poslovni delež v družbi HESS kupiti nazaj, kupca pa ji morata svoj poslovni delež prodati kadarkoli do 31. 12. 2019. Družba HSE mora v primeru odkupa poslovnega deleža od dneva plačila kupnine do dneva poplčila ponovnega nakupa poslovnega deleža kupcema priznati obresti v višini 4 odstotke letno (finančni odhodki v letu 2019 se povešajo za približno 20 milijonov evrov), (P)

(P) Ker je družba HSE prodala 35,6-odstotni delež družbe HESS, je zgubila večinski vpliv v družbi HESS, saj je skupina HSE po odprodaji tega deleža le še 49-odstotni lastnik poslovnih deležev družbe HESS. Zato v obdobju 2014–2018 družba HESS ne bo vključena v konsolidirane izkaze skupine HSE. Načrtovani poslovni izid skupine HSE po izločitvi HESS je nižji, saj družba HESS v celotnem obdobju poslovanja posluje z dobičkom. Zaradi izločitve družbe HESS so v predračunskem izkazu finančnega položaja skupine HSE izkazana nižja sredstva in kapital. Naložbo v družbo HESS družba HSE prikazuje kot dolgoročno finančno naložbo v pridruženo družbo.

poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami¹⁸⁰, s katerim je odsvojila 35,6-odstotni poslovni delež za 96.710.539 evrov družbama GEN energija 20,9-odstotni poslovni delež za 56.776.693 evrov in Savske elektrarne Ljubljana d. o. o. (v nadaljevanju: SEL) 14,7-odstotni poslovni delež za 39.933.846 evrov. Družba HSE je ravnala skladno s sporazumom EIB, saj je po sklenjeni Pogodbi o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami o tem obvestila EIB dne 11. 7. 2014.

2.3.1.1.2 Zagotovitev lastniških finančnih virov

Zagotovitev lastniških finančnih virov družb TEŠ in HSE za investicijo v blok 6 je razvidna s slike 8.

Slika 8: Lastniški viri za investicijo v blok 6

Viri: NIP 5, NIP 6, redni izpis iz sodnega/poslovnega registra za družbo TEŠ in dokumentacija družbe HSE.

2.3.1.1.2.a V skupini HSE v letu 2012 ni bilo na razpolago dovolj prostih denarnih sredstev za zagotovitev premostitvenega financiranja obveznosti družbe TEŠ za investicijo v blok 6, zato se je za obvladovanje likvidnosti skupine HSE in v okviru tega za namen premostitvenega financiranja obveznosti družbe TEŠ pri poslovnih bankah¹⁸¹ z najemom posojil zadolžila družba HSE. Na dan 31. 12. 2012 so znašala najeta posojila poslovnih bank družbi HSE 140 milijonov evrov, ki so se v začetku leta 2013

¹⁸⁰ Notarski zapis: opr. št. SV-406 a/2014.

¹⁸¹ (P)

povišala in so na dan 14. 3. 2013 znašala 171,5 milijona evrov. Družba HSE je poslovnim bankam do konca leta 2013 vrnila vsa najeta posojila. Leta 2014 je družba HSE sklenila pogodbe s poslovnimi bankami za obvladovanje likvidnostnega tveganja in zagotavljanje likvidnostne rezerve, in sicer v znesku (P) [REDACTED] (P) evrov pri banki (P) [REDACTED] (P) ter v znesku 35 milijonov evrov pri banki (P) [REDACTED] (P). Družba HSE je poslovnima bankama do konca leta 2014 vrnila vsa najeta posojila.

Družba HSE je v skladu z uredbo o zadolževanju in v skladu s Poslovnim načrtom družbe in skupine HSE 2013 z dodatnim planom za leti 2014 in 2015¹⁸³ zaprosila Ministrstvo za infrastrukturo in prostor za izdajo mnenja k zadolžitvi za najem dolgoročnega posojila v letu 2013 v znesku 45 milijonov evrov za obdobje do sedem let za dokapitalizacijo družbe TEŠ za investicijo v blok 6¹⁸⁴. Na podlagi pozitivnega mnenja Ministrstva za infrastrukturo in prostor¹⁸⁵ je družba HSE zaprosila Ministrstvo za finance za soglasje k postopku dolgoročne zadolžitve v vrednosti do 45 milijonov evrov¹⁸⁶, vendar pa je Ministrstvo za finance družbi HSE poslalo negativni odgovor¹⁸⁷, saj je ugotovilo, da je podana verjetnost, da gre pri predvidenem zadolževanju družbe HSE za dokapitalizacijo družbe TEŠ za državno pomoč družbi TEŠ, ki v skladu s pravili s področja državnih pomoči¹⁸⁸ ni dovoljena. Družba HSE je zato za investicijo v blok 6 (P) [REDACTED] (P) sklenila kreditno pogodbo o okvirnem kreditu¹⁸⁹ v znesku (P) [REDACTED] (P). Družba HSE je 26. 8. 2014 izvedla konverzijo kratkoročnega kredita v izplačilo dobička v znesku 56.142.778 evrov¹⁹⁰ in 2. 12. 2014 (P) [REDACTED] (P) vrnila preostali znesek posojila v znesku 13.857.222 evrov.

Družba HSE je zagotovila lastniška sredstva za investicijo v blok 6 s prejeto kupnino odsvojenih poslovnih deležev po Pogodbi o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami (povezava s točko 2.3.1.1.1.e tega poročila) v skupnem znesku 96.710.539 evrov dne 20. 10. 2014.

Družba HSE je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 s sklenitvijo posojilnih pogodb s poslovnimi bankami, s sklenitvijo kreditne pogodbe o okvirnem kreditu (P) [REDACTED] (P) in s sklenitvijo Pogodbe o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami zagotovila lastniške vire financiranja investicije v blok 6 pravočasno in vsaj v višini, določeni v NIP 5 oziroma NIP 6.

2.3.1.1.2.b Iz NIP 6 izhaja, da je vrednost investicije v blok 6 v znesku 1.428.457,7 tisoč evra brez DDV in je za 125.965,4 tisoč evra brez DDV oziroma za 9,7 odstotka višja od vrednosti investicije v blok 6 v NIP 5. Iz NIP 6 tudi izhaja, da je razmerje znotraj lastniških virov financiranja glede na NIP 5 spremenjeno in da je delež družbe HSE v strukturi financiranja povišan za 164.574,6 tisoč evra oziroma

¹⁸² Kvartalno poročilo: analiza likvidnosti skupine HSE za obdobje marec 2014–maj 2014.

¹⁸³ Sprejet na seji nadzornega sveta družbe HSE dne 4. 3. 2013.

¹⁸⁴ Dne 21. 5. 2013.

¹⁸⁵ Št. 360-13/2011-DE/210 z dne 4. 9. 2013.

¹⁸⁶ Dne 18. 10. 2013.

¹⁸⁷ Št. 4741-61/2013 z dne 18. 11. 2013. .

¹⁸⁸ 107. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C, št. 326 z dne 26. 10. 2012).

¹⁸⁹ Št. 1/DEM/HSE/13 z dne 20. 11. 2013.

¹⁹⁰ Iz letnega poročila za leto 2013 (P) [REDACTED] (P) je razvidno, da zadržani poslovni izid na dan 31. 12. 2013 znaša 56.142.778 evrov.

za 50,6 odstotka, medtem ko je delež družbe TEŠ v strukturi financiranja znižan za 38.609,2 tisoč evra oziroma za 26,7 odstotka glede na finančna sredstva, načrtovana z NIP 5. Iz NIP 6 izhaja, da naj bi družba HSE zagotovila sredstva družbi TEŠ z dokapitalizacijo družbe TEŠ¹⁹¹ v letu 2014 v znesku 152.839 tisoč evrov¹⁹² in v letu 2015 v znesku 88.000 tisoč evrov¹⁹³. Družba HSE v letu 2014 ni dokapitalizirala družbe TEŠ, zato bi morala dokapitalizacija družbe HSE v družbo TEŠ glede na NIP 6 v letu 2015 znašati 240.839 tisoč evrov.

2.3.1.1.2.c Iz NIP 6 izhaja, da družba HSE do 31. 12. 2014 zagotovi lastniške vire za investicijo v blok 6 v znesku 401.502,3 tisoč evra. Družba HSE je s konzorcijem Alstom sklenila starševsko garancijo, iz katere izhaja, da se družba HSE zavezuje konzorciju Alstom plačati obveznosti iz pogodbe med konzorcijem Alstom in družbo TEŠ, če družba TEŠ ne bo poravnala svojih obveznosti v roku. Družba HSE je za izgradnjo investicije v blok 6 in v izogib suspenza del na podlagi pogodb o prevzemu dolga prevzela dolg družbe TEŠ iz leta 2013 v znesku 10.207,9 tisoč evra in iz leta 2014 v skupnem znesku 155.905,9 tisoč evra, saj družba TEŠ ni imela finančnih sredstev za poravnavo obveznosti do konzorcija Alstom in ostalih dobaviteljev. Pogodbe o prevzemu dolga za izgradnjo investicije v blok 6, ki jih je družba HSE prevzela od družbe TEŠ, so razvidne iz tabele 14.

¹⁹¹ NIP 6.

¹⁹² V ta znesek je vključen znesek 10.207.923 evrov, ki ga je družba HSE na podlagi Pogodbe o prevzemu dolga z dne 27. 12. 2013 nakazala družbi TEŠ.

¹⁹³ Iz NIP 6-2015 izhaja, da je razmerje med lastniškimi in dolžniškimi viri financiranja spremenjeno in da se je delež družbe HSE v strukturi financiranja povišal za 7.713,7 tisoč evra oziroma za 1,6 odstotka, medtem ko se je delež družbe TEŠ v strukturi financiranja za isti znesek in odstotek znižal glede na NIP 6.

Tabela 14: Pogodbe o prevzemu dolga za izgradnjo investicije v blok 6

Datum pogodbe in aneksov	Znesek v evrih
27. 12.	10.207.923
<i>Leto 2013</i>	<i>10.207.923</i>
7. 2., 27. 3., 24. 4., 25. 8. in 24. 12.	36.393.261
26. 2., 27. 3., 24. 4., 25. 8. in 24. 12.	14.877.510
27. 3., 24. 4., 25. 8. in 24. 12.	25.896.766
24. 4., 25. 8. in 24. 12.	18.954.348
27. 5., 25. 8. in 24. 12.	7.755.257
24. 6., 25. 8. in 24. 12.	18.949.671
22. 7., 25. 8. in 24. 12.	8.384.270
25. 8. in 24. 12.	6.214.436
29. 9. in 24. 12.	2.087.043
29. 10. in 24. 12.	2.307.692
28. 11. in 24. 12.	11.332.289
24. 12.	2.753.324
<i>Leto 2014</i>	<i>155.905.867</i>
Skupaj pogodbe o prevzemu dolga	166.113.790

Vir: pogodbe o prevzemu dolga.

Iz pogodb o prevzemu dolga izhaja, da bo celotna terjatev družbe HSE do družbe TEŠ uporabljena kot stvarni vložek v postopku dokapitalizacije družbe TEŠ na podlagi konverzije terjatev v kapital družbe TEŠ. Družbi TEŠ ni treba izpolniti oziroma plačati terjatev v denarju družbi HSE, temveč z izdajo novega osnovnega vložka in na njegovi podlagi temelječega poslovnega deleža. Dokapitalizacija družbe TEŠ s konverzijo terjatve družbe HSE v kapital družbe TEŠ bo izvedena najkasneje do 30. 6. 2015. Družba HSE je do 31. 12. 2014 družbi TEŠ zagotovila z dokapitalizacijo in s pogodbami o prevzemu dolga 414.777,1 tisoč evra lastniških virov financiranja za investicijo v blok 6, kar je za 13.274,8 tisoč evra več, kot je določeno z NIP 6.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je 11. 8. 2015 dokapitalizirala družbo TEŠ v znesku 248.552.790 evrov, skladno s podatki o načrtovanih lastniških sredstvih družbe HSE za investicijo v blok 6 iz NIP 6-2015.

2.3.1.2 Finančni viri za obratovanje bloka 6 in vračilo posojil

Tako iz NIP 4, NIP 5 kot iz NIP 6 izhaja, da naj bi blok 6 posloval pozitivno v vseh letih obratovanja, razen v letu 2016, po vzpostavitvi delovanja bloka 6. Načrtovani čisti poslovni izid družbe TEŠ je v NIP 4 in NIP 5 v vseh letih obratovanja bloka 6 pozitiven. Iz NIP 6 izhaja, da je načrtovan čisti poslovni izid družbe TEŠ negativen v obdobju od leta 2014 do leta 2016, in sicer v znesku 7.094,4 tisoč evra v letu 2014, 6.545,5 tisoč evra v letu 2015 in 7.163,2 tisoč evra v letu 2016, skupaj 20.803,1 tisoč evra. Od leta 2017 do konca obratovanja bloka 6 naj bi družba TEŠ poslovala s pozitivnim čistim poslovnim izidom¹⁹⁴.

Iz NIP 6 izhaja, da bo načrtovani čisti poslovni izid družbe TEŠ dosežen le, če bo družba TEŠ izvedla načrtovano dezinvestiranje v znesku 13.500 tisoč evrov leta 2014, 26.100 tisoč evrov leta 2015 in 25.000 tisoč evrov leta 2016, skupaj 64.600 tisoč evrov¹⁹⁵. V nasprotnem primeru bo načrtovana izguba še večja, in sicer v primeru neizvedbe dezinvestiranja leta 2014 v znesku 20.594,4 tisoč evra, leta 2015 v znesku 32.645,5 tisoč evra in leta 2016 v znesku 32.163,2 tisoč evra. Od leta 2017 družba TEŠ ne načrtuje nobenih dezinvesticij.

V NIP 4, NIP 5 in NIP 6 so vse projekcije prihodkov, odhodkov obratovanja bloka 6, projekcije likvidnosti obratovanja bloka 6, projekcije čistega poslovnega izida družbe TEŠ, oblikovane na podlagi podatkov napovedi prodajnih cen električne energije, cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida, količin in cen premoga po osnovnem scenariju, vendar pa projekcije niso oblikovane ob upoštevanju podatkov po minimalnem scenariju.

V tabeli 15 je predstavljen amortizacijski načrt odplačila posojil družbe TEŠ, najetih za investicijo v blok 6 v obdobju od leta 2015, ko je načrtovan začetek uporabe investicije v blok 6, do leta 2038, ko je načrtovano odplačilo zadnjega obroka po posojilni pogodbi EIB¹⁹⁶.

¹⁹⁴ Iz NIP 6-2015 izhaja, da je načrtovani čisti poslovni izid družbe TEŠ v obdobju od leta 2015 do leta 2019 negativen v skupnem znesku 217.197,8 tisoč evra. Od leta 2020 je načrtovan pozitiven čisti poslovni izid družbe TEŠ.

¹⁹⁵ V NIP 6-2015 je načrtovano dezinvestiranje v skupnem znesku 6.837,5 tisoč evra, in sicer leta 2015 v znesku 6.300 tisoč evrov in leta 2016 v znesku 537,5 tisoč evra.

¹⁹⁶ Z NIP 6-2015 je amortizacijski načrt spremenjen, in sicer je načrtovano odplačilo dolga v znesku 83 milijonov evrov skupaj z obrestmi po obrestni meri v višini 4 odstotke letno do 1. 1. 2026 (po odplačilu celotnega dolga EBRD) in ne v obdobju od leta 2015 do 2021, kot je načrtovano z NIP 6.

v tisoč evrih

Vir: NIP 6.

Skupni znesek obresti, stroškov garancije in stroškov poročstva HSE od 27. 6. 2015 do konca leta 2038 znaša 327.991 tisoč evrov, skupaj z glavnico pa 1.160.991 tisoč evrov¹⁹⁷. Stroški financiranja v času gradnje znašajo 124.359 tisoč evrov in v času obratovanja znašajo 327.991 tisoč evrov, kar skupaj znaša 452.350 tisoč evrov oziroma 37,7 odstotka vrednosti investicije v blok 6, ki je v NIP 6 razvidna v ocenjeni vrednosti 1.198.931,3 tisoč evra. Posojili EIB Tranša 1 in EBRD Tranša 2 sta dani s spremenljivo obrestno mero, zato bo znesek obresti in tudi skupni znesek stroškov financiranja drugačen, kot je razviden iz NIP 6. Prav tako se stroški financiranja lahko spremenijo ob morebitnem zaprosilu družbe TEŠ oziroma družbe HSE za spremembo pogojev in/ali obveznosti, ki izhajajo iz sklenjenih finančnih pogodb z bankami.

Likvidnost družbe TEŠ z investicijo v blok 6 do zadnjega odplačila glavnice oziroma do leta 2038, ko zapade zadnji obrok plačila glavnice in obresti po posojilni pogodbi EIB, iz NIP 6 je predstavljena v prilogi 9 tega poročila. Prilivi finančnega toka projekta so prihodki od prodaje in viri financiranja investicije. Odlivi finančnega toka projekta so investicijski stroški, stroški obratovanja brez amortizacije, obveznosti do virov financiranja (glavnica, obresti in drugi stroški financiranja) in davek od dobička. Razlika med prilivi in odlivi so neto prilivi, ki so ves čas ekonomske dobe investicijskega projekta pozitivni. Pri tem pa je iz tabele 39 razvidno, da so načrtovani tudi lastniški viri družbe TEŠ po začetku obratovanja investicije v blok 6, in sicer v letu 2015 v znesku 3.446,2 tisoč evra, v letu 2016 v znesku 26.259,6 tisoč evra, v letu 2017 v znesku 19.209,9 tisoč evra in v letu 2018 v znesku 19.756,4 tisoč evra, skupaj 68.672,1 tisoč evra, vendar viri lastniških virov družbe TEŠ v NIP 6 niso pojasnjeni. Iz NIP 6 je razvidna načrtovana dokapitalizacija družbe TEŠ s strani družbe HSE le v letu 2014 v znesku 152.839 tisoč evrov in v prvi polovici leta 2015 v znesku 88.000 tisoč evrov, torej pred začetkom obratovanja investicije v blok 6, ni pa bila načrtovana dokapitalizacija družbe TEŠ po začetku obratovanja investicije v blok 6.

2.3.1.2.a Družba HSE je v Poslovnem načrtu družbe in skupine HSE 2014 z dodatnim planom za leti 2015 in 2016¹⁹⁸ načrtovala družbi TEŠ zagotoviti dokapitalizacijo v vrednosti 142,6 milijona evrov v letu 2014 in 88 milijonov evrov v letu 2015 za investicijo v blok 6. V letu 2016 dokapitalizacija družbe TEŠ ni predvidena. Prav tako je družba HSE načrtovala v skladu z NIP 6 poleg dokapitalizacije tudi dolgoročno posojilo v vrednosti 83 milijonov evrov v letu 2015. V letu 2016 ni načrtovala dolgoročnih posojil družbi TEŠ. Glede na načrtovano izgubo pri poslovanju družbe TEŠ v obdobju od leta 2014 do leta 2016 in glede na nižje prilive od dezinvestiranja načrtovanih lastnih sredstev za zagotavljanje likvidnosti investicije v blok 6 obstaja tveganje, da družba TEŠ ne bo mogla realizirati lastnih sredstev za zagotavljanje likvidnosti investicije v blok 6, zaradi česar obstaja tveganje poplačila obveznosti družbe TEŠ do bank posojilodajalk v letih 2015 in 2016 in tveganje, da bosta manjkajoča finančna sredstva morali zagotoviti družba in skupina HSE. To tveganje obstaja že ob zagotovitvi pogoja, da cena električne energije, cena premoga, cena emisijskih kuponov ogljikovega dioksida in datum začetka poskusnega obratovanja¹⁹⁹ ostanejo takšni, kot so načrtovani v NIP 6. Ob njihovi spremembi se tveganje, da bosta manjkajoča finančna sredstva morali zagotoviti družba in skupina HSE, še poveča. Če družba in skupina HSE ne

¹⁹⁷ Po NIP 6-2015 znaša skupni znesek obresti, stroškov garancije in stroškov poročstva HSE 348.768 tisoč evrov od 27. 6. 2015 do konca leta 2038, skupaj z glavnico pa 1.181.768 tisoč evrov, in sicer zaradi načrtovanega kasnejšega odplačila dolga v znesku 83 milijonov evrov.

¹⁹⁸ Sprejet na 5. redni seji nadzornega sveta družbe HSE dne 12. 5. 2014.

¹⁹⁹ Ko blok 6 začne realizirati prihodke.

bosta imeli dovolj sredstev za poplačilo obveznosti družbe TEŠ do bank posojilodajalk²⁰⁰, obstaja tveganje da bo prišlo do unovčitve državnega poročstva ali do dokapitalizacije družbe HSE s strani države oziroma strateških partnerjev ali da bo treba zagotoviti manjkajoča sredstva iz drugih virov²⁰¹.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE v Poslovnem načrtu družbe in skupine HSE 2015 z dodatnim planom za leti 2016 in 2017²⁰² (v nadaljevanju: Poslovni načrt družbe in skupne HSE 2015) načrtuje družbi TEŠ zagotoviti dokapitalizacijo v vrednosti 248,5 milijona evrov v letu 2015. V letih 2016 in 2017 ni predvidene dokapitalizacije družbe TEŠ. Družba HSE načrtuje zagotoviti družbi TEŠ poleg dokapitalizacije tudi dolgoročno posojilo v vrednosti 83 milijonov evrov v letu 2015 skladno z NIP 6 in NIP 6-2015. (P)

(P)

Iz dokumenta Projekcije poslovanja skupine HSE 2015–2030 izhaja, da družba HSE načrtuje:

- dokapitalizirati Premogovnik Velenje v znesku 70 milijonov evrov v letu 2015;
- dokapitalizirati družbo TEŠ v znesku 248,5 milijona evrov v letu 2015;
- odobriti posojilo družbi TEŠ v znesku 83 milijonov evrov v letu 2015;

• (P)

(P)

• (P)

(P)

Denarni tokovi pri finančnih aktivnostih so razvidni iz Konsolidiranega izkaza denarnih tokov skupine HSE do 2030 v prilogah 10 in 11 tega poročila.

2.3.1.2.b Razvojni načrt skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025 predstavlja temeljne razvojne usmeritve in načrtovane naložbe skupine HSE v obdobju od leta 2006 do leta 2018. Načrtovane naložbe skupine HSE v obdobju od leta 2006 do leta 2018 za investicije prve prioritete znašajo 1.255.330 tisoč evrov, med njimi investicija v blok 6 v znesku 598.625 tisoč evrov brez stroškov financiranja²⁰³, investicija v črpalno hidroelektrarno Kozjak v znesku 153.338 tisoč evrov²⁰⁴, hidroelektrarno Brežice v znesku 57.000 tisoč evrov²⁰⁵ in hidroelektrarno Mokrice v znesku 53.700 tisoč evrov²⁰⁶, ter za investicije druge prioritete znašajo 1.676.000 tisoč evrov, med njimi investicije v hidroelektrarne na srednji Savi v znesku 685.000 tisoč evrov²⁰⁷. V Razvojnem načrtu skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025 je navedeno, da je zadolževanje upoštevano v takem obsegu, da so

²⁰⁰ To je odvisno od gibanja cen električne energije in cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida na trgu, uspešnosti izvedbe NFPP PV, NFPP TEŠ, izvedbe optimizacije poslovnih procesov skupine HSE, realizacije dezinvestiranja in podobno.

²⁰¹ Na primer uvedba "prispevka za zadostnost proizvodnje" ali "prispevka za prednostno dispečiranje" na podlagi priglasitve sheme državne pomoči v skladu s Smernicami o državni pomoči za varstvo okolja in energijo za obdobje 2014–2020 (UL C, št. 200/1 z dne 28. 6. 2014).

²⁰² Sprejel nadzorni svet družbe HSE dne 13. 1. 2015.

²⁰³ Investitor je družba TEŠ.

²⁰⁴ Investitor je družba DEM.

²⁰⁵ Investitor je družba HESS.

²⁰⁶ Investitor je družba HESS.

²⁰⁷ Investitor je družba SRESA.

družbe sposobne same redno odplačevati vse obveznosti od najetih kreditov. V NIP 6 je navedeno, da investicija v blok 6 znaša 1.304.098,4 tisoč evra brez stroškov financiranja, kar je za 705.473,4 tisoč evra oziroma za 54 odstotkov več, kot je bilo načrtovano z Razvojnim načrtom skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025. Zaradi neobvladovanja tveganj glede načrtovanja in uresničitve denarnega toka pri investiciji v blok 6 je morala družba HSE prodati družbo HESS družbama GEN energija in SEL (povezava s točko 2.3.1.1.1.e tega poročila), kljub temu da to v poslovnih načrtih družbe in skupine HSE za leto 2012, z dodatnim planom za leti 2013 in 2014, ter za leto 2013, z dodatnim planom za leti 2014 in 2015, ni bilo načrtovano. Prav tako je morala družba HSE zaradi neobvladovanja tveganj glede načrtovanja in uresničitve denarnega toka pri investiciji v blok 6 časovno odmakniti investicijo prve prioritete v črpalno hidroelektrarno Kozjak in investicije v hidroelektrarne na srednji Savi, saj izgradnja teh v poslovnem načrtu družbe in skupine HSE za leto 2014, z dodatnim planom za leti 2015 in 2016, ni več med načrtovanimi investicijami družbe in skupine HSE.

2.3.1.2.c Družba HSE je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 razpolagala z Razvojnim načrtom skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025, ki je zastarel in v njem zastavljeni cilji niso dosegljivi, saj ne vključuje gospodarske krize, cene električne energije so padle, prav tako je vrednost investicije v blok 6 višja od načrtovane z Razvojnim načrtom skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025. Vse naštetu vpliva na razpoložljiva finančna sredstva družbe in skupine HSE za nove investicije. Za pripravo novega razvojnega načrta bi morala družba HSE razpolagati z ustrezno državno politiko na področju energetike. Družba HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 še ni razpolagala z izhodišči za dokončno pripravo razvojnega načrta, saj na nacionalni ravni še niso bili sprejeti vsi ključni strateški dokumenti in sektorske politike, kar predstavlja pomembno tveganje. Pomemben dejavnik pri investicijah v energetiki je država, ki z zakonodajo, smernicami, soglasji, dovoljenji, odločitvami pomembno vpliva na prihodnost skupine HSE. Če ni jasnih usmeritev, ni mogoče določiti razvojnih in infrastrukturnih prioritet in s tem povezanih finančnih sredstev. Ministrstvo, pristojno za energijo, s pripravo, državni zbor pa s sprejemom nacionalne energetske politike določita prioriteto in finančna sredstva tisti infrastrukturi, ki je strateško pomembna, uresničuje cilje ostalih državnih in evropskih politik ter daje usmeritve med drugim tudi družbi in skupini HSE za dolgoročno načrtovanje poslovanja oziroma odločanje o investicijskih projektih. Zaradi zastarelega razvojnega načrta družbe in skupine HSE obstaja tveganje, da sta bili v letih 2012 in 2013 družba in skupina HSE usmerjeni v kratkoročne rešitve, ki morebiti niso najboljše in omogočajo neracionalno porabo investicijskega potenciala.

Priporočilo

Družbi HSE priporočamo, naj Ministrstvu za infrastrukturo kot pristojnemu ministrstvu za pripravo predloga Energetskega koncepta Slovenije posreduje svoj predlog vsebine takega koncepta z jasno določenimi cilji, indikatorji učinka, na podlagi katerih bo mogoče meriti dosegljivost ciljev, s cilji povezane ukrepe za doseg ciljev s pričakovanimi učinki, s časovno dimenzijo izvajanja ukrepov ter z oceno stroškov izvajanja ukrepov.

Ukrep družbe HSE

Družba HSE je pripravila Razvojni načrt družbe in skupine HSE 2015–2019²⁰⁸, ki predstavlja temeljne srednjeročne razvojne usmeritve skupine HSE za petletno obdobje 2015–2019. Razvojni načrt družbe in skupine HSE 2015–2019 je načrt prilagoditve in odzivanja skupine HSE na zaostrene razmere tako na trgu ~ električno energijo in zemeljskim plinom

²⁰⁸ Januar 2015.

kot tudi na finančnih trgih v smislu prestrukturiranja, razdolževanja in optimizacije poslovanja. Na tem bo poudarek predvsem prva tri leta. V letih 2018 in 2019 bodo izvedeni projekti, ki jih bo skupina HSE razvila z lastnim znanjem v obdobju od leta 2015 do leta 2017.

2.3.1.2.d Poslovodstvo mora v skladu z drugim odstavkom 30. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju²⁰⁹ (v nadaljevanju: ZFPPIPP) zagotoviti, da družba redno izvaja ukrepe upravljanja likvidnostnega tveganja, ter spremljati in zagotavljati kapitalsko ustreznost, pri čemer mora zagotoviti, da vedno razpolaga z dovolj dolgoročnih virov financiranja glede na obseg in vrste poslov, ki jih opravlja, ter tveganja, ki jim je izpostavljena pri njihovem opravljanju. Poslovodstvo mora redno spremljati in preverjati, ali družba dosega kapitalsko ustreznost²¹⁰. Likvidnostno tveganje je tveganje nastanka izgube zaradi kratkoročne plačilne nesposobnosti²¹¹. Družba HSE spremlja in aktivno obvladuje likvidnostno tveganje skupine HSE²¹²:

- z upravljanjem z denarnimi sredstvi na ravni skupine HSE (*cash management*), katerega glavni cilj je optimizacija likvidnosti družb v skupini z izkoriščanjem sinergijskih učinkov skupine kot celote;
- s plasiranjem kratkoročnih likvidnostnih presežkov v obliki varnih in likvidnih kratkoročnih depozitov pri poslovnih bankah in v obliki združevanja denarnih sredstev na ravni skupine HSE (*cash pooling*);
- z zagotavljanjem likvidnostne rezerve v obliki odobrenih kreditnih linij pri poslovnih bankah (v obliki okvirnih kreditov in limitov na transakcijskih računih);
- s spremljanjem denarnih tokov na dnevni, mesečni in letni ravni;
- z aktivnim odnosom do finančnih trgov.

Družbe skupine HSE upravljajo z denarnimi sredstvi in združujejo denarna sredstva na podlagi navodila za upravljanje z denarnimi sredstvi. Glavni cilj upravljanja z denarnimi sredstvi v skupini HSE je optimizacija likvidnosti družb v skupini. Osnova za to je uvedba zadolževanja med družbami v skupini; osnovni vir financiranja kratkoročnih primanjkljajev družb v skupini so presežki prostih denarnih sredstev ostalih družb v skupini. S tem se dosegajo boljši pogoji tako zadolževanja kot naložbenja denarnih sredstev. Gre za kratkoročno upravljanje z denarnimi sredstvi oziroma pokrivanje kratkoročnih primanjkljajev in kratkoročno plasiranje presežkov denarnih sredstev med družbami v skupini HSE. Združevanje denarnih sredstev je dejanska, avtomatična koncentracija presežkov denarnih sredstev konec dneva iz podrejenih računov posameznih družb v skupini HSE na zakladni račun, ki je v lasti matične družbe HSE. Storitve združevanja denarnih sredstev za skupino HSE izvaja banka Nova KBM, d. d. Osnovni namen združevanja denarnih sredstev je optimizacija obresti in učinkovito upravljanje z likvidnostjo. Zaradi koncentracije sredstev na zakladnem računu je tako dosežen višji pozitiven učinek zaradi višje obrestne mere na zakladnem računu, kot bi jo sicer dosegale posamezne družbe individualno. Zakladni račun je last matične družbe HSE in ni namenjen opravljanju plačilnega prometa, temveč le za koncentracijo presežkov denarnih sredstev konec dneva iz podrejenih računov posameznih družb v skupini HSE in plemenitenju teh v obliki depozita "čez noč".

Družba HSE je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 na podlagi navodila za upravljanje z denarnimi sredstvi izdelovala mesečna kvartalna poročila o delovanju in učinkih upravljanja z denarnimi sredstvi in

²⁰⁹ Uradni list RS, št. 13/14-UPB8.

²¹⁰ Drugi odstavek 32. člena ZFPPIPP.

²¹¹ Sedmi odstavek 30. člena ZFPPIPP.

²¹² Letni poročili družbe in skupine HSE za leti 2012 in 2013.

združevanja denarnih sredstev v skupini HSE. V okviru analize likvidnosti skupine HSE za mesečno kvartalno obdobje družba HSE najprej prikazuje razpoložljivo stanje sredstev skupine HSE konec meseca pred začetkom kvartalnega obdobja, ki je bilo v obdobju od leta 2012 do leta 2014 vedno pozitivno, stanje sredstev skupine HSE v zadnjem kvartalu, ki je bilo v obdobju od leta 2012 do leta 2014 vedno pozitivno, in kratko analizo likvidnosti po posameznih družbah skupine HSE. Iz kvartalnih poročil je razvidno, da družbi TEŠ in Premogovnik Velenje v obdobju od leta 2012 do leta 2014 izkazujeta likvidnostni primanjkljaj, likvidnostni primanjkljaj je od februarja 2014 izkazovala tudi družba TET, ki je od 17. 11. 2014 v postopku redne likvidacije.

Služba financ družbe HSE je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 poleg mesečnih kvartalnih poročil o delovanju in učinkih upravljanja z denarnimi sredstvi in združevanja denarnih sredstev v skupini HSE izdelovala tudi mesečna poročila o stanju terjatev na zadnji dan mesečnega poročila, izterjavi zapadlih terjatev, o stanju obveznosti ter poravnavanju obveznosti, stanju sredstev, depozitih, ostalih kratkoročnih finančnih naložbah, zadolževanju in bančnih garancijah, obvladovanju tveganj (obrestnih in valutnih tveganj, plačilne sposobnosti), izkaz denarnih tokov za skupino HSE. V mesečnih poročilih službe financ družbe HSE je pregled likvidnosti družbe HSE po dnevih. V mesečnih poročilih so navedeni vsi aktivni kratkoročni okvirni (*revolving*) krediti v okviru upravljanja z denarnimi sredstvi in obračunane obresti od združevanja denarnih sredstev.

Ocenjujemo, da je družba HSE z izvajanjem upravljanja z denarnimi sredstvi v skupini HSE in v okviru združevanja denarnih sredstev, ki ga je družba HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 izvajala na podlagi sprejetih internih navodil za upravljanje z denarnimi sredstvi, s pripravljenimi mesečnimi poročili službe financ v družbi HSE o stanju terjatev in obveznosti družbe in skupine HSE, z mesečnimi pripravljenimi kvartalnimi poročili službe financ v družbi HSE o upravljanju z denarnimi sredstvi družbe in skupine HSE vzpostavila ustrezne podlage za pridobitev potrebnih informacij o finančnem stanju družb skupine HSE in za izvedbo potrebnih aktivnosti pri obvladovanju likvidnostnega tveganja v obdobju od leta 2012 do leta 2014.

2.3.1.2.e V internih navodilih za upravljanje z denarnimi sredstvi ni navedene omejitve, da ima le družba HSE v skupini HSE možnost najemanja posojil pri poslovnih bankah, zato lahko družba v skupini HSE najame posojilo pri poslovnih bankah brez predhodne odobritve družbe HSE. Obstaja tveganje, da v primeru najema posojila posamezne članice skupine HSE pri poslovnih bankah, skupina HSE ne bo dosegala kazalnikov skupine HSE, določenih v posojilnih pogodbah EIB in EBRD ter garancijski pogodbi GFA.

Priporočilo

Družbi HSE priporočamo, naj z družbami v skupini HSE skuša doseči dogovor, da ima le družba HSE možnost najemanja posojil pri poslovnih bankah.

2.3.1.2.f Družba HSE je za pripravo ZPODPTEŠ 22. 11. 2010 pripravila Program obvladovanja tveganj²¹³. Program obvladovanja tveganj je prvi dokument, ki analizira možna tveganja in predstavlja obvladovanje teh tveganj. Kljub temu, da aktivnosti v zvezi z blokom 6 potekajo že od leta 2003, celovitega programa obvladovanja tveganj, povezanih z blokom 6, družba TEŠ ni izdelala²¹⁴. V Programu obvladovanja tveganj je kot največje tveganje, povezano z blokom 6, navedeno tveganje neustreznega korporativnega upravljanja. Investicija v blok 6, ki finančno presega zmožnosti financiranja zgolj investitorja družbe TEŠ, zahteva urejeno poslovanje obvladujoče družbe HSE in odvisne družbe TEŠ, ki je investitor bloka 6. Predpogoj za to je učinkovito upravljanje. Če tega ni, obstaja veliko tveganje tako za izvedbo projekta kot tudi za obstoj družbe TEŠ in celotne skupine HSE. Neobvladovanje tveganja neustreznega korporativnega upravljanja je v Programu obvladovanja tveganj ocenjeno na 1.000 milijonov evrov, vendar izračun ocenjenega zneska ni prikazan. Družba in skupina HSE sta začeli z uvajanjem korporativnega upravljanja skupine HSE v letu 2010²¹⁵. Družba HSE je marca 2013 pripravila priročnik za kontroling²¹⁶ v družbah skupine HSE – osnutek, decembra 2014 je pripravila priročnik za kontroling v družbah skupine HSE, ki naj bi urejal organiziranost kontrolinga, načrtovanje, zbiranje, koordiniranje ter analiziranje podatkov, poročanje in ostale naloge službe kontrolinga družbe HSE. Družba HSE v obdobju od leta 2012 do 2014 ni sprejela internega akta, ki bi uvedel sodobni sistem kontrolinga v družbo in skupino HSE, s katerim bi bili formalizirani postopki, opredeljeni ključni nosilci, določeni merljivi cilji in določeni roki za posamezne aktivnosti pri določanju in zbiranju informacij. Družba HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 ni imela izdelanega učinkovitega in preglednega upravljanja družb znotraj skupine HSE, kar se je izkazalo pri vodenju investicije v blok 6, kjer informacije niso bile zanesljive, zato tudi poslovodstvo in finančna služba družbe HSE nista imela ustreznih pogojev za sprejem optimalnih odločitev glede izvajanja in financiranja investicije v blok 6. Odvisne družbe HSE razvijajo izolirane

²¹³ Nadzorni svet HSE se je seznanil s predloženim Programom obvladovanja tveganj 29. 11. 2010 in izpostavil, da sta vodstvo in nadzorni svet HSE sprejeti in že začeti projekt nadomestnega bloka 6, na katerem je bilo porabljenih 207 milijonov evrov in podpisanih za 850 milijonov evrov zavezujočih pogodb, podedovala od predhodnih nadzornih svetov in vodstev družb. Projekt ima poleg podjetniških vidikov tudi socialno komponento in to v regiji, v kateri se je v zadnjem času močno zmanjšalo število delovnih mest. Ker se projekt izvaja, so znatna finančna sredstva že porabljena in bi zaustavitev lahko pomenila neposredno finančno oškodovanje družbe, so številni dvomi glede predpriprave in vodenja projekta, niso pa se v celoti izkazali kot zadostni razlogi za takojšnjo ustavitev projekta, se je vodstvo družbe HSE ob soglasju nadzornega sveta odločilo projekt nadaljevati s striktno kontrolo in obvladovanjem tveganj, ki jih že začeti projekt prinaša.

²¹⁴ Program obvladovanja tveganj.

²¹⁵ Na podlagi sklepa vlade z dne 18. 3. 2010, s katerim zahteva od poslovodstva družbe HSE, da zagotovi večjo učinkovitost in preglednost upravljanja družb v okviru skupine HSE in o sprejetih ukrepih v roku treh mesecev poroča vladi.

²¹⁶ Kontroling je sistem vodenja, ki ima naslednje naloge: načrtovanje, zbiranje podatkov, koordiniranje, obveščanje, poročanje, usmerjanje in kontroliranje pri strateškem in operativnem načrtovanju. Omogoča dosledno proučevanje, sistematično načrtovanje, učinkovito kontroliranje in je podpora vodstvu pri spremljanju in uresničevanju strateških in operativnih ciljev družbe in skupine HSE. Kontroling je v družbo in skupino HSE uveden sistem, ki vodstvu zagotavlja potrebne informacije o dejanskem poslovanju ter primerjavah z zastavljenimi strateškimi in operativnimi cilji in z načrtom. Njegov namen je zagotavljati podporo za upravljanje in poslovanje družbe in skupine HSE pri uresničevanju ciljev ob upoštevanju sprememb v okolju. Pogoj za uspešno vzpostavitev in za delovanje in razvoj kontrolinga je ureditev osnovnih poslovnih procesov in podprocesov družbe z jasno opredeljenimi pristojnostmi in odgovornostmi posameznih zaposlenih in izgradnja ustreznega računalniškega informacijskega sistema.

informacijske sisteme po lastnih potrebah in na ravni skupine HSE na tem področju ni prišlo do konsolidacije²¹⁷. Družba HSE nima vzpostavljenega sistema zagotovitve zadostnih, pravih in pravočasnih informacij o poslovanju odvisnih družb²¹⁸, zato ne obvladuje tveganja, da razpolaga s celovitimi, točnimi in zanesljivimi podatki pravočasno²¹⁹, kar vodi v nesmotrne poslovne odločitve. Družba HSE ni izvedla prenove poslovnih procesov na ravni skupine HSE in tako ne obvladuje tveganja, da je poslovanje odvisnih družb v skladu s poslovnimi načrti in cilji skupine HSE, ter tako ne zagotavlja pogojev za hitro prilagoditev nastalim velikim problemom. Navedeno lahko privede do podobnih situacij tudi pri izvajanju vseh nadaljnjih načrtovanih investicij v skupini HSE.

Priporočilo

Družbi HSE priporočamo, naj pospeši uvedbo korporativnega upravljanja družbe in skupine HSE ter poenotenje določenih strokovnih služb z namenom doseganja bolj učinkovite koordinacije med obvladujočo družbo HSE in odvisnimi družbami v skupini HSE s ciljem maksimiranja razpoložljivih potencialov skupine HSE ter izkoriščanja medsebojnih sinergijskih učinkov. Te aktivnosti naj družba HSE uveljavlja z jasno in kvalitetno definiranimi politikami in večjo koordinacijo poslovnih funkcij ter z bolj usklajenim delovanjem na področjih znotraj skupine, kot so razvoj, investicije oziroma naložbe, nabava, finance, trgovanje, vzdrževanje, informacijska tehnologija, kadrovska politika, odnosi z javnostmi in celostna podoba, računovodstvo, kontroling, notranja revizija, pravne zadeve in kakovost. Družba HSE naj:

- konsolidira lastništvo, pripravi analizo in strokovne podlage za vzpostavitev pogodbenega koncerna;
- okrepi koncernsko delovanje s konsolidacijo lastništva in sodobnim korporativnim upravljanjem za povečanje konkurenčnosti;
- posodobi strategijo združevanja/sinergij v skupini HSE na področjih, ki lahko z reorganizacijo prispevajo k večjemu investicijskemu potencialu skupine HSE ob zaostrenih razmerah na finančnem in energetske trgu.

Pojasnilo družbe HSE

Za verodostojne in pravočasne informacije so odgovorne odvisne družbe, ki so samostojne pravne osebe. Družba HSE lahko te informacije presoja le s pomočjo notranjih oziroma zunanjih revizij, saj nima dostopa do ERP²²⁰ odvisnih družb.

Ocenjujemo, da mora družba HSE kot obvladujoča družba z internimi akti, ki veljajo za celotno skupino HSE, vzpostaviti ureditev osnovnih poslovnih procesov in podprocesov družbe z jasno opredeljenimi pristojnostmi in odgovornostmi posameznih delovnih mest in tako zgraditi ustrezen informacijski sistem in zagotoviti pridobitev verodostojnih in pravočasnih informacij od odvisnih družb.

²¹⁷ Razvojni načrt skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025.

²¹⁸ Dosedanji sistem temelji predvsem na ročnem, dolgotrajnem zbiranju informacij in ne celovitem sistemu njihove obdelave in arhiviranja.

²¹⁹ Družba HSE kljub večkratnim pozivom ni prejela niti ene različice poslovnega načrta skupine Premogovnik Velenje za leto 2014, zato je poslovni načrt družbe in skupine HSE pomanjkljivo izdelan.

²²⁰ Angl.: *Enterprise resource planning* – načrtovanje virov podjetja. SAP ERP je sestavljen iz več modulov vključno s pripomočki za trženje in prodajo, načrtovanje in razvoj, proizvodnjo in nadzor zalog, človeške vire, finance in računovodstvo. SAP ERP zbira, združuje, shranjuje, upravlja in interpretira podatke iz ločenih modulov.

Ukrep družbe HSE

Poslovodstvo družbe HSE je 29. 5. 2015 sprejelo Priročnik za kontroling v družbah skupine HSE, ki ureja organiziranost kontrolinga, načrtovanje, zbiranje, koordiniranje ter analiziranje podatkov, poročanje in ostale naloge službe kontrolinga družbe in skupine HSE.

2.3.1.3 Izdelani scenariji za zagotovitev pozitivnega denarnega toka

Priloga NIP 4 in NIP 5 je študija Alternative izgradnje enote 6 v Šoštanju na slovenskem trgu električne energije²²¹. V študiji so predstavljeni štirje alternativni načini nadomeščanja letne proizvodnje 3.500 gigavatnih ur električne energije iz bloka 6. Iz študije je razvidno, da investicija v blok 6 nima boljše alternative v Republiki Sloveniji²²², saj imajo vse alternative bistvene in kritične pomanjkljivosti glede realnosti izgradnje, zanesljivosti dobave, cene primarnih energentov, stalnosti in predvidljivosti proizvodnje električne energije, cene proizvodnje električne energije, emisij toplogrednih plinov, emisij škodljivih snovi, prostorskega načrtovanja, narodnogospodarskih učinkov in zagotavljanja regulacijskih rezerv v elektroenergetskem sistemu Republike Slovenije.

2.3.1.3.a Družba HSE v letih 2012 in 2013 ni imela izdelanega scenarija za primer negativnega denarnega toka zaradi investicije v blok 6. Ocenjujemo, da neobstoj alternativ investiciji v blok 6 in obveze Republike Slovenije po zagotavljanju zanesljive oskrbe z električno energijo, kot je to razvidno iz priloge NIP 4 in NIP 5, ne predstavljajo opravičljivega razloga, da družba HSE družbi TEŠ ni naročila oziroma da ni izdelala scenarija za primer negativnega denarnega toka, saj v primeru nastopa negativnega denarnega toka zaradi investicije v blok 6, to lahko vodi do plačilne nesposobnosti družbe TEŠ in tudi družbe HSE ter morebiti do insolventnosti.

2.3.1.3.b Po pridobitvi informacije o višjem znesku investicije v blok 6 na podlagi poročila odbora za aktivni nadzor z dne 17. 1. 2013 in dopisa družbe TEŠ z dne 27. 5. 2013²²³ je družba HSE 25. 7. 2013, da bi zagotovila pozitivni denarni tok skupine HSE, naročila pri družbi PricewaterhouseCoopers svetovanje, d. o. o. (v nadaljevanju: družba PWC) izdelavo študije Primerjalne analize stroškovne učinkovitosti skupine HSE²²⁴. Iz študije izhaja, da je na ravni skupine HSE možno znižati stroške v znesku 45,4 milijona evrov na letni ravni, pri čemer je možno znižati stroške na področju proizvodnje in inženiringa v znesku 33,9 milijona evrov, na področju podpornih sistemov pa v znesku 11,5 milijona evrov. Izračun je bil narejen na podlagi primerjave skupine HSE s primerjavo 300 družb iz sektorja energetike

²²¹ Izdelal Elektroinštitut Milan Vidmar inštitut za elektrogospodarstvo in elektroindustrijo, Ljubljana, Hajdrihova 2, št. 2033, 30. 4. 2010.

²²² Proučevane možne alternative so investicije v plinsko-parno elektrarno, premogovno elektrarno na uvožen premog, jedrska elektrarna, obnovljivi viri in distribuirana proizvodnja, učinkovita raba energije in uvoz električne energije. Izmed vseh v študiji predstavljenih alternativ bloka 6 so le štiri ovrednotene.

²²³ Poročilo o stanju na projektu izgradnje nadomestnega bloka 6 v TE Šoštanj, št. DIR/56/2013.

²²⁴ Z dne 14. 12. 2013.

v Evropski uniji in svetu²²⁵. Navedeno pomeni, da bi z uspešnim reorganiziranjem podpornih procesov ter procesov proizvodnje in inženiringa skupina HSE na letni ravni dosegla pozitiven finančni učinek v vrednosti 45,4 milijona evrov, kar bi za državo kot 100-odstotno lastnico poslovnega deleža v družbi HSE imelo naslednji finančni učinek:

- če država skupino HSE obdrži kot strateško naložbo, bi po uspešno izvedeni reorganizaciji vsako leto dosegla 45,4 milijona evrov več dobička (merjenega kot EBIT²²⁶ ali EBITDA);
- če bi se vlada in državni zbor odločila privatizirati skupino HSE, bi po uspešno izvedeni reorganizaciji ob prodaji lahko dosegla za 513 milijonov evrov višjo prodajno ceno.

Iz tabele 16 je razvidno možno znižanje stroškov po družbah skupine HSE. Največje znižanje stroškov je možno v skupini Premogovnik Velenje v znesku 20,2 milijona evrov na leto, in v družbi TEŠ 13,1 milijona evrov na leto.

Tabela 16: Možno znižanje stroškov po družbah skupine HSE (v milijon evrih)

Družba	Proizvodnja in inženiring	Podporne storitve	Skupaj
DEM	4,6	1,8	6,4
SENG	0,5	0,8	1,3
HESS	0,3	0,4	0,7
TEŠ	11,3	1,8	13,1
PV	16,3	3,9	20,2
HSE	0,9	2,8	3,7
Skupaj	33,9	11,5	45,4

Vir: študija družbe PWC Primerjalne analize stroškovne učinkovitosti skupine HSE.

²²⁵ V letu 2012 je skupina HSE dosegla le 5,9-odstotno dobičkonosnost, merjeno kot odstotek EBIT v prihodkih. Skupina HSE spada med 25 odstotkov najmanj dobičkonosnih podjetij iz vzorca 300 energetskih podjetij. V preteklih desetih letih je dobičkonosnost skupine HSE stalno padala, hkrati pa je zadolženost skupine HSE stalno naraščala. Če se bo ta trend nadaljeval, bo skupina HSE potrebovala nove finančne vire. V razmerah finančne krize bo Republika Slovenija težko zbrala sredstva za dokapitalizacijo družbe HSE. Če skupina HSE ne bo izboljšala svojega trenda dobičkonosnosti, bi bila Republika Slovenija kot lastnica 100-odstotnega poslovnega deleža v družbi HSE prisiljena prodati poslovni delež v družbi HSE tujemu investitorju, ki bi s svojimi sredstvi izvedel potrebno dokapitalizacijo.

²²⁶ EBIT – (angl.: *Earnings Before Interest and Taxes*) poslovni izid pred obrestmi in davki.

Družba HSE je vladi, Ministrstvu za infrastrukturo in prostor ter SOD na podlagi sklepa vlade²²⁷ 29. 11. 2013 poslala vmesno poročilo Vpliv spremenjenih razmer, povezanih z investicijo v blok 6 TEŠ na likvidnost, poslovanje in poslovne rezultate družb HSE in TEŠ ter oceno tveganja za unovčitev poročstva RS²²⁸ (v nadaljevanju: prvo vmesno poročilo). Iz projekcij v prvem vmesnem poročilu izhaja, da skupina HSE predvideva primanjkljaj v znesku 225 milijonov evrov v letu 2014, 99 milijonov evrov v letu 2015 in 30 milijonov evrov v letu 2016 in da je brez dodatnih izvedenih ukrepov tveganje za unovčitev državnega poročstva veliko. Družba HSE je v prvem vmesnem poročilu navedla izvedbo več možnih ukrepov za pokrivanje likvidnostnega primanjkljaja, in sicer tako na prihodkovni strani, povezani s trgovanjem oziroma proizvodnjo električne energije, kot tudi na odhodkovni strani, povezani z zniževanjem lastne cene z racionalizacijo in optimizacijo poslovanja, sistemskimi ukrepi na ravni skupine, usklajenim nastopom v smeri sistematične ureditve dela, ki se nanaša na dajatve. Cilj **posloводства** družbe HSE je povečati načrtovani EBITDA v obdobju od leta 2014 do leta 2016 še za dodatnih **(P)** XXXXXXXXXX **(P)** evrov letno. Družba HSE je v prvem vmesnem poročilu za izvedbo naštetih ukrepov določila aktivnosti, odgovorne osebe za izvedbo teh aktivnosti ter roke izvedbe aktivnosti. V prvem vmesnem poročilu ukrepi niso finančno ovrednoteni, zato ni mogoče presoditi, ali načrtovani ukrepi ter aktivnosti za realizacijo ukrepov omogočajo doseganje zastavljenega cilja o povečanju EBITDA skupine HSE.

Družba HSE od februarja 2014 vsak mesec do 10. dne v mesecu izdela in družbi SDH predloži Poročilo o realizaciji optimizacije in racionalizacije poslovanja družbe in skupine HSE²²⁹ (v nadaljevanju: poročilo o optimizaciji), vendar naštet ukrepi v poročilih družbe HSE do julija 2014 finančno niso bili ovrednoteni²³⁰. Iz poročil o optimizaciji je razvidnih od 18 do 20 ukrepov z navedbo aktivnosti, odgovornimi osebami ter primerjavo med načrtovanimi in izvedenimi ukrepi po mesecih v letih 2014, 2015 in 2016. V tabeli 17 so navedeni predvideni ukrepi oziroma aktivnosti družb skupine HSE pri optimizaciji in racionalizaciji poslovanja, načrtovane in realizirane vrednosti ter razlika za leto 2014²³¹.

²²⁷ Št. 35400-5/2013/11.

²²⁸ November 2013.

²²⁹ Skladno s sklepom SOD z dne 21. 1. 2014.

²³⁰ Skladno s sklepom nadzornega sveta družbe HSE z dne 19. 6. 2014 družba HSE družbi SDH pošilja poročila s predvidenimi ukrepi oziroma aktivnostmi družb skupine HSE pri optimizaciji in racionalizaciji poslovanja, načrtovane vrednosti za leta 2014, 2015 in 2016 ter realizirane vrednosti in razlike za leto 2014.

²³¹ Pregled poslovanja družb skupine HSE januar–december 2014; marec 2015.

Iz dokumenta Pregled poslovanja družb skupine HSE za leto 2014²³⁴ izhaja, da so leta 2014 družbe skupine HSE z optimizacijo in racionalizacijo poslovanja dosegle pozitivni učinek glede na načrt v znesku 7.307 tisoč evrov, pri tem pa ni natančno pojasnjeno, kakšen vpliv ima posamezen ukrep na izkaz poslovnega izida, zato ni mogoče presoditi, ali ukrepi, navedeni v poročilih o optimizaciji, predstavljajo dejansko optimizacijo in racionalizacijo poslovanja družbe in skupine HSE. Prav tako ni mogoče presoditi, v kakšnem deležu je družba HSE z racionalizacijo in optimizacijo poslovanja v letu 2014 dosegla znižanje stroškov poslovanja glede na rezultate iz študije Primerjalne analize stroškovne učinkovitosti skupine HSE, ki predvideva, da je v skupini HSE mogoče znižati stroške poslovanja v znesku 45.400 tisoč evrov na letni ravni.

Priporočilo

Družbi HSE priporočamo, naj v poročilih o optimizaciji za posamezen ukrep navede, kakšen vpliv ima na izkaz poslovnega izida oziroma izkaz denarnega toka. Družba HSE naj izvede poglobljeno analizo stroškov na ravni celotne skupine HSE z namenom optimizacije poslovanja in naj pri tem:

- dopolni seznam ukrepov na podlagi izvedene analize stroškov; seznam naj bo dopolnjen vsaj z znižanjem stroškov zunanjih izvajalcev predvsem za dela, ki jih lahko izvedejo zaposleni v skupini HSE;
 - intenzivneje začne z optimizacijo in racionalizacijo poslovanja predvsem na področju dezinvestiranja in stroškov dela, na katere imata družba in skupina HSE največji vpliv;
 - presodi ustreznost podjetniških kolektivnih pogodb v skupini HSE in Kolektivne pogodbe elektrogospodarstva Slovenije²³⁵ pri doseganju cilja zniževanja mase plač v skupini HSE in naj pristopi k spremembam kolektivnih pogodb, ki bo omogočala znižanje mase plač v skupini HSE in stabilno poslovanje skupine HSE;
 - prouči učinke morebitne združitve družbe Premogovnik Velenje in družbe TEŠ v enovito družbo na racionalizacijo poslovanja in s tem doseganje boljših finančnih učinkov investicije v blok 6.
-

Pojasnilo družbe HSE

Na deveti strateški konferenci skupine HSE²³⁶ so bili sprejeti ukrepi glede racionalizacije in optimizacije na področju vzdrževanja, skupne nabave, ostalih stroškov, plačnega sistema, zaposlovanja znotraj skupine HSE in investicij, tako da predvideni ukrepi študije Primerjalne analize stroškovne učinkovitosti skupine HSE o združevanju podpornih procesov, razen pri skupni nabavi in stroških dela, niso bili upoštevani. Sektor proizvodnje ni izdelal jasnih zaključkov, koliko je mogoče znižati stroške z optimizacijo.

2.3.2 Aktivnosti AUKN in SOD oziroma SDH za zagotovitev zadostnih finančnih virov skupine HSE zaradi investicije v blok 6

Ustanovitelske pravice in obveznosti je v družbi HSE v obdobju, na katero se nanaša revizija, do 28. 12. 2012 izvajala AUKN, od 28. 12. 2012 do 26. 4. 2014 SOD in od 26. 4. 2014 SDH.

²³⁴ Marec 2015.

²³⁵ Uradni list RS, št. 38/96.

²³⁶ Potekala 27. 5. in 28. 5. 2014.

Smernice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj²³⁷ (v nadaljevanju: OECD) za korporativno upravljanje družb v državni lasti (v nadaljevanju: Smernice OECD) so priporočila vladam v pomoč pri izboljševanju poslovanja družb v državni lasti, kjer se družbe v državni lasti lahko soočajo tako z nedovoljenim in politično motiviranim vmešavanjem na eni strani kot s popolno pasivnim ali distanciranim lastništvom države na drugi strani, poleg tega pa so odgovornosti za poslovanje teh družb razpršene na kompleksno verigo predstavnikov, in sicer na menedžment, nadzorni svet, lastniške organe, ministrstva, vlado brez jasnih in lahko ugotovljivih načel.

AUKN je skladno z ZUKN²³⁸ 13. 1. 2011 sprejela Kodeks upravljanja družb s kapitalskimi naložbami države (v nadaljevanju: Kodeks AUKN) in Smernice poročanja družb s kapitalskimi naložbami države (v nadaljevanju: Smernice AUKN), ki povzemata priporočila korporativnega upravljanja družb v državni lasti, zapisana v Smernicah OECD. SOD je skladno z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o slovenskem državnem holdingu²³⁹ 15. 5. 2013 sprejela Kodeks upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije (v nadaljevanju: Kodeks SOD), ki v večjem delu povzema vse najpomembnejše določbe Kodeksa AUKN. Namen Kodeksa SOD je natančnejša in vnapijšnjša določitev pravil ravnanja SOD pri upravljanju kapitalskih naložb Republike Slovenije ter določitev pričakovanj od družb s kapitalsko naložbo Republike Slovenije s ciljem optimizirati donos na vloženi kapital države. SDH je sprejel Kodeks korporativnega upravljanja družb s kapitalsko naložbo države (v nadaljevanju: Kodeks SDH) dne 19. 12. 2014. Namen Kodeksa SDH je določiti standarde vodenja in nadzora v družbah s kapitalsko naložbo države ter oblikovati transparenten in razumljiv sistem korporativnega upravljanja v navedenih družbah. AUKN je od 11. 4. 2011 do 21. 12. 2012 izdala 14 priporočil (v nadaljevanju: priporočila AUKN), s katerimi je uvedla standarde korporativnega upravljanja na različnih področjih delovanja gospodarskih družb z lastniškim deležem države. Na temelju priporočil AUKN je tudi SOD izdala Priporočila upravljavca posrednih in neposrednih kapitalskih naložb Republike Slovenije²⁴⁰ (v nadaljevanju: Priporočila SOD), ki s 13 priporočili daje napotke organom vodenja in nadzora družb s kapitalsko naložbo države ter SOD. AUKN s sprejemom Kodeksa AUKN ter s sprejemom Priporočil AUKN in SOD s sprejemom Kodeksa SOD ter s sprejemom priporočil SOD sta povzeli Smernice OECD in zagotovila pogoje za pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014, saj je v Priporočilu 4 AUKN in v Priporočilu 6 SOD navedeno, da se pričakuje, da bodo družbe s kapitalsko naložbo Republike Slovenije pravočasno do 25. dne v mesecu po 31. 3., 30. 6., 30. 9. in 31. 12. izdale in AUKN oziroma SOD posredovale kvartalna poročila z obveznimi podatki, navedenimi v Priporočilih AUKN oziroma Priporočilih SOD. Prav tako je AUKN oziroma SOD v obdobju od leta 2012 do leta 2014 omogočila izvajanje nadzora nad družbo HSE pri sprejemanju odločitev, saj so v Kodeksu AUKN oziroma Kodeksu SOD navedene naloge AUKN oziroma SOD pri upravljanju kapitalskih naložb, in sicer lahko AUKN oziroma SOD zahteva tudi posebno ali izredno revizijo, če izsledki revizije ali skrbnega pregleda izkazujejo podane predpostavke odškodninske odgovornosti, pa lahko vloži tudi odškodninski zahtevek²⁴¹.

²³⁷ Angl.: *Organisation for Economic Co-operation and Development*. Smernice je OECD sprejela leta 2005.

²³⁸ 10. člen.

²³⁹ Uradni list RS, št. 39/13.

²⁴⁰ Z dne 12. 4. 2013.

²⁴¹ Točka 10 Kodeksa AUKN oziroma točka 17 Kodeksa SOD.

2.3.2.1 Zagotovitev informacij o poteku investicije v blok 6

2.3.2.1.a Vlada je v imenu Republike Slovenije izvajala ustanoviteljske pravice in je s sklepom²⁴² zahtevala od posloводства HSE, da ji četrletno pisno poroča o poteku investicije bloka 6²⁴³. Družba HSE je vladi na podlagi sklepa²⁴⁴ posredovala poročila odbora za aktivni nadzor. AUKN oziroma SOD od družbe HSE ni zahtevala priprave in pošiljanja četrletnih poročil o poteku investicije bloka 6 oziroma nadaljevanja izvajanja sklepov vlade, ki jih je ta izdala v okviru izvajanja ustanoviteljskih pravic, kljub temu da je družba HSE na AUKN posredovala dopis z vprašanjem glede nadaljnjega izvajanja sklepa vlade št. 36000-2/2010/13 z dne 18. 3. 2010²⁴⁵. Družba HSE je AUKN/SOD/SDH v obdobju od leta 2012 do leta 2014 posredovala kvartalna poročila o poslovanju družbe in skupine HSE, vendar je bila SOD informirana o višji vrednosti bloka 6 investicijske vrednosti, navedene v NIP 5, šele s kvartalnim poročilom družbe in skupine HSE za januar–junij 2013. Če bi SOD zahtevala poročanje družbe HSE o poteku investicije v blok 6 tako kot vlada, ko je bila ta še v vlogi ustanoviteljice družbe HSE, bi lahko že po prejemu poročila odbora za aktivni nadzor z dne 17. 1. 2013 ugotovila, da je vrednost investicije v blok 6 v NIP 5 prikazana prenizko, in bi lahko že v začetku leta 2013 analizirala tveganja za morebiten negativni denarni tok v skupini HSE ter bi lahko pripravila načrt aktivnosti za zagotovitev pozitivnega denarnega toka skupine HSE.

2.3.2.1.b AUKN je zagotovila informacije o poteku investicije v blok 6 na podlagi dopisov drugih organov. AUKN so predstavniki zaposlenih v nadzornem svetu družbe TEŠ obvestili²⁴⁶, da gradnja investicije v blok 6 ne poteka skladno s terminskim planom in finančnim načrtom, vendar pa je posloводство družbe TEŠ z dopisom AUKN²⁴⁷ obrazložilo, da so navedbe predstavnikov zaposlenih v nadzornem svetu družbe TEŠ neresnične. Ministrstvo za infrastrukturo in prostor²⁴⁸ je AUKN posredovalo Poročilo o izvedbi ukrepov v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri dosedanjih pripravah in vodenju projekta postavitve nadomestnega bloka 6, ki so bile ugotovljene v poročilih družbe PWC in Komisije za preprečevanje korupcije²⁴⁹, strokovne komisije za pripravo poročila o izvedbi ukrepov v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi pri dosedanjih pripravah in vodenju investicije v blok 6²⁵⁰ (v nadaljevanju: poročilo strokovne komisije) s pozivom, da kot upravljavec kapitalske naložbe družbe HSE ustrezno ukrepa. Družba HSE je AUKN poslala pojasnila oziroma odzivno poročilo na poročilo strokovne komisije²⁵¹, ki ga je AUKN posredovala predsedniku vlade, ministru za finance in ministru za infrastrukturo in prostor²⁵². AUKN je računskemu sodišču posredovala pobudo za uvedbo revizije družbe TEŠ²⁵³, vendar pa je računsko sodišče AUKN odgovorilo²⁵⁴, da družba TEŠ v skladu z določili

²⁴² Št. 36000-2/2010/18 z dne 18. 3. 2010.

²⁴³ Vlada je s sklepom št. 36000-2/2010/90 z dne 12. 1. 2012 preklicala to zahtevo po poročanju, saj ni več izvajala ustanoviteljskih pravic in obveznosti do HSE.

²⁴⁴ Št. 36000-2/2010/18 z dne 18. 3. 2010.

²⁴⁵ Dopis HSE z dne 20. 1. 2012.

²⁴⁶ Dopis z dne 12. 3. 2012.

²⁴⁷ Dopis z dne 20. 3. 2012.

²⁴⁸ Dopis št. 010-81/2012/295 z dne 15. 5. 2012.

²⁴⁹ Z dne 30. 4. 2012.

²⁵⁰ Minister za infrastrukturo in prostor je s sklepom št. 007-57/2012/14 z dne 15. 3. 2012 imenoval komisijo.

²⁵¹ Z dne 4. 6. 2012.

²⁵² Dopis št. 02-01/2012-889 z dne 5. 6. 2012.

²⁵³ Dopis št. 02-01/2012-027 z dne 9. 1. 2012.

20. člena ZRacS-1 ni uporabnik javnih sredstev in zato računsko sodišče ni pristojno za revidiranje njenega poslovanja. AUKN oziroma SOD v letih 2012 in 2013 kljub pridobitvi različnih informacij glede izvajanja investicije v blok 6 nista zahtevali izrednih revizij pri pristojnih institucijah oziroma družbi HSE nista naložila nobenih ukrepov, na podlagi katerih bi lahko spremljala izvajanje investicije v blok 6 in analizirala, ali so zagotovljena zadostna finančna sredstva skupine HSE za investicijo v blok 6 oziroma kakšne ukrepe bi lahko skupina HSE izvedla za zagotovitev večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE, da bi obvladovala tveganja samostojnih odločitev družb v skupini HSE pri odločitvi o izvajanju posameznih investicij in samostojnega vodenja izvajanja investicij. AUKN oziroma SOD bi morali v letih 2012 in 2013 v zvezi s kapitalsko naložbo Republike Slovenije v družbi HSE biti obveščen, skrben, dejaven in strokoven lastnik ter bi si morali prizadevati za izboljšanje korporativnega upravljanja družbe HSE, kot to od AUKN/SOD zahteva načelo odgovornosti in skrbnosti iz Kodeksa AUKN in Kodeksa SOD.

Pojasnilo SDH

AUKN odločitve o izvedbi izrednih revizij projekta blok 6 ni sprejela, ker je družba HSE kot edina družbenica družbe TEŠ 22. 1. 2010 sprejela sklep o izvedbi revizije zaradi preveritve vodenja posameznih poslov družbe TEŠ, med drugim tudi glede investicije v blok 6. Za revizorja je bila izbrana družba PWC, ki je izdelala Poročilo o pregledu vodenja posameznih poslov TEŠ d. o. o.²⁵⁵ AUKN je od družbe HSE 9. 3. 2012 prejela Odzivno poročilo na vmesne ugotovitve in stališče Komisije za preprečevanje korupcije v zvezi s projektom blok 6. Odzivno poročilo vsebuje ukrepe posloводства in nadzornega sveta družbe HSE glede odprave ugotovljenih nepravilnosti.

Ukrep SOD

Uprava SOD je 21. 1. 2014²⁵⁶ v vlogi ustanovitelja oziroma edinega družbenika družbe HSE z namenom zagotovitve informacij o poteku investicije v blok 6 sprejela naslednje sklepe:

- ustanovitelj je sprejel novi Akt o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo Holding Slovenske elektrarne, s katerim je povečal pristojnosti nadzornega sveta, uvedel tričlansko posloводство in v odločanje prevzel posle nad 3 odstotke premoženja družbe HSE;
- ustanovitelj je zamenjal člane nadzornega sveta;
- ustanovitelj se je seznanil s prvim vmesnim poročilom, ki ga je pripravilo posloводство družbe HSE 29. 11. 2013; posloводство naj bi intenzivno nadaljevalo z izvajanjem ukrepov za optimizacijo in racionalizacijo poslovanja ter z izvajanjem dodatnih ukrepov v skupini HSE; posloводство o rezultatih izvajanja ukrepov mesečno, vsak mesec do 10. dne v mesecu, pisno poroča nadzornemu svetu družbe in ustanovitelju; poročilo naj vsebuje tudi informacije o poteku in financiranju projekta blok 6;
- ustanovitelj se je seznanil z osnutkom NIP 6 z dne 29. 10. 2013; posloводство družbe HSE v okviru svojih pristojnosti poskrbi za uskladitev osnutka NIP 6 med družbami HSE, TEŠ in Premogovnik Velenje; posloводство z usklajenim NIP 6 do 28. 2. 2014 pisno seznani nadzorni svet družbe HSE in ustanovitelja;
- posloводство družbe HSE v okviru svojih pristojnosti s pomočjo zunanje strokovne institucije in v sodelovanju z upravo ter nadzornim svetom Premogovnika Velenje do 30. 3. 2014 zagotovi realen in izvedljiv NFPP, ki bo med drugim jasno definiral vse potrebne aktivnosti za izpolnitev pogodbenih zavez po Aneksu k Dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije z dne 30. 5. 2012. Posloводство družbe HSE z usklajenim NFPP seznani nadzorni svet družbe in ustanovitelja do 31. 1. 2014;

²⁵⁴ Dopis, št. 301-1/2012/7 z dne 11. 1. 2012.

²⁵⁵ Z dne 9. 3. 2011.

²⁵⁶ Št. 20014000577.

- *poslovodstvo zagotovi, da se vsa gradiva, ki jih družbe v skupini HSE pošiljajo državnim organom in se nanašajo na poslovanje in poslovne podatke družbe HSE in/ali družb v skupini HSE, vendar se ne nanašajo na redno poročanje po predpisih, pošljejo tudi v seznanitev ustanovitelju.*

2.3.2.2 Izvajanje nadzora nad družbo HSE pri sprejemanju odločitev

2.3.2.2.a V Kodeksu AUKN so bile navedene naloge AUKN, v Kodeksu SOD so bile navedene naloge SOD pri upravljanju kapitalskih naložb, med drugim je lahko AUKN/SOD/SDH zahteva tudi posebno ali izredno revizijo, če izsledki revizije ali skrbnega pregleda izkazujejo podane predpostavke odškodninske odgovornosti, pa je lahko vložila tudi odškodninski zahtevek²⁵⁷. Glavni del medletnih dejavnosti AUKN/SOD/SDH je spremljanje poslovanja družb s kapitalsko naložbo Republike Slovenije, in sicer pregledovanje uspešnosti doseganja ciljev, preverjanje poslovanja in poročanje o tem ter skrb za razkritje informacij posameznih družb s kapitalskimi naložbami. Sistem nadzora spremlja izpolnjevanje glavnih ciljev posamezne družbe že med letom. Pri bistvenih odmikih od pričakovanj se mora SOD odzvati ter zahtevati od družbe pojasnila v okviru in na način, določen z zakonom in Kodeksom SOD, pa tudi ukrepati skladno s pristojnostmi, ki jih ima po zakonodaji in Kodeksu SOD. Bistvena naloga SOD je, da s sprejetimi merili o poslovanju družb in ukrepi za dobro gospodarjenje zagotovi uspešnost in dobičkonosnost družb s kapitalsko naložbo Republike Slovenije.²⁵⁸ AUKN oziroma SOD v letih 2012 in 2013 nista zahtevali v družbi HSE izvedbe posebne ali izredne revizije kljub pridobitvi različnih informacij glede izvajanja investicije v blok 6 (povezava s točko 2.3.2.1.b tega poročila) in kljub temu da je bila ob prejetju Poročila o poslovanju družbe in skupine HSE januar–junij 2013 SOD obveščena o višji vrednosti investicije v blok 6. AUKN oziroma SOD v letih 2012 in 2013 od družbe HSE nista zahtevali izdelave načrta finančnega in poslovnega prestrukturiranja Premogovnika Velenje, kljub temu da iz vseh kvartalnih poročil o poslovanju družbe in skupine HSE v letih 2012 in 2013 izhaja, da je skupina Premogovnik Velenje poslovala z izgubo ter v okviru skupine HSE reševala likvidnostne težave.

Pojasnilo SDH

AUKN oziroma SOD ni upravljal naložbe v družbo Premogovnik Velenje, vendar se je kljub temu aktivno vključila v iskanje rešitev za izjemno težak poslovni in likvidnostni položaj skupine Premogovnik Velenje v letu 2014, ko je bil pripravljen in potrjen NFPP PV.

Ukrep SOD

Uprava SOD je 21. 1. 2014 v vlogi ustanovitelja oziroma edinega družbenika družbe HSE naložila poslovodstvu družbe HSE, da v okviru svojih pristojnosti s pomočjo zunanje strokovne institucije in v sodelovanju z upravo ter nadzornim svetom družbe Premogovnik Velenje do 30. 3. 2014 zagotovi realen in izvedljiv NFPP, ki bo med drugim jasno definiral vse potrebne aktivnosti za izpolnitev pogodbenih zavez po Aneksu k Dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije z dne 30. 5. 2012. Poslovodstvo družbe HSE naj bi z usklajenim NFPP seznanilo nadzorni svet družbe HSE in ustanovitelja do 31. 1. 2014.

2.3.2.2.b Eden od ključnih vzvodov korporativnega upravljanja je pravica in dolžnost lastnikov, da v nadzorne organe družb imenujejo neodvisne in strokovne osebe, ki odgovorno nadzirajo delo uprav družb in dejavno sodelujejo z upravami pri njihovem upravljanju²⁵⁹. Ena izmed ključnih funkcij nadzornih svetov

²⁵⁷ Tako kot opomba 241.

²⁵⁸ Smernice poročanja družb s kapitalskimi naložbami države, AUKN z dne 18. 1. 2011 in Kodeks SOD.

²⁵⁹ Letno poročilo AUKN za leto 2011.

družb v državni lasti je imenovanje in razrešitev posloводства. Imenovanja morajo temeljiti na strokovnih kriterijih. Pravila in postopki za izbiro in imenovanje glavnega izvršnega direktorja morajo biti pregledna in morajo upoštevati ravni odgovornosti med glavnim izvršnim direktorjem, nadzornim svetom in lastniškim organom²⁶⁰. Smernice OECD določajo, da je med primarnimi nalogami nadzornih svetov vzpostavitev sistemov poročanja, ki bodo zagotavljali reden nadzor in ocenjevanje poslovanja družb v državni lasti. Za utemeljene odločitve nadzornega sveta o ključnih korporativnih zadevah si mora ta zagotoviti, da pravočasno dobiva vse potrebne in ustrezne informacije. Vzpostaviti mora tudi orodja, ki mu bodo omogočala stalen nadzor nad aktivnostmi in poslovanjem družb v državni lasti. Ustrezna orodja oziroma ocenjevalne metode za nadzor si zagotovi na podlagi razvitih sistematičnih analiz primerjanja poslovanja družb v državni lasti s poslovanjem domačih in tujih družb zasebnega in javnega sektorja (*benchmarking*). Učinkovit nadzor poslovanja družb v državni lasti se lahko zagotovi z ustreznimi revizijskimi pristojnostmi nadzornega sveta in komunikacijo z ustreznimi službami, to je s finančnimi službami družb v državni lasti, zunanjimi revizorji in posebnimi državnimi kontrolorji²⁶¹. AUKN je imela v nadzornem svetu HSE od 20. 1. 2011 do 31. 1. 2012 svojega predstavnika, ki je bil zaposlen v AUKN, tako da je bila do konca januarja 2012 neposredno informirana o dogajanju v skupini HSE, med drugim tudi o investiciji v blok 6. SOD je nadzor nad družbo in skupino HSE, ki ji omogoča zagotoviti pravočasne, celovite, točne in zanesljive informacije, začela intenzivneje izvajati v letu 2014, ko je s sklepi z dne 21. 1. 2014 od posloводства družbe HSE zahtevala izvedbo določenih aktivnosti (povezava s točko 2.3.2.1.b tega poročila) in je seznanila družbo HSE²⁶², da se bo sej nadzornega sveta družbe HSE po potrebi²⁶³ kot predstavnik ustanovitelja udeleževal zaposleni v SOD, ki je skrbnik skupine HSE, in naj družba HSE zagotovi SOD gradiva, ki jih za seje prejemajo člani nadzornega sveta družbe HSE.

2.3.3 Usmeritve AUKN in SOD oziroma SDH glede morebitnega prestrukturiranja skupine HSE za zagotovitev pozitivnega denarnega toka

Smernice OECD določajo, da mora država oblikovati jasno politiko lastništva v državnih podjetjih, določiti mehanizem odgovornosti za izvajanje te politike in odgovarjati v državnem zboru za izvajanje te politike. Država mora razviti diferencirano lastniško politiko za različne kategorije svojih naložb. Z jasno lastniško politiko se je mogoče izogniti okoliščinam, da bi družbe v državni lasti dobile preveč avtonomije in bi si same postavljale svoje lastne cilje ali si same določale naravo in obseg nalog za opravljanje javnih storitev. Ena kategorija so nestrateške, portfeljske naložbe, ki so namenjene izključno za maksimiranje delničarske vrednosti. Druga kategorija so lahko naložbe v podjetja, ki so nosilci regionalnega razvoja, kjer ima država interes, da se ohranjajo dejavnosti in delovna mesta. Tretja kategorija so infrastrukturne naložbe, kjer bo prevladalo načelo dostopnosti, zaradi česar država ne bo hotela odprodati svojih deležev, da bi lahko prek poslovne politike uravnavala dostopnost. Četrta kategorija so strateške naložbe države, kjer država nima interesa odprodati svojih deležev, vendar nima interesa uravnavati poslovne politike teh podjetij, temveč jih namerava prepustiti izzivom trga. Peta kategorija podjetij so podjetja, ki so ključna za premagovanje trenutne gospodarske krize, kamor sodijo banke in energetska podjetja.²⁶⁴

²⁶⁰ Smernice OECD.

²⁶¹ Tako kot opomba 260.

²⁶² Dopis SOD, št. 2014001519 z dne 20. 2. 2014.

²⁶³ Na podlagi tretjega odstavka 15. člena Akta o ustanovitvi družbe HSE.

²⁶⁴ Tako kot opomba 260.

Vlada mora državnemu zboru ponuditi v razpravo svojo lastniško politiko in o izvajanju te politike ter njenih rezultatih letno poročati. Nadzorni sveti družb v državni lasti morajo izvajati svoje funkcije nadzora nad menedžmentom in strateškega vodenja v skladu s cilji, ki sta jih določila vlada in lastniški organ. Nadzorni sveti družb v državni lasti mnogokrat zaznavajo poseganje v njihovo vlogo in odgovornosti z dveh strani, lastniških organov na eni in menedžmenta na drugi strani. Lastniški organ, tudi vlada, lahko preveč poseže v strateške zadeve, kljub temu da je odgovoren za definiranje splošnih ciljev družbe, še posebej zato, ker med določanjem ciljev in postavljanjem strategij ni jasno začrtane meje.²⁶⁵

V skladu z ZUKN strategija upravljanja kapitalskih naložb (v nadaljevanju: strategija) opredeljuje predvsem:

- razvojne usmeritve Republike Slovenije kot delničarke ali družbenice družb ter strateške cilje Republike Slovenije kot lastnice kapitalskih naložb;
- načine doseganja ciljev, opredeljenih v sektorskih politikah, ter
- določitev strateških naložb in deleža Republike Slovenije v posamezni družbi, ki je potreben za varovanje strateških ciljev Republike Slovenije.

ZUKN je določal, da strategijo sprejme državni zbor na predlog vlade za obdobje najmanj treh let. Predlog strategije pripravi AUKN na podlagi sektorskih politik. Po uskladitvi z ministrstvi, pristojnimi za pripravo sektorskih politik, ga predloži vladi.

AUKN je pripravila predlog Strategije upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije za obdobje 2011–2015 (v nadaljevanju: Strategija AUKN) in jo 12. 6. 2011 predložila vladi v sprejem. Iz Strategije AUKN je razvidno, da za sektor energetika obstajajo razhajanja med Strategijo AUKN in sektorsko politiko za področje energetike. Razhajanja med AUKN in Ministrstvom za gospodarstvo glede določil v Strategiji AUKN so:

- Ministrstvo za gospodarstvo je zahtevalo opustitev minimalne konkurence na veleprodajnem trgu z električno energijo, s čimer se AUKN ni strinjala in je zahtevala, da se v sektorski strategiji določi, da bo država zagotavljala oziroma ohranjala vsaj minimalno konkurenco na odprem trgu;
- Ministrstvo za gospodarstvo je zahtevalo, da mora vsako proizvodno ali trgovsko podjetje na področju energetike 15 odstotkov dobička letno nameniti za raziskave in razvoj, s čimer se AUKN ni strinjala, saj upravam ne morejo postavljati neposrednih zahtev, kako naj upravljajo družbe; poleg tega ima Republika Slovenija za izvedbo in podporo raziskav in razvoja druga sredstva in mehanizme ter druge dokumente, ki se nanašajo na to vsebino;
- Ministrstvo za gospodarstvo je zahtevalo, da je treba prenesti v last družbe ELES vso prenosno infrastrukturo na nazivni napetosti 400, 220 ali 110 kV, s čimer se AUKN ni strinjala, saj so lastnice dela prenosne infrastrukture tudi delniške družbe, katerih lastnica je Republika Slovenija do 79,5 odstotka, in bi brezplačen prenos infrastrukture pomenil oškodovanje manjšinskih lastnikov teh podjetij.

Iz sektorske politike za energetiko je razvidno, da:

- mora v družbi HSE država ohraniti najmanj večinski solastniški delež, to je 50,01 odstotka;
- se v hčerinskih družbah HSE in GEN energije lahko posredni solastniški delež države, razen v družbah DEM, SENG, in SEL, zmanjšuje le prek dokapitalizacije zasebnih vlagateljev, ne pa s pomočjo odprodaje;

²⁶⁵ Tako kot opomba 260.

- je treba zaradi združevanja kadrovskih in investicijskih potencialov proučiti in pripraviti združitve družb HSE in GEN energija;
- je treba družbe SEL in HESS združiti, saj upravljanje hidroenergetskega potenciala na isti reki ni gospodarno, če je ločeno med dve podjetji;
- je treba optimizirati narodnogospodarske stroške delovanja elektram tako, da se podredi vse elektrarne v neposredni ali posredni večinski državni lasti na območju Republike Slovenije upravljanju iz centra vodenja v okviru družbe HSE;
- je treba doseči minimalno diskontno stopnjo za vlaganja v investicije v objekte za proizvodnjo električne energije iz fosilnih goriv, to je 9 odstotkov, za investicije v objekte za proizvodnjo elektrike iz obnovljivih virov pa najmanj 7 odstotkov;
- je treba pripraviti za vsako investicijo, ki presega 100.000 evrov, investicijski program in za investicijo, ki presega 50 milijonov evrov, recenziran investicijski program pri uglednem tujem konzultantskem podjetju;
- je treba doseči najnižjo zahtevano donosnost na kapital v vseh družbah v večinski neposredni ali posredni državni lasti, ki proizvajajo električno energijo ali z njo trgujejo, to je 9 odstotkov.

V Strategiji AUKN je naložba v družbo HSE opredeljena kot strateška naložba Republike Slovenije. Pri tem je v Strategiji AUKN poudarjeno, da je zaradi zagotovitve ustrezne konkurence na odprtem veleprodajnem trgu z električno energijo treba skrbno načrtovati združevanje energetskih stebrov. Strategija AUKN navaja proučitev možnosti povezovanja stebrov z namenom skupnega nastopanja na maloprodajnem in veleprodajnem trgu z električno energijo v primeru drugačnih razmer na trgu z električno energijo v Republiki Sloveniji. Prav tako je v Strategiji AUKN navedeno, da se skrbno analizirajo tudi učinki združevanja lastništva v družbah SEL in HESS z vidika učinkovitejšega upravljanja hidropotenciala na reki Savi. Glede na dobljene rezultate se izvede optimizacija upravljanja energetskih objektov na reki Savi. Strategija AUKN izpostavlja nerešena vprašanja glede na sektorsko politiko za področje energetike, in sicer sektorska politika za področje energetike dopušča in napoveduje razbitje HSE na posamezne vrste enot, in sicer termo, ki zajema družbe TEŠ, TET in skupino Premogovnik Velenje, hidro, ki vključuje družbe DEM, SENG, HESS, in trgovanje. Iz Strategije AUKN je razviden pomislek, da termo enota ne bo ustrezno konkurenčna na odprtem trgu.

V 9. členu Zakona o slovenskem državnem holdingu²⁶⁶ (ZSDH) je določeno, da k strategiji, ki jo sprejme vlada za obdobje petih let, da soglasje državni zbor. Predlog strategije z obrazložitvijo pripravi uprava SDH²⁶⁷ in ga po potrditvi nadzornega sveta SDH posreduje ministrstvu, pristojnemu za finance. SOD je Ministrstvu za finance posredovala osnutek strategije upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije²⁶⁸ (v nadaljevanju: Strategija SOD). Iz Strategije SOD izhaja, da je naložba Republike Slovenije v družbo HSE strateška in da:

- naj družba HSE proda svoj 81,33-odstotni poslovni delež v družbi TET, saj od leta 2012 nima več na razpolago premoga iz družbe RTH, Rudnik Trbovlje – Hrastnik d. o. o., zaradi česar proizvodnja električne energije v družbi TET ni rentabilna;
- naj družba HSE po potrebi deloma ali v celoti proda svoj 51-odstotni lastniški delež v družbi HESS družbama GEN energija in SEL;

²⁶⁶ Uradni list RS, št. 105/12.

²⁶⁷ V skladu s prvim odstavkom 31. člena ZSDH SDH nastane s preoblikovanjem SOD.

²⁶⁸ Z dne 7. 4. 2014.

- je treba proučiti možnost kapitalskega povezovanja družb SEL in HESS v enovito podjetje z vidikov učinkovitejšega upravljanja hidropotenciala na reki Savi in učinkovitega upravljanja hidropotenciala na reki Savi in povečanega investicijskega potenciala enovitega podjetja za financiranje investicij v hidroelektrarne na spodnji in srednji Savi;
- je treba proučiti možnost kapitalskega povezovanja družb TEŠ in Premogovnik Velenje v enovito podjetje s ciljem racionalizacije stroškov poslovanja. Premogovnik Velenje je izključni dobavitelj energenta za proizvodnjo električne energije v družbi TEŠ, zato je optimalna stroškovna cena lignita ključna za ekonomsko upravičeno obratovanje bloka 6;
- so ključni izzivi družbe in skupine HSE uspešno dokončanje investicije v blok 6, racionalizacija stroškov v skupini Premogovnik Velenje in nadaljevanje izgradnje hidroelektrarn na spodnji in srednji Savi.

Ocenjujemo, da je AUKN s pripravo in posredovanjem Strategije AUKN vladi v sprejem delno zagotovila pomoč vladi in da je SOD s pripravo in posredovanjem Strategije SOD Ministrstvu za finance delno zagotovila pomoč Ministrstvu za finance pri določitvi ciljev države, kaj želi s svojim premoženjem doseči, zakaj in kako bo to dosegla. Ocenjujemo, da bi AUKN morala v Strategiji AUKN za celovito pomoč vladi oziroma da bi SOD/SDH moral v Strategiji SOD za celovito pomoč Ministrstvu za finance pripraviti analizo in finančno ovrednotenje vseh prednosti in slabosti obstoja dveh ločenih energetskega stebrov oziroma prednosti in slabosti združitve družb GEN energije in HSE ter tako utemeljiti svoje nestrinjanje s sektorsko politiko za področje energetike. Ker AUKN/SOD/SDH v obdobju od leta 2012 do leta 2014 ni razpolagal s Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije, ni imel jasnih in verodostojnih usmeritev za upravljanje s kapitalsko naložbo v družbi HSE oziroma ni imel ustreznih podlag, da bi nadzornemu svetu družbe HSE pri izvajanju funkcij nadzora nad menedžmentom in pri strateškem vodenju dal ustrezna navodila za upravljanje s kapitalsko naložbo v družbi HSE, ki bi bila skladna s cilji vlade in državnega zbora. Kljub temu da SDH ni imel jasnih in verodostojnih usmeritev za upravljanje s kapitalsko naložbo v družbi HSE, je 27. 6. 2014 v vlogi ustanovitelja sprejel sklep, da družba HSE odsvoji del poslovnega deleža v družbi HESS, in je pooblastil poslovodstvo HSE za podpis Pogodbe o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami. SDH je s tem reševal problem denarnega toka HSE z začasnimi (opcijskimi) prodajami dela proizvodnih enot družbe HSE družbi GEN energija, kar ob dejanski in ne zgolj formalni ločitvi dveh energetskega stebrov ne bi bilo smiselno.

Pojasnilo SDH

Prednosti in slabosti združitve družb GEN energija in HSE niso bile izdelane, ker je bilo že iz letnih poročil Agencije za energijo razvidno, da kljub obstoju dveh energetskega stebrov še vedno ni zagotovljena zadostna stopnja konkurenčnosti na trgu z električno energijo in da združitve obeh energetskega stebrov glede na določbe Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence²⁶⁹ zelo verjetno ne bi dobila soglasja regulatorja Javne agencije Republike Slovenije za varstvo konkurence. Ne glede na to je SDH v primeru spremenjenih tržnih razmer na veleprodajnem trgu z električno energijo v izhodiščih za pripravo Strategije upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije navedel, da se prouči možnost kapitalskega povezovanja obeh energetskega stebrov z namenom skupnega nastopanja na maloprodajnem in veleprodajnem trgu z električno energijo, ko tržni delež skupin GEN in HSE na odprtem veleprodajnem trgu v Republiki Sloveniji pade pod 60 odstotkov.

Priporočilo

SDH priporočamo, naj pri Javni agenciji Republike Slovenije za varstvo konkurence prouči možnost kapitalskega povezovanja obeh energetskega stebrov.

²⁶⁹ Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 33/14.

2.3.3.1 Izdelani scenariji za zagotovitev pozitivnega denarnega toka oziroma v primeru negativnega denarnega toka

2.3.3.1.a AUKN oziroma SOD v letih 2012 in 2013 ni imela izdelanega scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka skupine HSE oziroma ni imela izdelanega scenarija, kakšne ukrepe bo izvedla, če bo ugotovila, da bo investicija v blok 6 povzročila skupini HSE negativni denarni tok. Ocenjujemo, da bi AUKN oziroma SOD v letih 2012 in 2013, glede na vse informacije in opredeljena tveganja o pravi vrednosti investicije v blok 6, o ceni električne energije, ceni emisijskih kuponov ogljikovega dioksida ter ceni vhodnega energenta oziroma premoga iz Premogovnika Velenje, ki so bila izražena tako v poročilih družb TEŠ in HSE kakor tudi vlade in javnih medijev, morala imeti izdelan scenarij, kakšne ukrepe bo izvedla v skupini HSE, če bo ugotovila, da investicija v blok 6 povzroča skupini HSE negativni denarni tok.

Pojasnilo SDH

V letih 2012 in 2013 ni bilo informacije, da bo blok 6 povzročil skupini HSE negativni denarni tok; sredi leta 2013 je bilo že znano, da bo investicija v blok 6 višja od prikazane v NIP 5, ni pa bilo znano vse do predložitve NIP 6, da bo družba TEŠ tudi iz poslovanja ustvarjala izgubo.

Ukrep SOD

Uprava SOD je 21. 1. 2014 v vlogi ustanovitelja oziroma edinega družbenika družbe HSE z namenom zagotovitve pozitivnega denarnega toka v družbi in skupini HSE sprejela naslednje sklepe:

- ustanovitelj naj bi sprejel novi Akt o ustanovitvi družbe z omejeno odgovornostjo Holding Slovenske elektrarne, s katerim bi povečal pristojnosti nadzornega sveta, uvedel tričlansko poslovodstvo in v odločanje prevzel posle nad 30 odstotke premoženja družbe HSE;
- ustanovitelj je zamenjal člane nadzornega sveta;
- poslovodstvo v okviru svojih pristojnosti s pomočjo znanje strokovne institucije in v sodelovanju z upravo ter nadzornim svetom Premogovnika Velenje do 30. 3. 2014 zagotovi realen in izvedljiv NFPP, ki bo med drugim jasno definiral tudi vse potrebne aktivnosti za izpolnitev pogodbenih zavez po Aneksu št. 1 k Dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, nakupu moči in nakupu električne energije z dne 30. 5. 2012; poslovodstvo z usklajenim NFPP seznaniti nadzorni svet družbe HSE in ustanovitelja do 31. 1. 2014;
- poslovodstvo pospeši aktivnosti revidiranja izvajanja investicije v blok 6;
- poslovodstvo pripravi predlog Razvojnega načrta HSE in skupine HSE za obdobje 2014–2018, ki bo vključeval tudi finančno, poslovno, kadrovsko in organizacijsko prestrukturiranje, in ga s predloženim soglasjem nadzornega sveta družbe do 31. 3. 2014 posreduje v sprejem ustanovitelju;
- poslovodstvo skupaj s partnerji v družbi HESS zagotovi nemoteno nadaljevanje projekta izgradnje hidroelektrarn na spodnji Savi;
- poslovodstvo skupaj s partnerji v družbi SRESA zagotovi nemoteno nadaljevanje projekta izgradnje hidroelektrarn na srednji Savi. Poslovodstvo v primeru nastanka ovir ali motenj pri sklepanju koncesijske pogodbe nemudoma pisno obvesti ustanovitelja, ki bo glede tega stališča posredoval vladi.

Ukrep SDH

SDH je NFPP prejel 23. 12. 2014, to je en dan po seji nadzornega sveta družbe Premogovnik Velenje, na kateri je nadzorni svet družbe načrt potrdil. SDH je izrazil svoje pričakovanje, da bo na tej podlagi čim prej sprejet tudi Poslovni načrt družbe in skupine HSE za obdobje 2015–2017. Tega je potrdil nadzorni svet družbe HSE 13. 1. 2015. Na isti seji je nadzorni svet družbe HSE potrdil tudi Projekcije poslovanja skupine HSE za obdobje 2015–2030 in izdal soglasje za začetek postopka za dolgoročno zadolžitev v obliki izdaje obveznic v skupni višini do 300 milijonov evrov z ročnostjo do 10 let.

2.3.3.1.b Vlada je v imenu Republike Slovenije izvajala ustanoviteljske pravice in s sklepom²⁷⁰ zahtevala od posloводства družbe HSE, da zagotovi večjo učinkovitost in preglednost upravljanja družb v okviru skupine HSE ter da družba HSE pripravi revidirani Razvojni načrt skupine HSE 2010/2020 s pogledom do leta 2030. Družba HSE je v skladu s sklepom vlade pripravila Razvojni načrt skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030 in ga uskladila z nadzornim svetom družbe HSE dne 22. 6. 2010, vendar ga vlada ni sprejela. Družba HSE je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 razpolagala z edinim veljavnim Razvojnimi načrtom skupine HSE za obdobje od 2006 do 2015 s pogledom do leta 2025²⁷¹, ki je glede na razmere na trgu električne energije, na finančnih trgih ter v družbi in skupini HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 zastarel, saj med drugim ocenjuje investicijsko vrednost bloka 6 z gradbenimi deli, opremo z montažo ter ostalimi stroški, kot so projektiranje, inženiring, nadzor, v skupnem znesku 598.625.000 evrov, ki je za 54 odstotkov nižja od ocenjene investicijske vrednosti bloka 6 v NIP 5²⁷² oziroma za 58 odstotkov nižja od ocenjene v NIP 6²⁷³.

Razvojni načrt skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025 v dolgoročnih finančnih projekcijah predvideva dokapitalizacijo družbe HSE. Tudi zaključki osme strateške konference skupine HSE²⁷⁴ načrtujejo proučitev možnosti pridobivanja manjkajočih sredstev za zaključek ključnih naložb skupine HSE med drugim z dokapitalizacijo družbe HSE s strani Republike Slovenije²⁷⁵, z vstopom strateškega partnerja oziroma na podlagi povezave z družbo Gen energija, pri čemer je potrebna predhodna odobritev ustanovitelja.

AUKN oziroma SOD v letih 2012 in 2013 od posloводства družbe HSE ni zahtevala nobenih aktivnosti, kljub temu da družba HSE niti v letih 2012 in 2013 ni spoštovala sklepa vlade²⁷⁶ v vlogi takratnega ustanovitelja in ni zagotovila večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE. AUKN oziroma SOD tudi ni zahtevala predložitve razvojnega načrta skupine HSE, kljub temu da je v obdobju od leta 2012 do leta 2014 veljavni razvojni načrt skupine HSE²⁷⁷ zastarel. Uprava SOD je 21. 1. 2014 v vlogi ustanovitelja oziroma edinega družbenika družbe HSE z namenom zagotovitve pozitivnega denarnega toka v družbi in skupini HSE sprejela med drugim sklep, da posloводство družbe HSE pripravi predlog Razvojnega načrta družbe in skupine HSE za obdobje 2014–2018, ki bo vključeval tudi finančno, poslovno, kadrovsko in organizacijsko prestrukturiranje, in ga s predloženim soglasjem nadzornega sveta družbe HSE do 31. 3. 2014 posreduje v sprejem ustanovitelju. SOD/SDH je šele štiri leta po sprejemu sklepa ustanovitelja, s katerim je od družbe HSE zahteval nov razvojni načrt družbe in skupine HSE, ponovno od družbe HSE zahteval pripravo razvojnega načrta, ki pa ga še do konca leta 2014 ni sprejel, saj ga družba HSE še ni pripravila.

²⁷⁰ Št. 36000-2/2010/18 z dne 18. 3. 2010.

²⁷¹ Sprejet na seji vlade z dne 7. 12. 2006.

²⁷² Ocenjena vrednost investicije v blok 6 po NIP 5 je 1.302.492.300 evrov.

²⁷³ Ocenjena vrednost investicije v blok 6 po NIP 6 je 1.428.457.700 evrov.

²⁷⁴ Poročilo o poslovanju družbe in skupine HSE, januar–september 2013.

²⁷⁵ SDH ne načrtuje dokapitalizirati družbe HSE, ker SDH za to nima sredstev, ker je to lahko sporno z vidika državnih pomoči in ker je SDH samo upravljavalec naložbe Republike Slovenije v družbo HSE skladno s pooblastili iz ZSDH-1.

²⁷⁶ Tako kot opomba 270.

²⁷⁷ Da je veljavni razvojni načrt skupine HSE zastarel, priznava tudi predstavnik SDH v elektronskem sporočilu 18. 9. 2014. Tveganja zastarelega razvojnega načrta je v poslovnih načrtih družbe in skupine HSE za leti 2012 in 2013 izpostavila tudi družba HSE.

Pojasnilo SDH

Poslovodstvo in nadzorni svet družbe HSE sta skladno s Priporočili AUKN/SOD/SDH vsako leto sprejela in potrdila Poslovni načrt družbe in skupine HSE za naslednje poslovno leto z dodatnim načrtom za nadaljnji dve poslovni leti. S potrjenim Poslovnim načrtom družbe in skupine HSE za triletno obdobje je bil vedno seznanjen AUKN/SOD/SDH. AUKN/SOD v obdobju 2012–2013 ni zahteval priprave dolgoročnega desetletnega ali dvajsetletnega razvojnega načrta družbe in skupine HSE, ker je bil v zelo hitrih in nepričakovanih razmerah na trgu z električno energijo ter ob zastareli ReNEP iz leta 2004 triletni poslovni načrt družbe in skupine HSE zadostna podlaga za poslovno načrtovanje. SOD je 21. 1. 2014 res sprejela sklep ustanovitelja, s katerim je od poslovodstva družbe HSE zahteval pripravo Razvojnega načrta družbe in skupine HSE za obdobje 2014–2018, torej za obdobje petih let, vendar se glede na zahtevane vsebine z vključitvijo tudi finančnega, poslovnega, kadrovskega in organizacijskega prestrukturiranja zahteva SOD vsebinsko nanaša na pripravo NFPP družbe in skupine HSE zaradi poslabšanih razmer na trgu z električno energijo. Razvojni načrt družbe in skupine HSE 2015–2019 še ni sprejet, saj obstaja dvom o verodostojnosti podatkov iz NIP 6, ki ga je SDH prejel 28. 2. 2014. V letu 2014 je družba HSE izvajala dodatna preverjanja in usklajevanja podatkov iz NIP 6. Dokončna različica NIP 6 je bila 30. 1. 2015 posredovana vladi, Ministrstvu za finance, Ministrstvu za infrastrukturo in družbi SDH. Za izdelavo ustreznega Razvojnega načrta družbe in skupine HSE je družba HSE potrebovala verodostojne podatke iz NIP 6. Predlog Razvojnega načrta družbe in skupine HSE 2015–2019 je nadzorni svet družbe HSE obravnaval 19. 2. 2015, SDH pa je imel prvi usklajevalni sestanek 17. 3. 2015. Dokument je še v usklajevanju med poslovodstvom in nadzorim svetom HSE, ki izdaja soglasje k dokumentu, ter SDH, ki dokument sprejme.

2.3.3.2 Izvedene aktivnosti za zagotovitev pozitivnega denarnega toka skupine HSE

Zaradi višje ocenjene vrednosti investicije v blok 6 je družba HSE za poplačilo obveznosti do dobaviteljev potrebovala dodatna finančna sredstva. SDH je 27. 6. 2014 v vlogi ustanovitelja sprejel sklep, da družba HSE odsvoji del poslovnega deleža v družbi HESS, in je pooblastil poslovodstvo HSE za podpis Pogodbe o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami²⁷⁸. SDH je 30. 9. 2014²⁷⁹ v vlogi ustanovitelja sprejel sklep, da pooblašča poslovodstvo za podpis Dodatka k Pogodbi o prodaji in nakupu poslovnih deležev in ureditvi razmerij med pogodbenimi strankami. SDH je s sprejetjem sklepa o soglasju k odsvojitvi dela poslovnega deleža v družbi HESS omogočil družbi HSE poslovanje s pozitivnim denarnim tokom v letu 2014.

Priporočilo

SDH priporočamo, naj glede na izdelane scenarije za zagotovitev pozitivnega denarnega toka skupine HSE, ob upoštevanju sprejetega Energetskega koncepta Slovenije in Odloka o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države²⁸⁰, v okviru svojih pristojnosti izvaja aktivnosti, da bo skupina HSE v prihodnosti poslovala s pozitivnim denarnim tokom.

²⁷⁸ Razvojni načrt skupine HSE 2006–2015 s pogledom do 2025 predvideva postopen vstop GEN energije v projekt izgradnje hidroelektrarne na spodnji Savi, saj je eden najpomembnejših projektov prve prioritete z načrtovanim zaključkom leta 2018 in predstavlja tudi optimalen primer strateškega partnerstva z drugim stebrom.

²⁷⁹ Št. 2014007515/VR.

²⁸⁰ Uradni list RS, št. 53/15.

2.3.4 Povzetek ugotovitev o zagotovitvi zadostnih finančnih virov za investicijo v blok 6

Skupina za financiranje, v kateri je sodeloval tudi predstavnik družbe HSE, je v letih 2012–2014 skrbela za pravočasno zagotovitev zadostnih in optimalnih finančnih virov za investicijo v blok 6. Skupina za financiranje je pri iskanju virov za zaprtje finančne konstrukcije investicije bloka 6 izhajala iz veljavnega NIP, in sicer je vrednost investicije v blok 6 po NIP 4 znašala 1.302.747 tisoč evrov brez DDV, po NIP 5 septembra 2012 je znašala 1.302.492 tisoč evrov brez DDV, po NIP 6 februarja 2014 pa 1.428.458 tisoč evrov brez DDV. Skupina za financiranje je, kljub temu da je generalni direktor družbe HSE že od 3. 6. 2011 razpolagal z informacijo o realni vrednosti investicije v blok 6 v znesku 1.402.708 tisoč evrov brez DDV, bila šele 30. 5. 2013 obveščena o vrednosti investicije v blok 6, to je v znesku 1.440.449 tisoč evrov brez DDV. Skupina za financiranje je po 30. 5. 2013 pričela iskati dodatne vire financiranja, vendar pa družba HSE do konca leta 2014 ni imela dolgoročnih projekcij poslovanja družbe TEŠ in skupine HSE zaradi sprememb ključnih vhodnih spremenljivk v NIP 6, in sicer cene premoga, cene električne energije, proizvodnje in emisij ogljikovega dioksida. Skupina za financiranje zaradi pomanjkanja navedenih podatkov do konca leta 2014 ni imela verodostojnih podlag za nadaljevanje postopkov za pridobivanje dodatnih finančnih virov, zato obstaja tveganje, da družba HSE za obratovanje bloka 6 in vračilo posojil ne bo mogla zagotoviti potrebnih finančnih sredstev pri poslovnih bankah.

Za investicijo v blok 6 so načrtovani dolžniški viri financiranja v znesku 833.000 tisoč evrov in so enaki v letih 2012–2014. V letih 2012–2014 je bilo črpanih 557.500 tisoč evrov, do konca leta 2014 pa 750.000 tisoč evrov. Garancija družbe HSE za posojilo EIB znaša 88.000 tisoč evrov, za posojilo EBRD pa 160.000 tisoč evrov. Družba HSE je zaradi nepravočasno sprejetega ZPODPTEŠ družbi TEŠ v letih 2012 in 2013 na podlagi posojilnih pogodb odobrila 335.600 tisoč evrov. Za odobritev posojil družbi TEŠ je morala družba HSE pri poslovnih bankah najeti 171.500 tisoč evrov posojil. V finančnih pogodbah za investicijo v blok 6 so določeni kazalniki poslovanja, ki jih družba in skupina HSE v letu 2014 nista dosegli, zato obstaja tveganje, da bodo banke, EIB in EBRD zahtevale vračilo posojil z obrestmi in drugimi stroški, ki izhajajo iz sklenjenih finančnih pogodb.

Za investicijo v blok 6 je povišan znesek načrtovanih lastniških virov financiranja v letih 2012–2014, in sicer s 469.492,3 tisoč evra na 595.457,7 tisoč evra, prav tako je višji delež lastniških virov financiranja družbe HSE, in sicer s 24,9 odstotka na 34,3 odstotka vrednosti investicije v blok 6. Družba HSE je do konca leta 2014 za investicijo v blok 6 zagotovila 414.777 tisoč evrov, in sicer z dokapitalizacijo družbe TEŠ v znesku 248.663 tisoč evrov in s pogodbami o prevzemu dolga v znesku 166.114 tisoč evrov. Družba HSE je za investicijo v blok 6 do konca leta 2014 zagotovila za 13.275 tisoč evrov več lastniških virov financiranja, kot je načrtovano z NIP 6. Za pravočasno zagotovitev lastniških virov financiranja za investicijo v blok 6 se je družba HSE zadolžila v letu 2013 pri (P) [REDACTED] (P) v znesku (P) [REDACTED] (P) evrov, v letu 2014 pri poslovnih bankah v znesku (P) [REDACTED] (P) evrov in s prodajo 35,6-odstotnega poslovnega deleža v družbi HESS v znesku 96.711 tisoč evrov, vendar teh virov financiranja za investicijo v blok 6 s poslovnim načrtom za leto 2013, z dodatnim načrtom za leti 2014 in 2015, ni načrtovala. Zaradi neobvladovanja tveganj glede načrtovanja in uresničitve denarnega toka pri investiciji v blok 6 sta družba in skupina HSE morali odmakniti investicijo prve prioritete v črpalno hidroelektrarno Kozjak v ocenjenem znesku 153.338 tisoč evrov in investicije v hidroelektrarne na srednji Savi v ocenjenem znesku 685.000 tisoč evrov, saj te investicije niso več vključene v poslovni načrt družbe in skupine HSE za leto 2014.

Za obratovanje bloka 6 in vračilo posojil je v NIP 4, NIP 5 in NIP 6 načrtovano, da bo družba TEŠ sama poplačala obveznosti, vendar glede na negativni poslovni izid družbe TEŠ v letih 2014–2016 v znesku 20.803 tisoč evrov, načrtovan v NIP 6, in glede na morebitno neizvedbo načrtovanega dezinvestiranja družbe TEŠ v znesku 68.672 tisoč evrov obstaja tveganje, da družba TEŠ ne bo mogla zagotoviti lastnih sredstev za poplačilo obveznosti in bosta morali manjkajoča finančna sredstva zagotoviti družba in skupina HSE. Družba HSE zato že načrtuje kratkoročno zadolžitev v znesku 150.000 tisoč evrov v letu 2015 in izdajo dolžniških vrednostnih papirjev družbe HSE v znesku do 300.000 tisoč evrov.

Družba HSE je z izvajanjem upravljanja z denarnimi sredstvi v skupini HSE in v okviru združevanja denarnih sredstev, ki ga je družba HSE v obdobju od leta 2012 do leta 2014 izvajala na podlagi sprejetih internih navodil za upravljanje z denarnimi sredstvi, s pripravljenimi mesečnimi poročili službe financ v družbi HSE o stanju terjatev in obveznosti družbe in skupine HSE, z mesečnimi pripravljenimi kvartalnimi poročili službe financ v družbi HSE o upravljanju z denarnimi sredstvi družbe in skupine HSE, vzpostavila ustrezne podlage za pridobitev potrebnih informacij o finančnem stanju družb skupine HSE in za izvedbo potrebnih aktivnosti pri obvladovanju likvidnostnega tveganja v obdobju od leta 2012 do leta 2014.

Družba HSE do pridobitve informacije o višjem znesku investicije v blok 6 ni imela izdelanega nobenega scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka, saj so podatki o vrednosti investicije in podatki po začetku obratovanja bloka 6 zagotavljali pozitiven poslovni izid družbe TEŠ. Družba HSE je po pridobitvi informacije o višjem znesku investicije v blok 6 v letu 2013 začela z izdelavo scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka, vendar pa ukrepov do julija 2014 ni finančno ovrednotila. Družba HSE je julija 2014 naredila seznam ukrepov za racionalizacijo in optimizacijo poslovanja družbe in skupine HSE in določila znesek, za koliko naj bi posamezni ukrep odstopal od poslovnega načrta za leto 2014, vendar pa ni mogoče presoditi, v kakšnem deležu sta družba in skupina HSE z racionalizacijo in optimizacijo poslovanja v letu 2014 dosegli znižanje stroškov poslovanja glede na rezultat iz študije, ki predvideva, da je v skupini HSE mogoče znižati stroške poslovanja v znesku 45.400 tisoč evrov na letni ravni.

Družba HSE v letih 2012–2014 ni imela izdelanega učinkovitega in preglednega upravljanja družb znotraj skupine HSE, kar se je izkazalo pri vodenju investicije v blok 6, kjer informacije niso bile zanesljive, zato družba HSE ni imela ustreznih pogojev za sprejem optimalnih odločitev glede izvajanja in financiranja investicije v blok 6. Družba HSE nima vzpostavljenega sistema zagotovitve zadostnih, pravičnih in pravočasnih informacij o poslovanju odvisnih družb, zato ne obvladuje tveganja, da razpolaga s celovitimi, točnimi in zanesljivimi podatki pravočasno.

AUKN in SOD sta s sprejemom kodeksa in priporočil zagotovili pogoje za pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE ter omogočili izvajanje nadzora nad družbo HSE pri sprejemanju odločitev. AUKN in SOD v letih 2012 in 2013 nista analizirali, ali so zagotovljena zadostna finančna sredstva skupine HSE zaradi investicije v blok 6 oziroma kakšne ukrepe bi lahko skupina HSE izvedla za zagotovitev večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE. SOD je šele januarja 2014 sprejela sklep, s katerim je družbi HSE naložila aktivnosti, ki omogočajo SOD oziroma SDH hitrejšo pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE ter omogočajo izvajanje boljšega nadzora nad družbo HSE.

AUKN in SOD oziroma SDH v letih 2012–2014 nista razpolagali s Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije, zato nista imeli jasnih in verodostojnih usmeritev za upravljanje s kapitalsko

naložbo v družbi HSE. AUKN je pripravila Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije, vendar ni pripravila analize in ni finančno ovrednotila vseh prednosti in slabosti obstoja dveh ločenih energetskega stebrov. AUKN in SOD oziroma SDH v letih 2012–2014 nista imeli izdelanega nobenega scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka skupine HSE oziroma določitev in izvedbo ukrepov, ki jih bosta izvedli, če ugotovita, da bo investicija v blok 6 povzročila družbi in skupini HSE negativni denarni tok. AUKN in SOD v letih 2012 in 2013 od družbe HSE nista zahtevali nobenih aktivnosti, kljub temu da družba HSE še v letih 2012 in 2013 ni spoštovala sklepa vlade in ni zagotovila večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE. SOD oziroma SDH je šele s sklepom januarja 2014 od družbe HSE zahteval pripravo novega razvojnega načrta skupine HSE, kljub temu da je bil že pred letom 2012 veljavni razvojni načrt skupine HSE zastarel.

3. MNENJE

Revidirali smo *učinkovitost* poslovanja družbe Holding Slovenske elektrarne, d. o. o., Agencije za upravljanje kapitalskih naložb Republike Slovenije in Slovenske odškodninske družbe, d. d. oziroma Slovenskega državnega holdinga, d. d. pri obvladovanju denarnih tokov skupine Holding Slovenske elektrarne zaradi investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014. Za izrek mnenja smo pridobili odgovore na vprašanja, ali je končna vrednost investicije v blok 6 določena realno, ali je zagotovljena obvladljivost financiranja obratovanja bloka 6 in ali so zagotovljeni zadostni finančni viri za investicijo v blok 6.

Menimo, da obvladovanje denarnih tokov skupine Holding Slovenske elektrarne zaradi investicije v blok 6 v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2014 *ni bilo učinkovito*.

Družba HSE v okviru izvajanja aktivnega nadzora investicije ni zagotovila, da bi bila predračunska vrednost investicije do izdelave NIP 6 določena v realni vrednosti. Predračunska vrednost investicije v blok 6 se je v NIP 6, glede na vrednost v NIP 5, povečala za 125.965 tisoč evrov in znaša 1.428.457 tisoč evrov, tako da presega vrednost 1.302.747 tisoč evrov, ki je določena v ZPODPTEŠ in v pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi. To pomeni, da družba HSE z ukrepi v okviru aktivnega nadzora investicije ni zagotovila izpolnitve pogoja glede vrednosti investicije, ki je bil določen ob izdaji državnega poročila za izvedbo investicije v blok 6. Pri tem v predračunski vrednosti investicije v blok 6 niso upoštevani predvideni stroški njegove razgradnje po zaključku dobe obratovanja.

Kljub izvedenim aktivnostim za znižanje vrednosti glavne tehnološke opreme in stroškov njene montaže družba HSE v okviru aktivnega nadzora investicije ni obvladovala tveganja, povezanega s povečevanjem vrednosti investicije, ki je izhajalo iz pomanjkljivosti osnovne pogodbe za dobavo glavne tehnološke opreme in podrejenega položaja družbe TEŠ v primerjavi s konzorcijem Alstom. Po izvedenih pogajanjih je bila končna vrednost glavne tehnološke opreme določena v vrednosti 743.454 tisoč evrov, kar je za 44.020 tisoč evrov več od vrednosti v NIP 4, ki je bil veljaven v času sprejema ZPODPTEŠ in pogodbe o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi. Stroški montaže glavne tehnološke opreme pa so bili določeni v vrednosti 179.928 tisoč evrov, kar je za 79.928 tisoč evrov več od vrednosti v NIP 4.

Družba HSE ni obvladovala tveganja, povezanega s povečevanjem vrednosti investicije zaradi vpliva eskalacijskih enačb. Izračuni, ki so bili narejeni v začetku leta 2011, so namreč pokazali, da bi višina eskalacije na podlagi eskalacijskih enačb lahko dosegla celo 180 milijonov evrov. Družba HSE tudi ni zagotovila, da bi bili v vrednost investicije ustrezno vključeni vsi stroški financiranja investicije v blok 6. V NIP 5 so bili v vrednosti investicije v blok 6 upoštevani stroški financiranja le do 31. 12. 2014, nekateri stroški pa so bili neupravičeno preneseni med redne stroške poslovanja družbe TEŠ. Neobvladovanje tveganj glede vrednosti bloka 6 ima tudi negativen vpliv na finančne kazalnike investicije in zmožnost zagotavljanja zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE za financiranje investicije v blok 6.

Družba HSE tudi ni obvladovala tveganja, povezanega s podaljševanjem roka dokončanja del na glavni tehnološki opremi. Sicer je bilo dogovorjeno, da bo konzorcij Alstom izvedel vse aktivnosti za skrajšanje roka dokončanja del do 26. 6. 2015, vendar je imel možnost 5-tedenske prekoračitve pogodbenega roka dokončanja del brez uveljavitve pogodbene kazni za zamudo. Obstaja tveganje, da uporabno dovoljenje za blok 6 ne bo pridobljeno najkasneje do 15. 2. 2016, kot je zahtevano v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij.

Družba HSE ne obvladuje tveganja, da predvidene količine proizvodnje premoga ne bodo zadoščale za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo v celotnem obdobju njegovega obratovanja. Da bi blok 6 v celotnem obdobju delovanja obratoval z enako zmogljivostjo kot v letu 2028, ko je načrtovana največja poraba premoga, je v Premogovniku Velenje, po podatkih iz Potrdila o stanju zalog in virov mineralne surovine, za 10,2 milijona ton premalo odkopnih zalog premoga. Ob upoštevanju predvidene proizvodnje premoga v NIP 6, to je 113,7 milijona ton, ki temelji na oceni zalog premoga iz leta 2010 in izvedeni neodvisni verifikaciji te ocene, izhaja, da znaša primanjkljaj premoga za obratovanje bloka 6 s polno zmogljivostjo celo 23,3 milijona ton. Tako tudi ni obvladovano tveganje, da proizvodne zmogljivosti bloka 6 ne bodo optimalno izkoriščene v njegovem obdobju obratovanja. Predvidena proizvodnja bloka 6 v celotnem 40-letnem obdobju obratovanja znaša 115 TWh električne energije, medtem ko bi z enakim režimom obratovanja, kot je predviden v letu 2028, ta znašala 152 TWh električne energije. Tako bo blok 6 v 40-letnem obdobju obratovanja deloval zgolj na 75,7 odstotka od maksimalno razpoložljive zmogljivosti.

Na podlagi primerjave različnih napovedi stroškovne cene premoga izhaja, da družba HSE kot večinska lastnica Premogovnika Velenje z nadzorom njegovega poslovanja ni poskrbela, da bo dosežena predvidena stroškovna cena premoga 2,25 evra/GJ, ki je upoštevana pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6. Vpliv na pogodbeno dogovorjeno stroškovno ceno premoga bo imelo predvidljivo dejstvo, da bo Premogovnik Velenje v obdobju do leta 2030 proizvajal manjše količine premoga, kot so določene v NIP 6, z nižjo kurilno vrednostjo. Družba HSE s tem tudi ni zagotovila izpolnitve pogoja glede cene premoga, ki je bil ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ in pogodbi o ureditvi razmerij, sklenjeni na njegovi podlagi.

Iz napovedi cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida je razviden velik razpon med scenariji, ki se z daljšanjem časovnega obdobja še povečuje, kar kaže na majhno zanesljivost napovedi prihodnjih cen. Zato družba HSE ne obvladuje tveganja, da cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida iz osnovnega scenarija, ki so upoštewane pri izračunu stroškov proizvodnje električne energije, ne bodo dosežene.

Na podlagi primerjave različnih napovedi cen električne energije se je kot neobvladljivo izkazalo tveganje, da predvidene prodajne cene električne energije v NIP 6, ki so upoštewane pri izračunu finančnih učinkov obratovanja bloka 6, ne bodo dosežene. Iz primerjave napovedi tržnih cen električne energije v osnovnem scenariju v študijah Pöyry-2013 in Pöyry-2014 izhaja, da so ocenjene tržne cene električne energije v študiji Pöyry-2014 v obdobju od leta 2014 do leta 2020 pomembno nižje, kljub temu da je pri njihovi napovedi upoštevana tako pasovna kot trapezna proizvodnja električne energije in ne samo pasovna proizvodnja kot v študiji Pöyry-2013. Prav tako obstaja tveganje, da dodatni predvideni prihodki od zakupa moči za zagotavljanje sistemskih storitev v elektroenergetskem sistemu v obdobju obratovanja bloka 6 ne bodo realizirani v načrtovanem obsegu.

Družba HSE pri nadzoru izvedbe investicije v blok 6 ni zagotovila, da bi bilo poslovanje družbe TEŠ po začetku obratovanja bloka 6 pozitivno, kar bo negativno vplivalo na doseganje načrtovanih finančnih učinkov investicije v blok 6 in zagotavljanje zadostnega denarnega toka celotne skupine HSE. Ker napovedi prodajne cene električne energije in nabavne cene premoga iz NIP 6 niso uresničljive, tudi načrtovani poslovni izid družbe TEŠ ni uresničljiv.

Družba HSE ni zagotovila, da bi bila pri izračunu finančnih kazalnikov investicije v blok 6 upoštevana zahteva sektorske politike za področje energetike, saj ni bila uporabljena predpisana diskontna stopnja. Če bi bila pri izračunu finančnih kazalnikov uporabljena diskontna stopnja, kot je zahtevana v sektorski politiki za področje energetike, bi ugotovili, da ni izpolnjen cilj investicije pri doseganju finančnih učinkov, ki se nanaša na interno stopnjo donosnosti oziroma zahtevano donosnost investicije, merjeno po dinamični metodi. S tem tudi ni izpolnjen pogoj glede donosnosti investicije, ki je bil ob izdaji državnega poročstva za izvedbo investicije v blok 6 določen v ZPODPTEŠ.

Analiza občutljivosti je bila pripravljena na neustreznih izhodiščnih vrednostih za finančni kazalnik neto sedanja vrednost investicije. Tako za stroškovno ceno premoga kot za prodajno ceno električne energije se je izkazalo, da napovedane vrednosti niso bile ustrezne, zato tudi ni ustrezna izhodiščna vrednost finančnih kazalnikov v analizi občutljivosti. Zato tudi izračunani vpliv sprememb stroškovne cene premoga ter prodajne cene električne energije na finančne kazalnike investicije ni ustrezen.

Koordinacijska skupina HSE in TEŠ za optimizacijo finančne konstrukcije bloka 6 in minimizacijo stroškov financiranja, v kateri je sodeloval tudi predstavnik družbe HSE, je v letih 2012–2014 skrbela za pravočasno zagotovitev zadostnih in optimalnih finančnih virov za investicijo v blok 6, vendar ni imela pravih informacij o vrednosti investicije v blok 6, kljub temu da je generalni direktor družbe HSE že leta 2011 imel informacijo o višji realni vrednosti investicije v blok 6, kot je bila izkazana v veljavnem NIP. Koordinacijska skupina HSE in TEŠ za optimizacijo finančne konstrukcije bloka 6 in minimizacijo stroškov financiranja je šele leta 2013, ko je bila obveščena o realni vrednosti investicije v blok 6, pričela iskati dodatne vire financiranja, vendar pa družba HSE do konca leta 2014 ni imela dolgoročnih projekcij poslovanja družbe TEŠ in skupine HSE. Koordinacijska skupina HSE in TEŠ za optimizacijo finančne konstrukcije bloka 6 in minimizacijo stroškov financiranja ni imela verodostojnih podlag za pridobivanje dodatnih finančnih virov, zato obstaja tveganje, da družba HSE za obratovanje bloka 6 in vračilo posojil ne bo mogla zagotoviti potrebnih finančnih sredstev.

V finančnih pogodbah za investicijo v blok 6 so določeni kazalniki poslovanja, ki jih družba in skupina HSE v letu 2014 nista dosegli, zato obstaja tveganje, da bodo banke, EIB in EBRD zahtevale vračilo danih posojil z obrestmi in drugimi stroški, ki izhajajo iz sklenjenih finančnih pogodb.

Družba HSE je do konca leta 2014 za investicijo v blok 6 z dokapitalizacijo družbe TEŠ in s pogodbami o prevzemu dolga zagotovila 414.777 tisoč evrov, kar je za 13.275 tisoč evrov več lastniških virov financiranja, kot je načrtovano z NIP 6. Za pravočasno zagotovitev lastniških virov financiranja za investicijo v blok 6 se je družba HSE zadolžila v letu 2013 pri (P) [REDACTED] (P) v znesku (P) [REDACTED] (P) evrov, v letu 2014 pri poslovnih bankah v znesku (P) [REDACTED] (P) evrov in s prodajo 35,6-odstotnega poslovnega deleža v družbi HESS v znesku 96.711 tisoč evrov, vendar teh virov financiranja za investicijo v blok 6 s poslovnim načrtom za leto 2013, z dodatnim načrtom za leti 2014 in 2015, ni načrtovala. Zaradi neobvladovanja tveganj glede načrtovanja in uresničitve denarnega toka pri investiciji v blok 6 sta družba in skupina HSE morali odmakniti investicijo prve prioritete v črpalno

hidroelektrarno Kozjak v ocenjenem znesku 153.338 tisoč evrov in investicije v hidroelektrarne na srednji Savi v ocenjenem znesku 685.000 tisoč evrov, saj te investicije niso več vključene v poslovni načrt družbe in skupine HSE za leto 2014.

Za obratovanje bloka 6 in vračilo posojil je v vseh NIP načrtovano, da bo družba TEŠ sama poplačala svoje obveznosti, vendar zaradi v NIP 6 načrtovanega negativnega poslovnega izida družbe TEŠ v letih 2014–2016 in morebitne neizvedbe načrtovanega dezinvestiranja družbe TEŠ obstaja tveganje, da družba TEŠ ne bo mogla zagotoviti lastnih sredstev za poplačilo svojih obveznosti in bosta morali manjkajoča finančna sredstva zagotoviti družba in skupina HSE.

Kljub kasneje izdanemu državnemu poročstvu od načrtovanega in višji vrednosti investicije v blok 6 od načrtovane, je družba HSE zaradi vzpostavljenih ustreznih podlag za pridobitev potrebnih informacij o finančnem stanju družb skupine HSE, v obdobju od leta 2012 do leta 2014, obvladovala likvidnostno tveganje.

Družba HSE do pridobitve informacije o višjem znesku investicije v blok 6 ni imela izdelanega nobenega scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka, saj so podatki o vrednosti investicije in podatki po začetku obratovanja bloka 6 predvidevali pozitivni poslovni izid družbe TEŠ. Družba HSE je po pridobitvi informacije o višjem znesku investicije v blok 6 v letu 2013 začela z izdelavo scenarija za zagotovitev pozitivnega denarnega toka, vendar pa ukrepov do julija 2014 ni finančno ovrednotila. Julija 2014 je naredila seznam ukrepov za racionalizacijo in optimizacijo poslovanja družbe in skupine HSE in določila znesek, za koliko naj bi posamezni ukrep odstopal od poslovnega načrta za leto 2014, vendar pa ni mogoče presoditi, v kakšnem deležu sta družba in skupina HSE z racionalizacijo in optimizacijo poslovanja v letu 2014 dosegli znižanje stroškov poslovanja glede na rezultat iz študije, ki predvideva, da je v skupini HSE mogoče znižati stroške poslovanja v znesku 45.400 tisoč evrov na letni ravni. Družba HSE v letih 2012–2014 ni imela izdelanega učinkovitega in preglednega upravljanja družb znotraj skupine HSE, kar se je izkazalo pri vodenju investicije v blok 6, kjer informacije niso bile zanesljive, zato ni imela ustreznih pogojev za sprejem optimalnih odločitev glede izvajanja in financiranja investicije v blok 6. Družba HSE nima vzpostavljenega sistema zagotovitve zadostnih, pravičnih in pravočasnih informacij o poslovanju odvisnih družb, zato ne obvladuje tveganja, da pravočasno razpolaga s celovitimi, točnimi in zanesljivimi podatki.

AUKN in SOD sta s sprejemom kodeksov in priporočil zagotovili pogoje za pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE ter omogočili izvajanje nadzora nad družbo pri sprejemanju odločitev, vendar v letih 2012 in 2013 od družbe HSE nista zahtevali poročil, na podlagi katerih bi lahko analizirali, ali so zagotovljena zadostna finančna sredstva skupine HSE zaradi investicije v blok 6 oziroma kakšne ukrepe bi lahko skupina HSE izvedla za zagotovitev večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE. SOD je šele januarja 2014 sprejela sklep, s katerim je družbi HSE naložila aktivnosti, ki SOD oziroma SDH omogočajo hitrejšo pridobitev ustreznih informacij o poslovanju družbe in skupine HSE ter izvajanje boljšega nadzora nad družbo.

AUKN je pripravila Strategijo upravljanja kapitalskih naložb Republike Slovenije, vendar ni pripravila analize in ni finančno ovrednotila vseh prednosti in slabosti dveh ločenih energetskega stebrov. AUKN in SOD oziroma SDH v letih 2012–2014 nista imeli izdelanega nobenega scenarija z ukrepi, ki bi jih izvedli v primeru ugotovitve, da bo investicija v blok 6 povzročila družbi in skupini HSE negativni denarni tok. AUKN in SOD v letih 2012 in 2013 od družbe HSE nista zahtevali aktivnosti, kljub temu da ta še v

letih 2012 in 2013 ni spoštovala sklepa vlade in ni zagotovila večje učinkovitosti in preglednosti upravljanja družb v okviru skupine HSE. SOD oziroma SDH je šele s sklepom januarja 2014 od družbe HSE zahteval predložitev razvojnega načrta skupine HSE, kljub temu da je bil že pred letom 2012 veljavni razvojni načrt skupine HSE zastarel.

4. ZAHTEVA ZA PREDLOŽITEV ODZIVNEGA POROČILA

Družba *Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.* in družba *Slovenski državni holding, d. d.* morata v predvidenem roku 90 dni po prejemu revizijskega poročila računskemu sodišču predložiti odzivno poročilo.

Odzivno poročilo mora vsebovati:

1. navedbo revizije, na katero se nanaša,
2. kratek opis nesmotnosti v poslovanju, ki so bile ugotovljene z revizijo, in
3. izkaz popravljalnih ukrepov.

Izkaz popravljalnih ukrepov mora obsegati navedbo popravljalnih ukrepov in ustrezna dokazila o izvedenih popravljalnih ukrepih za odpravo ugotovljenih nesmotnosti.

Popravljalni ukrepi družbe *Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.* se morajo nanašati na:

- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za zagotovitev izvedbe ukrepov finančnega in poslovnega prestrukturiranja Premogovnika Velenje, s katerim bo dosežena cena premoga, kot je navedena v NIP 6-2015 – točka 2.2.1.3;
- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za zagotovitev izvedbe ukrepov finančnega in poslovnega prestrukturiranja družbe TEŠ, s katerim bo dosežena lastna cena električne energije, kot je navedena v NIP 6-2015 – točka 2.2.5;
- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za ureditev razmerja z Republiko Slovenijo glede vrednosti, vhodnih parametrov in finančnih kazalnikov investicije v blok 6, ki niso več v skladu s pogoji ZPODPTEŠ in pogodbo o ureditvi razmerij – točke 2.1.2.1, 2.2.1.3 in 2.2.6;
- preveritev odškodninske odgovornosti organov upravljanja in nadzora družb HSE in TEŠ, ki so sodelovali pri izvedbi investicije v blok 6, in preveritev možnosti vložitve odškodninskih tožb – točka 2.3.1.a;
- predložitev vloge družbe HSE za soglasje bank, EIB in EBRD za spremembo pogojev oziroma obveznosti, ki izhajajo iz sklenjene posojilne pogodbe EIB, garancijske pogodbe GFA in garancijske pogodbe EBRD – točka 2.3.1.1.1.a;
- izdelavo načrta aktivnosti z opredeljenimi aktivnostmi, roki in odgovornimi osebami za doseganje bolj učinkovite koordinacije med obvladujočo družbo HSE in odvisnimi družbami v skupini HSE in s tem tudi optimizacijo in racionalizacijo poslovanja skupine HSE – točka 2.3.1.2.f.

Popravljalni ukrep *družbe Slovenski državni holding, d. d.* se mora nanašati na:

- predložitev Razvojnega načrta skupine HSE, s soglasjem SDH, in bo vključeval finančno, poslovno, kadrovsko in organizacijsko prestrukturiranje skupine HSE ter akcijski načrt za optimizacijo in racionalizacijo poslovanja skupine HSE, v katerem bodo opredeljene aktivnosti, roki, odgovorne osebe in finančni učinki – točka 2.3.3.

Po drugem odstavku 29. člena ZRacS-1 je odzivno poročilo uradna listina, ki jo potrdi odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev s svojim podpisom in pečatom.

Računsko sodišče bo ocenilo verodostojnost odzivnega poročila, to je resničnost navedb o popravljalnih ukrepih, in po potrebi opravilo revizijo odzivnega poročila na podlagi četrtega odstavka 29. člena ZRacS-1. Prav tako bo ocenilo zadovoljivost sprejetih popravljalnih ukrepov.

Če odzivno poročilo ne bo predloženo v roku, določenem v tem revizijskem poročilu, stori odgovorna oseba uporabnika javnih sredstev prekršek po tretjem odstavku 38. člena ZRacS-1. Če uporabnik javnih sredstev, ki bi moral predložiti odzivno poročilo, niti v roku 15 dni po izteku roka za predložitev odzivnega poročila računskemu sodišču ne predloži odzivnega poročila, se šteje, da uporabnik javnih sredstev krši obveznost dobrega poslovanja²⁸¹. Opozarjamo, da se neresnične navedbe v odzivnem poročilu obravnavajo kot neresnične navedbe v uradni listini (drugi odstavek 29. člena ZRacS-1).

Če bo računsko sodišče v porevizijskem postopku ugotovilo, da družba Holding Slovenske elektrarne, d. o. o. in družba Slovenski državni holding, d. d. kršita obveznosti dobrega poslovanja, bo ravnalo v skladu s sedmim do štirinajstim odstavkom 29. člena ZRacS-1.

²⁸¹ 3. točka prvega odstavka 37. člena Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije.

5. PRIPOROČILA

Družbi Holding Slovenske elektrarne, d. o. o. priporočamo, naj:

- ponovno prouči navedbe v Razvojnem načrtu skupine HSE 2010–2020 s pogledom do leta 2030, da bo Premogovnik Velenje kljub zelo zmanjšanemu obsegu pridobivanja premoga v obdobju po letu 2040 sposoben izvesti zapiranje premogovnika in poravnati vse obveznosti (zapiranje jame, sanacija površin in podobno) v breme rednih prihodkov;
- Ministrstvu za infrastrukturo kot pristojnemu ministrstvu za pripravo predloga Energetskega koncepta Slovenije posreduje predlog vsebine takega koncepta z jasno določenimi cilji, indikatorji učinka, na podlagi katerih bo mogoče meriti dosegljivost ciljev, s cilji povezane ukrepe za doseg ciljev, pričakovanimi učinki, časovno dimenzijo izvajanja ukrepov ter oceno stroškov izvajanja ukrepov;
- z družbami v skupini HSE skuša doseči dogovor, da ima le družba HSE možnost najemanja posojil pri poslovnih bankah;
- pospeši uvedbo korporativnega upravljanja družbe in skupine HSE ter poenotenje določenih strokovnih služb z namenom doseganja bolj učinkovite koordinacije med obvladujočo družbo in odvisnimi družbami v skupini HSE in s ciljem maksimiranja razpoložljivih potencialov skupine HSE ter izkoriščanja medsebojnih sinergijskih učinkov; te aktivnosti naj družba HSE uveljavlja z jasno in kvalitetno definiranimi politikami in z večjo koordinacijo poslovnih funkcij ter s še bolj usklajenim delovanjem na področjih znotraj skupine, kot so razvoj, investicije oziroma naložbe, nabava, finance, trgovanje, vzdrževanje, informacijska tehnologija, kadrovska politika, odnosi z javnostmi in celostna podoba, računovodstvo, kontroling, notranja revizija, pravne zadeve in kakovost; družba HSE naj:
 - konsolidira lastništvo, pripravi analizo in strokovne podlage za vzpostavitev pogodbenega koncerna;
 - okrepi koncernsko delovanje s konsolidacijo lastništva in sodobnim korporativnim upravljanjem za povečanje konkurenčnosti;
 - posodobi strategijo združevanja/sinergij v skupini HSE na področjih, ki lahko z reorganizacijo prispevajo k večjemu investicijskemu potencialu skupine HSE ob zaostrenih razmerah na finančnem in energetske trgu;
- v poročilih o optimizaciji za posamezen ukrep navede, kakšen vpliv ima na izkaz poslovnega izida oziroma izkaz denarnega toka; družba HSE naj izvede poglobljeno analizo stroškov na ravni celotne skupine HSE z namenom optimizacije poslovanja in naj pri tem:
 - dopolni seznam ukrepov na podlagi izvedene analize stroškov; seznam naj bo dopolnjen vsaj z znižanjem stroškov zunanjih izvajalcev predvsem za dela, ki jih lahko izvedejo zaposleni v skupini HSE;
 - intenzivneje začne z optimizacijo in racionalizacijo poslovanja predvsem na področju dezinvestiranja in stroškov dela, na katere imata družba in skupina HSE največji vpliv;

- presodi ustreznost podjetniških kolektivnih pogodb v skupini HSE in Kolektivne pogodbe elektrogospodarstva Slovenije pri doseganju cilja zniževanja mase plač v skupini HSE in naj začne z aktivnostmi za spremembe kolektivnih pogodb, ki bodo omogočale znižanje mase plač v skupini HSE in stabilno poslovanje skupine HSE;
- prouči učinke morebitne združitve družbe Premogovnik Velenje in družbe TEŠ v enovito družbo na racionalizacijo poslovanja in s tem doseganje boljših finančnih učinkov investicije v blok 6.

Družbi *Slovenski državni holding, d. d.* priporočamo, naj:

- pri Javni agenciji Republike Slovenije za varstvo konkurence prouči možnost kapitalskega povezovanja obeh energetskega stebrov;
- glede na izdelane scenarije za zagotovitev pozitivnega denarnega toka skupine HSE, ob upoštevanju sprejetega Energetskega koncepta Slovenije in Odloka o strategiji upravljanja kapitalskih naložb države, v okviru svojih pristojnosti izvaja aktivnosti, da bo skupina HSE v prihodnosti poslovala s pozitivnim denarnim tokom.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena ZRacS-1 ni dopustno izpodbijati pred sodišči in drugimi državnimi organi.

Tomaž Vesel,
generalni državni revizor

Priloge: 13

Poslano:

1. vlagatelju po Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja,
2. družbi Holding Slovenske elektrarne, d. o. o.,
3. arhivu.

6. PRILOGE

- Priloga 1: Napoved gibanja nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida v obdobju obratovanja bloka 6;
- priloga 2: Napoved prodajnih cen električne energije in proizvodnje po posameznih blokih, nakupnih cen emisijskih kuponov ogljikovega dioksida in emisij ogljikovega dioksida ter cen premoga in njegove porabe po osnovnem scenariju;
- priloga 3: Napoved gibanja prodajnih cen električne energije v študiji Pöyry-2013;
- priloga 4: Napoved gibanja prodajnih cen električne energije v študiji Pöyry-2014;
- priloga 5: Analiza občutljivosti postavk, ki vplivajo na doseganje zahtevanih finančnih učinkov obratovanja bloka 6;
- priloga 6: Analiza investicijskih, tržnih in finančnih tveganj investicije v blok 6;
- priloga 7: Načrt poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2014 z viri za plačilo obveznosti – bruto zneski (z vključenim DDV);
- priloga 8: Načrt poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2015 z viri za plačilo obveznosti – bruto zneski (z vključenim DDV);
- priloga 9: Likvidnost družbe TEŠ z investicijo v blok 6 do zadnjega odplačila glavnice oziroma do leta 2038;
- priloga 10: Konsolidiran izkaz denarnih tokov skupine HSE od leta 2015 do leta 2022;
- priloga 11: Konsolidiran izkaz denarnih tokov skupine HSE od leta 2023 do leta 2030;
- priloga 12: Posojilo Evropske investicijske banke;
- priloga 13: Posojilo Evropske banke za obnovo in razvoj.

Priloga 1

(P)												

[illegible]

(P)

[REDACTED]

[REDACTED]

(P)

[REDACTED]

[illegible]

(P) [REDACTED]

© 2006 The Authors
Journal compilation © 2006 Blackwell Publishing Ltd

1
2
3
4
5
6

114

(P)

[illegible]

[REDACTED]				
[REDACTED]				
[REDACTED]				
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]				
[REDACTED]				

Priloga 6

Analiza investicijskih, tržnih in finančnih tveganj investicije v blok 6

V tabeli 29 so prikazane stopnje vplivov tveganj glede na morebitne stroške tveganj in zamude pri izvedbi investicije v blok 6.

Tabela 29: Stopnje vplivov ugotovljenih tveganj na izvedbo investicije v blok 6

Kategorija	Stopnja vpliva	Stroški tveganj v milijon evrih	Mogoče zamude v dnevih
1	Zelo majhen vpliv na investicijo	do 10	do 14
2	Majhen vpliv na investicijo	od 11 do 30	od 15 do 45
3	Srednji vpliv na investicijo	od 31 do 50	od 45 do 90
4	Velik vpliv na investicijo	od 51 do 200	od 90 do 150
5	Katastrofalen vpliv na investicijo	nad 200	nad 150

Vir: NIP 6.

V tabeli 30 so prikazane stopnje verjetnosti uresničitve tveganj glede na razpoložljive informacije o verjetnosti.

Tabela 30: Stopnje verjetnosti uresničitve ugotovljenih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6

Kategorija	Stopnja vpliva v odstotkih	Razpoložljive informacije o verjetnosti
ZV	Zelo visoka (> 80)	Na razpolago ni skoraj nobenih informacij
V	Visoka (od 60 do 80)	Na razpolago so le omejene, delne informacije
S	Srednja (od 40 do 60)	Na razpolago je le del informacij
M	Majhna (od 20 do 40)	Na razpolago so dobre informacije
ZM	Zelo majhna (< 20)	Na razpolago so zelo dobre informacije

Vir: NIP 6.

V tabeli 31 so prikazane stopnje tveganj v okviru možnih tveganj na proučevanih področjih.

Tabela 31: Stopnje ugotovljenih tveganj

Kategorija	Stopnja tveganja
n	Nizko tveganje
s	Srednje tveganje
v	Visoko tveganje
zv	Zelo visoko tveganje

Vir: NIP 6.

V tabeli 32 pa so prikazane stopnje obvladljivosti tveganj glede na znane okoliščine.

Tabela 32: Stopnje obvladljivosti ugotovljenih tveganj

Kategorija	Stopnja obvladljivosti	Opis okoliščin
1	Nizka obvladljivost	Zunanji vplivi in vplivni dejavniki, zakonodaja, okolje
2	Znosna obvladljivost	Zunanji in notranji vplivi, manjši vplivi zakonodaje in okoljske problematike
3	Dobra obvladljivost	Notranji vplivi, visoka stopnja izvedljivosti in izvršljivosti, zmernost tveganj

Vir: NIP 6.

Na podlagi proučitve potencialnih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6 so bili narejeni: klasifikacija po posameznih kategorijah in določeni ukrepi za njihovo obvladovanje ter tudi stopnja obvladljivosti. Za investicijska tveganja je to predstavljeno v tabeli 33.

Tabela 33: Predstavitev investicijskih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6

Tveganje	Kategorija tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja	Stopnja obvladljivosti
Investicija bo presegla vrednost v NIP 6	n (M, 2)	V NIP 6 so pregledani in ocenjeni vsi stroški za dokončanje investicije. Glede na stanje in stopnjo dokončanosti investicije (90 odstotkov) ter dejstvo, da so pogodbe sklenjene na ravni 94 odstotkov vrednosti, investitor ocenjuje, da je vrednost investicije obvladljiva.	3
Investicija ne bo realizirana v skladu s terminskim planom	n (M, 2)	Dobavitelji so renomirana podjetja, zato je pričakovati, da bodo dela opravljena pravočasno in kakovostno. Tehnološki problemi, ki jih je investitor zaznal pri drugih podobnih projektih, so bili pri tehnoloških rešitvah bloka 6 minimalizirani. Investitor je zagotovil vse supernadzore izdelave ključnih elementov investicije ter nadzore gradbišč in tako zagotovil, da je tveganje zamud kar najmanjše.	3
Zaostritev zakonodaje na okoljskem področju	s (S, 2)	Blok 6 je v tehnološkem in okoljskem smislu ena najmodernejših premogovnih elektrarn na svetu. Predvidene emisije so bistveno nižje od predpisanih z evropsko zakonodajo.	1
Odločitev vlade ali družbe HSE o zaustavitvi investicije	s (ZM, 5)	Glede na stopnjo dokončanosti investicije (90 odstotkov) in dejstvo, da so pogodbe za investicijo sklenjene na ravni 94 odstotkov, je verjetnost za sprejem takšne odločitve majhna.	1

Vir: NIP 6.

V tabeli 34 so za tržna tveganja predstavljeni klasifikacija tveganj po posameznih kategorijah in določeni ukrepi za njihovo obvladovanje ter tudi stopnja obvladljivosti.

Tabela 34: Predstavitev tržnih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6

Tveganje	Kategorija tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja	Stopnja obvladljivosti
Prodajne cene električne energije bodo nižje kot v NIP 6	v (S, 4)	Cene električne energije so do vključno leta 2016 določene na podlagi terminskih pogodb za električno energijo. Za nadaljnja leta pa so upoštevane modelske napovedi prihodnjih cen električne energije po srednjem scenariju iz študije Pöyry. Delno se lahko omejijo tveganja s spremljanjem dogajanj na trgu in regulatornih sprememb ter z ustrezno strategijo dolgoročne prodaje proizvedene električne energije.	1
Cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida bodo višje kot v NIP 6	s (M, 3)	Cene emisijskih kuponov ogljikovega dioksida so v korelaciji s cenami električne energije. Glede na dejstvo, da bo imel blok 6 boljši izkoristek in nižje emisije ogljikovega dioksida na proizvedeno MWh, bo imel predvideni dvig cen kuponov ogljikovega dioksida manjši učinek na povišanje proizvodnih stroškov. Tveganja se omejujejo tudi s tem, da se hkrati s prodajo električne energije zagotovi tudi nakup kuponov ogljikovega dioksida.	1
Tveganje v zvezi z oddajo javnih naročil	n (ZM, 2)	Pogodbe za izvedbo projekta so v večji meri sklenjene (nad 94 odstotkov). Pri posameznih naročilih se upoštevajo pravila EBRD. Družba TEŠ pravočasno pristopi k naročanju in skrbno pripravi vsebino razpisov.	1
Cena premoga bo višja, kot je določena v NIP 6	zv (V, 4)	Racionalizacija poslovanja v smislu stroškovne vitkosti v Premogovniku Velenje, optimiranje poslovanja skupine Premogovnik Velenje in dezinvestiranje poslovno nepotrebnih sredstev. Zagotoviti je treba, da bo cena premoga v skladu s podpisano tripartitno pogodbo. Izvesti je treba finančno, poslovno, kadrovske in organizacijske prestrukturiranje skupine Premogovnik Velenje.	1

Vir: NIP 6.

Za finančna tveganja so klasifikacija tveganj po posameznih kategorijah in določeni ukrepi za njihovo obvladovanje ter tudi stopnja obvladljivosti prikazani v tabeli 35.

Tabela 35: Predstavitev finančnih tveganj pri izvedbi investicije v blok 6

Tveganje	Kategorija tveganja	Ukrepi za obvladovanje tveganja	Stopnja obvladljivosti
Tveganje zaprtja finančne konstrukcije in plačila dobaviteljem	zv (S, 5)	Racionalizacija poslovanja v skupini HSE z učinkovitim finančnim, poslovnim, kadrovskim in organizacijskim prestrukturiranjem. Učinkovito upravljanje likvidnosti in izvajanje ukrepov za njihovo obvladovanje. Proaktivno sodelovanje z državnimi organi za pravočasno pridobitev vseh soglasij in dovoljenj.	2
Družba TEŠ ne uspe zagotoviti lastnih virov, ki so predvideni za financiranje projekta	s (S, 2)	Izvajanje ukrepov racionalizacije poslovanja ob zagotavljanju varnega in zanesljivega obratovanja. Družba TEŠ je pripravila program racionalizacije poslovanja in dezinvestiranja poslovno nepotrebnega premoženja.	3
Skupina HSE ne zagotovi zadostnih virov za dokapitalizacijo in kredite v skupini	v (S, 4)	Učinkovito finančno, poslovno, kadrovsko in organizacijsko prestrukturiranje družbe HSE in vseh odvisnih družb Skupine HSE, kar bo vplivalo na doseganje višje stopnje lastne akumulativne sposobnosti in sposobnosti najemanja dodatnih kreditov.	2
Družba TEŠ ne izpolnjuje finančnih količnikov in drugih zavez, pogodbeno sklenjenih z bankami	s (S, 3)	Družba TEŠ bo z učinkovitim poslovanjem zagotavljala izpolnjevanje zavez z bankami. V primeru odnikov bo banke o tem obvestila in poskušala pridobiti njihovo soglasje za morebitne odnike.	2
Tveganje zaradi spremembe obrestnih mer za sklenjene posojilne pogodbe	s (S, 3)	Družba TEŠ ima vzpostavljeno politiko ščitenja obrestnih mer, s katero je razpršeno tveganje spremembe obrestnih mer. V skladu s tem so do sedaj črpana posojila ustrezno zaščitena pred temi tveganji. V primeru odnikov bo banke o tem obvestila in poskušala pridobiti njihovo soglasje za morebitne odnike pod istimi finančnimi pogoji.	2
Tveganje neizpolnjevanja finančnih količnikov na ravni skupine HSE, pogodbeno dogovorjenih z bankami	v (S, 4)	Glede na stopnjo dokončnosti investicije (90 odstotkov) in dejstvo, da so pogodbe za investicijo sklenjene na ravni 94 odstotkov, je verjetnost za sprejem takšne odločitve majhna.	2

Vir: NIP 6.

Tabela 36: Načrt poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2014 z viri za plačilo obveznosti –bruto zneski
(z vključenim DDV)

Aktivnost	Do dec. 2013	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Jun.	Jul.	Avg.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Skupaj
		2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	
Poravnava obveznosti za blok 6 TEŠ	1.098.267	4.026	52.647	36.726	20.326	7.755	18.950	10.932	6.583	12.856	3.694	11.670	2.849	189.014
Konzorcij Alstom	851.750	0	41.626	23.034	4.045	6.091	7.037	4.346	5.022	298	0	0	0	91.500
Ostali izvajalci	184.773	58	10.680	2.979	14.909	1.664	11.912	4.038	1.195	1.789	2.308	11.658	1.396	64.586
Banke in ostali stroški financiranja	61.744	3.967	341	10.714	1.371	0	0	2.548	366	10.769	1.386	12	1.453	32.927
Zagotavljanje sredstev za plačila	1.098.267	4.026	52.647	36.726	20.326	7.755	18.950	10.932	6.583	12.856	3.694	11.670	2.849	189.014
Sredstva TEŠ	839.396	4.026	1.376	10.830	1.371	0	0	2.548	368	10.769	1.386	338	96	33.108
Lastna sredstva TEŠ	89.396	4.026	1.376	10.830	1.371	0	0	2.548	368	10.769	1.386	338	96	33.108
Sredstva bank za TEŠ	750.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sredstva HSE	258.871	0	51.271	25.867	18.954	7.755	18.950	8.384	6.214	2.087	2.308	11.332	2.753	155.906
Lastna sredstva HSE	247.871	0	12.271	25.867	18.954	7.755	18.754	0	0	0	0	0	0	83.631
Sredstva bank za HSE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sredstva iz skupine za HSE	11.000	0	39.000	0	0	0	196	8.384	6.214	2.087	2.308	11.332	2.753	72.275

Vir: družba HSE: Plan poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2014 in 2015 z viri za plačilo obveznosti.

Tabela 37: Načrt poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2015 z viri za plačilo obveznosti – bruto zneski (z vključenim DDV)

Aktivnost	Do dec. 2014	Jan. 2015	Feb. 2015	Mar. 2015	Apr. 2015	Maj 2015	Jun. 2015	Jul. 2015	Avg. 2015	Sept. 2015	Okt. 2015	Nov. 2015	v tisoč evrlih	
													Dec. 2015	Skupaj 2015
Poravnava obveznosti za blok 6 TEŠ	1.287.281	88.353	14.704	24.338	27.991	7.942	8.338	5.013	2.609	6.664	139	53	97	186.242
Konzorcij Alstom	943.250	73.959	2.645	2.828	21.649	1.887	4.978	0	0	0	0	0	0	107.946
Ostali izvajalci	249.359	9.015	11.134	8.780	4.332	5.415	2.944	3.676	2.362	618	139	53	97	48.565
Banke in ostali stroški financiranja	94.672	5.379	925	12.729	2.011	641	416	1.337	248	6.046	0	0	0	29.731
Zagotavljanje sredstev za plačila	1.287.281	88.353	14.704	24.338	27.991	7.942	8.338	5.013	2.609	6.664	139	53	97	186.242
Sredstva TEŠ	872.504	2.930	925	12.729	2.011	641	416	1.337	575	6.664	139	53	97	28.517
Lastna sredstva TEŠ	122.504	2.930	925	12.729	2.011	641	416	1.337	575	6.664	139	53	97	28.517
Sredstva bank za TEŠ	750.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sredstva HSE	414.777	85.423	13.779	11.609	25.981	7.301	7.922	3.676	2.034	0	0	0	0	157.725
Lastna sredstva HSE	331.502	85.423	13.779	11.609	25.981	7.301	7.922	3.676	2.034	0	0	0	0	157.725
Sredstva bank za HSE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sredstva iz skupine za HSE	83.275	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

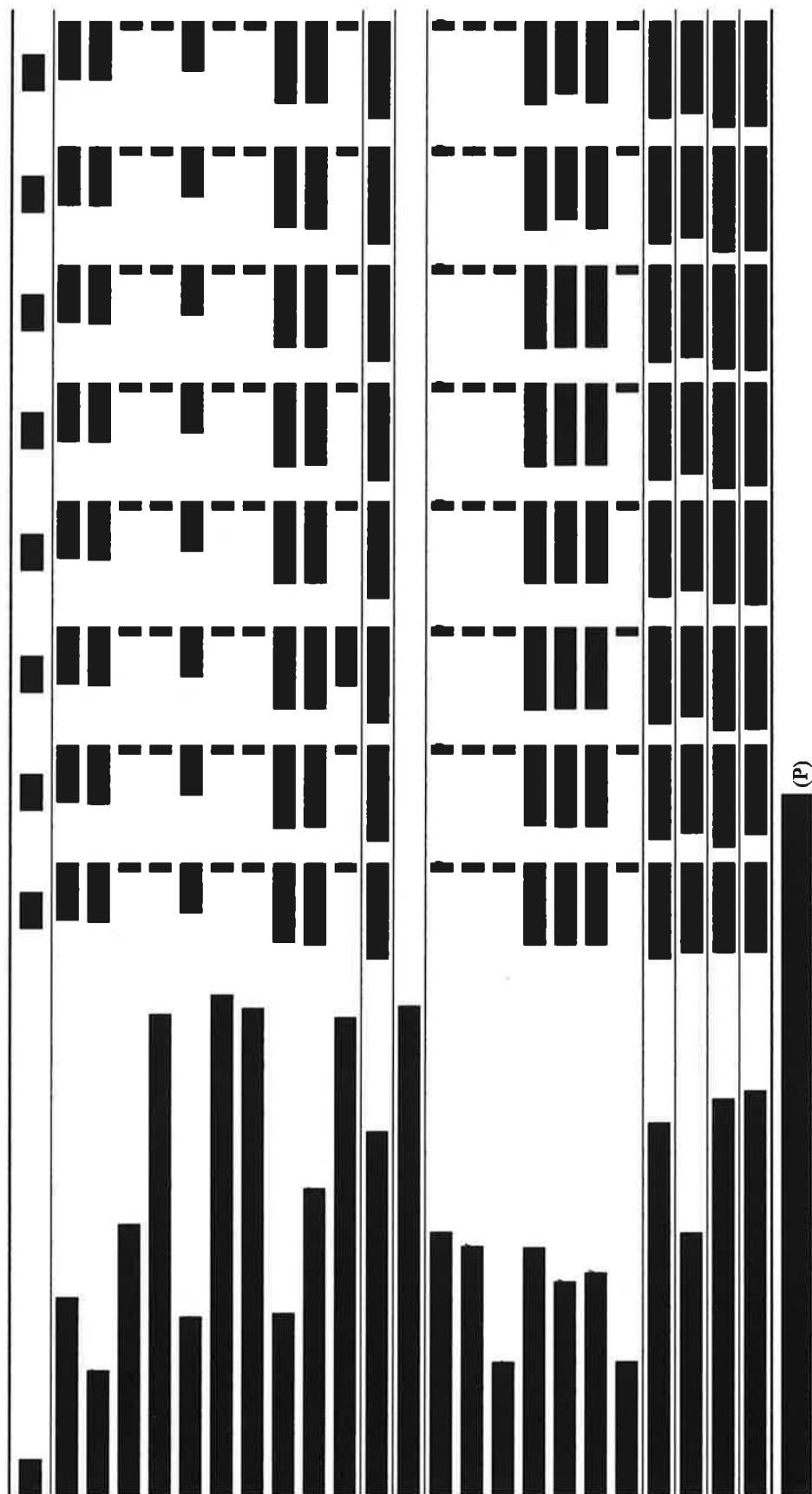
Vir: družba HSE: Plan poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2014 in 2015 z viri za plačilo obveznosti.

Tabela 38: Poravnava obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 z in brez DDV do konca leta 2015

Aktivnost	v tisoč evrov	
	Z DDV	Brez DDV
Poravnava obveznosti za blok 6 TEŠ	1.473.523	1.428.458
Konzorcij Alstom	1.051.196	1.020.409
Ostali izvajalci	297.924	283.645
Banke in ostali stroški financiranja	124.403	124.403

Vir: družba HSE: Plan poravnave obveznosti do dobaviteljev in stroškov financiranja za projekt blok 6 za leto 2014 in 2015 z viri za plačilo obveznosti.

Year	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042	2043	2044	2045	2046	2047	2048	2049	2050	2051	2052	2053	2054	2055	2056	2057	2058	2059	2060	2061	2062	2063	2064	2065	2066	2067	2068	2069	2070	2071	2072	2073	2074	2075	2076	2077	2078	2079	2080	2081	2082	2083	2084	2085	2086	2087	2088	2089	2090	2091	2092	2093	2094	2095	2096	2097	2098	2099	2100
1990	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1991	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1992	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1993	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1994	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1995	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1996	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1997	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1998	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
1999	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
2000	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
2001	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
2002	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
2003	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130	140	150	160	170	180	190	200	210	220	230	240	250	260	270	280	290	300	310	320	330	340	350	360	370	380	390	400	410	420	430	440	450	460	470	480	490	500	510	520	530	540	550	560	570	580	590	600	610	620	630	640	650	660	670	680	690	700	710	720	730	740	750	760	770	780	790	800	810	820	830	840	850	860	870	880	890	900	910	920	930	940	950	960	970	980	990	1000											
2004	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	110	120	130																																																																																																		

Priloga 12

(P)

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

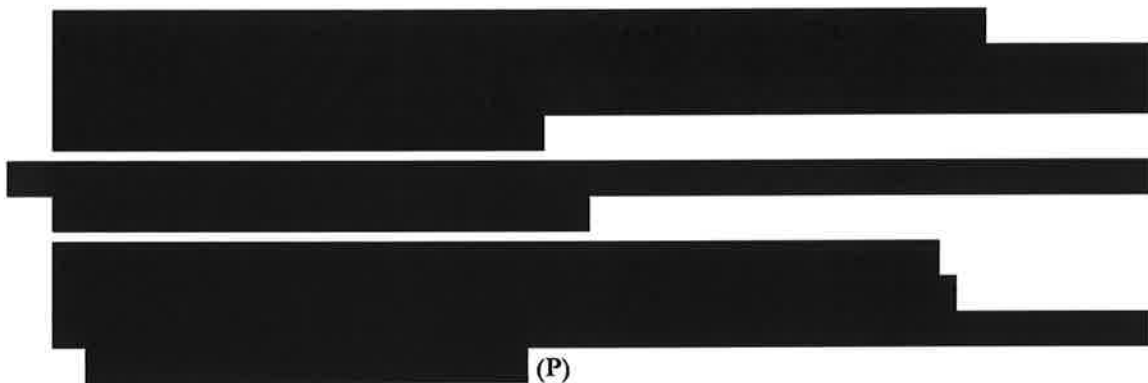
[REDACTED]

284

(P)

[REDACTED]

[illegible]

Pogoji poroštva, ki so razvidni iz pogodbe z Ministrstvom za finance:

ZPODPTEŠ je začel veljati 1. 8. 2012. ZPODPTEŠ ne določa celotnega zneska obveznosti, za katerega lahko jamči država, temveč določa le, da poleg glavnice v znesku 440 milijonov evrov, država jamči za pripadajoče obresti in druge stroške posojila, katerih znesek pa z ZPODPTEŠ ni opredeljen.

Republika Slovenija²⁹¹ in EIB sta 6. 12. 2012 sklenili poroštveno pogodbo²⁹², kar je več kot enoletna zamuda glede na rok, določen po garancijski pogodbi GFA, saj bi morala biti poroštvena pogodba sklenjena najkasneje 24. 11. 2011. Pogodba je bila ratificirana z Zakonom o ratifikaciji Poroštvene pogodbe med Republiko Slovenijo in Evropsko investicijsko banko (TEŠ – Termoelektrarna Šoštanj/B)²⁹³ (v nadaljevanju: MPEIBTEŠ). Poroštvena pogodba je začela veljati 6. 3. 2013²⁹⁴. MPEIBTEŠ določa, da Republika Slovenija v celoti jamči za popolno, pravočasno in nepreklicno izpolnjevanje vseh denarnih obveznosti družbe TEŠ do EIB iz finančne pogodbe in nepreklicno in brezpogojno jamči, da bo EIB na njeno prvo pisno zahtevo plačala vse zneske, ki bi jih EIB lahko zahteval v skladu s finančno pogodbo, do največ 572 milijonov evrov.

V ZPODPTEŠ je določeno²⁹⁵, da Republika Slovenija daje poroštvo pod naslednjimi temeljnimi pogoji:

1. valuta črpanja je evro, britanski funt ali ameriški dolar;
2. do sedemletni moratorij na odplačilo glavnice;
3. skrajni rok črpanja posojila je 30. 4. 2013;
4. zadnji obrok glavnice posojila zapade v plačilo najpozneje 25 let od dne črpanja zadnje tranše posojila;
5. valuta odplačila glavnice in plačila obresti je enaka valuti črpanja posamezne tranše posojila;
6. obrestna mera je določena ob črpanju posamezne tranše, in sicer je lahko izbrana obrestna mera spremenljiva ali fiksna;

²⁹⁰ Kazalniki morajo biti testirani ob vsakoletni reviziji računovodskih izkazov družbe in skupine HSE.

²⁹¹ V njenem imenu je poroštveno pogodbo sklenil minister za finance.

²⁹² Angl.: *Guarantee Agreement*.

²⁹³ Uradni list RS - MP, št. 18/12.

²⁹⁴ Razvidno iz obvestila o začetku veljavnosti Poroštvene pogodbe med Republiko Slovenijo in Evropsko investicijsko banko (TEŠ – Termoelektrarna Šoštanj/B); Uradni list RS - MP, št. 4/13.

²⁹⁵ Drugi odstavek 1. člena.

7. družba TEŠ ter v imenu in za račun Republike Slovenije minister, pristojen za finance, pred podpisom pogodbe o poroštvu skleneta pogodbo o načinu in pogojih zavarovanja poročstva Republike Slovenije;
8. družba TEŠ ter v imenu in za račun Republike Slovenije minister, pristojen za energetiko, in minister, pristojen za finance, pred podpisom pogodbe o poroštvu sklenejo pogodbo o ureditvi razmerij, v kateri se določijo okviri izvedbe projekta v zvezi:
 - z znižanjem investicijske vrednosti projekta,
 - s sklenitvijo pogodbe med družbama TEŠ in Premogovnik Velenje o dolgoročni dobavi premoga vključno z maksimalno ceno,
 - z roki za dokončanje projekta,
 - z doseganjem donosnosti projekta v skladu s sektorsko politiko za področje energetike,
 - z omejitvijo izpustov emisij ogljikovega dioksida;
9. končna skupna vrednost projekta je manjša od skupne vrednosti projekta, ki je navedena v četrti novelaciji investicijskega programa, in v to vrednosti so vključene vse postavke iz navedene novelacije investicijskega programa;
10. premija, ki jo plača družba TEŠ za poročstvo Republik Sloveniji, je vsaj tako visoka, da ustreza primerljivi poročstveni premiji, ki jo je mogoče najti na finančnih trgih.

Pogoji pod točkami od 1 do 6 so izpolnjeni, saj so določeni že v posojilni pogodbi EIB. Pogoj pod točko 7. ni izpolnjen, saj so v pogodbi o načinu in pogojih zavarovanja poročstva Republike Slovenije²⁹⁶ (v nadaljevanju: pogodba o zavarovanju poročstva) urejeni stroški poročstva²⁹⁷ in instrument zavarovanja²⁹⁸, ni pa urejenih virov za vračilo zneskov, plačanih iz poročstva, kot to določa drugi odstavek 3. člena ZPODPTEŠ²⁹⁹. Pogoj pod točko 9 ni izpolnjen, saj je že pred podpisom poročstvene pogodbe oziroma na dan 30. 11. 2012 ocenjena vrednost investicije v blok 6 znašala 1.429.575.632 evrov³⁰⁰ in je višja od določene z NIP 5, kjer znaša 1.302.492.300 evrov. Izpolnitve pogoja pod točko 10. ni bilo mogoče preveriti, saj je moralo Ministrstvo za finance in/ali družba TEŠ pred podpisom poročstvene pogodbe pridobiti ponudbe na finančnih trgih, ki bi ustrezale znesku 440 milijonov evrov in ročnosti 25 let danega državnega poročstva, vendar pa ti dve osebi nista revidiranci.

²⁹⁶ Pogodbo o načinu in pogojih zavarovanja poročstva Republike Slovenije sta sklenili družba TEŠ in Republika Slovenija (v njenem imenu in za njen račun Minister za finance) dne 30. 11. 2012.

²⁹⁷ S pogodbo o zavarovanju poročstva je določeno, da bo družba TEŠ poroku za izdano poročstvo četrtno plačevala premijo v višini 1,25 odstotka letno. Osnova za izračun premije je stanje črpane in neodplačane glavnice kredita, zavarovanega s poročstvom Republike Slovenije, na zadnji dan četrtnega koledarskega leta (31. 3., 30. 6., 30. 9. in 31. 12). V četrtnem, v katerem se izteče rok koriščenja kredita, in v predhodnih četrtnih je osnova za izračun premije celotni znesek glavnice črpanega kredita.

²⁹⁸ Kot instrument zavarovanja je s pogodbo o zavarovanju poročstva določenih 5 bianko menic, ki jih je podpisala družba TEŠ, skupaj z nepreklicno izjavo družbe TEŠ za njihovo izpolnitev (menično izjavo).

²⁹⁹ Podrobneje je pogodba o zavarovanju poročstva in nepravilnost predstavljena v revizijskem poročilu *Predlog zaključnega računa proračuna Republike Slovenije za leto 2013*, št. 320-7/2013/243 z dne 29. 7. 2014.

³⁰⁰ Poročilo o stanju na projektu izgradnje nadomestnega bloka 6 v TE Šoštanj, št. DIR/56/2013 z dne 27. 5. 2013.

V skladu z 8. točko drugega odstavka 1. člena ZPODPTEŠ so v pogodbi o ureditvi razmerij v zvezi s projektom postavitve nadomestnega bloka 6 moči 600 MW v TE Šoštanj³⁰¹ (v nadaljevanju: pogodba o ureditvi razmerij) določeni okvirni izvedbe investicije v blok 6, kot je določeno z ZPODPTEŠ, in sicer:

- v 4. členu pogodbe o ureditvi razmerij je navedeno, da družba TEŠ zagotavlja, da bo skupna investicijska vrednost projekta nižja od končne vrednosti projekta, ki je 1.302.492,30 tisoč evra³⁰². Iz dopisa direktorja družbe TEŠ³⁰³ izhaja, da je bilo že 30. 11. 2012 znano, da bo skupna vrednosti investicije v blok 6 v znesku 1.429.575.632 evrov, kar je za 127.083.332 evra več, kot je določeno s pogodbo o ureditvi razmerij;
- v 5. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, da se družba TEŠ zavezuje, da bo s Premogovnikom Velenje sklenila pogodbo o dolgoročni dobavi premoga oziroma ustrezen dodatek k obstoječim pogodbam o dolgoročni dobavi premoga po maksimalni ceni, določeni v NIP 5. Ne glede na to, da je izpolnitev tega pogoja po pogodbi o ureditvi razmerij odvisna tudi od pripravljenosti Premogovnika Velenje za sklenitev pogodbe o določitvi maksimalne cene premoga, je Premogovnik Velenje z družbo TEŠ že pred podpisom pogodbe o ureditvi razmerij, in sicer 30. 5. 2012, sklenil aneks št. 1 k dolgoročni pogodbi o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije z dne 12. 10. 2009, iz katerega izhaja, da izhodiščna cena premoga za leto 2015 znaša 2,25 evra/GJ in da se cena v naslednjih letih do leta 2054 določa v skladu z NIP 4. NIP 4 upošteva realno rast cen, tako da naj bi v letu 2054 znašala cena premoga 2,73 evra/GJ;
- v 6. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, da družba TEŠ zagotavlja, da bo projekt dokončan v skladu s terminskim planom gradnje, opredeljenim v NIP 5, in sicer najkasneje do 15. 2. 2016, ko mora biti pridobljeno uporabno dovoljenje. Za pridobitev uporabnega dovoljenja se predvideva poskusno obratovanje v času najmanj devetih mesecev, kar je za tovrstne objekte minimalna doba³⁰⁴. Za izpolnjevanje pogoja pridobitve uporabnega dovoljenja do 15. 2. 2016, bi družba TEŠ morala začeti s poskusnim obratovanjem najkasneje 15. 5. 2015. Iz NIP 5 je razvidno, da je datum poskusnega obratovanja 27. 5. 2015, iz NIP 6 pa 26. 6. 2015;
- v 7. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, da družba TEŠ zagotavlja, da bo pri projektu donosnost na kapital najmanj 9 odstotkov oziroma v okvirih, opredeljenih v sektorski politiki Republike Slovenije za področje energetike, ali v dokumentih, ki urejajo politiko upravljanja s kapitalskimi naložbami Republike Slovenije za družbe s področja energetike;
- V 8. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, da mora družba TEŠ zagotoviti, da proizvodnja ogljikovega dioksida obstoječih blokov in bloka 6 ne bo presegla v NIP določenih vrednosti za posamezna leta od 2016 do 2054. Izpolnitev tega pogoja bo mogoče preveriti šele z letom 2016.

V 11. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, če je iz obvestila ali poročila družbe TEŠ razvidna kršitev katerekoli obveznosti ali jamstev, določenih v 4. do 8. členu te pogodbe, in vlada zaradi objektivnih in utemeljenih razlogov na podlagi pisne obrazložitve družbe TEŠ ni oprostila plačila pogodbene kazni, mora družba TEŠ Republiki Sloveniji plačati pogodbeno kazen v vrednosti 1.000 evrov za vsak dan kršitev.

³⁰¹ Pogodbo o ureditvi razmerij sta sklenila družba TEŠ in Republika Slovenija (v njenem imenu in za njen račun minister za finance in minister za infrastrukturo in prostor) dne 30. 11. 2012.

³⁰² V posojilni pogodbi EIB je navedena okvirna vrednost investicije v blok 6 v znesku 1.200 milijonov evrov. S pogodbo o ureditvi razmerij je postavljena vrednost investicije v blok 6, ki je za 8,54 odstotka višja od okvirne vrednosti po posojilni pogodbi EIB.

³⁰³ Poročilo o stanju na projektu izgradnje nadomestnega bloka 6 v TE Šoštanj, št. DIR/56/2013 z dne 27. 5. 2013.

³⁰⁴ Tako kot opomba 302.

Če družba TEŠ krši obveznost poročanja³⁰⁵, mora plačati pogodbeno kazen v vrednosti 1.000 evrov za vsak dan zamude s posredovanjem poročila. Skupna vsota vseh pogodbenih kazni ne sme preseči 100.000 evrov.

³⁰⁵ V 9. členu pogodbe o ureditvi razmerij je določeno, da se družba TEŠ zavezuje, da bo v primeru neizpolnitve ali odstopanja od obveznosti, določenih v 4. do 8. členu te pogodbe, nemudoma pisno obvestila ministrstvo, pristojno za energijo, in ministrstvo, pristojno za finance. 10. člen pogodbe o ureditvi razmerij določa, da se družba TEŠ zavezuje, da bo 30. 6. za vsako preteklo koledarsko leto ministrstvu, pristojnemu za energijo, in ministrstvu, pristojnemu za finance, predložila poročilo o izpolnjevanju obveznosti in jamstev, določenih v 4. do 8. členu te pogodbe.

(P)

(P)

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si